

Inger Iseng

BI

Studiehandbok 1995-1996

BI HØYSKOLENE

Bedriftsøkonomstudiet

Høyskolekandidatstudiet

Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiet i reiseliv

Eiendomsmeglerstudiet

Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning

INGER

Studiehåndbok 1995–96

Bedriftsøkonomstudiet
Høyskolekandidatstudiet
Diplomøkonomstudiet
Diplomøkonomstudiet
i reiseliv
Eiendomsmeglerstudiet
Forvaltningskandidatstudiet
i kommuneøkonomi og
-forvaltning

BI

Utgitt av: Handelshøyskolen BI
Design/layout: Svanhild Blakstad, Grafisk avdeling BI
Redaktør: Rigmor Christiansen, BI Høyskolene
Redaksjonen avsluttet: Juni 1995
Trykket hos: PDC, Aurskog

Innhold

Innholdsfortegnelse/innledning	1
Bl Stiftelsen	2
Studieadministrativ informasjon	3
Normalstudieplaner for markedsføringsstudier 1995-96	4
Bedriftsøkonomstudiet	5
Høyskolekandidatstudiet	6
Diplomøkonomstudiet	7
Diplomøkonomstudiet i reiseliv	8
Eiendomsmeglerstudiet	9
Forvaltningskandidatstudiet	10
Studentforeningens sider	11
Reglementer	12
Bl Høyskolene	13
Bls vitenskapelige personale / Kursregister	14

Innhold

Kapittel 1	Innholdsfortegnelse	5
	Undervisningskalender	11
	Velkommen til BI	12
Kapittel 2	BI Stiftelsen	13
	Studietilbud studieåret 1995-96	14
	BI Stiftelsens strategi for perioden 1995-2000	15
	- Visjon	15
	- Veien mot årtusensskiftet	15
	BI Stiftelsen – en nasjonal institusjon	15
	- Handelshøyskolen BI	15
	- BI Senter for lederutdanning	15
	- BI Høyskolene	16
	- Norges Markedshøyskole	16
	- Bankakademiet (BA)	16
	- BI Fjernundervisning	16
	De vitenskapelige instituttene	16
	BIs samarbeidspartnere	17
	Internasjonale samarbeidspartnere	17
	BI Stiftelsens styringsorganer	18
	- Stiftelsens styre	18
	- Daglig ledelse	18
	- Instituttsjefer	18
Kapittel 3	Studieadministrativ informasjon	19
	Diverse opplysninger	21
	- Oppslagstavler	21
	- Studieveiledning	21
	- Studiekort	21
	- Navneendring/Adresseendring	21
	Studieutgifter	22
	- Studieavgifter ved BI Høyskolene 1995-96	22
	- Kontinuasjonsavgift 1995-96	23
	- Semesteravgifter BI Fjernundervisning 1995-96	23
	- Eksamensavgift 1995-96	23
	Statens lånekaske for utdanning	24
	Samarbeidende bokhandlere	24
	Bibliotek tjenester	25
	Viktige opplysninger om eksamen	26

- Hjelpemidler til eksamen	26
- Rettledning for løsning og innlevering av hjemmeeksamener, prosjekt- og fagoppgaver	26
- Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver	26
- Retningslinjer for endring av kurskoder	27
Eksamensplan for BI Høyskolene studieåret 1995-96	27
- Retningslinjer for kontinuasjonseksamener	27
Eksamenspåmelding	35
- Automatisk påmelding til eksamen	35
- Påmelding til eksamen: BI Fjernundervisning, kontinuasjon etc.	35
- Krav til utenrikseksamener	35
- Forlenget tid til eksamen	36
- Sykdom i forbindelse med eksamen	36
Kursoverføring fra enkeltkurs ved BI til studier ved BI Høyskolene	36
Fritak for eksamen	36
- Søknadsfrister for fritak	37
- Søknadsskjema	37
- Innpassing av ekstern utdanning	37
Televoice/karakterutskrift med sensur	37
- Sensurbegrunnelse og klage på sensur	37
- Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BI Høyskolene	38
Vitnemål	38
- Automatisk utstedt vitnemål	38
- Anmodning om vitnemål	38
- Nytt vitnemål	38
Blis Karriere- og rekrutteringsservice	39
- Jobbsøkerseminarer m.m.	39
- Avgangskatalog	39
- Jobbpresentasjoner	39
- Oppfølging av uteksaminerte kandidater	39
Viderestudier i utlandet	39
- Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder	39
- Krav for opptak på Master-program	40
- Nærmere informasjon	40

Kapittel 4	Normalstudieplaner for markedsføringsstudier ved BI Høyskolene 1994-95	41
	Normalstudieplan for de enkelte studiene	42
	- Normalstudieplan – grunnfag i markedsøkonomi 1995-96	42
	- Normalstudieplan – grunnfag i markedsføring og internasjonalisering 1995-96	43
	- Normalstudieplan – grunnfag i markedskommunikasjon 1995-96	43
	- Normalstudieplan – markedsføring, internasjonalisering og ledelse 3. år 1995-96	44
	- Normalstudieplan – markedskommunikasjon 3. år 1995-96	44
	Eksamen	44
	Forbehold	44
Kapittel 5	Bedriftsøkonomstudiet	45
	Bedriftsøkonomstudiet	45
	- Fagområder, kurs og vekttall	46
	Gjennomføring	47
	Normalstudieplan bedriftsøkonomstudiet 1995-96	47
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	47
	- Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre...	48
	Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet	49
	- Krav til utstyr	49
	- PC og modem til fjernundervisningen	49
	Forkurs	49
	Forbehold	49
	Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet	50
	Kursbeskrivelser Bedriftsøkonomstudiet	53
Kapittel 6	Høyskolekandidatstudiet	73
	Høyskolekandidatstudiet – 2. studieår	73
	Fagområder, kurs og vekttall	74
	Gjennomføring	75
	Normalstudieplan høyskolekandidatstudiet, 2. år 1995-96	75
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	75
	- Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre...	76
	Obligatorisk bruk av dataverktøy	77
	- Krav til utstyr	77
	- PC og modem til fjernundervisningen	77
	Forkurs	77
	Forbehold	77
	Kursregister for gamle kurs på høyskolekandidatstudiet....	78
	Kursbeskrivelser for høyskolekandidatstudiet	80

Kapittel 7	Diplomøkonomstudiet	101
	Diplomøkonomstudiet	101
	- Fagområder, kurs og vekttall	102
	Diplomøkonomstudiet, 3. år	103
	- Mål	103
	Gjennomføring	103
	- Undervisningstid og -sted	103
	Normalstudieplan diplomøkonomstudiet 3. år 1995-96	104
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	104
	Utenlandssemester	104
	Forbehold	104
	Oversikt over spesialiseringer ved BI Høyskolene 1995-96	105
	Forbehold	107
	Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet, 3. år	108
	Kursbeskrivelser – obligatorisk del	109
	Kursbeskrivelser – spesialiseringer	117
Kapittel 8	Diplomøkonomstudiet i reiseliv	139
	Diplomøkonomstudiet i reiseliv	139
	- Fagområder, kurs og vekttall	140
	- Mål	141
	- Markedsstrategisk råd	141
	- BI-TRA	141
	- Gjennomføring	142
	- Utenlandssemester	142
	Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 2. studieår	143
	- Gjennomføring	143
	- Undervisningstid og -sted	143
	Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 2. år 1995-96	143
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	143
	Forbehold	144
	Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv 2. år	144
	Kursbeskrivelser – Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år	145
	Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. studieår	159
	- Gjennomføring	159
	- Undervisningstid og -sted	159
	Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 3. år 1995-96	159
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	160
	Forbehold	160

	Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. år	160
	Kursbeskrivelser – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 3. år	161
Kapittel 9	Eiendomsmeglerstudiet	175
	Eiendomsmeglerstudiet	175
	- Fagområder, kurs og vekttall	176
	- Mål	177
	- Faglig råd	177
	- Gjennomføring	177
	- Eksamen	177
	- Stipend	178
	- Vitnemål	178
	- Statsautorisert eiendomsmegler	178
	- Innpassing i Bls diplomøkonomstudium	178
	Eiendomsmeglerstudiet, 2. avdeling	179
	- Gjennomføring	179
	- Undervisningstid og -sted	179
	Normalstudieplan eiendomsmeglerstudiet 2. avd. 1995-96	179
	- Normalstudieplan – heltid over to semestre	180
	- Normalstudieplan – deltid over fire semestre	180
	Forkurs	181
	Forbehold	181
	Kursregister for gamle kurs på eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling	181
	Kursbeskrivelser – Eiendomsmeglerstudiet 2. avdeling	182
Kapittel 10	Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning	199
	Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning	199
	- Fagområder, kurs og vekttall	200
	- Studiets målsetting	201
	Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning	201
	- Faglig innhold	201
	Gjennomføring	202
	- Heltidsstudiet	202
	- Deltidsstudiet	202
	Normalstudieplan – Grunnfag i kommuneøkonomi og forvaltning 1995-96	203
	- Normalstudieplan deltid over fire semestre	203

	Forbehold	203
	Kursbeskrivelser høst 1995 og vår 1996 – deltid	204
Kapittel 11	Studentforeningens sider	213
	Din lokale studentforening	214
	- Faglige aktiviteter	214
	- Sosiale aktiviteter	214
	- Bli med!	214
	Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn (NBS)	215
	- Hva gjør NBS?	215
	- Organiseringen av NBS	215
	- Engasjer deg!	215
	Adresser til studentforeningene	216
Kapittel 12	Reglementer	217
	Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen	218
	Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole	222
	Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener	228
	Forskrift om eiendomsmegling	229
Kapittel 13	BI Høyskolene	233
	BI Høyskolene	234
	Praktiske opplysninger	234
	Studietilbud ved BI Høyskolene 1995-96:	
	- Heltid	237
	- Deltid/BI Fjernundervisning	238
Kapittel 14	Blis vitenskapelige personale	239
	Blis vitenskapelige personale pr. 30. april 1995	240
	Kursregister BI Høyskolene 1995-96	249
	Kursregister BI Høyskolene	249

Undervisningskalender

Høstsemesteret 1995

Undervisningskalenderen er veiledende. **Bl Høyskolene bestemmer selv første ordinære undervisningsuke i høst- og vårsemesteret.** Informasjon vil bli gitt ved studiestedet.

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Juli/August			Gjennomføring av forkurs.
August	32	08.	Sensur pr. datapost mai/juni-eksamen 1995.
	33	14.-18.	Første ordinære undervisningsuke.
eller	34	21.-25.	Første ordinære undervisningsuke.
	34	22.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse for mai/juni-eksamen 1995.
September	35	01.	Frist for søknad om fritak for eksamen i høstsemesteret.
	35	02.-03.	Samling for fjernundervisningen.
Oktober	40	02.-06.	Påmeldingsperiode til eksamen i høstsemesteret.
November	44	04.-05.	Eksamenssamling for fjernundervisningen.
Nov./Des.	47-50	20.11.-16.12	Eksamensperiode (ordinær).

Vårsemesteret 1996

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Januar	1	02.-05.	Gjennomføring av forkurs.
	1	02.-05.	Første ordinære undervisningsuke.
eller	2	08.-12.	Første ordinære undervisningsuke.
	3	20.-21.	Samling fjernundervisningen.
Februar	5	01.	Frist for søknad om fritak for eksamen i vårsemesteret.
	6	07.	Sensur pr. datapost nov./des.-eksamen 1995.
	8	21.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse for nov./des.-eksamen 1995.
Mars	10	04.-08.	Påmeldingsperiode til eksamen i vårsemesteret.
April	14-15	01.-08.	Påskeferie.
	17	27.-28.	Samling for fjernundervisningen.
Mai/juni	19-24	06.05-15.06	Eksamensperiode (ordinær)

Sensur mai/juni eksamen 1996

August	32	08.	Sensur pr. datapost mai/juni-eksamen 1996.
	34	22.	Frist for anmodning om sensurbegrunnelse for mai/juni-eksamen 1996.

Hver enkelt Bl Høyskole fastsetter sin undervisningsfrie uke i vårsemesteret.

Velkommen til BI

Jeg håper du vil få en utviklende og lærerik tid som student ved BI.

Med Norges største fagmiljø innen økonomi, ledelse og markedsføring i ryggen har du nå alle muligheter til å få en førsteklases, praktisk rettet utdanning. En utdanning fra BI er et trygt valg som både kvalifiserer deg til et bredt spekter av jobber og til videre studier.

Hvor stort utbytte du vil få av studiene avhenger imidlertid av deg selv. Vi skal gjøre vårt beste for å legge forholdene til rette for deg, men til syvende og sist er det din egen motivasjon og innsats som avgjør i hvilken grad du vil lykkes. Det å være student betyr også at du må søke mye av kunnskapen selv.

Gjennom BI Stiftelsen har du tilgang på et bredt og variert studietilbud og et fleksibelt studieforløp. En del av studiet består av kunnskapsstoff du rett og slett må lære. I andre deler av studiet kan du benytte kunnskapen på praktiske problemstillinger gjennom f.eks. case, fagoppgaver og prosjektarbeid. I løpet av studiet har du også anledning til å skaffe deg internasjonal erfaring bl.a. gjennom et utvekslingsopphold. Foreleserne du møter har både akademisk utdanning og lang erfaring fra arbeidslivet. De deler gjerne sine kunnskaper og erfaringer med deg.

Engasjer deg gjerne i studentorganisasjoner og studentaktiviteter, samarbeid med dine medstudenter både faglig og sosialt, bygg nettverk, hold deg orientert om samfunnet rundt deg, still spørsmål, vær aktiv og ha det gøy!

Tilbudene og mulighetene ved BI er mange. Desto flinkere du er til å benytte deg av disse muligheter og bidrar til å skape nye, desto større utbytte vil du ha av studietiden ved BI og desto bedre kvalifisert vil du være til å ta fatt på nye utfordringer når studietiden er over.

Her i studiehåndboka finner du størstedelen av de opplysningene du trenger med hensyn til studieadministrativ informasjon, studiet, kursene, reglementer og forskrifter. Gjør deg kjent med innholdet i boka og benytt den aktivt som oppslagsbok i studietiden.

Jeg ønsker deg lykke til med studiene dine ved BI studieåret 1995/96 !

Beste hilsen
BI Høyskolene

Dag Aadne Sandbakken
studiesjef grunnutdanning

2 BI Stiftelsen

Studietilbud studieåret 1995-96	14
BI Stiftelsens strategi for perioden 1995-2000	15
- Visjon	15
- Veien mot årtusenskiftet	15
BI Stiftelsen – en nasjonal institusjon	15
- Handelshøyskolen BI	15
- BI Senter for lederutdanning	15
- BI Høyskolene	16
- Norges Markedshøyskole	16
- Bankakademiet (BA)	16
- BI Fjernundervisning	16
De vitenskapelige instituttene	16
BIs samarbeidspartnere	17
- Internasjonale samarbeidspartnere	17
BI Stiftelsens styringsorganer	18
- Stiftelsens styre	18
- Daglig ledelse	18
- Instituttsjefer	18

BI Stiftelsen

BI Stiftelsens strategi for perioden 1995 – 2000

VISJON

BI skal være en av de mest anerkjente vitenskapelige handelshøyskoler i Europa. Gjennom å utvikle og formidle kompetanse i partnerskap med næringsliv og forvaltning skal BI bygge bro mellom forskning, utdanning og arbeidsliv.

Veien mot årtusenskiftet

BI Stiftelsen har i de siste 10 årene blitt en betydelig aktør innenfor utdannings- og forskningssektoren i Norge og yter idag et viktig bidrag til samfunnet gjennom utvikling og formidling av kunnskap.

Over 88.000 nordmenn har tatt hele eller deler av sin utdanning ved BI Stiftelsen. BI har utdanningstilbud innenfor flere viktige samfunnssektorer i landet som eiendomsmegling, reiseliv, bankfag og kommuneøkonomi. I utviklingen av strategien for BI Stiftelsen mot år 2000, har det vært lagt spesiell vekt på å opprettholde og styrke samfunnsbidraget i årene som kommer.

BI Stiftelsen – en nasjonal institusjon

BI har siden etableringen i 1943 vokst fra å være en aftenskole med 44 studenter til å bli en av Norges største vitenskapelige utdanningsinstitusjoner, og hadde ved årsskiftet 1994/95 ca. 14.500 studenter. BI Stiftelsen har landets største vitenskapelige miljø innen fagområdene økonomi, markedsføring og administrasjon med 227 faglige medarbeidere, hvorav 136 er i vitenskapelige stillinger. I tillegg blir omlag 590 forelesere hentet inn fra næringsliv og forvaltning for faste undervisningsoppdrag. BI Stiftelsen er en privat, selveiende stiftelse som drives på not-for-profit basis.

BI Stiftelsen er organisert i tre studieenheter, fire vitenskapelige institutt og et forskningssenter i tillegg til fellesadministrasjonen:

Handelshøyskolen BI

har ansvaret for Stiftelsens master- og doktorgradsprogram, i tillegg til siviløkonom- og revisorstudiet. Handelshøyskolen BI er lokalisert til Sandvika utenfor Oslo, hvor også BIs vitenskapelige medarbeidere har sitt daglige virke. Her finner man også BI Hovedbiblioteket og det aktive Bedriftsøkonomisk Studentersamfund. BI Stiftelsens vitenskapelige personale, Forskningssenteret og fellesadministrasjonen benytter også Handelshøyskolen BI som enhetsnavn.

BI Senter for lederutdanning

tilbyr etter- og videreutdanning på høyt nivå gjennom bedriftsinterne kompetansehevingsprogrammer for næringsliv og offentlig forvaltning, Management programmer og Master of Management studiet på deltid. Første kull på Master of Managementstudiet var ferdige våren 1995.

Lærereftene hentes fra Stiftelsens vitenskapelige personale, som gjennom forskning, undervisning og konsulentarbeid integrerer kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring. BI Senter for Lederutdanning har også det operative ansvaret for driften av de fleste av Stiftelsens partnernettverk med næringslivet og offentlig sektor.

BI Høyskolene

er Stiftelsens landsdekkende undervisningsnett med 14 læresteder over hele landet i tillegg til fjernundervisningstilbud. Den fleksible strukturen gjør at studentene kan ta sin utdanning over lengre eller kortere tid, og de kan innenfor BI Stiftelsen også bygge på utdanningen helt frem til Master of Science-grad eller doktorgrad. Studietilbudet strekker seg fra grunnfag i bedriftsøkonomi til det treårige diplomøkonomstudiet. I tillegg tilbys bransjerettede, flerårige studier innen reiseliv, bankfag, kommuneøkonomi og eiendomsmegling. Enkelte av BI Høyskolene tilbyr også ett- til treårige nisjestudier innen markedsføring og markedskommunikasjon. Videre tilbys en rekke kurs og opplæringsprogrammer innen etter- og videreutdanning. Nytt innenfor dette området er BI Høyskolenes tilbud om kompetansehevingsprogram for regnskapsførere. BI har utviklet og gjennomfører et studietilbud som tilfredsstiller myndighetenes krav til regnskapsførergodkjenning.

Norges Markedshøyskole (NMH) tilbyr studieopplegg som henter impulser både fra de tradisjonelle økonomisk-administrative fag og fra de samfunnsvitenskapelige fagdisipliner. Sivilmarkedsførerstudiet er en fireårig utdanning innen markedsføring, diplomeksportøkonomstudiet er internasjonalt rettet hvor de tre siste semestrene av den 3 1/2 årige utdanningen gjennomføres i utlandet. Videre tilbyr NMH studier av inntil tre års varighet innenfor markedsføring, internasjonalisering og ledelse; markedskommunikasjon og informasjon- og samfunnskontakt.

Faglig stab ved Norges Markedshøyskole er organisert under egen faglig rektor.

Bankakademiet (BA) tilbyr bransjerettede studier i bankfag på grunnfagsnivå og videre frem til titlene bankkandidat og diplomøkonom i bankfag. Utdanningen er tilrettelagt for deltidsstudier med fjernundervisning.

For å sikre at Bankakademiets studietilbud stadig er like aktuelt for bankene, er det opprettet et råd for bankstudier ved BI/Bankakademiet. Rådet er rådgivende i faglige spørsmål vedrørende bankstudier og har et flertall av representanter fra banknæringen.

BI Fjernundervisning tilbyr deler av BI Høyskolenes studietilbud; bedriftsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet samt ledelsesprogrammer og bedriftsinterne programmer. Undervisningen er en moderne form for selvstudium, der studentene har kontakt med hverandre og med foreleser via datakonferanser.

Det blir arrangert samlinger der deltakerne får forelesninger og deltar i gruppearbeid. Både enkeltstudenter, næringsliv og offentlige etater benytter seg av denne ordningen.

De vitenskapelige instituttene

Det vitenskapelige personale har ansvaret for både forskningsprogrammene og det faglige innholdet i studiene som gjennomføres i BI Stiftelsen. For å oppnå størst mulig nytte for både BI og samfunnet er de faglige ansatte samlet i et kompetansemiljø ved Handelshøyskolen BI i Sandvika. Kompetansen blir formidlet gjennom Bls landsdekkende nett av høyskoler. Dette innebærer at alle studiene i BI Stiftelsen har sin basis i forskningsbasert kunnskap. Det er også Bls vitenskapelige personale som utvikler alle nye studieprogrammer innenfor BI Stiftelsen.

BIs vitenskapelige personale er organisert i fire institutter:

- Institutt for økonomi
- Institutt for organisasjon og ledelse
- Institutt for strategi, historie og språk
- Institutt for markedsføring og logistikk

BIs samarbeidspartnere

Gjennom ulike nettverk er mange av Norges viktigste industri-, handels- og tjenesteytende bedrifter knyttet opp til BI Stiftelsen i tosidige, forpliktende samarbeid. Sammen med Universitetet i Oslo har BI Stiftelsen i tillegg etablert partnerskap med åtte offentlige etater.

Nettverkene er etablert for oppnå et gjensidig berikende og langsiktig samarbeid innen livslang læring, forskning og utvikling. Samarbeidspartnerne nyter godt av den kompetanse BIs fagmiljø representerer, og BIs vitenskapelige personale får nær kontakt med de utfordringer som næringsliv og forvaltning står overfor. Dette bytte av kunnskap, erfaring og kompetanse bidrar til økt konkurransekraft for alle parter.

Det hele startet med at BI Stiftelsen i 1992 etablerte et unikt partnerskap med noen av Norges største konsern gjennom BI Partners.

Samarbeidet ble en gjensidig suksess, som resulterte i et tilsvarende konsept overfor litt mindre selskaper - BI Associates.

I dag har dette nettverket vokst til 45 næringslivspartnere og åtte partnerskap med offentlige etater, blant annet:

- BI Partners
- BI Associates
- BI Energy Partners
- BI Regional Partners ved BI Kristiansund

I tillegg har flere av BI Høyskolene etablert faglige råd hvor sentrale personer i regionalt næringsliv og forvaltning deltar.

Internasjonale samarbeidspartnere

BIs internasjonale nettverk ekspanderer stadig og omfatter nå omlag 100 skoler i Europa og USA. Samarbeidet omfatter blant annet studentutveksling og vitenskapelig samarbeid.

BI har idag flere engelskspråklige studietilbud og en voksende andel utenlandske studenter finner veien til BI eller The Norwegian School of Management som er BIs engelske navn.

BI Stiftelsen har også inngått et formelt samarbeid med Handelshøyskolen i København om doktorgradsstudier og undervisning.

BI Stiftelsens styringsorganer

Rektor Leif Frode Onarheim er Stiftelsens øverste leder. Rektor er underlagt Stiftelsens styre som består av ledende representanter fra næringslivet, offentlig forvaltning samt representanter for ansatte og studenter.

Stiftelsens styre

Stiftelsens styre* består p.t. av 11 medlemmer, hvorav 6 eksterne og 5 interne.

Eksterne medlemmer:

Stein Holst Annexstad, ISCO Group (leder)
Leif Lae, Gjensidige
Anne-Lise Bakken, Vision International
Åge Danielsen, Forsvarsdepartementet
Hans Olav Karde, Sparebanken Nord-Norge
Kjell Vestberg, Dagligvareleverandørenes forening

Interne medlemmer:

Runar Framnes, vitenskaplig representant
Bente Andreassen, adm. representant
Audun Ribe, studentrepresentant, BS
Egil Kvannli, studentrepresentant, NBS
Jannicke Holen, studentrepresentant, MØSS

* Styrets sammensetning vil endres fra 1. august 1995, samtidig som antallet styremedlemmer vil bli redusert til åtte.

Daglig ledelse

Rektor Leif Frode Onarheim
Prorektor Rune Sørensen
Høgskoledirektør Bjørn R. Berntsen
Direktør Olav Digernes, Handelshøyskolen BI
Direktør Jens Petter Tøndel, BI Høgskolene/NMH/BA
Direktør Egil Sandvik, BI Senter for lederutdanning
Professor Rolf Høyer, faglig rådgiver
Informasjonsdirektør Arne Bjerke, informasjon og markedsføring

Instituttssjefer

Institutt for økonomi:	Professor Pål Korsvold
Institutt for organisasjon og ledelse:	Professor Svein S. Andersen
Institutt for strategi, historie og språk:	Professor Torbjørn Sirevåg
Institutt for markedsføring og logistikk:	Førsteamanuensis Carl Arthur Solberg
Doktorgradsprogrammet:	Professor Fred Wenstøp, leder
Norges Markedshøyskole:	Rektor Professor Johan Olaisen

3 Studieadministrativ informasjon

Diverse opplysninger	21
- Oppslagstavler	21
- Studieveiledning	21
- Studiekort	21
- Navneendring/Adresseendring	21
Studieutgifter	22
- Studieavgifter ved BI Høyskolene 1995-96	22
- Kontinuasjonsavgift 1995-96	23
- Semesteravgifter BI Fjernundervisning 1995-96	23
- Eksamensavgift 1995-96	23
Statens lånekasse for utdanning	24
Samarbeidende bokhandlere	24
Bibliotek tjenester	25
Viktige opplysninger om eksamen	26
- Hjelpemidler til eksamen	26
- Rettledning for løsning og innlevering av hjemmeeksamener, prosjekt- og fagoppgaver	26
- Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver	26
- Retningslinjer for endring av kurskoder	27
Eksamensplan for BI Høyskolene studieåret 1995-96	27
- Retningslinjer for kontinuasjonseksamener	27
Eksamenspåmelding	35
- Automatisk påmelding til eksamen	35
- Påmelding til eksamen: BI Fjernundervisning, kontinuasjon etc.	35
- Krav til utenrikseksamener	35
- Forlenget tid til eksamen	36
- Sykdom i forbindelse med eksamen	36
Kursoverføring fra enkeltkurs ved BI til studier ved BI Høyskolene	36
Fritak for eksamen	36
- Søknadsfrister for fritak	37
- Søknadsskjema	37
- Innpassing av ekstern utdanning	37
Televoice/karakterutskrift med sensur	37
- Sensurbegrunnelse og klage på sensur	37
- Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BI Høyskolene	38

Vitnemål	38
- Automatisk utstedt vitnemål	38
- Anmodning om vitnemål	38
- Nytt vitnemål	38
Bls Karriere- og rekrutteringsservice	39
- Jobbsøkerseminarer m.m.	39
- Avgangskatalog	39
- Jobbpresentasjoner	39
- Oppfølging av uteksaminerte kandidater	39
Viderestudier i utlandet	39
- Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder ...	39
- Krav for opptak på Master-program	40
- Nærmere informasjon	40

Studieadministrativ informasjon

Diverse opplysninger

I tillegg til opplysningene i dette kapitlet forutsettes det at studentene gjør seg kjent med gjeldende reglementer ved BI Stiftelsen slik disse står oppført i eget kapittel i studiehåndboken.

Oppslagstavler

Meldinger til studentene slås opp på informasjonstavler. Meldingene inneholder som oftest informasjon om flytting av forelesninger, tidsfrister o. l. Det er studentenes eget ansvar å holde seg orientert om de oppslag som fortløpende slås opp.

Studieveiledning

Studiehåndboken skal gi studentene generell informasjon i forbindelse med gjennomføring av studieopplegget. Imidlertid er studentene velkommen til å drøfte studieopplegg, videreutdanning m.m. med studieveilederne ved de enkelte studiesteder.

Studiekort

Studiekort utstedes fortrinnsvis til heltidsstudenter (10 vekttall pr. semester).

Studiekort fås ved henvendelse til sekretariatet på studiestedet. Studentene må medbringe legitimasjon og bilde.

Studiekort er kun gyldig med kvittering for betalt studieavgift.

Studenter som strekker studiet utover den normerte studietid, vil få studiekort utstedt i samsvar med frister for forlenget studietid.

Navneendring/Adresseendring

Ved navneendringer må navneendringsbevis vedlegges.

Studentene plikter å melde fra om adresseendring, dersom studieinformasjon, melding om eksamenspåmelding o.l. skal komme frem til studenten i rett tid. NB! Oppgi alltid registreringsnummer ved henvendelse til BI.

Studieutgifter

Studenter må betale studieavgifter for studiets ordinære antall semestre (se normalstudieplanen). Utgifter til bøker, annet undervisningsmateriell og eventuelle studiereiser etc. må betales i tillegg. Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Studieavgifter ved BI Høyskolene 1995-96

STUDIUM	VARIANT	HØST 1995	VÅR 1996
Diplomøkonomstudiet			
1. år	heltid	kr 14.320,-	kr 14.320,-
	deltid	kr 7.180,-	kr 7.180,-
2. år	heltid	kr 18.410,-	kr 18.410,-
	deltid	kr 9.200,-	kr 9.200,-
3. år	heltid	kr 18.410,-	kr 18.410,-
Høyskolekandidatstudiet			
(Se diplomøkonomstudiet, 1. og 2. år)			
Bedriftsøkonomstudiet			
(Se diplomøkonomstudiet, 1. år)			
Diplomøkonomstudiet i reiseliv			
1. år (som diplomøkonomstudiet)			
2. år	heltid	kr 18.410,-	kr 18.410,-
3. år	heltid	kr 18.410,-	kr 18.410,-
Eiendomsmeglerstudiet, 2. avd.			
med første år fra BI:	heltid	kr 27.300,-	kr 27.300,-
	deltid	kr 13.650,-	kr 13.650,-
med første år fra annen høyskole:	heltid	kr 33.800,-	kr 33.800,-
	deltid	kr 16.900,-	kr 16.900,-
Forvaltningskandidatstudiet 2. år/ Grunnfag kommuneøkonomi og -forvaltning	deltid	kr 9.200,-	kr 9.200,-

Diplommarkedsførerstudiet

1. år	heltid	kr 14.320,-	kr 14.320,-
• Bedriftsøkonomstudiet • Grunnfag markedsøkonomi			
2. år	heltid	kr 16.880,-	kr 16.880,-
• Grunnfag markedsføring og internasjonalisering • Grunnfag markedskommunikasjon			
3. år	heltid	kr 16.880,-	kr 16.880,-
• Markedsføring, internasjonalisering og ledelse • Markedskommunikasjon			

Kontinuasjonsavgift 1995-96

Kontinuasjonsavgift pr. vekttall: kr 320,-.

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

Semesteravgifter BI Fjernundervisning 1995-96

Studenter i BI Fjernundervisning må betale semesteravgifter for studiets ordinære antall semestre (se normalstudieplanen). I tillegg betales eksamensavgift, utgifter til bøker, annet undervisningsmateriell etc.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

STUDIUM	HØST 1995	VÅR 1996
Bedriftsøkonomstudiet	kr 6.980,-	kr 6.980,-
Høyskolekandidatstudiet	kr 8.460,-	kr 8.460,-

Eksamensavgift 1995-96

Eksamensavgift pr. vekttall: kr 320,-.

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

Statens lånekasse for utdanning

Studenter ved BI Høyskolene har adgang til å søke studielån og stipend i Statens lånekasse for utdanning, Østre Aker vei 20, Postboks 195 Økern, 0510 Oslo. Telefon 22 72 68 40/22 72 68 20. Orientering fra Lånekassen og søknadsskjemaer finnes utlagt på sekretariatene ved BI Høyskolene.

Studenter som er i gang med en utdanning og som vil ha svar på søknaden til studiestart, bør søke om lån snarest og senest innen 1. mai. De studenter som skal begynne på en ny utdanning, bør søke med en gang opptaket er klart.

Deltidsstudentene skal sammen med hovedskjemaet (A) vedlegge skjema for tilleggsopplysninger (B). Hele søknaden sendes via studiestedet for bekreftelse. Heltidsstudentene sender søknaden til sitt studiested.

Faglig plan i søknadsskjemaet (side 3, punkt 31) må fylles ut semester for semester med angivelse av gjennomføring på heltid eller deltid.

Søkere som skal begynne ved BI, må sende bekreftelse på opptak (kopi av betalt registreringsavgift) sammen med søknaden.

Når søknaden er innvilget helt eller delvis, blir utbetalingspapiret sammen med melding om behandlingsresultatet utlevert søkeren gjennom BI.

Lånevilkår og tilbakebetalingsregler fremgår av heftet Stipend og lån til utdanning som fås ved henvendelse til BI-sekretariatene eller direkte til Lånekassen.

Spørsmål kan også stilles til Lånekassens distriktskontorer:

Bergen (for Hordaland):

Postboks 4373 Nygårdstangen, 5028 Bergen. Telefon: 55 96 12 00

Stavanger (for Rogaland og Vest-Agder):

Postboks 192, 4001 Stavanger. Telefon: 51 53 45 33

Tromsø (for Nordland, Troms og Finnmark):

9005 Tromsø. Telefon: 77 68 16 16

Trondheim (for Nord- og Sør-Trøndelag):

Postboks 4525 Kalvskinnet, 7002 Trondheim. Telefon: 73 51 10 11

Ørsta (for Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal):

Postboks 74, 6151 Ørsta. Telefon: 70 06 74 00

For resten av landet:

Postboks 195 Økern, 0510 Oslo. Telefon: 22 72 67 00

Samarbeidende bokhandlere

Ved hver semesterstart utarbeider bokhandelen en bokliste for hvert studium og kurs. Disse listene bygger på BIs kursbeskrivelser og inneholder kun bøker som er oppgitt i disse. Hensikten er å lette litteraturoversikten for den enkelte student, samt å gjøre ekspedisjonen enklere for bokhandelen. Boklisten kan også brukes som bestillingsliste for den som måtte ønske dette (se forøvrig veiledning på boklisten). De samarbeidende bokhandlerne har ansvaret for å ha pensumlitteratur og alternativ litteratur til BIs ulike studier, kurs og forkurs.

Juul Møller A/S, Nedre Slottsgate 11, 0157 Oslo

- Bokhandel i Nedre Slottsgate, telefon 22 41 19 00
- Filial i Sandvika, telefon 67 57 08 94
- Filial ved BI Oslo, telefon 22 36 42 37
- Filial ved BI Skedsmo, telefon 63 84 44 30
- Filial på Ekeberg, telefon 22 67 09 93

Bergen

Melvær A/S, Galleriet, Torgalmenningen 8, 5014 Bergen. Telefon: 55 32 17 90

Førde

Huus Libris, Hafstavegen 46, 6800 Førde. Telefon: 57 82 18 77

Drammen

Lauritzen Bokhandel A/S, Nedre Storgt. 1, 3015 Drammen. Telefon: 32 83 14 22

Filial: BI Buskerud. Telefon: 32 89 14 10

Gjøvik

Trygve Lihagen A/S Bok- og Papirhandel, Postboks 298, 2801 Gjøvik. Telefon: 61 17 25 15

Filial: BI Gjøvik. Telefon: 61 18 03 72

Kristiansund

Bokea Libris, Postboks 2185 Løkkemyra, 6501 Kristiansund. Telefon: 71 58 44 80

Mo i Rana

Mo Libris, Jernbanegaten 7, 8600 Mo i Rana. Telefon: 75 15 03 55

Porsgrunn

Dyring Bok- og papirhandel, Storgaten 154, 3900 Porsgrunn. Telefon: 35 54 81 80

Filial: BI Telemark. Telefon: 35 55 92 80

Sandefjord

Fortuna A/S, Postboks 2233 Aagaardsplass, 3201 Sandefjord. Telefon: 33 46 65 45.

Filial: BI Vestfold. Telefon: 33 46 12 20

Sarpsborg

Halvorsen Libris, St. Maries gt. 107, Postboks 57, 1701 Sarpsborg. Telefon: 69 15 75 33

Filial: BI Østfold. Telefon: 69 12 94 55

Stavanger

Berge Libris, Prostebakken 3, 4000 Stavanger. Telefon: 51 89 52 50.

Trondheim

Walseth Bokhandel A/S, Sverresgt. 10B, 7013 Trondheim. Telefon: 73 53 12 60

Filial: BI Trondheim. Telefon: 72 88 77 05

Ålesund

Aarflots Libris, Kirkegaten 3, 6004 Ålesund. Telefon: 70 12 48 48

Bibliotektenester

De fleste av BI Høyskolene har samarbeidsavtaler med lokale bibliotek for bibliotektenester til BI Høyskolenes studenter. Denne tjenesten inkluderer også bestillinger av lån og kopi av artikler fra andre bibliotek.

Alle BI Høyskolene er koblet opp mot BIBSYS, litteraturlatabasen som omfatter BI Bibliotekenes samlinger samt samlingene ved universitetene og de fleste vitenskapelige høyskolene i Norge. Hver høyskole har egen BIBSYS-terminal som er tilgjengelig for studentenes egen søking, og litteraturen kan bestilles via det lokale bibliotek med samarbeidsavtale. I tillegg er også BI Hovedbiblioteket i Sandvika og BI Biblioteket - NMH tilgjengelige for henvendelser.

Nærmere informasjon om lokal bibliotekordning fås ved den enkelte høyskole.

Viktige opplysninger om eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Eventuelle tillatte hjelpemidler under skriftlig eksamen og flervalgseksamen fremgår av kursbeskrivelsen i det enkelte kurs.

Ingen hjelpemidler tillatt

betyr at det kun er tillatt med skrivesaker, dersom annet ikke er spesifisert i kursbeskrivelsen.

Alle hjelpemidler tillatt

betyr at det er lov å ha med alt av skriftlig materiell som bøker, notater o.l. Alle hjelpemidler innbefatter også lommekalkulator. Lommekalkulatoren kan være programmerbar, men må ikke vise mer enn 160 tegn, tekst eller tall på skjerm/display. Den må være batteridrevet og ikke ha skriveenhet. *Den må ikke forstyrre andre studenter med pipelyd o.l.*

Kalkulatorens bruksanvisning er kun tillatt brukt når alle hjelpemidler er tillatt.

Rettledning for løsning og innlevering av hjemmeeksamener, prosjekt- og fagoppgaver.

- Studentene skal dokumentere evne til å anvende teori på teoretiske eller praktiske problemstillinger.
- Studentene skal dokumentere evne til å skrive et arbeide som tilfredsstiller vanlige akademiske krav til innhold og form (hensyn til eventuelle eksterne målgrupper kommer i tilfelle i annen rekke her).

Formelle krav

Besvarelsen skal innleveres fast innsatt i mappe og i to eksemplarer. Besvarelsens forside skal inneholde de opplysninger som er angitt i oppgavesettet. Egenerklæringen som følger oppgavesettet skal leveres inn sammen med besvarelsen. Besvarelsen skal kun leveres ved ett studiested. Besvarelsen må være BI/NMH i hende innen angitt tidsfrist. Telefax kan ikke benyttes. For sent innleverte besvarelser vil normalt ikke bli sensurert. Kandidaten(e) kan ikke regne med å få besvarelsen tilbake.

Innholdsmessige krav – formål

Oppgavene kan løses individuelt, men det oppfordres til at studentene samarbeider i grupper. Det er imidlertid ikke tillatt for flere grupper å samarbeide, da dette betraktes som fusk eller forsøk på fusk og rammes av Studieforskriftene § 6.9.6. Oppdages det noen form for fusk, for eksempel avskrift av andres oppgaver, kilder uten kildehenvisninger eller direkte «lån» av hele oppgaver skrevet tidligere, er dette å betrakte som fusk ved eksamen.

Rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaver

Se rettledning for løsning og innlevering av diplomoppgaven på Diplommarkedsførerstudiets nettside. År utarbeides ved NMH.

Retningslinjer for endring av kurskoder

Høyskolerådet vedtok 13. mai 1991 følgende retningslinjer for endring av kurskoder.

Endring av kurskode skjer når:

- kursinnhold og/eller målformulering er vesentlig endret
- vektall er endret
- nytt kurs innføres.

Endring av kurskode skjer ikke automatisk når:

- obligatorisk litteratur endres
- hjelpemidler til eksamen endres
- kursinnhold og/eller målformuleringer justeres
- eksamensform endres.

For studentene betyr dette at de alltid må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret – studieåret – eksamen skal avlegges.

Eksamensplan for BI Høyskolene studieåret 1995-96

BI tar forbehold om endringer i eksamensplanen. Vi gjør oppmerksom på at det foran hver eksamensperiode vil bli sendt ut oversikt over eksamen.

Datoene for ut- og innlevering av større oppgaver, eksamensdatoer og eventuelle kontinuasjoner vil stå i oversiktsbrevet.

Retningslinjer for kontinuasjonseksamener

Følgende retningslinjer ble vedtatt i Høyskolerådet 13. mai 1991:

- Kontinuasjonseksamener avholdes normalt ved neste ordinære eksamen i det enkelte kurs.
- Eventuelle ekstraordinære kontinuasjonseksamener i påfølgende semester besluttet av Undervisningsutvalget BI-HS/NMH etter at uttalelse er innhentet fra fagansvarlig.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Forkortelser i eksamensplanen

Spesialiseringer

- LO Logistikk
- MR Markedsføring
- PA Prosjektadministrasjon
- PE Personalledelse
- RS Regnskap og skatt
- SF Samfunnsøkonomi
- NE Norge og Europa
- ØI Økonomistyring og investeringsanalyse

Kontinuasjon:

- EU Den europeiske union

Eksamensplan høsten 1995
Bedriftsøkonomstudiet og Grunnfag i Markedsøkonomi (GMØ)

Studium Dato	Bedriftsøkonom Heltid	Bedriftsøkonom 1.sem.deltid/FU	Bedriftsøkonom 3.sem.deltid/FU	Bedriftsøkonom kontinuasjon/FU	GMØ Heltid
17.11	ORG 9301 UT KL 09				ORG 9301 UT KL 09
24.11	ORG 9301 INN KL 15				ORG 9301 INN KL 15
29.11	MRK 8614 KL 09-14				MRK 8614 KL 09-14
01.12	MET 8006 CASE UT	SØK 8400 UT KL 15			MET 8006 CASE UT
04.12		SØK 8400 INN KL 15			
05.12	MAD 9214 KL 09-12				
06.12			BØK 9200 KL 15-20		IDE 3010 KL 09-12
08.12					MET 5100 UT KL 15
09.12	MET 9100 KL 09-12	MET 9100 KL 09-12			
11.12					MET 5100 INN KL 15
12.12				JUR 9205 KL 17-20	
13.12				BØK 8950 KL 17-20	
16.12	MET 8006 KL 09-12				MET 8006 KL 09-12

Eksamensplan høsten 1995

**Høyskolekandidatstudiet, Grunnfag i markedsføring og
internasjonalisering (GMI), Grunnfag i markedskommunikasjon (GMK),
Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning (GKF)**

Studium Dato	Høy.kand. Heltid	Høy.kand. 1.sem.deltid	Høy.kand. 3.sem.deltid	GMI Heltid	GMK Heltid	GKF Deltid
07.11	ORG 9353 UT KL 09					
20.11				MRK 1060 UT KL 09	MRK 1060 UT KL 09	
21.11	ORG 9353 INN KL 15					
25.11	MET 9351 KL 09-12	MET 9351 KL 09-12				
27.11				MRK 1060 INN KL 15	MRK 1060 INN KL 15	
28.11			BØK 9352 KL 09-14			
30.11				MRK 1080 KL 09-12	MRK 1080 KL 09-12	
01.12	MRK 8723 UT KL 15	MRK 8723 UT KL 15				
04.12	MRK 8723 INN KL 15	MRK 8723 INN KL 15				
06.12				BØK 3060 KL 09-13	BØK 3060 KL 09-13	
07.12	JUR 9355 KL 09-12					
08.12				MRK 1070 KL 09-12	MRK 7030 KL 09-12	
09.12						BØK 9550 KL 15-18
12.12			SPÅ 9356 KL 09-14			
13.12	SØK 9354 KL 09-14				MRK 7010 KL 09-12	
15.12				MRK 1101 KL 09-12		

Eksamensplan høsten 1995

Diplomøkonomstudiet i reiseliv; 2. og 3. år, **Eiendomsmeglerstudiet, 2. avd.,**
Diplomøkonomstudiet 3. år; obligatorisk del og spes. i samfunnsøkonomi (SF),
Diplommarkedsførerstudiet 3. år; markedsføring, internasjonalisering og ledelse
(MFØR), markedskommunikasjon (MKOM)

Studium Dato	Reiseliv 2.år	Reiseliv 3.år	Eiendoms- megler	Eiendoms- kontinuasjon	Obl.del/ SF	MFØR	MKOM
SEM. START			UKE 37 EMS 9520 UT KL 09	EMS 9113 UT KL 09	STR 9434 UT KL 09		
17.11							ORG 5080 UT KL 15
20.11							ORG 5080 INN KL 15
23.11						MRK 1500 KL 09-12	MRK 7090 KL 09-13
24.11	RLS 9510 UT KL 15					MRK 5060 UT KL 09	MRK 5060 UT KL 09
27.11	RLS 9510 INN KL 15			EMS 9111 KL 09-12			
28.11		RLS 9422 RLS 9424 RLS 9426 KL 09-14					
30.11	RLS 9514 KL 09-14		EMS 9515 KL 09-14	EMS 9115 KL 09-12			
01.12					BØK 9432 KL 09-12	MRK 5060 INN KL 15	MRK 5060 INN KL 15
05.12						MRK 1300 KL 09-12	
06.12		RLS 9420 KL 09-14			BØK 9431 KL 09-14		
07.12	RLS 9313 KL 09-12						
08.12		RLS 9521 UT KL 15				MRK 1400 KL 09-12	
11.12		RLS 9521 INN KL 15			SØK 9435 KL 09-14		
13.12	RLS 9312 KL 09-14		EMS 9114 KL 09-14				
15.12					STR 9434 INN KL 15	MRK 9030 INN KL 15	MRK 9020 INN KL 15
22.11					DST 1620 KL 09-12		

Eksamensplan våren 1996

Bedriftsøkonomistudiet og Grunnfag i Markedsøkonomi (GMØ)

Studium Dato	Bedriftsøkonom Heltid	Bedriftsøkonom 2.sem.deltid/FU	Bedriftsøkonom 4.sem.deltid/FU	Bedriftsøkonom kontinuasjon/FU	GMØ Heltid
02.05		ORG 9301 UT KL 09			
09.05		ORG 9301 INN KL 15			
21.05					ORG 5010 KL 09-12
22.05		MAD 9214 KL 15-18			
28.05				MET 9100 KL 15-18	
29.05					JUR 1030 KL 09-12
30.05			MRK 8614 KL 15-20		
31.05	SØK 8400 UT KL 15	MET8006 CASE UT			SØK 8400 UT KL 15
03.06	SØK 8400 INN KL 15				SØK 8400 INN KL 15
07.06	BØK 9200 KL 09-14				BØK 9200 KL 09-14
11.06	JUR 9205 KL 09-12		JUR 9205 KL 09-12		
14.06		MET 8006 KL 09-12			
15.06	BØK 8950 KL 09-12		BØK 8950 KL 09-12		

Eksamensplan våren 1996

Høyskolekandidatstudiet, Grunnfag i markedsføring og internasjonalisering (GMI), Grunnfag i markedskommunikasjon (GMK) Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning (GKF)

Studium Dato	Høy.kand. Heltid	Høy.kand. 2.sem.deltid	Høy.kand. 4.sem.deltid	GMI Heltid	GMK Heltid	GKF Deltid
01.03				MRK9010 UT KL 09	MRK 9011 UT KL 09	
08.05					MRK 7070 KL 09-12	
10.05		ORG 9353 UT KL 09				
20.05	SPÅ 9358 SPÅ 9360 KL 09-14		SPÅ 9358 SPÅ 9360 KL 09-14	SPÅ 9358 SPÅ 9360 SPÅ 9465* KL 09-14		
21.05	SPÅ 9356 KL 09-14			SPÅ 9356 KL 09-14		
23.05				MAD 1090 KL 09-13	MRK 9420 KL 09-13	
24.05		ORG 9353 INN KL 15				
28.05					MRK 7080 KL 09-12	
29.05		JUR 9355 KL 15-18				
01.06						BØK 9540 KL 15-18
05.06		SØK 9354 KL 15-20				
08.06	BØK 9352 09-14					ORG 9510 KL 15-20
13.06	INF 9350 KL 09-12		INF 9350 KL 09-12			
14.06				MRK 9010 INN KL 15	MRK 9011 INN KL15	SØK 9530 KL 15-18

* SPÅ 9465 Spansk tilbys kun ved NMH

Eksamensplan våren 1996

Diplomøkonomstudiet i reiseliv; 2. og 3. år, Eiendomsmeglerstudiet, 2. avd.,

Diplomøkonomstudiet 3. år; obligatorisk del,

Diplommarkedsførerstudiet 3. år; markedsføring, internasjonalisering og ledelse (MFØR), markedskommunikasjon (MKOM)

Studium Dato	Reiseliv 2.år	Reiseliv 3.år	Eiend. megler	Eiend. kont.	Obl.del.	MFØR m/diplom	MKOM m/diplom
Januar/ februar		RLS 9429 UT KL 09		EMS 9110 UT KL 09	MRK 9433 CASE UT UKE 2		
22.03					MRK 9433 INN KL 15		
02.04			EMS 9520 INN KL 15				
26.04				EMS 9112 UT KL 09 EMS 9110 INN KL 15			MRK 7110 KL 09-12
02.05			EMS 9419 KL 09-14				
03.05						ORG 5080 UT KL 15	
06.05			EMS 9517 KL 09-14	EMS 9417 KL 09-12		ORG 5080 INN KL 15	
08.05						MRK 1190 UT KL 09	MRK 1190 UT KL 09
10.05			EMS 9116 KL 09-14	EMS 9112 INN KL 15			
15.05						MRK 1190 INN KL 15	MRK 1190 INN KL 15
15.05		RLS 9428 KL 09-12					
22.05		RLS 9430 KL 09-14			BØK 9431 KL 09-14		
29.05	RLS 9316 KL 09-12						
04.06	RLS 9317 KL 09-12						
07.06	RLS 9550 UT KL 15						
10.06	RLS 9550 INN KL 15						
14.06		RLS 9429 INN KL 15				MRK 9040 INN KL 15	MRK 9040 INN KL 15
			EMS 9118 UKE 26				

Eksamensplan diplomøkonomstudiet våren 1996

Spesialiseringer 3. år

Det tas forbehold om utlevering av prosjektoppgaven høst 1995, da det kan variere noe for de enkelte spesialiseringer. Innen 22. januar 1996 skal alle prosjektoppgaver være utlevert.

Studium Dato	NE	EU siste kont.	LO	MR	PA siste kont.*	PE	RS	SF	ØI
utlevering Høst 95 /jan. 96	DST 2922	DST 2920	DST 1720	DST 1920	DST 2522/ 2520*	DST 1420	DST 1820	DST 1622	DST 9520
04.06				DST 1921 kl 09-14		DST 1421 kl 09-14		DST 1621 kl 09-12	
05.06			DST 1721 kl 09-14		DST 2523/ 2521* kl 09-14		DST 1821 kl 09-14		
06.06	DST 2923 kl 09-14	DST 2921 kl 09-14							DST 9521 kl 09-14
innlev.: 14.06	DST 2922 kl 15	DST 2920 kl 15	DST 1720 kl 15	DST 1920 kl 15	DST 2522/ 2520* kl 15	DST 1420 kl 15	DST 1820 kl 15	DST 1622 kl 15	DST 9520 kl 15

Eksamenspåmelding

Se Studieforskrifter for BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Studentene må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret – studieåret – eksamen skal avlegges.

Automatisk påmelding til eksamen

Studieavgiften inkluderer eksamen i de kurs som i følge normalstudieplanen for studieåret 1995/96 skal avlegges i det enkelte semesteret. Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i henhold til normalstudieplanen for sitt studium.

Studentene får tilsendt eksamensinformasjon og bekreftelse på de eksamener han /hun er påmeldt til før påmeldingsperioden, som er i uke 40 i høstsemesteret og uke 10 i vårsemesteret.

Dersom studenten ønsker å endre på sin eksamensplan, må han/hun henvende seg til sitt studie-
sted innen uke 40 i høstsemesteret og uke 10 i vårsemesteret. Dette gjelder enten man ønsker å utsette eksamen eller endre eksamenssted.

Ønske om endringer etter at påmeldingsperioden er utløpt kan ikke tas til følge.

Påmelding til eksamen: BI Fjernundervisning, kontinuasjon etc.

Studenter som følger BI Fjernundervisning får tilsendt eksamensinformasjon og påmeldingsskjema med giroblankett for innbetaling av eksamensavgift før påmeldingsperioden, som er i uke 40 i høstsemesteret og uke 10 i vårsemesteret.

Studenter som skal kontinuere eller av andre grunner ikke følger normalstudieplanen for sitt studium 1995/96, må henvende seg til sitt studiested for å få påmeldingsskjema og eksamensinformasjon.

Studentene plikter selv å sjekke at de mottar påmeldingsskjema innen påmeldingsperioden hvert semester.

Påmeldingen foregår ved alle BI Høyskolene. For å få registrert påmelding til eksamen, må studenten selv (evt. stedfortreder) møte frem og vise kvittering for innbetalt eksamens- / kontinuasjonsavgift. Påmeldinger som sendes direkte til BI må inneholde kopi av kvittering for betalt eksamensavgift. Det betales avgift pr. vektall.

Til eksamen skal studenten medbringe legitimasjon og kopi av sin påmelding.

Krav til utenrikseksamener

Studenter ved BI Høyskolene som ønsker å avlegge eksamen i utlandet, må betale et administrasjonsgebyr på kr 300,- pr. eksamen. (Unntak: BI Fjernundervisning)

For eksamener som finner sted i utlandet, gjelder spesielt:

- a. Eksamen skal finne sted ved en norsk ambassade/konsulat.
- b. Den administrativt ansvarlige må kunne snakke og lese norsk. Dette krav er begrunnet med at den eksamensansvarlige må kunne kontrollere at det kun benyttes tillatte hjelpemidler og at eventuelle notater i disse er lovlige.
- c. Studenten må selv kontakte ambassaden eller konsulatet for å få en skriftlig bekreftelse av den som påtar seg ansvaret for gjennomføringen av eksamen. Denne bekreftelsen sendes Eksamenskontoret sammen med påmelding til eksamen. *Uten denne bekreftelsen vil eksamensoppgaven ikke bli sendt.*
- d. Selv om det er tidsforskjell mellom norsk og utenlandsk tid, skal eksamen i utlandet alltid avholdes til samme tid som i Norge. Hvis dette ikke er mulig, skal eksamen i utlandet avholdes senere enn i Norge.

Forlenget tid til eksamen

Det vises til Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen og til Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole, § 6.5.

Forlenget tid:

Ved fem timers eksamen gis 1 time i tillegg
Ved fire timers eksamen gis 45 minutter i tillegg
Ved tre timers eksamen gis 30 minutter i tillegg

Det gis ikke forlenget tid ved hjemmeeksamen, fagoppgave eller prosjektarbeid.

Utlendinger med manglende norskkunnskaper får ikke forlenget tid, men har anledning til å levere sin besvarelse på engelsk. (Eksamenskontoret må få beskjed). Norsk-norsk ordbok er tillatt.

Det benyttes eget skjema for søknad om forlenget tid til eksamen.

Sykdom i forbindelse med eksamen

Studenter som ved sykdom ikke kan gå opp til eksamen, kan søke om å få gå opp til påfølgende eksamen når legeattest/sykemelding foreligger.

Skriftlig søknad vedlagt legeattest/sykemelding sendes ditt studiested. I søknaden må det tydelig fremkomme hvilken eksamen det gjelder (kurskode og kursbetegnelse), studentens registreringsnummer og studiumkode.

Frist for søknad :	For eksamen i høstsemesteret :	20. januar
	For eksamen i vårsemesteret :	01. juli

Kursoverføring fra enkeltkurs ved BI til studier ved BI Høyskolene

Studenter med eksamen fra enkeltkurs ved BI, kan etter nærmere bestemte regler, få dette/disse godkjent ved et eventuelt opptak på et studium ved BI Høyskolene.

Fritak for eksamen

Det vises til Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen § 5.3 og Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole § 6.6.

Det gis ikke fritak for:

- Valgfri spesialisering, 3. år
- Eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling
- Prosjektarbeid

Det/de kurs som danner grunnlag for fritakssøknaden må være avlagt på et godkjent studium og må minst ha samme nivå og omfang som tilsvarende kurs ved BI.

Vedlagt søknaden må følgende opplysninger være med:

Attestert kopi av vitnemål

Kursbeskrivelse som omhandler innhold, omfang og eksamensform på kurset

Pensumoversikt

Versom fritak innvilges, innrømmes ingen reduksjon i studieavgiften. På vitnemålet merkes kurset med «fritak». Nærmere informasjon kan fås ved henvendelse til studiestedet.

Søknadsfrister for fritak

Høstsemestret: 1. september. Svar gis innen 20. september.

Vårsemestret: 1. februar. Svar gis innen 20. februar.

Ved hver søknadsrunde kan det søkes om fritak for eksamener både i høst- og vårsemestret.

Søknadsskjema

Særsilt søknadsskjema benyttes og fås ved henvendelse til en av BI Høyskolene.

Søknaden skal sendes til/leveres til studiestedet med alle vedlegg nevnt over. Søknaden vil ellers ikke bli behandlet.

Innpassing av ekstern utdanning

BI Høyskolene godkjenner inntil 35 vektall i diplomstudier (60 vt) for kandidater med økonomisk-administrativ linje fra de statlige høyskolene. Kandidater med andre linjer fra de statlige høyskolene innpasses individuelt. Kandidater med eksamen fra andre høyskoler innpasses individuelt.

Søknad om innpassing sendes studiestedet. Søknaden må inneholde fullstendige kursbeskrivelser om studiet som danner grunnlag for søknaden. Søknaden vil ellers ikke bli behandlet.

Kandidater som har bedriftsøkonomeksamen fra andre høyskoler godkjent av BI godskrives med 20 vektall tilsvarende første år ved BI Høyskolene.

Televoice/karakterutskrift med sensur

Sensur vil bli offentliggjort fortløpende ved hjelp av Televoice. Televoice er en talende datamaskin som man kommer i kontakt med ved å ringe telefon 67 54 00 00.

Ved hjelp av en tone-signaliserende telefon med «firkanttast» kan man her oppgi sitt registreringsnummer og få opplyst alle karakterer som er kommet inn uansett studium.

Det understrekes at opplysninger om sensur ikke blir gitt på telefonhenvendelser til BI.

Etter hver eksamensperiode vil studentene automatisk motta en karakterutskrift (datapost) som viser resultater oppnådd etter sensur. Dataposten går ut to ganger pr. år.

Karakterutskriften vil alltid vise alle resultater oppnådd innen et studium, både beståtte og ikke beståtte eksamener.

Offentliggjøring av sensur for desember/januar-eksamener og for mai/juni-eksamener – se undervisningskalender.

Studentene er selv ansvarlige for å kontrollere at de opplysninger som fremkommer på karakterutskriften er korrekte. Skulle studentene oppdage feil eller mangler på sin utskrift, må sekretariatet på studiestedet eller Eksamenskontoret ved Handelshøyskolen BI kontaktes.

Vi gjør oppmerksom på at kandidater som møter til eksamen, men trekker seg fra denne, vil få karakteren Ikke Bestått (IB) på sin besvarelse.

Sensurbegrunnelse og klage på sensur

De alminnelige reglene for klage på sensur (sensurbegrunnelse) og omsensur dekkes av: Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen, Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole og Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener.

Kandidater på eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling følger alltid de regler som er fastsatt av Finansdepartementet i Forskrift om eiendomsmegling.

Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BI Høyskolene

1. Anmodning om sensurbegrunnelse

Skriftlig anmodning om sensurbegrunnelse (eget skjema) må leveres ved personlig fremmøte ved ditt studiested. Skjemaet for anmodning om sensurbegrunnelse må utfylles så fullstendig som mulig. Det er spesielt viktig at studenten påpeker hvilke forhold som tilsier at den oppnådde karakteren er feil.

En generell og ikke faglig begrunnet anmodning om sensurbegrunnelse vil bli avvist. Hvis anmodningen blir akseptert, får studenten avtale om samtaletid med sensor. Fristen for å anmode om sensurbegrunnelse er 2 – to – uker etter offentliggjøring av sensur.

2. Samtale med sensor – muntlig sensurbegrunnelse

Etter samtalen med sensor får studenten anmodningsskjemaet tilbake, datert og signert av sensor. Studenter som ikke møter til avtalt tid, anses å ha trukket anmodningen om sensurbegrunnelse tilbake.

3. Eventuelt krav om omsensur

Fristen for å kreve omsensur er 1 - én - uke etter at samtalen med sensor har funnet sted.

Dersom studenten etter å ha mottatt muntlig sensurbegrunnelse ønsker omsensur, må han/hun levere eller sende den rosa kopien av anmodningsskjemaet til sitt studiested.

Ved krav om omsensur *må alle* berørte studenter skrive under kravet og skjemaet fylles nøye ut med studentenes data.

Studentene bør merke seg at omsensur kan føre til en dårligere karakter enn den opprinnelige. Ny karakter er endelig.

Vitnemål

Det vises til Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen §§ 1 og 5.8 og Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Automatisk utstedt vitnemål

Kandidater som er registrert på heltidsstudier tilsvarende 20 eller 40 vekttall, eller toårige deltidsstudier tilsvarende 20 vekttall, får automatisk utstedt vitnemål ved fullført studium. Det forutsettes at kandidatene tilfredsstiller kravene i ovennevnte reglementer.

(Gjelder ikke eiendomsmeglerstudiet. Se neste avsnitt.)

Anmodning om vitnemål

- Kandidater som har fullført diplomøkonomeksamen må anmode om å få utstedt vitnemål for avsluttet studium. Det forutsettes at kandidatene tilfredsstiller kravene i ovennevnte reglementer.
- Kandidater som har fullført eiendomsmeglereksamen må anmode om å få utstedt vitnemål etter gjeldende regler. Jfr. Forskrift om eiendomsmegling og ovennevnte reglementer.

Skjema for anmodning om vitnemål fås ved henvendelse til studiestedet. Det anbefales å anmode om vitnemål innen 30. august i høstsemesteret og 6. mars i vårsemesteret.

lytt vitnemål

Ad tap av mottatt vitnemål kan studenten få kopi av arkivkopien på studiestedet. Ny original av vitnemålet kan utstedes. Kandidaten må da betale et administrasjonsgebyr på kr 500,-.

Bls Karriere- og rekrutteringsservice

Bls Karriere og rekrutteringsservice er organisert som en stiftelsesfunksjon med hovedkontor ved Handelshøyskolen BI i Sandvika og en egen avdeling ved BI Oslo/Norges Markedshøyskole på Schous. Ved BI Høyskolene rundt omkring i landet er det kontaktpersoner med ansvar for denne tjenesten både i Bls administrasjon og blant studentene.

Jobbsøkerseminarer m.m.

I jobbsøkerseminarene gjennomgås jobbsøkerprosessen fra A til Å. Studentene får gode tips om forskjellige fremgangsmåter for å komme inn på arbeidsmarkedet: Kontakt med bedrifter, vurdering av ledige stillinger, søknadsoppsett og intervju. I tilknytning til jobbsøkerseminarene deler vi ut vårt eget jobbsøkerhefte, spesielt skrevet for BI-studentene. Dette heftet kan man også få om man ikke møter på seminarene, men det er forbeholdt studentene på BI.

Bls karriere- og rekrutteringsservice har utviklet et intervju treningsopplegg for studentene, som man kan melde seg på hos karriereserviceansvarlig på den enkelte høyskole.

Avgangskatalog

Hvert år lages det en oversikt over avgangsstudentene på diplomøkonom-, siviløkonom- og revisorstudiet. Katalogene distribueres til ca. 1500 potensielle arbeidsgivere.

Jobbpresentasjoner

Bedrifter inviteres til å rekruttere direkte på skolen minst én gang i året. Gjennomføringen av dette varierer fra skole til skole i BI-systemet.

Dersom bedrifter ønsker å henvende seg direkte til enkelte avgangskull med stillingsannonse, sørger Bls Karriere- og rekrutteringsservice for å distribuere dette til dem det gjelder.

Oppfølging av uteksaminerte kandidater

Dersom du ikke har fått jobb i løpet av sommeren, kan du registrere deg i vår database for uteksaminerte studenter som fortsatt ønsker informasjon om ledige stillinger. Hvis arbeidsgivere er interessert i å komme i kontakt med allerede ferdige kandidater som ikke er i jobb, kan de få kontakt med aktuelle kandidater via vår database.

Viderestudier i utlandet

Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder:

Utenlandskontoret ved Statens lånekasse for utdanning. Egen opplysningsavdeling med veiledere. Faglig informasjon om utenlandske læresteder, fagretninger, studiefinansiering etc.

Adresse: Østre Aker vei, 0581 Oslo. Postadresse: Postboks 195 Økern, 0510 Oslo.

Telefon 22 72 69 10.

ANSA (Samband for norske studenter i utlandet). Dette er en interesse- og velferdsorganisasjon for norske studenter i utlandet som bl.a. tilbyr veiledning, forsikring, oversikt over studiesteder i USA og Europa og et nettverk av kontaktpersoner.

Adresse: Storgaten 3, 0155 Oslo.

Telefon: 22 42 36 53.

Telefonhenvendelser kan skje mellom kl. 12.00-16.00. Kontoret er åpent for skrankehenvendelser mellom kl. 12.00 - 16.00. Kontoret er stengt lørdag.

Norge-Amerika Foreningen låner ut mange forskjellige studiekataloger fra universiteter og colleges. De har brosjyrer om hvordan man finansierer et USA-studium etc.

Adresse: Drammensveien 20c, 0255 Oslo.

Telefon: 22 44 76 83 (kl. 10.00 - 15.00).

US Educational Foundation in Norway (Fulbright Foundation). Her har de college- og universitetskataloger med en komplett samling på microfiche. Flere brosjyrer, blant annet A Handbook for Foreign Students deles ut gratis. De har lister over læresteder etter fagområde og studieretning med beskrivelser av colleges og universiteter, både undergraduate og graduate.

Adresse: Arbins gate 2, 0253 Oslo.

Telefon: 22 83 26 00 (veiledning kl. 10.00 - 15.00, ikke fredag).

Krav for opptak på Master-program

Det er mulig å søke om plass på Master-programmet allerede i løpet av tredje år på diplomøkonomstudiet. Vi anbefaler imidlertid at søkerne er ferdige diplomøkonomer med ett års praksis fra næringslivet bak seg før de starter et slikt studium.

For å bli tatt opp på et Master-program er kravet til samlet hovedkarakter vanligvis 2.6 eller bedre.

Videre krever universitetet/høyskolen å motta resultatet av følgende to tester:

TOEFL – Test of English as a Foreign Language

GMAT – Graduate Management Admission Test

Disse kan begge tas ved Universitetet i Oslo (Sommerskolen) samt i Bergen (Norges Handelshøyskole), Kristiansand (Høyskolen i Agder), Tromsø (Universitetet i Tromsø), Trondheim (Universitetet i Trondheim) og Stavanger (Den amerikanske skolen).

Kontakt Sommerskolen for brosjyre og oppmeldingsskjema.

Test information, University of Oslo, Pb. 3 Blindern, 0313 Oslo.

Telefon: 22 60 87 27.

Vær ute i god tid. Det tar 10 - 12 uker å få resultatet fra disse testene, og de avholdes kun fire ganger i året. Prøvene bør tas enten i januar eller mars for at resultatet skal kunne foreligge i tide. Ta selv kontakt for eksakte datoer.

Ved Handelshøyskolen BI i Sandvika er det opprettet et GMAT - kontor – The GMAT Consulting Center. Kontaktperson er Banafsheh Sheiban. Direkte telefon: 67 57 05 74. Her arrangeres blant annet et forberedende kurs til selve GMAT-testen. Kurset gjennomføres over tre uker, to kvelder pr. uke i forkant av selve GMAT-testen.

Nærmere informasjon

Nærmere informasjon om viderestudier i utlandet fås ved henvendelse til nærmeste BI Høyskole.

4 Normalstudieplaner for markedsføringsstudier ved BI Høyskolene 1995-96

Normalstudieplan for de enkelte studiene	42
- Normalstudieplan – grunnfag i markedsøkonomi 1995-96	42
- Normalstudieplan – grunnfag i markedsføring og internasjonalisering 1995-96	43
- Normalstudieplan – grunnfag i markedskommunikasjon 1995-96	43
- Normalstudieplan – markedsføring, internasjonalisering og ledelse 3. år 1995-96...	44
- Normalstudieplan – markedskommunikasjon 3. år 1995-96.....	44
Eksamen	44
Forbehold	44

Normalstudieplaner for markedsføringsstudier ved BI Høyskolene 1995-96

Kursbeskrivelser og annen relevant tilleggsinformasjon vil foreligge til semesterstart i eget vedlegg til studiehåndboken.

Normalstudieplan for de enkelte studiene

Normalstudieplanen viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid, også kalt normert studietid. Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kursene som, ifølge normalstudieplanen på heltid, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995-96 må ta kontakt med studiestedet vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Normalstudieplan – grunnfag i markedsøkonomi 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	1. sem.	2. sem.
MRK 8614	Markedsføringsledelse I *	2	E 5 t	
ORG 9301	Organisasjon og ledelse *	2	F	
IDE 3010	Markedsøkonomi, idégrunnlag og perspektiv	2	E 3 t	
MET 5100	Samfunnsvitenskapelig metode	2	H	
MET 8006	Statistikk og dataanalyse *	2	C + Fv 3 t	
ORG 5010	Marked og samfunn	2		E 3 t
JUR 1030	Markedsrett	2		E 3 t
SØK 8400	Samfunnsøkonomi *	2		H
BØK 9200	Økonomistyring *	4		C + E 5 t
		20		

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (1 uke), Fv = Flervalgseksamen,
H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres.

* Er de samme kursbeskrivelsene som på bedriftsøkonomistudiet.

Normalstudieplan – grunnfag i markedsføring og internasjonalisering 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	1. sem.	2. sem.
MRK 1080	Forbrukeratferd	2	E 3 t	
MRK 1070	Introduksjon til internasjonal markedsføring	2	E 3 t	
MRK 1060	Markedsanalyse	2	F	
BØK 3060	Markedsførers økonomiansvar	2	E 4 t	
MRK 1101	Produktledelse	2	E 3 t	
MAD 1090	Bedriftslogistikk og distribusjon	3		E 4 t
MRK 9010	Tverrfaglig prosjektoppgave	2		P
SPÅ*	Engelsk, tysk eller fransk	5		E 5 t + M
		20		

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (1 uke), P = Prosjektoppgave, M = Muntlig eksamen

- * SPÅ 9356 Engelsk skriftlig 3 vt/SPÅ 9357 Engelsk muntlig 2 vt.
 SPÅ 9360 Fransk skriftlig 3 vt/SPÅ 9361 Fransk muntlig 2 vt
 SPÅ 9358 Tysk skriftlig 3 vt/SPÅ 9359 Tysk muntlig 2 vt

Normalstudieplan – grunnfag i markedskommunikasjon 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	1. sem.	2. sem.
MRK 1080	Forbrukeratferd	2	E 3 t	
MRK 7030	Informasjon og informasjonssystemer	2	E 3 t	
MRK 1060	Markedsanalyse	2	F	
BØK 3060	Markedsførers økonomiansvar	2	E 4 t	
MRK 7010	Medier og mediesamfunnet	2	E 3 t	
MRK 9420	Reklame og Sales Promotion	4		E 4t
MRK 7080	Personlig salg og salgsplanlegging	2		E 3t
MRK 7070	Public Relations og Produkt PR	2		E 3t
MRK 9011	Tverrfaglig prosjektoppgave	2		P
		20		

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (over 1 uke), P = Prosjektoppgave

Normalstudieplan – markedsføring, internasjonalisering og ledelse 3. år 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	1. sem.	2. sem.
MRK 1300	Internasjonale forhandlinger	2	E 3 t	
MRK 1400	Internasjonal industriell markedsføring	2	E 3 t	
MRK 1500	Interaktiv markedsføring	2	E 3 t	
MRK 9030	Markedsplanlegging	2	P	
MRK 5060	Vitenskapsteori og metode	2	F	
MRK 9040	Diplomoppgave	4		D
MRK 1190	Markedsorientering og strategi	4		F
ORG 5080	Organisasjonsutvikling og endring	2		H
		20		

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (1 uke), P = Prosjektarbeid, D = Diplomoppgave, H = Hjemmeeksamen

Normalstudieplan – markedskommunikasjon 3. år 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	1. sem.	2. sem.
MRK 7090	Mellomfagskurs i Markedskommunikasjon	4	E 4 t	
ORG 5080	Organisasjonsutvikling og endring	2	H	
MRK 9020	Prosjektoppgave	2	P	
MRK 5060	Vitenskapsteori og metode	2	F	
MRK 9040	Diplomoppgave	4		D
MRK 7110	Kommunikasjon og etikk	2		E 3t
MRK 1190	Markedsorientering og strategi	4		F
		20		

E = Skriftlig eksamen, P = Prosjektoppgave, F = Fagoppgave (1 uke), D = Diplomoppgave, H = Hjemmeeksamen

Eksamen

Det vises til eksamensplanen i kapitlet om Studieadministrativ informasjon og til kursbeskrivelser og tilleggsinformasjon som mottas i eget vedlegg til studiehåndboken før semesterstart.

Forbehold

BI Høyskolene tar forbehold om endringer i studieplanene.

5 Bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet	45
- Fagområder, kurs og vekttall	46
Gjennomføring	47
Normalstudieplan bedriftsøkonomstudiet 1995-96	47
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	47
- Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre	48
Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet	49
- Krav til utstyr	49
- PC og modem til fjernundervisningen	49
Forkurs	49
Forbehold	49
Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet	50
Kursbeskrivelser Bedriftsøkonomstudiet	53

Fagområder, kurs og vektall på bedriftsøkonomistudiet 1995-96

Bedriftsøkonomiske fag/ Regnskap, Skatt	Samfunnøkonomi	Strategi og metodefag	Logistikk og markedsføring	Administrasjons- og organisasjonsfag	JUS	Språk
--	----------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------------------	-----	-------

1. år Bedrifts- økonomistudiet

Økonomistyring I 4 vt	Samfunnøkonomi 2 vt	Statistikk og dataanalyse 2 vt	Logistikk 2 vt	Organisasjon og ledelse 2 vt		
		Matematikk for økonomer 2 vt	Markedsføringsledelse I 2 vt			
	Investering og finansiering 2 vt					
Skatteøkonomi 2 vt						

2. år Høyskole- kandidatstudiet

Økonomistyring II 3 vt	Mikroøkonomi 2 vt	Økonometri 2 vt	Markedsføringsledelse II 2 vt	Organisasjon og endring 2 vt	Bedriftsrett 2 vt	Språk 5 vt Engelsk/tysk/fransk (valg)
				Informasjonsledelse 2 vt		

3. år Diplom- økonomistudiet

Økonomistyring III 2 vt	Makroøkonomi/ Offentlig økonomi 3 vt	Strategisk ledelse/ beslutningsanalyse 3 vt	Internasjonal markedsføring 2 vt
Finansiell styring 2 vt			

OBLIGATORISK

VALG

Regnskap og skatt 8 vt	Samfunnsøkonomi 8 vt	Markedsføring 8 vt	Norge og Europa 8 vt
Økonomistyring og investeringsanalyse 8 vt		Logistikk 8 vt	Personalledelse 8 vt
			Prosjektadministrasjon 8 vt

Bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet er første studieår i de flerårige studietilbudene på heltid og deltid ved BI Høgskolene. Bedriftsøkonomstudiet gir en generell innføring i økonomi, markedsføring, ledelse og administrasjon. Gjennom undervisningsopplegget opparbeider studentene kunnskaper og praktiske ferdigheter for å løse de vanligste problemstillinger innenfor økonomi og administrasjon.

Studiet er godkjent med 20 vektall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Gjennomføring

Bedriftsøkonomstudiet kan gjennomføres som:

- Ettårig heltidsstudium
- Toårig deltidstudium
- Toårig fjernundervisningsstudium

Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge forelesninger anbefales studentene å jobbe sammen i kollokviegrupper.

Deltakerne i fjernundervisningen trenger ikke møte på forelesninger. De får et godt tilrettelagt studiemateriell, samlinger ved semesterstart og før eksamen, veiledning gjennom BIs telekonferansesystem BIT eller via telefon, post m.v.

Normalstudieplan bedriftsøkonomstudiet 1995-96

Normalstudieplanen viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid og deltid, også kalt normert studietid. Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kursene som, ifølge normalstudieplanen på heltid eller deltid, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995-96 må ta kontakt med studiestedet vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høgskolene og Norges Markedshøgskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vektall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem.	2. sem.
MAD 9214	Logistikk	2	42E 3t	
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2	42E 5t	
MET 9100	Matematikk for økonomer	2	42E 3t	
ORG 9301	Organisasjon og ledelse	2	42F	
MET 8006	Statistikk og dataanalyse	2	42C+Fv 3t	
BØK 8950	Investering og finansiering	2		42Fv 3t
JUR 9205	Juridiske fag – skatteøkonomi	2		42C+Fv
SØK 8400	Samfunnsøkonomi	2		42H
BØK 9200	Økonomistyring I	4		84C+E 5t
		20	210	210

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (1 uke), Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen
C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Studieplanen omfatter 420 kurstimer fordelt over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 1.600 timer for å gjennomføre studiet.

Heltidsstudiet er krevende. Studenter som ønsker å strekke studiet noe utover i tid kan ta kontakt med studieveileder ved studiestedet for nærmere informasjon.

Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen			
			1. sem	2. sem	3. sem	4. sem
MET 9100	Matematikk for økonomer	2	42E 3t			
SØK 8400	Samfunnsøkonomi	2	42H			
MAD 9214	Logistikk	2		42E 3t		
ORG 9301	Organisasjon og ledelse	2		42F		
MET 8006	Statistikk og dataanalyse	2		42C+Fv 3t		
BØK 9200	Økonomistyring I	4			84C+E 5t	
BØK 8950	Investering og finansiering	2				42Fv 3t
JUR 9205	Juridiske fag – skatteøkonomi	2				42C+Fv3t
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2				42E 5t
		20	84	126	84	126

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave (1 uke), Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen
C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Studieplanen omfatter 420 kurstimer fordelt over fire semestre.

Studentene i Bls fjernundervisning følger samme normalstudieplan som øvrige deltidsstudenter. De deltar i samlinger ved semesterstart og før eksamen, studerer på egen hånd ved hjelp av studie-materiell tilrettelagt for fjernundervisning og får veiledning via Bls telekonferansesystem BIT. Det er også mulighet for telefonveiledning, og studentene får veiledning knyttet til oppgaveløsning. Fjernundervisningsstudenter som ønsker det, kan dessuten møte til forelesninger ved BI Høyskolene. Ta eventuelt kontakt med den aktuelle høyskolen for nærmere informasjon.

Studenter som velger fjernundervisning som studieform, må i stor grad kunne styre sitt eget arbeid.

NB! Studenter i Bls fjernundervisning må selv melde seg opp til eksamen. Ta eventuelt kontakt med BI Fjernundervisning for ytterligere informasjon.

Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet

I flere av kursene på bedriftsøkonomstudiet er EDB integrert i undervisningen for å gi et bedre og mer relevant pedagogisk tilbud til studentene.

I tillegg til å bruke generelle programvareprodukter som regneark og tekstbehandling, får studentene kjennskap til spesiell programvare knyttet til forskjellige fag.

Dataverktøy er imidlertid ikke obligatorisk i bedriftsøkonomstudiet. Dette innebærer at studentene fritt kan velge om de vil benytte dataverktøy i studiet eller ikke. Til eksamen er det kun ved hjemmeeksamener og fagoppgaver at studentene kan løse oppgavene ved hjelp av dataverktøy.

Alle BIs høyskoler er utstyrt med terminalrom.

Krav til utstyr

Studenter som ønsker å benytte dataverktøy ved hjemmeeksamen og fagoppgaver, bør helst disponere PC, skriver og aktuell programvare.

Studenter som skal benytte faglig dataverktøy som er utviklet ved BI trenger en IBM-kompatibel PC. Ved kjøp av **ny** PC anbefaler BI en IBM-kompatibel PC med minimumskonfigurasjon 80486 sx prosessor (8 Mb internminne) og minst 210 Mb harddisk.

BI tar forbehold om at enkelte programvarer som benyttes i studiet ikke kan benyttes på eldre PC'er med liten kapasitet. Det vises forøvrig til studiestedenes terminalrom.

Ved semesterstart på høsten kan studentene henvende seg til studiestedet og få informasjonshefte om dataverktøy (Blnært).

PC og modem til fjernundervisningen

For å få fullt utbytte av BIs fjernundervisningstilbud, bør studentene ha en PC utstyrt med modem. BI anbefaler IBM-kompatibel PC til bruk mot datakonferansesystemet BIT. Krav til modem er minimum 2400 BAUD, selvom de aller fleste som selges i dag er på 14.400 BAUD. Ved kjøp anbefales studentene først å ta kontakt med BI Fjernundervisning.

Studenter som ikke har PC, kan få veiledning over telefon, faks eller post.

Forkurs

Se egne kursbeskrivelser for forkursene i:

- Repetisjonskurs i matematikk
- Introduksjonskurs i personlig databehandling

Nærmere opplysninger om forkursene (tilbud, kursstart og priser) kan fås ved henvendelse til ditt studiested.

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet

En student som strekker bedriftsøkonomstudiet utover normert studietid, vil ofte ved fullføring av studiet ha en kursportefølje som avviker fra normalstudieplanen. Endringer i pensum og litteratur gjennomføres relativt ofte for å sikre et høyt faglig nivå i studiet.

Ved tildeling av kompetanse spiller det ingen rolle om studenten har eksamen fra et gammelt eller nytt kurs så lenge vektallskravet innen fagområdet er oppnådd. Gamle og nye kurs med samme faglige mål kan ikke kombineres for å oppfylle vektallskravet i et fagområde.

Kurs undervist i perioden 1976-1994 på bedriftsøkonomstudiet gir følgende vektall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
BØK 2012	Internt regnskap	1.5
BØK 2023	Eksternt regnskap m/skatterett	2.5
BØK 2050	Eksternt og internt regnskap	4
BØK 2071	Grunnkurs i investering	1
BØK 2080	Investerings- og finansieringsanalyse	2
BØK 2062	Innføring i finans	2
BØK 2064	Investering/finansiering	1
BØK 8306	Økonomistyring – årsregnskap	2
BØK 8307	Økonomistyring – regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8309	Investering og finansiering	1
BØK 8310	Økonomistyring – regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8395	Økonomistyring – internregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8396	Økonomistyring – årsregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8397	Innføring i finans m/dataverktøy	2
BØK 8409	Investering og finansiering	1
BØK 8900	Økonomistyring	5

2. INFORMASJONS- OG DATASYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	
INF 0011	EDB m/Basic	1
INF 0081	Informasjons- og datasystemer	2.5
INF 0102	ADB 1: Administrativ databehandling	1
INF 0182	Informasjons- og datasystemer	2.5
INF 8303	Innføring av EDB i organisasjoner	2
INF 8304	EDB og ledelse	2
INF 8600	Informasjonssystemer	2
INF 8601	Informasjonssystemer	2
INF 8604	EDB og ledelse	2
INF 9000	Personlig databehandling	2

3. JURIDISKE FAG (JUR)

Kurskode	Kursbetegnelse	
JUR 4015	Bedriftslære/bank/forsikring.....	1
JUR 5116	Rettslære.....	1
JUR 5120	Juridiske emner.....	2
JUR 8100	Juridiske fag – skatteøkonomi.....	1
JUR 8403	Juridiske fag – skatteøkonomi.....	1
JUR 8422	Juridiske fag – anvendt jus.....	1
JUR 8423	Juridiske fag – anvendt jus.....	1
JUR 8603	Juridiske fag – skatteøkonomi.....	1
JUR 8604	Juridiske fag – skatteøkonomi.....	1
JUR 8605	Juridiske fag – skatteøkonomi.....	1
JUR 8693	Juridiske fag – skatteøkonomi m/dataverktøy.....	1

4. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MAD 4175	Administrasjonsteori.....	1.5
MAD 4181	Material- og produksjonsadministrasjon.....	1.5
MAD 8312	Materialstyring.....	1
MAD 8313	Materialstyring.....	1
MAD 8392	Materialstyring m/dataverktøy.....	1
MAD 8393	Materialstyring m/dataverktøy.....	1
MAD 8314	Materialadministrasjon.....	1

5. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MET 0207	Årsoppgave i databehandling.....	2.5
MET 1041	S 1 - 4.....	2
MET 1060	Statistikk 1 og 2.....	2
MET 1070	Statistikk del 1.....	1
MET 1071	Statistikk del 2.....	1
MET 1160	Kvantitative metoder og informasjonssystemer.....	3
MET 1161	Årsoppgave i metodefag.....	2.5
MET 1200	Årsoppgave i statistikk.....	2.5
MET 2200	Årsoppgave i regnskap.....	2.5
MET 3200	Årsoppgave i markedsføring.....	2.5
MET 4206	Årsoppgave i administrasjonsteori.....	2.5
MET 8000	Statistikk.....	0.5
MET 8001	Statistikk.....	1.5
MET 8002/8003	Statistikk og dataanalyse.....	2
MET 8004	Statistikk.....	0.5
MET 8005	Dataanalyse.....	1.5
MET 8011	Statistikk.....	1.5
MET 8460	Statistikk*).....	2
MET 8470	Ikke-parametrisk statistikk.....	1
MET 8471	Parametrisk statistikk.....	1
MET 8670/8671	Statistikk m/regneark.....	2

*) MET 8460 Statistikk består av MET 8470 og 8471

6. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MRK 3023	Markedsføring	2
MRK 3024	Markedsføring	2
MRK 3353	Markedsføring på bedriftsvaremarkedet	2
MRK 8313	Markedsføringsledelse	2
MRK 8316	Markedsføring – ledelse og økonomi på bedriftsvaremarkedet	2
MRK 8413	Markedsføringsledelse I.....	2
MRK 8498	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK 8510	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK 8511	Markedsføringsledelse I m/dataverktøy	2
MRK 8613	Markedsføringsledelse I	2

7. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse	
ORG 4180	Administrasjon.....	2
ORG 4175	Administrasjonsteori.....	2
ORG 8410/8411	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG 8610	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG 8800	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2

8. SAMFUNNSØKONOMI (SØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
SØK 8314	Samfunnsøkonomiske emner	2
SØK 4019	Bedrifts- og samfunnslære.....	2
SØK 5880	Samfunnsøkonomi	2
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2
SØK 8394	Samfunnsøkonomisk teori og politikk m/dataverktøy	2
SØK 8414	Samfunnsøkonomisk teori og politikk	2
SØK 8495	Samfunnsøkonomisk teori og politikk med dataverktøy	2

Kursbeskrivelser – Bedriftsøkonomstudiet

Sortert alfabetisk etter kursbetegnelsen:

Introduksjonskurs i personlig databehandling	54
Repetisjonskurs i matematikk	55
Investering og finansiering	56
Juridiske fag - skatteøkonomi	57
Logistikk	59
Markedsføringsledelse I	61
Matematikk for økonomer	62
Organisasjon og ledelse	64
Samfunnsøkonomi	65
Statistikk og dataanalyse.....	67
Økonomistyring I.....	69
Delkurs 1: Innføring i regnskap	71
Delkurs 2: Årsregnskap	71
Delkurs 3: Internregnskap	72
Delkurs 4: Regnskapsanalyse	72

KURS: Introduksjonskurs i personlig databehandling

Fagansvarlig: R. Sannes

Institutt: Organisasjon og ledelse

Mål

Informasjonsteknologi er etterhvert blitt et vanlig innslag både i arbeid og fritid. Dette kurset har som mål å gjøre studentene kjent med denne teknologien, slik at de blir i stand til å utnytte den på best mulig måte i ulike arbeidssituasjoner. Kunnskapene er også meget viktige for en effektiv gjennomføring av kursene i bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet. Hovedvekten vil bli lagt på informasjonsteknologi for personlig bruk. Mer organisasjonsorienterte problemstillinger vil bli tatt opp i større bredde i senere kurs i diplomøkonomstudiet.

Litteratur

Ausland, J. et al.: *Personlig databehandling. Informasjonsteknologi – for deg*. 2. utg. Oslo: Dataforlaget 1991. Unntatt: Del fire - Databaser.

Emneoversikt

1. Hva datamaskinen kan gjøre for deg:
 - den personlige datamaskins oppbygging og virkemåte
 - inn- og ut-enheter
 - lagringsmedia
 - datakommunikasjon
2. Operativsystemet:
 - operativsystemets oppgaver
 - hvordan omgås operativsystemet
 - ulike brukergrensesnitt
3. Tekstbehandling:
 - grunnleggende prinsipper
 - hvordan arbeide med tekstbehandlingsutstyr
 - hvordan strukturere meldinger og rapporter
4. Regnearket:
 - grunnleggende prinsipper
 - regnearkets muligheter og begrensninger
 - hvordan arbeide med regneark

Dataverktøy

Studentene må gjennomføre øvinger på datamaskin. Følgende kategorier programvare er aktuelle:

- tekstbehandlingssystem
- regneark

Studenter kan benytte egen datamaskin, eller utstyr og programvare som er installert på studie-stedets terminalrom.

Anbefalt programvare

Studentene kan bare påregne veiledning i et begrenset utvalg applikasjoner innenfor de kategorier som er nevnt ovenfor. For tiden er dette:

- tekstbehandlingssystem: WordPerfect
- regneark: Lotus

Gjennomføring

Introduksjonskurset består av en forelesningsrekke på 6 timer. I tillegg skal studenten gjennomføre et øvingsopplegg på ca. 14 timer. Studenten vil kunne søke veiledning under gjennomføringen.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

KURS: Repetisjonskurs i matematikk

Fagansvarlig: Jan Evensmo

Institutt: Økonomi

Mål

Kurset tar sikte på å gi de studenter som kun har førsteårskurset i matematikk et bedre grunnlag for å følge undervisningen på bedriftsøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Bjørnstad, H., Olsson, U. H., Søyland, S. og Tolcsiner, F.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag*. 3. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget A/S 1995.

Emneoversikt

1. Repetisjon av noen enkle emner.
2. Funksjoner.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 18 timer. I tillegg til lesning av pensumbøkene er det meget viktig at studentene regner oppgaver tilknyttet pensum.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

Investering og finansiering

KURS: BØK 8950 Investering og finansiering

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): D. Michalsen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Vår (2. sem.) Vår (4. sem.) Alle semestre

Vekttall: 2

Mål

Det overordnede mål med kurset er å gi en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved foretakets investeringsbeslutninger samt viktige praktiske sider ved finansieringsbeslutningene. For investeringsbeslutningenes del betyr det at i tillegg til en gjennomgang av de mest sentrale beslutningsregler for vurdering av investeringsprosjekters lønnsomhet, vies mye oppmerksomhet mot teori og beslutningsregler for prosjektvurdering under usikkerhet. Foretakets finansieringsbeslutninger behandles langt mer pragmatisk med vekt på lønnsomhetsvurdering av ulike finansieringsformer samt fastsettelse av foretakets kapitalkostnad.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper tilegnet i statistikkurset på bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende. For deltidsstudiet forutsettes også kunnskaper tilsvarende økonomistyringskursene. For heltidsstudenter forutsettes det at de er à jour med den faglige progresjon i økonomistyringskursene.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse: En innføring*. 2. utgave, Oslo: Skarvet Forlag 1993

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi: Teori og praksis*. Oslo: Skarvet Forlag 1994

Rentetabeller. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Bøhren, Ø., Michalsen, D. og Korsvold, P.: *Eksamensoppgaver med løsningsforslag i finans*. Bærum: BI Forlag 1990.

Emneoversikt

1. Innledning og oversikt. BG kap. 1
2. Prosjektbudsjettering. BG kap. 2-5
3. Renteregning (finansmatematikk). BG kap. 6
4. Prosjektanalyse under sikkerhet. BG kap. 7,9.
5. Risiko i prosjektanalyser. BM kap. 1-7, BG kap. 8
6. Langsiktig finansiering. BM kap. 8-9, BG kap. 10
7. Oppfølging og kontroll. Sammenfatning. BG kap. 11-12

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset, for eksempel PA-programmet og/eller regneark. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er kalkulator og rentetabell.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Juridiske fag – skatteøkonomi

KURS: JUR 9205 Juridiske fag - skatteøkonomi

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): A. Aa.Skaar/ P. Olgyai

Institutt: Økonomi

Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2. sem.)	Vår (4. sem.)	Alle semestre

Vekttall: 2

Mål

Målet med kurset i skatteøkonomi er å integrere skatterettslig innsikt med økonomisk tenkemåte. En gjennomgang av de mest sentrale skatte- og avgiftsreglene knyttet til beskatning av næringsdrivende står sentralt i kurset.

Obligatorisk litteratur

Skaar, A. Aa.: *Bedriftsskatterett*. 5. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Gjems-Onstad, O.: *Lærehefte i merverdiavgift*. 5. utg. Oslo: Dyade Forlag 1995.

På grunn skattereformen er det nødvendig at studentene kjøper siste utgave av pensumlitteraturen.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelover og sentrale forskrifter etter skattereformen*. Studenthefte. Oslo: Ad Notam, siste utgave. (Obligatorisk oppslagsverk)

Anbefalt litteratur

Olgyai, P. og Skaar, A. Aa.: *Oppgaver i bedriftsskatterett*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Oppgaveheftet inneholder eksamensrelevante oppgaver med løsningsforslag.

NB! Studenter som skal ta eksamen, herunder kontinuere i skatteøkonomikurset høsten 1995, leser pensum som står oppført i studiehåndboken 1994-95. Fra og med våren 1996 er det pensum i henhold til kursbeskrivelsen 1995 - 96 som er obligatorisk.

Emneoversikt

1. Oversikt over skattesystemet (alminnelig inntekt, personinntekt, klassefradrag, skattesatser, enkel skatteberegning). Rettskilder i skatteretten.
2. Alminnelig inntekt. Oversikt (skattepliktige inntekter, fradragsberettigede utgifter, minste-fradrag, egen pensjonsforsikring mv.)
3. Periodisering (realisasjonsprinsippet, regnskapsprinsippet, kontantprinsippet). Skattekredittbegrepet.
4. Varelagerreglene.
5. Tap på fordringer. Garantiavsetninger.
6. Avskrivninger (bl.a. skatteøkonomi)
7. Gevinst og tap på driftsmidler mv. (bl.a. skatteøkonomi)
8. Diverse utgifter (representasjon, sosiale utgifter, reklame, kontingenter, bilkostnader mv.)
9. Beregning av alminnelig inntekt. Underskudd
10. Delingsreglene
11. Valuta. Opsjoner
12. Selskapsrettslig innføring. Skattlegging av aksjeselskap og aksjonær (utbytte, konsern, aksjonærbidrag)
13. Salg av aksjer (og andre verdipapirer)
14. Deltakere i ansvarlig selskap og kommandittselskap (deltakerligning, nettoligning, fradragsramme, salg av andel)
15. Merverdi- og investeringsavgift.

Dataverktøy

Det stilles ikke noe krav om obligatorisk bruk av dataverktøy i skatteøkonomi. Undervisningen er lagt opp slik at alle oppgaver og case kan løses manuelt.

De studenter som allikevel ønsker å bruke dataverktøy, kan ha fordeler med hensyn til tidsforbruk og oversikt i kurset. Det stilles et eget skatteberegningsprogram til disposisjon som klassesett på skolens terminalrom. Klassesettet vil være tilgjengelig når caset utleveres.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Deler av pensum blir ikke gjennomgått i forelesningene og må leses på egen hånd. Det forutsettes at lovsamling tas med til forelesningene.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Mot slutten av semestret utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen.

Flervalgseksamen vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student er kommet frem til i sin casebesvarelse. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av flervalgseksamen.

Det gis anledning til å begrunne/utdype svaret (maks fire linjer pr.spørsmål). Galt svaralternativ gir -1 poeng, men ved å utdype svaret har man mulighet til å oppnå tilleggspoeng. Studenten kan ikke ta faktiske eller juridiske forutsetninger som strider imot case eller oppgavetekst. Det understrekes at tildelingen av tilleggspoeng vil være meget restriktiv.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Logistikk

KURS: MAD 9214 Logistikk

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): M.Jahre

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Vår (2. sem.) Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi studentene en integrert fremstilling av de begreper som er sentrale i en bedrifts logistiske problemstillinger. Studentene innføres i fagområdet fra et ledelsessynspunkt. Kurset skal gi forståelse av de viktigste logistiske styringsmetoder og -prinsipper. Det legges særlig vekt på hvordan leverandørmarkedet kan nyttes aktivt ved hjelp av profesjonell materialforsyning/innkjøp. Strategiske aspekter og samordningsbehov mellom materialforsyning, produksjonsstyring og fysisk distribusjon fokuseres.

Obligatorisk litteratur

Persson, G. og Virum, H.: *Logistikk for konkurransekraft*. 4. utg. Oslo: Ad Notam 1995.

Persson, G. og Virum, H.: *Arbeidshefte: Logistikk for konkurransekraft*. 3. utg. Oslo: Ad Notam 1995

Emneoversikt

1. Introduksjon
 - logistikkens nye forutsetninger
 - et nytt syn på MA/logistikk
2. Det teoretiske grunnlaget
 - et teoretisk utgangspunkt
 - logistisk forandringsarbeid - begrepsapparat og strategier
 - logistikksystemets prestasjon og effektivitet
3. Funksjonsområder og styringsprinsipper
 - logistikk og ulike funksjonsområder
 - distribusjon - transport og lagring
 - prognostisering og lagerstyring
 - material- og produksjonsstyring

4. Materialforsyning/innkjøpsprosess
 - leverandørutvikling/-samarbeide
 - kvalitet
 - innkjøpsteknikker
 - innkjøp og verdiskapning
5. Logistikk som strategisk virkemiddel
 - Logistikk som konkurransestrategi
 - kvalitetsledelse
6. Grønn logistikk
 - avfallshåndtering
 - miljøvennlig innkjøp
7. Avslutning

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset.

Gjennomføring

Kurset vil gjennomføres ved forelesninger og øvelser, totalt 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Det er lov å bruke kalkulator, men av kontrollhensyn er det kun tillatt å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Markedsføringsledelse 1

KURS: MRK 8614 Markedsføringsledelse I

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): A. Stokke Johnsen

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Vår (4. sem.) Vår (4. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset tar sikte på å gi studenten basiskunnskaper i markedsføring og en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Med utgangspunkt i en markedsorientert holdning og faglige kunnskaper skal studenten bli i stand til å bidra til løsning av enklere markedsføringsproblemer i praksis. Studentene skal etter kurset beherske begrepsapparatet som benyttes.

Forkunnskaper

Som for studiet. I og med at markedsføring er nært knyttet til praksis og til andre funksjoner i arbeidslivet, vil studenter med praktisk erfaring og med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur

Blom, S. E., Framnes, R. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse*. 4. utg. Oslo: Tano 1994.

Blom, S. E., Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: *Markedsføring – Oppgavesamling til Markedsføringsledelse*. Eget forlag 1995.

Anbefalt litteratur

Blom, S. E., Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: *Løsningshefte til oppgavesamling*. Eget forlag 1995.

Emneoversikt

1. Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
2. Forbrukeratferd og segmentering
3. Markedsanalyse og prognoser
4. Konkurransemidler
5. Markedsplanlegging og strategi
6. Organisering og kontroll av markedsføring
7. Markedsføring på ulike markeder

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses totalt 42 timer. Hele begrepsapparatet rundt markedsføringsplanlegging og

-planen har en sentral plass i forelesningene. Foreleser vil supplere fremstillingene med praktiske eksempler. Oppgaveløsning og -drøftelser utgjør en viktig del av kurset og er nødvendige øvelser med tanke på eksamen. Det forventes derfor en aktiv egeninnsats av studenten både med hensyn til oppgavearbeid og i selve oppgavegjennomgangen i klassen. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Matematikk for økonomer

KURS: MET 9100 Matematikk for økonomer

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig (e): J. Evensmo

Institutt: Økonomi

Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1. sem.)	Høst (1. sem.)	Alle semestre

Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å gi studentene et matematisk grunnlag som vil lette forståelsen av – og arbeidet med – bedriftsøkonomiske fag.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper i matematikk tilsvarende førsteårskurset fra den videregående skolen. Imidlertid vil vi anbefale studenter som kun har førsteårskurset i matematikk å ta forkurs i matematikk.

Obligatorisk litteratur

Bjørnstad, H., Olsson, U. H., Søyland, S. og Tolcsiner, F.: *Matematikk for økonomi og samfunnsfag*. 3. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget A/S 1995.

Anbefalt litteratur

Foss, T., Olsson, U. H.: *Eksamensoppgavesamling i matematikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag 1994.

Emneoversikt

1. Derivasjon med anvendelser.
2. Eksponensial- og logaritmefunksjoner.
3. Rekker og finansmatematikk.
4. Funksjoner av flere variable

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset er på 42 timer med ordinære fellesforelesninger der foreleser gjennomgår sentrale deler av pensum. I tillegg til lesning av pensumbøkene er det meget viktig at studentene regner oppgaver tilknyttet pensum. Det anbefales også at de slår seg sammen i arbeidsgrupper (kollokviégrupper) på 3-5 deltakere og hjelper hverandre. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Organisasjon og ledelse

KURS: ORG 9301 Organisasjon og ledelse

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): H. Gran

Institutt: NMH

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Vår (2. sem.) Alle semestre

Vekttall: 2

En lang rekke av de prosesser og problemer som kan observeres i det moderne samfunn er et resultat av organisasjoners aktiviteter. Vi lever i et organisasjonssamfunn, hvor stadig flere oppgaver ivaretas av organisasjoner, stadig flere interesser organiseres, og hvor tradisjonelle markeds-krefter både modifiseres og antar nye former.

Organisasjon og ledelse har for det første blitt mere viktig fordi vi lever i en omstillings- og oppbruddstid; den teknologiske utvikling, konkurransen i Europa med det indre marked og revolusjonene i Øst-Europa er noen av kreftene i denne utvikling, som har resultert i et stort omstillingspress både i den private og offentlige sektor. For det andre er kunnskaper om organisasjon og ledelse blitt mere viktig fordi deler av denne omstillingsprosess har ført til vesentlige strukturelle endringer i store organisasjoner i form av desentralisering, markedsstyring, resultatansvar og interne markeder. På denne måte dannes det, eller bør det dannes, en rekke relativt selvstendige virksomheter i store organisasjoner som selv skal ta ansvar; fastlegge mål, tjene penger, markedsføre, ansette, personallede, utdanne, osv. For det tredje er ledelse blitt mere viktig fordi det i randsonene på de store bedriftene oppstår et stadig økende antall små og mellomstore virksomheter innenfor håndverk, EDB, salg og tjenesteyting.

Mål

Dette kurset tar sikte på å gi en grunnleggende innføring i moderne organisasjonsteori og -analyse. Siktemålet er å gi studentene et sett nyanserte og kraftfulle måter å forstå organisasjoner på, og ferdigheter i å tenke organisasjonsteoretisk i forhold til deres administrative og ledelsesmessige problemer. Utgangspunktet er en kortfattet presentasjon av sentrale deler av fagets idéhistorie. Deretter vil nyere bidrag bli presentert ut fra fire ulike perspektiver eller rammer for organisasjonsforståelse og lederskap: Strukturperspektivet, det politiske perspektivet, menneske-ressursperspektivet og symbolperspektivet. Den grunnleggende ideen som gjennomsyrrer kurset er tesen om nødvendigheten og fruktbarheten av å variere fortolkningsramme i analysen av organisasjonsproblemer og utvikling av handlingsnormer. Etter endt kurs skal studentene ha tilegnet seg de sentrale begrepene og modellbidragene innenfor de fire analyseperspektivene samt ferdigheter i å kunne variere fortolkningsramme i analyser av konkrete organisasjonsproblemer og utforming av tiltak.

Obligatorisk litteratur

Bolman, L. og Deal, T. E.: *Nytt perspektiv på organisasjon og ledelse*. Oslo: Ad Notam 1991.

Anbefalt litteratur

Gran, H.: *ORG 9301 Organisasjon og ledelse, studieguide*. Sandvika: BI Fjernundervisning 1995.

Morgan G.: *Organisasjonsbilder*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Flaa, P. m. fl.: *Innføring i organisasjonsteori*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1995

Emneoversikt

1. Å forstå organisasjoner
2. Den strukturelle rammen
3. Menneske - ressurs - rammen
4. Den politiske rammen
5. Symbolrammen
6. Organisasjonsforståelse og forbedring av lederskap
7. Oppsummering

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset omfatter totalt 42 timer. Det anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver, blant annet som forberedelse til gruppesamarbeid under eksamen.

Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over en - 1 - uke. Besvarelsen utarbeides alene eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Samfunnsøkonomi

KURS: SØK 8400 Samfunnsøkonomi

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): E. Grønn og B. Ytterhus

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Vår (2. sem.) Høst (1. sem.) Alle semestre

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal med basis i sosialøkonomisk tankegang, begrepsapparat og teori gi:

- grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media,
- skape forståelse for hvordan samspillet mellom den offentlige og den private sektor i økonomien frembringer det resultatet vi daglig observerer,
- redegjøre for markedsmekanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonalregnskap, inntektsteori og sammenhenger mellom real- og pengemarkedene samt valutamarkedene,
- antyde hvordan man kan anvende teorien på aktuelle problemstillinger.

Obligatorisk litteratur

Ytterhus, B. E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 5. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Grønn, E.: *Samfunnsøkonomiske emner*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Anbefalt litteratur

Svae, P. m.fl.: *Oppgaver til SØK 8400*. Sandvika: BI Forlag 1995

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1996*.

Emneoversikt

1. Oversikt over fagområdet
 - mikro- og makroøkonomi
 - marked, tilbud, etterspørsel, likevekt
2. Elementær makroøkonomi
 - nasjonalregnskapsbegreper
 - Keynes' enkle multiplikatormodell
 - eksport og import
3. Penge- og finanspolitiske begreper
 - om pengemarkedet
 - IS-LM-modellen
 - det offentliges budsjettbalanse
 - finans- og pengepolitikk i praksis
4. Utdyping av den enkle makromodellen
 - inflasjon, Phillips-kurven
 - valutamarkedet
 - stabiliseringspolitikk i en åpen økonomi
5. Noen velferdsteoretiske begreper
 - velferdsteoretisk tolkning av tilbud og etterspørsel
 - konsument- og produsentoverskudd
 - eksterne virkninger og kollektive goder

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. Videre vil man ved å benytte dataverktøy kunne løse mer realistiske og kompliserte oppgaver. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å bruke dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare

Vidvei, T. og Ytterhus, B. E.: *MAKRO versjon 2.00. Dataverktøy i makroøkonomi*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992 eller senere utg.

Gjennomføring

Gjennomføringen baserer seg på forelesninger over 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeeksamen på 72 timer som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Det er tillatt å bruke dataverktøy til å løse eksamensoppgavene der det er hensiktsmessig.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Statistikk og dataanalyse

KURS: MET 8006 Statistikk og dataanalyse

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): Fred Wenstøp

Institutt: Økonomi

Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1. sem.)	Vår (2. sem.)	Alle semestre

Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å lære studentene:

- å innhente og behandle kvantitativ informasjon på hensiktsmessig måte, blant annet ved hjelp av dataverktøy,
- å forholde seg kognitivt til usikkerhet, slik at de bedre kan skille mellom tilfeldighet og systematikkk ved hjelp av intuisjon,
- prinsippene for statistisk inferens slik at de kan forstå og verdsette forsknings- og utredningsarbeid og kommunisere med eksperter,
- erfaring i selvstendig problemløsende arbeid
- øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data
- selvstendig kunnskapserverving ved hjelp av standard statistisk analyse.

I tillegg gir statistikk-kurset nødvendige forutsetninger for andre fag i bedriftsøkonomstudiet og diplomøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse*. 3. utg. Oslo: Tano 1991. (Kap. 9 er ikke pensum.)

Anbefalt litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare*. 4. utg. Oslo: Tano 1993.

Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag. Oppdateres foran hvert høstsemester.

Emneoversikt

1. Statistiske mål, konfidensintervall og metode - Kap. 1-5
2. Sannsynlighetsregning - Kap. 6.1-5
3. Kombinatorikk, binomialfordelingen - Kap. 6.6-8
4. Hypoteseprøving - Kap. 7
5. Mann-Whitney testen - Kap. 8
6. Gjennomsnitt og standardavvik - Kap. 10-11
7. Ett gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.1-2
8. En andel: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.3-5
9. To gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.1-2
10. Flere andeler: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.3-6
11. Lineær regresjonsanalyse og korrelasjon - Kap. 14
12. Tidsrekkeanalyse og prognostisering - Kap. 15

Dataverktøy

BI Høyskolene vil gi nærmere orientering. Bruk av programvare i kurset vil lette tilegnelsen av stoffet, være tidsbesparende ved oppgaveløsninger, og muliggjøre profesjonell fremstilling av grafikk. I tillegg er det av stor verdi i seg selv at en bedriftsøkonom har erfaring i bruk av regneark. Vi anbefaler derfor at studentene benytter programvare, både under kurset og ved eksamen, men det er ingen betingelse.

Anbefalt programvare

Statark. Er inkludert i Wenstøp, F.: Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med bruk av programvare. Oslo: Tano 1993. Arbeidsheftet inneholder datafiler også for MINITAB samt instruksjon i hvordan MINITAB benyttes i oppgaveløsning. Det generelle statistikk-programmet STATVIEW kan også anbefales. Generelle regneark er også nyttige (f.eks. Excel, SuperCalc, Lotus 1-2-3)

Gjennomføring

Kurset er basert på 42 timer med ordinære fellesforelesninger der foreleser gjennomgår utvalgte, sentrale deler av pensum, og belyser teorien med praktiske eksempler. Foreleser vil supplere fremstillingen ved hjelp av programvaren Statark ved å simulere tilfeldig variasjon, presentere data grafisk, løse oppgaver, samt oppsummere de enkelte kapitler. Det sentrale pedagogiske mål er å lære å belyse den virkelighet som omgir oss ved hjelp av statistiske metoder. Forelesningene vil derfor ha en klart praktisk orientering, der diskusjon av statistikk som hjelpemiddel til å gi kunnskap er sideordnet rent tekniske ferdigheter.

Studentene forventes å arbeide på egen hånd med de deler av boken som ikke berøres i forelesningene, og derved danne seg en helhetlig totalforståelse av statistikk slik begrepet defineres gjennom pensum.

Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Hele boken er pensum til den individuelle flervalgseksamen. Caset kan løses med eller uten dataverktøy. Bruk av dataverktøy vil være arbeidsbesparende og gi mindre rom for feil.

Caset skal ikke innleveres, men oppgave og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til flervalgseksamen. Lærebok og lommekalkulator er nødvendig.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonomistyring I

KURS: BØK 9200 Økonomistyring I

STUDIUM: Bedriftsøkonomstudiet

Fagansvarlig(e): Aage Sending

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Vår (2.sem.)

Høst (3.sem.)

Alle semestre

Vekttall: 4

Mål

Studentene skal beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere. Studentene skal settes i stand til å spesifisere systemoppbygging og gjennomføre rapportering av økonomidata som grunnlag for god økonomistyring.

Gjennomføring

Undervisningen i dette kurset gjennomføres som en serie delkurs:

Delkurs 1 - Innføring i regnskap

Delkurs 2 - Årsregnskap

Delkurs 3 - Internregnskap

Delkurs 4 - Regnskapsanalyse

BØK 9200 Økonomistyring foreleses i tilsammen 84 timer.

Litteratur og emneoversikt

Se beskrivelsen av de enkelte delkurs.

Arbeidshefter o.l.

Det foreligger et utvalg arbeidshefter, casesamling m.m. som kan brukes i kurset for å effektivisere arbeidet. Studentene bør ikke gå til anskaffelse av noe arbeidshefte e.l. før man gjennom sitt studiested via faglærer eller gjennom oppslag får beskjed om eventuelle arbeidshefter som vil bli benyttet.

Følgende relevante arbeidshefter foreligger:

For alle delkurs (inklusive casesamling og eksamensoppgaver med løsningsforslag):

Sending, Aa.: *Arbeidshefte og casesamling i økonomistyring/regnskap*. Sandvika: BI Forlag.

Siste utg.

For delkursene 1, 2 og 4:

Tellefsen/Høyvarde : *Arbeidshefte til årsregnskapet*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994

For delkurs 3:

Naug/Sti/Misund: *Arbeidshefte til Internregnskap. Økonomistyring I*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Naug/Sti/Misund: *Arbeidshefte til Kostnads- og inntektsanalyse. Økonomistyring 2*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

I tillegg foreligger to hefter med løsningsforslag til et utvalg av oppgavene i lærebøkene i internregnskap.

Eksamen

BØK 9200 Økonomistyring avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og en caseløsning.

Primo april/primio november utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Caset kan omfatte materiale fra alle de fire delkursene, og studentene kan med fordel benytte dataverktøy i caseløsningen.

Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset.

Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum og særlig spørsmål relatert til case/caseløsning, men består i liten grad av ren gjengivelse av caseløsningen.

Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Dataverktøy

Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaring med bruken av dataverktøy være verdifullt, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset. Likeledes vil det virke stimulerende på interessen for oppgaveløsning - særlig litt større oppgaver.

I Årsregnskap kan man kan benytte ulike regnskapsprogram. Eventuell tilleggsundervisning med bruk av regnskapsprogram bestemmes av den enkelte høyskole. Studentene bør eventuelt ikke gå til anskaffelse av egen programvare før det semesteret BØK 9200 skal gjennomføres, da det kan skje endringer underveis. I Internregnskap kan regneark benyttes.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset. I høstsemesteret er det caseutlevering primo november – i vårsemesteret primo april.

DELKURS 1: Innføring i regnskap

Mål

Målet er først og fremst å lære grunnleggende bokføring og gi studentene et helhetlig begrepsfundament og en forståelse av forutsetningene for norsk regnskapsavleggelse og innsikt i grunnleggende regnskapsteori som grunnlag for videre studier i regnskap.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 5. utg. Del 1. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Emneoversikt

Regnskapets formål og innhold, perioderegnskapets grunnstruktur, grunnleggende registreringsprinsipper, registreringsrutiner og kontoplaner, spesialregistre og særskilte registreringsrutiner, periodiseringer og regnskapsavslutning.

DELKURS 2: Årsregnskap

Mål

Kurset har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 5. utg., Del 2 (unntatt kap. 14) + kap. 20 i del 3. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Lover av særskilt betydning

1. Aksjeloven av 4. juni 1976 nr. 59
2. Regnskapsloven av 13.mai 1977 nr. 35

Emneoversikt

1. Årsregnskapets målgrupper
2. Verdivurderingsprinsipper og regnskapsmodeller
3. Norsk årsoppgjør og forholdet til regelverket
4. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
5. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
6. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
7. Egenkapital og disponering av årsoverskudd
8. Nærmere om informasjonsoppgaven (aksjelovens spesifikasjonskrav)
9. Kort om skatteregnskapet

DELKURS 3: Internregnskap

Mål

Målet er å sette studentene i stand til å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader, herunder få innsikt i de viktigste teorier og praktiske former for kalkulasjon og driftsregnskap m.v.

Obligatorisk litteratur

Naug, T. og Sti, A. D.: *Internregnskap – økonomistyring 1*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 1, 5 - 5.3, 6 - 6.4, 7, 8, 9 - 9.6, og 13.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Kostnads- og inntektsanalyse – økonomistyring 2*. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 2, 5 og 7. (Temaene i boken er obligatoriske, men studenter som følger forelesningene eller gjennomfører et oppgaveprogram som dekker temaene, behøver ikke anskaffe denne boken.)

Emneoversikt

1. Driftsregnskapets formål og oppgaver.
2. Litt kostnadsteori, herunder alternativkost-tankegang
3. Kalkulasjon og driftsregnskap etter selvkostmetoden og bidragsmetoden. Resultatene sammenlignet.
4. Normalkalkulasjon og driftsregnskap basert på normalsatser. Analyse av dekningsdifferanser: Forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik.
5. Nullpunktsanalyser.

DELKURS 4: Regnskapsanalyse

Mål

Målet er at man skal kunne belyse økonomiske forhold i et avsluttet regnskap, hvor bruk av forholdstall (nøkkeltall) står sentralt. Likeledes skal man kunne vise tilgang og disponering av finansielle ressurser (finansieringsanalyse) og kunne presentere likviditetsutviklingen (kontantstrømsanalyse).

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. 5.utg. Del 4. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Emneoversikt

- Regnskapsanalysens formål og innhold
- Korreksjon av regnskapsdata for analyseformål
- Nøkkeltall
- Finansierings- og kontantstrømsanalyse

6 Høyskolekandidatstudiet

Høyskolekandidatstudiet – 2. studieår	73
- Fagområder, kurs og vekttall	74
Gjennomføring	75
Normalstudieplan høyskolekandidatstudiet, 2. år 1995-96.....	75
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	75
- Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre	76
Obligatorisk bruk av dataverktøy	77
- Krav til utstyr	77
- PC og modem til fjernundervisningen	77
Forkurs	77
Forbehold	77
Kursregister for gamle kurs på høyskolekandidatstudiet	78
Kursbeskrivelser for høyskolekandidatstudiet	80

Fagområder, kurs og vektall på høyskolekandidatstudiet 1995-96

Bedriftsøkonomiske fag/ Regnskap, Skatt	Samfunnøkonomi	Strategi og metodefag	Logistikk og markedsføring	Administrasjons- og organisasjonsteg	JUS	Språk
--	----------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------------------	-----	-------

1. år Bedrifts- økonomistudiet

Økonomistyring I 4 vt	Samfunnøkonomi 2 vt	Statistikk og dataanalyse 2 vt	Logistikk 2 vt	Organisasjon og ledelse 2 vt		
Investering og finansiering 2 vt		Matematikk for økonomer 2 vt	Markedsføringsledelse I 2 vt			
Skatteøkonomi 2 vt						

2. år Høyskole- kandidatstudiet

Økonomistyring II 3 vt	Mikroøkonomi 2 vt	Økonometri 2 vt	Markedsføringsledelse II 2 vt	Organisasjon og endring 2 vt	Bedriftsrett 2 vt	Språk 5 vt Engelsk/tyisk/fransk (valg)
				Informasjonsledelse 2 vt		

3. år Diplom- økonomistudiet

Økonomistyring III 2 vt	Makroøkonomi/ Offentlig økonomi 3 vt	Strategisk ledelse/ beslutningsanalyse 3 vt	Internasjonal markedsføring 2 vt
Finansiell styring 2 vt			

OBLIGATORISK

VALG

Regnskap og skatt 8 vt	Samfunnøkonomi 8 vt	Markedsføring 8 vt	Norge og Europa 8 vt
Økonomistyring og investeringsanalyse 8 vt		Logistikk 8 vt	Personalledelse 8 vt
			Prosjektadministrasjon 8 vt

Høyskolekandidatstudiet –

2. studieår (Bedriftsøkonomstudiet utgjør første studieår)

På høyskolekandidatstudiet får studentene en fordypning i fagområdene fra bedriftsøkonomstudiet. De introduseres for nye fagområder som informasjonsledelse, språk og juridiske fag – bedriftsrett.

Etter fullført studium kvalifiserer kandidatene til oppgaver i privat og offentlig sektor innenfor økonomi og administrasjon, foruten opptak til videre studier ved BI eller andre universitet og høyskoler.

Sammen med bedriftsøkonomstudiet er studiet godkjent med 40 vektall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Gjennomføring

Høyskolekandidatstudiets 2. år kan gjennomføres som:

- Ettårig heltidsstudium
- Toårig deltidsstudium
- Toårig fjernundervisningsstudium

Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge forelesninger anbefales studentene å jobbe sammen i kollokviégrupper.

Normalstudieplan høyskolekandidatstudiet, 2. år 1995-96

Normalstudieplanen viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid og deltid, også kalt normert studietid. Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kursene som, ifølge normalstudieplanen på heltid eller deltid, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995-96 må ta kontakt med studiestedet vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vektall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem.	2. sem.
JUR 9355	Bedriftsrett	2	42E 3t	
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	2	42H	
SØK 9354	Mikroøkonomi	2	42E 5t	
ORG 9353	Organisasjon og endring	2	42F	
MET 9351	Økonometri	2	42C+E 3t	
INF 9350	Informasjonsledelse	2		42C+E 3t
BØK 9352	Økonomistyring II	3		63C+E 5t
SPÅ *	Engelsk, tysk eller fransk	5		105M+E 5t
		20	210	210

E = Skriftlig eksamen, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres
M = Muntlig eksamen, F = Fagoppgave (14 dgr.)

- * SPÅ 9356 Engelsk skriftlig 3 vt/SPÅ 9357 Engelsk muntlig 2 vt
 SPÅ 9360 Fransk skriftlig 3 vt/SPÅ 9361 Fransk muntlig 2 vt
 SPÅ 9358 Tysk skriftlig 3 vt/SPÅ 9359 Tysk muntlig 2 vt

Studieplanen omfatter 420 kurstimer fordelt over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg, og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet.

Studenter som ønsker å strekke studiet noe utover i tid kan ta kontakt med studieveileder ved studiestedet for nærmere informasjon.

Normalstudieplan – deltid/fjernundervisning over fire semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen				
			1. sem	2. sem	3. sem	4. sem	
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	2	42H				
MET 9351	Økonometri	2	42C+E	3t			
JUR 9355	Bedriftsrett	2		42E	3t		
SØK 9354	Mikroøkonomi	2		42E	5t		
ORG 9353	Organisasjon og endring	2		42F			
BØK 9352	Økonomistyring II	3			63C+E	5t	
INF 9350	Informasjonsledelse	2				42C+E	3t
SPÅ *	Engelsk, tysk eller fransk	5				105M +E	5t
		20	84	126	63	147	**

E = Skriftlig eksamen, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres
 M = Muntlig eksamen, F = Fagoppgave (14 dgr.)

- * SPÅ 9356 Engelsk skriftlig 3 vt (Normalt eksamen på høsten – 3. sem.)
 SPÅ 9357 Engelsk muntlig 2 vt
 SPÅ 9360 Fransk skriftlig 3 vt/SPÅ 9361 Fransk muntlig 2 vt
 SPÅ 9358 Tysk skriftlig 3 vt/SPÅ 9359 Tysk muntlig 2 vt

- ** Vi gjør oppmerksom på at antall timer forelesninger i språk fordeles over to semestre. Totalt antall kurstimer over to semestre er 105 timer.

Som fjernundervisning tilbys kun engelsk.

Studieplanen omfatter 420 kurstimer fordelt over fire semestre.

Studentene i BIs fjernundervisning følger samme normalstudieplan som øvrige deltidsstudenter. De deltar i samlinger ved semesterstart og før eksamen, studerer på egen hånd ved hjelp av studiemateriell tilrettelagt for fjernundervisning og får veiledning via BIs telekonferansesystem BIT. Det er også mulighet for telefonveiledning, og studentene får veiledning knyttet til oppgaveløsning. Fjernundervisningsstudenter som ønsker det, kan dessuten møte til forelesninger ved BI Høyskolene. Ta eventuelt kontakt med den aktuelle høyskolen for nærmere informasjon.

Studenter som velger fjernundervisning som studieform må i stor grad kunne styre sitt eget arbeid.

NB! Studenter i BIs fjernundervisning må selv melde seg opp til eksamen. Ta eventuelt kontakt med BI Fjernundervisning for ytterligere informasjon.

Obligatorisk bruk av dataverktøy

Bruk av dataverktøy er obligatorisk på høyskolekandidatstudiet, se under hver kursbeskrivelse.

Programvare og maskin som brukes i studiesammenheng, vil være tilgjengelig i form av klassesett på de ulike studiestedene. Studentene på høyskolekandidatstudiet disponerer ikke terminalrommet alene, og BI kan ikke garantere mot overbelastning. BI anbefaler studentene sterkt å disponere egen PC. Hensikten med å integrere bruk av dataverktøy i studiet er å:

- Supplere teori med praksis.
Det bedriftsøkonomiske fagområdet er rikt på kompliserte modeller og store datamengder. Med manuelle beregninger blir det ofte upraktisk å anvende teorien. Ved anvendelse av dataverktøy kan tid og krefter i større grad brukes på det faglige innholdet.
- Lære å bruke visuelle fremstillinger.
I dagens samfunn har selve formidlingen av informasjon, ikke bare innholdet av den, fått en økende betydning. Det blir derfor interessant å studere hvordan informasjonsmateriale produseres (f.eks. tekstbehandling og grafikk).
- Forberede seg på jobbsituasjon.
En stor og stadig økende andel av norske bedrifter benytter informasjonsteknologi til daglig. Fortrolighet med dataverktøy blir derfor sentralt i studentens forberedelser til jobbsituasjonen etter studiet.

Krav til utstyr

Studentene på høyskolekandidatstudiet bør disponere PC, skriver og aktuell programvare. Studenter som benytter faglig dataverktøy utviklet ved BI, trenger en IBM-kompatibel PC. Ved kjøp av **ny** PC anbefales en IBM-kompatibel PC med minimumskonfigurasjon 80486 sx prosessor (8 Mb internminne) og minst 210 Mb harddisk.

BI tar forbehold om at enkelte programvarer som benyttes i studiet ikke kan benyttes på eldre PC'er med liten kapasitet.

Ved semesterstart på høsten kan studentene henvende seg til studiestedet og få informasjonshefte om dataverktøy (Blnært).

PC og modem til fjernundervisningen

For å få fullt utbytte av BIs fjernundervisningstilbud forutsettes det at studentene disponerer en IBM-kompatibel PC utstyrt med modem til bruk mot datakonferansesystemet BIT.

Krav til modem er minimum 2400 BAUD, selv om de aller fleste som selges i dag er på 14.400 BAUD. Ved kjøp anbefales studentene først å ta kontakt med BI Fjernundervisning.

Forkurs

Studenter med liten eller ingen erfaring i bruk av dataverktøy må gjennomføre Introduksjonskurs i personlig databehandling. (Kursbeskrivelsen finner du i kapitlet om bedriftsøkonomistudiet).

BI Høyskolene gjennomfører forkurs i tysk og forkurs i fransk for studenter som har tysk eller fransk som språkvalg. (Kursbeskrivelser for disse er i dette kapitlet).

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Kursregister for gamle kurs på høyskolekandidatstudiet

I dette kursregisteret står oppført alle kurs som har inngått på mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi, delfag i metode og delfag i språk og som samlet utgjorde høyskolekandidatstudiets 2. år t.o.m. studieåret 1992-93.

I en overgangsperiode vil kursene BØK 8782, MET 8762 og MET 8750 gjennomføres som en overgangsordning for studenter som begynte på 2. året før 1993-94.

Kurs undervist i perioden 1985-1993 på høyskolekandidatstudiet gir følgende vektall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
BØK 8506	Regnskapsorganisasjon og EDB	1
BØK 8509	Finansiell styring	1
BØK 8606	Regnskapsorganisasjon og EDB.....	1
BØK 8700	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8701	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8703	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8704	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8780	Finansiell styring	1
BØK 8781	Finansiell styring	1
BØK 8782	Finansiell styring	1

2. INFORMASJONSSYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	
INF 8504	Informasjonsanalyse og datamodellering	2
INF 8514	Informasjonsanalyse og datamodellering	2
INF 8710	Informasjonssystemer – behovsanalyse og spesifisering	2
INF 8711	Informasjonssystemer	2

3. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MAD 8512	Materialadministrasjon	1

4. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
MET 8500	Statistikk og dataanalyse m/dataverktøy	2
MET 8740	Dataanalyse – regresjonsanalyse	1
MET 8741	Dataanalyse – regresjonsanalyse	1
MET 8750	Modellbygging	2
MET 8761	Modellbygging	2
MET 8762	Modellbygging	2
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	2

5. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MRK 8513	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8720	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8721	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8722	Markedsføringsledelse II	2

6. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse	
ORG 8511	Organisasjonsteoretiske emner	1
ORG 8730	Organisasjon og endring	2
ORG 8731	Organisasjon og endring	2

7. SPRÅK

Kurskode	Kursbetegnelse	
SPÅ 8050	Engelsk skriftlig	2
SPÅ 8051	Engelsk muntlig	3
SPÅ 8052	Engelsk skriftlig	2
SPÅ 8053	Engelsk muntlig	3
SPÅ 8810	Tysk skriftlig	2
SPÅ 8811	Tysk muntlig	3
SPÅ 8812	Tysk skriftlig	2
SPÅ 8813	Tysk muntlig	3
SPÅ 8820	Fransk skriftlig	2
SPÅ 8821	Fransk muntlig	3
SPÅ 8822	Fransk skriftlig	2
SPÅ 8823	Fransk muntlig	3
SPÅ 8824	Fransk skriftlig	2
SPÅ 8825	Fransk muntlig	3

Kursbeskrivelser – Høyskolekandidatstudiet

Sortert alfabetisk etter kursbetegnelse:

Forkurs i tysk	81
Forkurs i fransk	82
Bedriftsrett	82
Engelsk skriftlig	85
Engelsk muntlig	85
Fransk skriftlig	87
Fransk muntlig	87
Informasjonsledelse	89
Markedsføringsledelse II	91
Mikroøkonomi	93
Organisasjon og endring	94
Tysk skriftlig	96
Tysk muntlig	96
Økonometri	98
Økonomistyring II	99

KURS: **Forkurs i tysk**
Fagansvarlig: E. Schanke
Institutt: Strategi, historie og språk

Mål

Dette er et grunnkurs i tysk med repetisjon av grunnleggende ordforråd og grammatikk og trening i muntlig kommunikasjon, slik at deltakerne etter endt kurs kan følge undervisningen i tysk på høyskolekandidatstudiet.

Forkurset gjennomføres for studenter som vil friske opp kunnskapene i tysk fra videregående skole før de tar til på studiet.

Obligatorisk litteratur

Themen 1. *Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. München: Hueber Verlag 1983.
Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Anbefalt litteratur

Et større tysk-tysk ordboksverk.

Gjennomføring

Undervisningen konsentreres om gjennomgåelse av tekster fra ett enkelt læreverk. Det drives samtaleøvelser over aktuelle tekster fra aviser og tidsskrifter.

Aktiv deltakelse fra studentenes side er en forutsetning for et godt utbytte av kurset. Kurset foreleses over 20 timer. Informasjon vedrørende gjennomføring fås ved henvendelse til studiestedet.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

KURS: **Forkurs i fransk**
Fagansvarlig: T. Selmer
Institutt: Strategi, historie og språk

Mål

Dette er et grunnkurs i fransk. Kurset skal gi en elementær innføring i fransk grammatikk slik at deltakerne etterpå er i stand til å følge undervisningen i fransk på høyskolekandidatstudiets 2. år. (ikke nybegynnere).

Forkurset gjennomføres for deltidsstudenter som vil friske opp kunnskapene i fransk fra videregående skole før de tar fatt på studiet.

Obligatorisk litteratur

Callamand, M. og Boulares, M.: *Grammaire vivante du français: Exercices d'apprentissage 1*. Larousse. Paris: 1990

Gjennomføring

Undervisningen vil konsentreres om innlæring av språklige strukturer. Gjennom en repetisjon av de viktigste områder i fransk grammatikk skal studentene lære de grunnleggende uttrykksformer i fransk. Det vil bli gitt både skriftlige og muntlige oppgaver. Kurset er meget intensivt og gjennomføres over 20 timer før kursstart.

Nærmere informasjon vedrørende gjennomføringen fås ved henvendelse til studiestedet.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

Bedriftsrett

KURS: JUR 9355 Bedriftsrett

STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): B. Eriksen

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester:	Heltid	Deltid	Fjernundervisning
	Høst (1.sem.)	Vår (2. sem.)	Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi studentene en innføring i de rettsregler som gjelder i næringsvirksomhet med særlig vekt på begrensninger og pålegg som følger av lovgivningen m.v., og hvordan bedriften kan tilpasse seg disse i praksis. Det legges særlig vekt på rettsforhold av sentral betydning for bedriften i forholdet til kunder, i forholdet til de ansatte, i forholdet til offentlige myndigheter og i forhold til kreditorene.

Obligatorisk litteratur

Gundersen, Fr. Fr. og Faafeng jr., S.: *Lov og rett for næringslivet*. 2. utg. Oslo: Tano 1993.
(Kap. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16)

Anbefalt litteratur

Gundersen, Fr. Fr.: *Praktisk jus. Spørsmål og Svar*. 3. utg. Eget forlag 1989.
Faafeng jr., S.: *Oppgavesamling i rettslære*. Oslo: Focus Forlag 1994.

Emneoversikt

1. Arbeidsrett
 - Lov om tariffavtaler
 - Ansettelse og oppsigelse, permittering og avskjedigelse
 - Lønnsvilkår, ferie og permisjon
 - Rettstvister og interesselvister
2. Erstatningsrett
 - Det alminnelige erstatningsansvar og arbeidsgiveransvaret
 - Erstatningsvilkår og erstatningsberegning
 - Regress og forsikring
3. Pengekravsrett
 - Stiftelse og overdragelse av fordring
 - Kredittkjøp og factoring
 - Renter ved forsinket betaling
 - Foreldelse
4. Garanti- og panterett
 - Garantier og kausjoner
 - Panterettens formål, stiftelse og gjennomføring
 - De ulike panteobjekter
 - Rettsvern
 - Salgspant og leasing

5. Husleierett
 - Leie av næringslokaler
 - Oppsigelse og tidsbestemte leieforhold
 - Pantsettelse, overdragelse og fremleie av leierett
 - Husleie, depositum og husleiegarantier
 - Kontraktsbrudd, oppsigelse, heving og utkastelse
6. Selskapsrett
 - Driftsformer for næringsvirksomhet
 - Enkeltmannsforetaket, det ansvarlige selskap (ANS), selskap med begrenset ansvar (BA) og aksjeselskaper (AS)
 - Selskapsorganer og beslutningsprosesser
 - Styrearbeidet
 - Bedriftslederansvaret
 - Omdannelse og oppløsning
7. Gjeldsforhandling og konkurs
 - Underhåndsakkord, frivillig akkord, tvangsakkord og konkurs
 - Omstøtelse og beslagsrett
 - Prioritetsreglene
8. Forvaltningsrett
 - Reglene om saksbehandling i det offentlige
 - Opplysningsplikt, saksforberedelse, habilitetsreglene, klage og omgjøring

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Det forutsettes at hjelpemidler anskaffes og medbringes til forelesningene og at studentene gjør seg kjent med dem gjennom studiet av de ulike emner. Det kreves særskilt kjennskap til lovbestemmelser som er behandlet i pensum eller gjennomgått på forelesninger.

Forelesningsformen forutsetter at studentene på forhånd har satt seg inn i det stoff som skal utdypes, og undervisningen vil vektlegge de deler av pensum som erfaringsmessig volder problemer. Deler av pensum må tilegnes på egen hånd (selvstudium).

Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen. Oppgavene vil særlig prøve om kandidaten kan anvende lovregler på praktiske spørsmål i tilknytning til pensumlitteratur og oppslagsverk.

Hjelpemidler til eksamen

Alle trykte og skrevne hjelpemidler er tillatt benyttet til eksamen, inkludert pensumlitteratur og egne notater.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Engelsk

KURS: **SPÅ 9356 Engelsk skriftlig**

SPÅ 9357 Engelsk muntlig

STUDIUM: **Høyskolekandidatstudiet, 2. år**

Fagansvarlig(e): C. Cooper

Institutt: Strategi, historie og språk

Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2. sem.)	Høst (3. sem)	Vår (2. sem.) / Høst (3. sem.)
		+ Vår (4. sem)	

Vekttall: 5

Mål

Studentene skal etter gjennomført kurs ha kjennskap til institusjonelle, kulturelle, politiske og økonomiske forhold i Storbritannia og USA. De skal også kunne kommunisere skriftlig og muntlig i forretningssammenheng. Dessuten skal kurset gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Engelsk fra videregående skole eller tilsvarende. Den enkelte students kunnskaper ventes å være gode nok til at hun/han kan delta i en undervisning som foregår på engelsk.

Obligatorisk litteratur

Cotton, D. & Owen, R.: *Harrap's Agenda: Casebook*. New rev. ed. London: Harrap 1987.

Cotton, D. & Owen, R.: *Harrap's Agenda: Workbook*. New rev. ed. London: Harrap 1991.

Sirevåg, T.: *American Patterns*. 3rd ed. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994. (Kap. 1, 4, og 10 leses bare kursorisk).

Oakland, J.: *British Civilization*. 3rd ed. London: Routledge 1995.

Groth, B.: *English for Management: Cases*. Sandvika: Handelshøyskolen BI 1991

Valgfrie romaner:

Faglærer velger to romaner fra nedenstående liste i samråd med klassen:

Fitzgerald, F. S.: *The Great Gatsby*. London: Penguin Books 1950

Greene, G.: *The Comedians*. Harmondsworth: Penguin 1967.

Huxley, A.: *Brave New World*. London: Grafton 1977

Lodge, D.: *Nice Work*. London: Penguin Books 1989

Malamud, B.: *The Assistant*. Harmondsworth: Penguin 1967

Salinger, J. D.: *The Catcher in the Rye*. Harmondsworth. Penguin 1987.

Anbefalt litteratur

Cleaverley, P. and Cooper, C.: *Study Guide and Workbook*. Sandvika: BI Fjernundervisning 1995.

Cooper, C.: *US TOPICS*. 2. utg. Oslo: Scandinavian University Press 1995.

Hansen, E.: *Bedre engelsk forretningsspråk*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.

King, F. W. and Cree, D. A.: *English Business Letters*. New ed. London: Longman 1985.

Mullholland, W.: *Contemporary Britain*. Oslo: Universitetsforlaget 1994.

Engelsk-engelsk ordbok, f.eks.: *Collins Cobuild English Language Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*, eller *Webster's New World Dictionary*.

Engelsk-engelsk ordbok i «management» engelsk, f.eks.: *Longman Dictionary of Business English*.

En større engelsk/norsk- norsk/engelsk ordbok.

Newsweek, Time, U.S. News & World Report eller The Economist.

Emneoversikt

Skriftlig eksamen:

1. Fire utvalgte cases fra Cotton & Owen: Agenda.
2. To romaner fra obligatorisk pensum

Muntlig eksamen:

1. Deltakerpresentasjoner
2. Fem emner fra Storbritannia og USA
 - government
 - economy
 - society
 - education
 - media
3. To utvalgte cases fra Brian Groth: English for Management

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 105 kurstimer. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum.

Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig eksamen på fem timer (SPÅ 9356, 3 vekttall) og en muntlig eksamen (SPÅ 9357, 2 vekttall).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver:

- en hvor kandidaten kan bli prøvet i brev- og rapportskriving
- en basert på romanene fra obligatorisk pensum.

Muntlige eksamen består av tre deler:

- presentasjon av særemne
- et trukket emne fra Storbritannia/USA (se emneoversikt)
- diskusjon om et emne fra English for Management

Hjelpemidler til eksamen

Engelsk-engelsk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Fransk

KURS:	SPÅ 9360 Fransk skriftlig	
	SPÅ 9361 Fransk muntlig	
STUDIUM:	Høyskolekandidatstudiet, 2. år	
Fagansvarlig(e):	T. Selmer	
Institutt:	Strategi, historie og språk	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår (2. sem.)	Høst (3. sem.) + Vår (4. sem.)
Vekttall:	5	

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et franskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Fransk fra videregående skole eller tilsvarende eksamen. Heltidsstudenter med fransk kun fra videregående skole må gjennomgå et obligatorisk forkurs på 20 timer. Dette gjennomføres før kursstart på hovedkurset i fransk på høyskolekandidatstudiet. Studentene forventes å ha språklige ferdigheter som tilsvarer gjennomgått forkurs før de starter på studiet.

Obligatorisk litteratur

På forkurset benyttes følgende litteratur:

Callamand, M. og Boulares, M.: *Grammaire vivante du français: Exercices d'apprentissage 1*. Larousse. Paris: 1990

I SPÅ 9360/SPÅ 9361 benyttes:

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Ny arbeidsbok i fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

MicroRobert: *Dictionnaire du français primordial*. Paris: Le Robert 1988

Danilo, M., Challe, P. og Morel, P.: *Le français commercial*. Paris: Presses Pocket 1985.

Wandel, S.: *Cœurs fervents*. Herning: Systime 1984. Et utvalg på ca. 60 sider

Drouillon, Flonneau, M., e.a.: *Histoire géographie 3e*. Paris: Nathan 1995

Anbefalt litteratur

Michaud, G. og Kimmel, A.: *Le nouveau guide France*. Paris: Hachette 1990

Selmer, T.: *Le français commercial: Ordforklaringer - oversettelser*. Bærum: BI Forlag 1993

Selmer, T.: *Histoire-géographie 3e: Vocabulaire des chapitres 13, 15 et 16*. BI Forlag 1993

Selmer, T.: *Norsk-fransk økonomisk ordbok med fransk norsk register*. Oslo: Universitetsforlaget 1993

Et fransk uketidsskrift: f.eks.: *L'express*, *Le Nouvel Observateur*

Emneoversikt

1. Fagspråk:
 - økonomisk-administrativt fransk
2. Realia
 - fransk økonomi og næringsliv
 - fransk statsforfatning
3. Skjønnlitteratur:
 - Ca. 60 sider fra antologien Cæurs fervents eller andre tekster valgt av foreleser

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 105 undervisningstimer. En detaljert fremdriftsplan vil bli forelagt studentene ved kursets begynnelse. Dette gjør det mulig for studentene å være grundig forberedt til kurstimene. Det er en forutsetning, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum til muntlig eksamen.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 9360, 3 vekttall) og en muntlig eksamen (SPÅ 9361, 2 vekttall).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver som vektlegges likt:

1. Oversettelse av en ukjent tekst fra norsk til fransk
2. Temaoppgaver til valg fra pensum i realia.

Muntlig eksamen består av tre likeverdige deler:

1. Presentasjon av og samtale om kandidatens særemne.
2. Samfunnsmessige emner
3. Skjønnlitteratur

Den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre delene består av en diskusjon over et trukket emne (2) og et emne som eksaminator velger (3).

Hjelpemidler til eksamen

Fransk-fransk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Informasjonsledelse

KURS: INF 9350 Informasjonsledelse
STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): R. Sannes

Institutt: Organisasjon og ledelse

Semester:	Heltid	Deltid	Fjernundervisning
	Vår (2. sem.)	Vår (4. sem.)	Vår (4. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi studentene en grunnleggende forståelse for bruk av informasjonsteknologi (IT) i organisasjoner, og hvilke teknologiske muligheter og begrensninger som foreligger. Kurset skal sette studentene i stand til å vurdere ulike hensyn ved bruk av IT, og til å kunne fatte fornuftige beslutninger i forbindelse med bruk av IT innen eget ansvarsområde.

Forkunnskaper

Studentene må selv ta ansvar for at de har kunnskaper om personlig databehandling som minimum tilsvarer kurset Introduksjonskurs i personlig databehandling.

Obligatorisk litteratur

Reynolds, G. W.: *Information Systems for Managers*. 3rd ed. St. Paul, Minn.: West Publishing 1995.

Sannes, R.: *Artikkelsamling for INF 9350*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Larsen, T. J. og Jørgensrud, K.: *Datamodellering og relasjonsdatabaser for linje-ledere*. 2. utg. Sandvika: BI Forlag 1994.

Emneoversikt

- - ledelsesoppgaver i forbindelse med bruk av IT
- - nye utfordringer som følge av IT
- - IT som hjelp i å oppnå organisasjonens mål
- - vellykkede IT-prosjekter
- - lederens egen IT-bruk
- - IT-arkitektur
- - teknologielementer
- - arkitekturplanen
- - teknologianvendelser
- - viktige typer av informasjonssystemer
- - behovet for en effektiv systemutviklingsprosess
- - utvikling av informasjonssystemer
- - den strategiske planleggingsprosessen
- - anskaffelse/egenutvikling av informasjonssystemer
- - systemutviklingsverktøy

- - administrasjon av IT-ressursene
- - ulike former for organisasjonsmessig plassering av IT- funksjonene
- - datasikkerhet og katastrofevern
- - et kritisk blikk på nåtid og fremtid

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er obligatorisk i kurset. Bruk av dataverktøy for utvikling av et enkelt administrativt system inngår som en del av en caseoppgave. Egnede verktøy (Modellator og DataEase) vil være tilgjengelig for studentene på studiestedets terminalrom. Dersom en student ønsker å bruke andre verktøy, enten på terminalrommet eller på egen maskin, må vedkommende undersøke på sitt studiested om verktøyet er godkjent for bruk i INF 9350.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 42 timer. Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og en caseløsning.

I begynnelsen av kurset utleveres et case som skal løses i grupper på inntil tre studenter i løpet av semesteret. Løsningen inkluderer bruk av dataverktøy. Caseløsningen skal ikke innleveres, men medbringes til eksamen sammen med selve caset. Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum samt spørsmål relatert til caset og caseløsningen. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle trykte og skrevne hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Markedsføringsledelse II

KURS: MRK 8723 Markedsføringsledelse II

STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): H. M. Thjømøe

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Høst (1. sem.) Høst (1. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset tar sikte på å heve studentenes kompetanse innen markedsføringsledelse generelt og innen markedsføringens beslutningssituasjoner spesielt. Målet er å videreutvikle studentenes forståelse av markedsføringens ulike beslutningssituasjoner gjennom utstrakt bruk av oppgavetrening kombinert med utdypende litteratur innenfor hvert delområde. Det legges vekt på å skape en bedre kobling mellom økonomi og markedsføring ved å bringe tall og modeller inn i oppgavene. Som hjelpemiddel til modellbruken vil PC-baserte beslutningsstøttemodeller bli brukt i noen grad. Målet med bruk av modeller er også å styrke forståelsen av markedsføringsfaget.

Forkunnskaper

Kunnskap i markedsføring tilsvarende kurset Markedsføringsledelse I på bedriftsøkonomistudiet.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse II – Teori og modeller*. 2. utg. Borgen: Singularis Forlag 1993.

Selnes, F. og Thjømøe, H. M.: *Cases i Markedsføringsledelse II*. Borgen: Singularis Forlag 1993.

Johnsen, A. S. og Thjømøe, H. M.: *Oppgavesamling til markedsføringsledelse II*. 3. utg. Borgen: Singularis forlag 1995.

Emneoversikt

Kurset er disponert ut fra lærebokens oppbygging der det er lagt betydelig vekt på planlegging

- Forutsetninger for markedsplanlegging
- Analysedokumentet - diagnose av bedriften
- Produkt- og markedsmatrisen
- Kjøpsprosessen
- Markedssegmentering og posisjonering
- Lønnsomhetsanalyser av produkter og kunder
- Prognoser
- Konkurrentanalyser
- Diagnose av bedriften
- Strategidokumentet
- Valg av målgruppe
- Produkt
- Prissetting

- Kommunikasjon og reklame
- Markedsinnsats på bedriftsmarkedet
- Distribusjon
- Budsjettarbeid
- Organisering av markedsarbeidet
- Oppbygging av MarkUp-modellene

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy. Programmet MarkUp følger med som vedlegg til pensumboken. Programmet er dessuten fritt tilgjengelig på alle BIs PC-rom. Programmet er utviklet for DOS-maskiner. Det kreves tilgang til ett av regnearkene SuperCalc 4 eller SuperCalc 5, LOTUS 1-2-3, LOTUS 1-2-3 for Windows eller Excel. Brukere av Macintosh kan få en utgave som brukes sammen med regnearket Excel 3.0 - engelsk versjon.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Det viktigste ved kurset er å gi utdypende kunnskap i markedsføring gjennom å løse konkrete oppgaver samt å knytte oppgavene opp mot markedsføringsteori. Det tilstrebes å skape en dialog mellom studenter og foreleser. Forelesningene vil bestå av teori-gjennomgang og gjennomgang av oppgaver som studentene forutsettes å ha arbeidet med på forhånd.

Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen, som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Oppgaven innleveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Mikroøkonomi

KURS: SØK 9354 Mikroøkonomi
STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): I. Myrtveit

Institutt: Økonomi

Semester:	Heltid	Deltid	Fjernundervisning
	Høst (1. sem.)	Vår (2. sem.)	Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kursets formål er å trene studentene i systematiske analyser av konsumenter og bedrifters atferd i ulike markedsmessige situasjoner, ved å vise hvordan samspillet mellom etterspørsel- og tilbuds-siden bestemmer markedsprisen og omsatt kvantum. Det legges også vekt på å utvikle metoder til å kunne avgjøre om de forskjellige markedsmessige ordningene utnytter ressursene på en god og effektiv måte.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet ved BI eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Frank, R. H.: *Microeconomics and Behavior*. N.Y.: Mc Graw-Hill, Inc. 1994. Utvalgte deler.

Anbefalt øvelseshefte:

Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Emneoversikt

1. Introduksjon til mikroøkonomisk analyse
2. Om etterspørre, tilbydere og markeder
3. Teori om konsumentenes tilpasning
 - Budsjettbetingelsen og konsumentens preferanseordning
 - Virkning av pris- og inntektsendringer
 - Etterspørselsfunksjoner og elastisiteter
4. Teori om bedrifters tilpasning
 - Produksjonsteori
 - Optimal bruk av innsatsfaktorer
 - Kostnadsteori
 - Profittmotivet
5. Teorier om hvordan markedene fungerer
 - Fri (perfekt) konkurranse
 - Monopol
 - Oligopol
6. Markedenes allokering av samfunnets ressurser

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 42 timer. Kurset gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Det er allikevel lov å bruke kalkulator, men av kontrollhensyn er det kun tillatt å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Organisasjon og endring

KURS: **ORG 9353 Organisasjon og endring**

STUDIUM: **Høyskolekandidatstudiet, 2. år**

Fagansvarlig(e): G. Thompson

Institutt: Organisasjon og ledelse

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Vår (2. sem.) Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Siktemålet med dette kurset er å gi et grunnlag for å forstå og påvirke endringsprosesser i organisasjoner. Kurset gir en innføring i begreper som er viktige for å forstå endring i organisasjoner. Med utgangspunkt i sin kunnskap om disse begrepene skal studenten også utvikle et kritisk og selvstendig forhold til teori og praksis når det gjelder endring og påvirkning av endring i organisasjoner.

Forkunnskaper

Kurset er en videreføring av viktige deler fra pensum i ORG 9301 - Organisasjon og ledelse, med en ytterligere vektlegging av teoriens anvendelse i praktiske endringssituasjoner. Derfor er blant annet pensum fra organisasjon og ledelse på bedriftsøkonomistudiet oppført som anbefalt litteratur.

Obligatorisk litteratur

French, W. L. og Bell, C. H.: *Organization Development*. 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1995. Kap. 2, 4-15, 17-18, 20.

Argyris, C.: *Bryt forsvarsrutinene*. Oslo: Universitetsforlaget, Prentice Hall International, 1991.

Anbefalt litteratur

Karlsen, I., et al.: *Bedrifter i utvikling. Norsk organisasjonsutvikling i praksis*. Oslo: NKS-forlaget 1990.

Bakke, N. L. og Borgen, S. O.: *VINN-VINN!*. 2. utg., Oslo: FAFO 1990.

Bang, H.: *Organisasjonskultur*. 2. utg. Oslo: Tano 1990.

Bolman L. G. og Deal T. E.: *Nytt perspektiv på organisasjon og ledelse*. Oslo: Ad Notam 1991.

Emneoversikt

1. Innledning
Organisasjonsutvikling og organisasjonslæring. To innfallsvinkler til organisasjon og endring. Hele pensum.
2. Organisasjonsutvikling
Teoretisk og verdimelessig grunnlag.
3. Organisasjonsutvikling
Teoretisk og metodisk grunnlag.
4. Organisasjonsutvikling
Inngrepsteknikker.
5. Organisasjonsutvikling
Utdypende synspunkter.
6. Hvorfor er det så vanskelig å forandre organisasjoner?
7. Hvordan får man igang organisasjonslæring ?
8. Oppsummering, sammenfatning, eksamensforberedelse. Hele pensum.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med totalt 42 timer. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte emner. Gjesteforelesere vil bidra med eksempler fra praksis der dette lar seg arrangere.

Foreleserne vil ikke dekke alt pensumstoff. Hensikten med selve undervisningen er å trekke opp hovedlinjer og utdype og drøfte enkelte temaer og eksempler. Studentene er selv ansvarlige for å lese og sette seg inn i hele pensum. De anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med innlevering av en fagoppgave. Fagoppgaven kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Fagoppgaven gjennomføres over 14 dager.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Tysk

KURS:	SPÅ 9358 Tysk skriftlig	
	SPÅ 9359 Tysk muntlig	
STUDIUM:	Høyskolekandidatstudiet, 2. år	
Fagansvarlig(e):	E. Schanke	
Institutt:	Strategi, historie og språk	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår (2. sem.)	Høst (3. sem.) + Vår (4. sem.)
Vekttall:	5	

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et tyskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Tysk fra videregående skole eller tilsvarende. Dersom tyskkunnskapene er fra en tid tilbake, anbefales Forkurs i tysk.

Obligatorisk litteratur

Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Schmitz, W. og Scheiner, D.: *Ihr Schreiben vom München: Verlag für Deutsch 1989.*

von Weltzien - Høivik, H. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD*. Bærum: BI Forlag 1994.

von der Grün, M.: *Die Lawine*. Frankfurt/M.: Luchterhand 1988.

Dürrenmatt, F.: *Der Verdacht*. Hamburg: Rororo Taschenbuch s.u.

Anbefalt litteratur

Wahrig, G.: *Wörterbuch der deutschen Sprache*. München: dtv. 1991.

Schanke, E.: *Norsk-tysk økonomisk - administrativ ordbok*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Emneoversikt

1. Kortfattet oversikt over tysk historie etter 1918
2. Styringsformer, politiske strukturer
3. Massemedia
4. Miljø
5. Kulturkunnskap
6. Arbeids- og næringsliv
7. Økonomiske strukturer, utenrikshandel
8. To verk fra nyere tyskspråklig skjønnlitteratur

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 105 kurstimer som en kombinasjon av forelesninger og gruppeundervisning. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum.

Eksamen

Kurset avsluttes i vårsemesteret med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 9358, 3 vekttall) og en muntlig eksamen

(SPÅ 9359, 2 vekttall). Muntlig eksamen består av tre likeverdige deler: Det forutsettes at den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre delene består av diskusjon over et trukket emne og et emne som eksaminator velger. De skjønnlitterære verkene blir tema for muntlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tysk-tysk ordbok er tillatt hjelpemiddel under skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonometri

KURS: MET 9351 Økonometri

STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): I. Kristianslund

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid: Fjernundervisning:

Høst (1. sem.) Høst (1. sem.) Høst (1. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å lære studentene praktisk bruk av kraftfulle og mye brukte statistiske metoder og teknikker for analyse av data i økonomisk-administrative problemstillinger.

Ved de fleste undersøkelser foretas i dag dataanalysen ved hjelp av datamaskiner og ferdig-lagede programpakker. For brukeren er det imidlertid viktig å ha innsikt i den teori og de forutsetninger metodene bygger på for å kunne utnytte dem fullt ut og unngå fallgruber. Kurset tar sikte på å gi studentene slik innsikt kombinert med øvelse i bruk av statistisk programvare (MINITAB).

Forkunnskaper

Grunnkurs i statistikk fra bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende. Kjennskap til konfidensintervall og hypoteseprøving er nødvendig, samt fortrolighetskurs i bruk av personlig dataverktøy e.l.

Obligatorisk litteratur

Studenmund, A.H.: *Using Econometrics, A Practical guide*. 2nd ed. New York, N.Y.: Harper Collins 1992.

Anbefalt litteratur

Aakre, P.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i regresjonsanalyse*. Bærum: BI Forlag, 1993.

MINITAB Mini-manual. Minitab inc.

Emneoversikt

1. Oversikt, kap. 1
2. Generell minste kvadraters metode, kap. 2
3. Innføring i regresjonsanalyse, kap. 3
4. Den klassiske modellen, kap. 4
5. Grunnleggende statistikk og hypoteseprøving, kap. 5
6. Spesifikasjon: valg av uavhengige variabler, kap. 6
7. Spesifikasjon: valg av funksjonsform, kap. 7
8. Multikolinearitet, kap. 8
9. Seriell korrelasjon, kap. 9
10. Heteroskedastisitet, kap. 10
11. Regresjonsanalytikerens håndbok, kap. 11
12. Dummyvariabel som avhengig variabel, kap. 13

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy. Anbefalt programvare i kurset er programpakken MINITAB.

Gjennomføring

Kurset foreleses med totalt 42 timer. I tillegg må studentene regne med å bruke en god del tid på øvelser og oppgaver, hovedsakelig med MINITAB. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Det avholdes en tre timers skriftlig eksamen, som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Eksamen vil kunne inneholde spørsmål fra hele pensum. Caset skal ikke innleveres, men medbringes sammen med foretatte beregninger som underlag for eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen. Arbeidet med caset forutsetter adgang til datamaskin og bruk av programpakken MINITAB eller lignende.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonomistyring II

KURS: BØK 9352 Økonomistyring II
STUDIUM: Høyskolekandidatstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): Trygve Naug

Institutt: Økonomi

Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2. sem.)	Høst (3. sem.)	Høst (3. sem.)

Vekttall: 3

Mål

Kursets mål er å gi innsikt i hvordan bedriftsledelsen kan bruke regnskapsdata og annen informasjon til å gjennomføre kostnads- og inntektsanalyser, samt lage budsjetter som kan brukes i den økonomiske styringen av bedrifter.

Obligatorisk litteratur

Naug, T. og Sti, A. D.: *Internregnskap - økonomistyring 1*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993. Kap. 10-13.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Kostnads- og inntektsanalyse – økonomistyring 2*. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Budsjettering – økonomistyring*. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Anbefalt litteratur

Løsningsforslag og arbeidshefte til bøkene under obligatorisk litteratur.

Emneoversikt

1. Ulike typer av kostnadsregnskap og budsjetteringssystemer.
 - tradisjonelle systemer: standardregnskapet.
 - nyere systemer: aktivitetsbasert kostnadsregnskap (ABC).
 - standardkostsystemer og fleksible budsjetter.
 - kalkulasjon og internregnskap i servicevirksomhet og varehandel.
 - inntekts- og kostnadskontroll.
2. Kostnads- og inntektsanalyser.
 - Ulike former for kostnad-resultat-volum analyse.
 - Produktvalg og nedleggelseskalkyler.
 - Prisfastsetting. Analyse av prisdiskriminering.
 - Kapitalkostnads- og resultatberegninger.
 - Bruk av interne priser i den økonomiske styringen.
 - Alternativ kost og alternative beregninger.
3. Budsjettering.
 - Planlegging og budsjetteringsprosessen.
 - Budsjetteringsmetoder
 - Resultatbudsjettering
 - Likviditetsbudsjettering
 - Budsjettsimulering.
 - Kapitalbehovsberegninger og finansiell styring.

Dataverktøy

Kurset krever ikke bruk av dataverktøy, men regneark vil være et hensiktsmessig verktøy for å gjennomføre beregninger. I pensumlitteraturen vil man få veiledning i hvordan regneark kan brukes for å lage hensiktsmessige beregningsmodeller.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 63 timer.

Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og en case-løsning. Caset skal løses i grupper på inntil tre studenter i løpet av semestret. Studentene kan med fordel benytte dataverktøy i arbeidet med caset. Caseløsningen skal ikke innleveres for sensur, men medbringes til eksamen sammen med selve caset.

Karakteren vil kun bli fastsatt på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

7 Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiet	101
- Fagområder, kurs og vekttall	102
Diplomøkonomstudiet, 3. år	103
- Mål	103
Gjennomføring	103
- Undervisningstid og -sted	103
Normalstudieplan diplomøkonomstudiet 3. år 1995-96	104
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	104
Utenlandssemester	104
Forbehold	104
Oversikt over spesialiseringer ved BI Høyskolene 1995-96	105
Forbehold	107
Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet, 3. år	108
Kursbeskrivelser – obligatorisk del	109
Kursbeskrivelser – spesialiseringer	117

Fagområder, kurs og vektall på diplomøkonomstudiet 1995-96

Bedriftsøkonomiske fag/ Regnskap, Skatt	Samfunnsøkonomi	Strategi og metodefag	Logistikk og markedsføring	Administrasjons- og organisasjonsfag	JUS	Språk
--	-----------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------------------	-----	-------

1. år Bedrifts- økonomistudiet

Økonomistyring I 4 vt	Samfunnsøkonomi 2 vt	Statistikk og dataanalyse 2 vt	Logistikk 2 vt	Organisasjon og ledelse 2 vt		
		Matematikk for økonomer 2 vt	Markedsføringsledelse I 2 vt			
Investering og finansiering 2 vt						
Skatteøkonomi 2 vt						

2. år Høyskole- kandidatstudiet

Økonomistyring II 3 vt	Mikroøkonomi 2 vt	Økonometri 2 vt	Markedsføringsledelse II 2 vt	Organisasjon og endring 2 vt	Bedriftsrett 2 vt	Språk 5 vt Engelsk/fransk/fransk (valg)
				Informasjonsledelse 2 vt		

3. år Diplom- økonomistudiet OBLIGATORISK

Økonomistyring III 2 vt	Makroøkonomi/ Offentlig økonomi 3 vt	Strategisk ledelse/ beslutningsanalyse 3 vt	Internasjonal markedsføring 2 vt
Finansiell styring 2 vt			

VALG

Regnskap og skatt 8 vt	Samfunnsøkonomi 8 vt	Markedsføring 8 vt	Norge og Europa 8 vt
Økonomistyring og investeringssanalyse 8 vt		Logistikk 8 vt	Personalledelse 8 vt
		Prosjektadministrasjon 8 vt	

Diplomøkonomstudiet – 3. år

(Høgskolekandidatstudiet (40 vt.) utgjør første og andre studieår)

I diplomøkonomstudiets 3. år videreutvikles studentenes faktiske kunnskaper og ferdigheter opparbeidet gjennom de to første årene av studiet.

Det legges særlig vekt på faglig progresjon og fordypning innenfor de bedriftsøkonomiske fag, samfunnsøkonomi og markedsføring. Strategisk ledelse og beslutningsanalyse kommer inn som et nytt obligatorisk kurs og skal ha en integrerende funksjon i forhold til fag som økonomistyring, logistikk, organisasjon og markedsføring. Beslutninger og beslutningsprosesser står sentralt i kurset.

Studentene kan velge mellom åtte ulike åtte-vekttalls spesialiseringer i 3. år. Innenfor hver av disse vil det kreves at studentene kan omsette en sentral del av kursstoffet til praktisk anvendbar kunnskap. Dette skjer gjennom et større skriftlig arbeid som representerer en viktig del av læringsprosessen innenfor hver spesialisering.

Diplomøkonomstudiet er godkjent med 60 vekttall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Mål

Studentene skal, etter fullført treårig diplomøkonomstudium, være handlingsorienterte kandidater med relevante kunnskaper innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet. Kandidatene skal ha fått en anvendbar utdanning som kvalifiserer dem for ulike arbeidsoppgaver i privat og offentlig sektor, såvel som til videre studier på Masternivå ved Handelshøgskolen BI eller utenlandske utdanningsinstitusjoner.

Gjennomføring

Tredje år på diplomøkonomstudiet gjennomføres som heltidsstudium over to semestre. Studiet kan også gjennomføres på deltid. Nærmere informasjon om gjennomføringsplan fås ved henvendelse til BI Høgskolene.

Studiets 3. år består av en rekke obligatoriske kurs med avsluttende eksamener samt åtte valgfrie spesialiseringer som evalueres med både prosjektoppgave/fagoppgave og skriftlig eksamen.

Undervisningstid og -sted

Obligatorisk del er timeplanlagt mandag, tirsdag og onsdag i høstsemesteret og mandag og tirsdag i vårsemesteret. Alle spesialiseringene gjennomføres i moduler med tre til fire samlinger i semesteret. Samlingene er timeplanlagt til torsdag og fredag (lørdag) i høstsemesteret og onsdag, torsdag og fredag i vårsemesteret.

Obligatorisk del tilbys ved alle BI Høgskolene. Det vises til egen oversikt over spesialiseringer ved BI Høgskolene 1995-96.

Normalstudieplan diplomøkonomstudiet 3. år 1995-96

Normalstudieplanen viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid, også kalt normert studietid.

Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kursene som, ifølge normalstudieplanen på heltid, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995-96 må ta kontakt med studiestedet vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høgskolene og Norges Markedshøgskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre obligatorisk del og spesialiseringer 1995-96

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem	2. sem
BØK 9432	Finansiell styring	2	36 Fv 3t	
SØK9435	Makroøkonomi/Offentlig økonomi	3	54 E 5t	
STR 9434	Strategisk ledelse og beslutningsanalyse	3	54 P	
MRK 9433	Internasjonal markedsføring	2		36 C
BØK 9431	Økonomistyring III	2		36 E 5t
(Spesialisering: Se kursbeskrivelser		8	54	90 E 5t + P
		20	198	162

Fv = Flervalgseksamen, E = Skriftlig eksamen, P = Prosjektarbeid, C = Case

Studieplanen omfatter 360 kurstimer over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg, og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet innenfor normert studietid.

BI gjør spesielt oppmerksom på studentenes ansvar for egen læring når det gjelder utbytte og faglig forståelse i spesialiseringsdelen. Undervisningen begynner i høstsemesteret, men avsluttes ikke med eksamener før i vårsemesteret. (Unntak: Spesialisering i samfunnsøkonomi).

Utenlandssemester

Studentene kan søke om å få gjennomføre studiets siste semester i utlandet etter nærmere bestemte regler.

Ytterligere informasjon om utenlandssemesteret fås ved henvendelse til BI Høgskolene.

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Oversikt over spesialiseringer ved BI Høyskolene 1995-96

Spesialisering	Sted	Moduler	
Personalledelse	BI Oslo	Modul 1: 31.08-01.09.95 Modul 2: 28.09-29.09.95 Modul 3: 26.10-27.10.95 Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 5: 24.01-26.01.96 Modul 6: 28.02-01.03.96 Modul 7: 27.29-29.03.96 Modul 8: 24.04-26.04.96
Personalledelse	BI Vestfold	Modul 1: 07.09-08.09.95 Modul 2: 12.10-13.10.95 Modul 3: 09.11-10.11.95	Modul 4: 17.01-19.01.96 Modul 5: 14.02-16.02.96 Modul 6: 13.03-15.03.96 Modul 7: 17.04-19.04.96
Regnskap og skatt	BI Bergen	Modul 1: 07.09-08.09.95 Modul 2: 28.09-29.09.95 Modul 3: 19.10-20.10.95 Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 5: 17.01-19.01.96 Modul 6: 07.02-09.02.96 Modul 7: 13.03-15.03.96 Modul 8: 17.04-19.04.96
Regnskap og skatt	BI Buskerud	Modul 1: 31.08-01.09.95 Modul 2: 21.09-22.09.95 Modul 3: 19.10-20.10.95 Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 5: 17.01-19.01.96 Modul 6: 14.02-16.02.96 Modul 7: 20.03-22.03.96 Modul 8: 24.04-26.04.96
Regnskap og skatt	BI Gjøvik	Modul 1: 31.08-01.09.95 Modul 2: 14.09-15.09.95 Modul 3: 12.10-13.10.95 Modul 4: 02.11-03.11.95	Modul 5: 17.01-19.01.96 Modul 6: 14.02-16.02.96 Modul 7: 06.03-08.03.96 Modul 8: 24.04-26.04.96
Regnskap og skatt	BI Møre	Modul 1: 31.08-01.09.95 Modul 2: 28.09-29.09.95 Modul 3: 26.10-27.10.95 Modul 4: 23.11-24.11.95	Modul 5: 10.01-12.01.96 Modul 6: 07.02-09.02.96 Modul 7: 06.03-08.03.96 Modul 8: 24.04-26.04.96
Regnskap og skatt	BI Oslo	Modul 1: 17.08-18.08.95 Modul 2: 14.09-15.09.95 Modul 3: 12.10-13.10.95 Modul 4: 02.11-03.11.95	Modul 5: 10.01-12.01.96 Modul 6: 07.02-09.02.96 Modul 7: 06.03-08.03.96 Modul 8: 10.04-12.04.96
Regnskap og skatt	BI Stavanger	Modul 1: 07.09-08.09.95 Modul 2: 05.10-06.10.95 Modul 3: 26.10-27.10.95 Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 5: 10.01-12.01.96 Modul 6: 14.02-16.02.96 Modul 7: 06.03-08.03.96 Modul 8: 10.04-12.04.96
Regnskap og skatt	BI Telemark	Modul 1: 24.08-25.08.95 Modul 2: 07.09-08.09.95 Modul 3: 05.10-06.10.95 Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 5: 10.01-12.01.96 Modul 6: 07.02-09.02.96 Modul 7: 13.03-15.03.96 Modul 8: 17.04-19.04.96

Spesialisering	Sted	Moduler	
Regnskap og skatt	BI Trondheim	Modul 1: 31.08-01.09.95	Modul 5: 10.01-12.01.96
		Modul 2: 28.09-29.09.95	Modul 6: 14.02-16.02.96
		Modul 3: 19.10-20.10.95	Modul 7: 20.03-22.03.96
		Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 8: 24.04-26.04.96
Regnskap og skatt	BI Østfold	Modul 1: 31.08-02.09.95	Modul 5: 17.01-19.01.96
		Modul 2: 21.09-22.09.95	Modul 6: 14.02-16.02.96
		Modul 3: 12.10-13.10.95	Modul 7: 13.03-15.03.96
		Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 8: 24.04-26.04.96
Markedsføring	BI Oslo	Modul 1: 31.08-01.09.95	Modul 5: 17.01-19.01.96
		Modul 2: 21.09-22.09.95	Modul 6: 14.02-16.02.96
		Modul 3: 19.10-20.10.95	Modul 7: 13.03-15.03.96
		Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 8: 17.04-19.04.96
Markedsføring	BI Skedsmo	Modul 1: 07.09-08.09.95	Modul 5: 17.01-19.01.96
		Modul 2: 28.09-29.09.95	Modul 6: 07.02-09.02.96
		Modul 3: 26.10-27.10.95	Modul 7: 06.03-08.03.96
		Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 8: 10.04-12.04.96
Samfunnsøkonomi	BI Oslo	Modul 1: 07.09-08.09.95	Modul 4: 31.01-02.02.96
		Modul 2: 05.10-06.10.95	Modul 5: 13.03-15.03.96
		Modul 3: 09.11-10.11.95	Modul 6: 17.04-19.04.96
Norge og Europa	BI Oslo	Modul 1: 31.08-01.09.95	Modul 5: 24.01-26.01.96
		Modul 2: 21.09-22.09.95	Modul 6: 28.02-01.03.96
		Modul 3: 26.10-27.10.95	Modul 7: 20.03-22.03.96
		Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 8: 17.04-19.04.96
Prosjektadministrasjon	BI Oslo	Modul 1: 24.08-25.08.95	Modul 5: 24.01-26.01.96
		Modul 2: 28.09-29.09.95	Modul 6: 28.02-01.03.96
		Modul 3: 26.10-27.10.95	Modul 7: 20.03-22.03.96
		Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 8: 24.04-26.04.96
Prosjektadministrasjon	BI Nordland	Programmet vil ha oppstart i løpet av september. Nærmere informasjon om fremdriften kan fås ved henvendelse til BI Nordland.	
Prosjektadministrasjon	BI Stavanger	Modul 1: 24.08-25.08.95	Modul 5: 18.01-20.01.96
		Modul 2: 21.09-22.09.95	Modul 6: 14.02-16.02.96
		Modul 3: 12.10-13.10.95	Modul 7: 13.03-15.03.96
		Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 8: 17.04-19.04.96
Logistikk	BI Oslo	Modul 1: 17.08-18.08.95	Modul 5: 10.01-12.01.96
		Modul 2: 14.09-15.09.95	Modul 6: 07.02-09.02.96
		Modul 3: 12.10-13.10.95	Modul 7: 06.03-08.03.96
		Modul 4: 02.11-03.11.95	Modul 8: 10.04-12.04.96

Spesialisering	Sted	Moduler	
Logistikk	BI Stavanger	Modul 1: 24.08-25.08.95	Modul 5: 18.01-20.01.96
		Modul 2: 28.09-29.09.95	Modul 6: 21.02-23.02.96
		Modul 3: 19.10-20.10.95	Modul 7: 20.03-22.03.96
		Modul 4: 09.11-10.11.95	Modul 8: 24.04-26.04.96
Økonomistyring og investeringsanalyse	BI Skedsmo	Modul 1: 07.09-08.09.95	Modul 5: 18.01-19.01.96
		Modul 2: 28.09-29.09.95	Modul 6: 07.02-09.02.96
		Modul 3: 26.10-27.10.95	Modul 7: 07.03-08.03.96
		Modul 4: 16.11-17.11.95	Modul 8: 10.04-12.04.96

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet 3. år

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
OBLIGATORISK DEL		
BØK 2700	Økonomistyring med budsjettmodeller	3
SØK 2710	Makroøkonomisk analyse	2
SØK 2711	Offentlig økonomi	2
MRK 2720	Internasjonal markedsføring og ledelse	3
PERSONALLEDELSE		
DST 1412	Strategisk personalledelse, kompetanse og organisasjonskultur	3
DST 1413	Personalledelse i praksis	4
DST 1414	Fagoppgave i personalledelse	3
SAMFUNN, BEDRIFT OG ØKONOMISK ANALYSE		
DST 1608	Produktutvikling i finansmarkedene, Markedsmodellering	3
DST 1609	Fagoppgave i markedsmodellering	2
DST 1610	Internasjonal økonomi, Spill og forhandlinger	3
DST 1611	Fagoppgave i internasjonal økonomi	2
ØKONOMISTYRING, REGNSKAP OG SKATT		
DST 1809	Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	2
DST 1810	Norske og internasjonale regnskapsprinsipper	2
DST 1813	Regnskapsorganisasjon og regnskapssystemer	4
DST 1812	Finansregnskap: Foretaksintegrasjon	2
MARKEDSFØRING		
DST 1910	Prosjektoppgave 1	2,5
DST 1911	Prosjektoppgave 2	2,5
DST 1912	Cases	3
DST 1913	Markedsføringsledelse	2
PROSJEKTADMINISTRASJON		
DST 2500	Fagoppgave i prosjektplanlegging	3
DST 2501	Prosjektarbeid	3
DST 2502	Styring og ledelse av prosjekter	4
DST 2520	Prosjektoppgave i prosjektadministrasjon	4
DST 2521	Prosjektadministrasjon	4
DET EUROPEISKE FELLESKAP		
DST 2910	Fagoppgave om EF og EØS	3
DST 2911	Fagoppgave om Det nye Europa	3
DST 2912	Det europeiske fellesskap	4
DEN EUROPEISKE UNION		
DST 2920	Prosjektoppgave: Den europeiske union	4
DST 2921	Den europeiske union	4

Kursbeskrivelser – obligatorisk del

Finansiell styring	110
Internasjonal markedsføring	111
Makroøkonomi/Offentlig økonomi	112
Strategisk ledelse og beslutningsanalyse	114
Økonomistyring III, bedriftsøkonomisk beslutningsanalyse	115

Finansiell styring

KURS: BØK 9432 Finansiell styring

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): D. Michalsen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid:

Høst (1. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kursets overordnede mål er å gi studentene grunnleggende kunnskaper i teorier om bedriftens finansielle beslutninger som kapitalstruktur og dividendebeslutninger. Videre skal studentene få forståelse av opsjonsteori samt hvordan valutarisiko påvirker bedriftens finansielle beslutninger.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi: Teori og praksis*. Oslo: Skarvet Forlag 1994.

Korsvold, P.: *Valutastyring*. Sandvika: BI Forlag 1994.

Rentetabeller. Sandvika: BI Forlag 1988

Anbefalt litteratur

Bøhren, Ø., Korsvold, P. og Michalsen, D.: *Eksamensoppgaver med løsningsforslag i finans*. Sandvika: BI Forlag 1990

Emneoversikt

1. Gjeldsgrad og risiko
2. Gjeldsgradsbeslutninger
3. Justert nåverdi
4. Dividendebeslutninger
5. Opsjonsprising
6. Valutarisiko

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset, for eksempel regneark. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 36 timer. Oppgaver integreres i forelesningene som illustrasjoner på teori-anvendelse.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler til eksamen er kalkulator og rentetabell.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Internasjonal markedsføring

KURS: MRK 9433 Internasjonal markedsføring

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig: E. B. Nes

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester: Heltid:

Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi en innføring i sentrale arbeidsbetingelser (internasjonalt, nasjonalt og bedriftsinternt) for bedrifter som opererer på internasjonale markeder. Videre vil kurset behandle hvordan norske bedrifter kan utvikle levedyktige internasjonale markedsstrategier.

Obligatorisk litteratur

Solberg, C. A.: *Internasjonal markedsføring*. 4. utg. Oslo: Tano 1992.

Dahl, Ø. og Habert, K.: *Møte mellom kulturer*. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Framnes, R., Nes, E. og Solberg, C. A. (red.): *Artikkelsamling i internasjonal markedsføring og ledelse*. Sandvika: BI Forlag 1995.(planlagt ferdig til november 1995).

Emneoversikt

- Rammebetingelser for norsk eksportindustri
- Kulturdimensjonen i internasjonal kommunikasjon og ledelse
- Inngangsstrategier ved internasjonalt markedsengasjement
- Bruk av konkurransemidler i internasjonal markedsføring
- Uteetablering og ledelse av multinasjonale selskaper

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset blir gjennomført over 36 timer i vårsemestret med 24 forelesningstimer og ca. 12 timer casegjennomgang. NB! Det er obligatorisk fremmøte ved casegjennomgangene, da det her foregår en evaluering av studentene som utgjør en stor del av karakteren i kurset. (Se under eksamen).

Eksamen

Evalueringen foregår ved at grupper på 3–5 studenter skriver et case. Caset innleveres for sensur. Caset skal etterpå presenteres for klassen og presentasjonen kan føre til en regulering av case-karakteren på pluss/minus 0.2. Tilsammen utgjør dette 50% av totalkarakteren i kurset.

I tillegg skal studentene delta i diskusjonen av tre case. For det faglige bidraget i hver diskusjon får studentene en individuell karakter som teller 16.67% av totalkarakteren.

Det er kun karakteren på den skriftlige casebesvarelsen som kan påklages. Muntligkarakteren er endelig.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Makroøkonomi / Offentlig økonomi

KURS: SØK 9435 Makroøkonomi/Offentlig økonomi

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): B. Ytterhus og E. Grønn

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid:

Høst (1. sem.)

Vekttall: 3

Mål

Målet med kurset er todelt: For det første skal kurset utdype kunnskapene studentene har fra bedriftsøkonomstudiet innenfor makroøkonomi. Makromodellene baseres nå i sterkere grad på mikroteori og intertemporal tilpasning. Sentrale temaer som arbeidsledighet og inflasjon drøftes inngående. Den økonomiske politikks muligheter og begrensninger i åpne økonomier, er kursets hovedtema. Videre skal kurset gi grunnlag for en dypere forståelse av konsumenters og bedrifters innvirkning på allokeringen av samfunnets ressurser og velferdsmessige konsekvenser av ulike markedsformer og markedsimperfeksjoner. Det tas sikte på å drøfte behovet for offentlige inngrep i en markedsøkonomi, redegjøre for konsekvensene av forskjellige former for markedssvikt og gi innsikt i metoder til bruk i samfunnsplanleggingen.

Forkunnskaper

For makroøkonomidelen kreves et elementært innføringskurs som innbefatter IS-LM-modellen, f.eks. SØK 8400 Samfunnsøkonomi. I offentlig økonomi kreves et standard mikroøkonomikurs som SØK 9354 Mikroøkonomi.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i høstsemesteret over 54 timer. Herav brukes 27 timer til makroøkonomi og 27 timer til offentlig økonomi.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

For at studentene skal slippe eventuelle manuelle utregninger tillates dog, av kontrollhensyn, å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Emneoversikt

Emnene i kurset og forelesningene organiseres i to deler. Den første delen omhandler makroøkonomi, den andre delen omhandler offentlig økonomi.

1. Makroøkonomi

- Makroøkonomiske begreper og problemstillinger
- Intertemporal tilpasning hos aktørene
- Arbeidsmarked og ledighet
- Pengeetterspørsel, -tilbud og -politikk
- IS-LM modellen i en lukket og åpen økonomi
- Inflasjon og ledighet
- AD-AS-modellen ved faste og fleksible valutakurser
- Makroøkonomisk stabiliseringspolitikk: Muligheter og begrensninger

Obligatorisk litteratur

Burda, M. and Wyplosz, C.: *Macroeconomics. A European Text*. Oxford University Press 1994. Utvalgte deler.

2. Offentlig økonomi

- Den offentlige sektors rolle i en økonomi som den norske
- Frikonkurransomodellens optimalitetsegenskaper
- Markedsimperfeksjoner
- Nyttekostnadsanalyse
- Miljøøkonomi

Obligatorisk litteratur

Frank, R. H.: *Microeconomics and Behavior*. 2nd ed. N.Y.: McGraw-Hill. Inc. 1994 (kap. 17, 18, 19).

Grønn, E.: *Nyttekostnadsanalyse*. 2.utg. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1991.

Førsund, F. R. og Strøm, S.: *Miljøøkonomi*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1994. Utvalgte deler.

Anbefalt litteratur

Westskog, H.: Artikler og utfyllende kommentarer til SØK 2711. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Strategisk ledelse og beslutningsanalyse

KURS: STR 9434 Strategisk ledelse og beslutningsanalyse

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): G. Roos, F. Wenstøp

Institutt: Strategi, historie og språk

Semester: Heltid:

Høst (1.sem.)

Vekttall: 3

Mål

Kurset skal gi studentene god innsikt i strategisk ledelse, inkludert ledelse og utvikling av organisasjonens ressurser. I kurset vektlegges problemer og metoder knyttet til utvikling innenfor ulike typer bedrifter, både små og store, og innenfor ulike sektorer og bransjer. Kurset har således en integrerende funksjon i forhold til andre fag som økonomistyring, logistikk, organisasjon og markedsføring. Kurset vil fokusere spesielt på beslutninger og beslutningsprosesser. Målet er å gi studentene grunnleggende innsikt i praktiske fremgangsmåter i situasjoner med målkonflikter.

Obligatorisk litteratur

Roos, G., von Krogh, G., Roos, J.: *Strategi*. 2. utvidede opplag. Dublin: Green Valley University Press, Ltd. 1995 med tillegg som deles ut.

Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere, del II preferanseanalyse*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988

Utdelte case.

Emneoversikt

Strategi:

- Oversikt over den strategiske ledelsesprosess. Strategibegrepet
- Strategi i et historisk og regionalt perspektiv
- Analyse av ressurser
- Mål
- Strategialternativer
- Strategievaluering og valg
- Planlegging og allokering av ressurser
- Organisasjonsdesign
- Kulturutvikling, deltakelse og engasjement
- Utforming av styrings- og kontrollsystemer
- Gjennomføring av kontroll
- Strategiske allianser, oppkjøp og samarbeid

Beslutningsanalyse:

- Verdifokusert tenkning
- Målformulering
- Operasjonalisering av strategi gjennom målhierarkier
- Konsekvensmodeller og usikkerhetsanalyse
- Preferansemodeller og følsomhetsanalyse
- Miljøvernstrategi i norske bedrifter

- Eksempler fra norske anvendelser
- Praktisk analyse og presentasjon ved hjelp av programvare

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy.

Anbefalt programvare

Pro&Con for Lotus 123 eller SuperCalc. Programvaren er inkludert i boken til Gottschalk og Wenstøp.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 54 kurstimer. Gjennomføringen skjer med forelesning, diskusjon, prosjektarbeid og studentpresentasjoner

Studentene skal arbeide i grupper med en selvvalgt organisasjon der de skal utvikle et strategisk rammeverk og foreta en konkret beslutningsanalyse med støtte av programvare. Retningslinjer og krav til prosjektarbeidet vil deles ut ved kursets begynnelse. Hver gruppe skal på et tidlig tidspunkt presentere sitt forslag til prosjektarbeid for klassen i form av organisasjon, visjon, forretningside, målhierarki og handlingsalternativ. Hensikten er å få konstruktiv kritikk både fra klassen og fra lærer.

Eksamen

Kurset avsluttes med innlevering av prosjektoppgaven. Inntil tre studenter kan gå sammen om et felles prosjektarbeid. Prosjektarbeidet skal gi studentene anledning til, gjennom eget arbeid, å sette teori inn i en praktisk sammenheng.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonomistyring III

KURS: BØK 9431 Økonomistyring III, bedriftsøkonomisk beslutningsanalyse

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): E. Skaldehaug, D. Michalsen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Modul utvekslingsstudenter

Vår (2. sem.) Høst (1. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal videreutvikle studentenes kunnskaper og ferdigheter innen fagområdet fra 1. og 2. studieår. Studentene skal få trening i å analysere bedriftsøkonomiske problemstillinger og fatte beslutninger. De bedriftsøkonomiske problemene blir presentert i et utvalg case fra emneområdene budsjettering, finans og lønnsomhetsstyring.

Obligatorisk litteratur

McGuigan, J. R. & Moyer, C. R.: *Managerial Economics*. 6th ed. Minneapolis, Minn.: West Publishing 1993.

Sti, A. D.: *Økonomisk bedriftsledelse – beslutningstrening med eksempler fra bedriftsspill*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse: En innføring*. 2. utg. Oslo: Skarvet Forlag 1993.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi: Teori og praksis*. Oslo: Skarvet Forlag 1994. Artikler.

Emneoversikt

1. Empiriske analyser av etterspørsel. Metoder for tallfesting av pris og inntektselastisiteter med praktiske eksempler.
2. Empiriske kostnadsanalyser.
3. Markedsanalyser i teori og praksis. Konstruksjon av markedsprognoser.
4. Kapasitetsplanlegging i utvalgte case.
5. Driftsplanlegging og resultatbudsjettering med dataverktøy.
6. Likviditetsplanlegging og likviditetsstyring med dataverktøy i utvalgte case.
7. Finansieringsstrategi.
8. Kapitalbehovsberegninger.
9. Case fra investerings- og finansieringsfeltet og bedriftsspillcase fra Scandinavian Business Tournament.

Dataverktøy

Dataverktøy i form av regneark vil være et obligatorisk hjelpemiddel i analysene. Det forutsettes fortrolighet med statistikkprogram som for eksempel MINITAB.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 36 timer lærerledet undervisning, hvorav 6 timer er organisert gruppearbeid i forbindelse med bedriftsspillet.

Beslutningstreningen blir gjennomført ved casedrøftinger og i bedriftsspillet, der studentene i grupper på 4–6 personer skal styre en bedrift i en simulert konkurransesituasjon.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kursbeskrivelser – spesialiseringer

Logistikk	118
Markedsføring	120
Norge og Europa	122
Personalledelse	125
Prosjektadministrasjon	128
Regnskap og skatt	130
Samfunnsøkonomi	133
Økonomistyring og investeringsanalyse	135

SPEIALISERING:	Logistikk
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, 3. år
Fagansvarlig(e):	H. Virum
Institutt:	Markedsføring og logistikk
Semester:	Høst/Vår
Vekttall:	8

Mål

Målet med spesialiseringen er å gi studentene grundig innsikt i hvordan logistikk-kunnskaper kan forbedre virksomhetens totale ressursutnyttelse og øke virksomhetens konkurransekraft og kostnadseffektivitet. Spesialiseringen fokuserer på de fysiske og administrative prosesser som er knyttet til det å anskaffe, håndtere, lagre, transportere og levere ferdigvarer, råvarer og materiell i form av deler og komponenter.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen og forelesningene organiseres i tre deler. Den første delen omhandler Strategisk logistikk. Annen del omfatter Transport og distribusjonsplanlegging og siste og tredje del tar for seg Innkjøp og materialforsyning.

Obligatorisk litteratur

Obligatorisk litteratur for hele spesialiseringen er:

Gadde, L-E. og Håkansson, H.: *Professionelt innkjøp*. Lund: Studentlitteratur 1993.

Lambert, D. M. and Stock, J. R.: *Strategic Logistics Management*. 3rd ed. Homewood, Ill: Irwin 1993.

Artikler, forelesningsnotater.

1 Strategisk logistikk

- Ledende logistikkbedrifter
- Kundeservice og logistikkstrategi
- Tidskonkurranse
- Partnerskap i distribusjonsleddet
- Leverandørsamarbeidet
- Tilvirkning og logistikk
- Organisering av logistikkaktiviteter
- Logistikk i servicebedrifter
- Oppsummering

2 Transport og distribusjonsplanlegging

- Godstransport og samferdselspolitikk, regulering og deregulering
- Transportformene; markedsandeler, markedsutvikling og konkurranseflater, økonomiske forhold, tekniske egenskaper, tariffier og regulativer, miljøproblemer
- Distribusjonssystemer; IT-anvendelser og muligheter, leveringsservice, lagersystemer, lagringsformer, leveringsplanlegging
- Tredjepartslogistikk, andre samarbeidsformer i distribusjonskanalen
- Internasjonal distribusjon

3 Innkjøp og materialforsyning

- Innkjøpsfunksjonen
- Innkjøpets mål og strategier
- Leverandørvalg
- Forhandlinger
- Inngåelse av kontrakter

Gjennomføring

Spesialiseringen gjennomføres over 144 kurstimer. Gjennomføringen skjer ved en blanding av forelesninger, gruppearbeid og løsning av caseoppgaver.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave samt en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Prosjektarbeidet skal gi studentene anledning til, gjennom eget arbeid, å sette teori inn i praktisk sammenheng. Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre et felles prosjektarbeid.

Til den skriftlige eksamen vil studentene kunne bli prøvet i alle emneområder som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1720	Prosjektoppgave i logistikk	4	V96 (P)
DST 1721	Logistikk	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til skriftlig eksamen.

Det er lov å bruke kalkulator, men av kontrollhensyn er det kun tillatt å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING:	Markedsføring
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, 3. år
Fagansvarlig(e):	E. Nes, H. Biong
Institutt:	Markedsføring og logistikk
Semester:	Høst/Vår
Vekttall:	8

Mål

Målet med spesialiseringen er å gi studentene kunnskaper og innsikt i markedsføring som funksjonsområde i bedrifter og organisasjoner. Markedsføringens betydning øker i takt med økende internasjonal konkurranse. Spesialiseringen dekker sentrale områder i markedsføringsfaget. Den gir et godt grunnlag for utøvelse og ledelse av markedsføringen og kompetanse i markedsorientert ledelse.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen og forelesningene organiseres i fem deler: Markedsanalyse og industriell markedsføring i høstsemesteret, forbrukeratferd, markedskommunikasjon og distribusjonsledelse i vårsemesteret.

1. Markedsanalyse

1. Forskningsprosessen ved markedsundersøkelser
2. Datainnsamling, - primær- og sekundærdata
3. Utforming av måleinstrumenter
4. Utvalgsmetode
5. Dataanalyse - univariate, bivariate og multivariate metoder.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. 3. utg. Oslo: Tano 1993.

2. Industriell markedsføring

1. Markedsinndelinger, produktkarakteristika
 - Spesielle trekk ved bedriftsmarkedet
2. Kjøpsatferd på bedriftsmarkedet
3. Relasjoner og partnerskap
4. Industriell segmentering og posisjonering
5. Bruk av konkurranse midler på bedriftsmarkedet
 - Personlig salg og salgsledelse
6. Strategi og innovasjon

Obligatorisk litteratur

Webster jr., F. E.: *Industrial Marketing Strategy*. 3rd ed. New York, N.Y.: Wiley 1991.

3. Forbrukeratferd

1. Forbrukeratferd - grunnleggende begreper
 - Historisk utvikling av området • Om praktisk bruk av teori • Markedssegmentering

2. Individuelle faktorer i forbrukeratferden
Motivasjon og personlighet • Livsstil • Persepsjon • Læring • Innstillinger
3. Gruppeinnflytelser på forbrukeratferden
Referansegrupper • Familien som beslutningsenhet • Samfunnsklasse • Kulturforhold
4. Forbrukernes
 - personlige innflytelse og opinionslederskap
 - innovasjonsspredning
 - stadier i beslutningsprosessen

Obligatorisk litteratur

Thjømøe, H.M.: Forbrukeratferd. 4.utg. Asker: Singularis Forlag 1994

4. Markedskommunikasjon

1. Innledning til markedskommunikasjon
2. Markeder og aktørgrupper
3. Generell kommunikasjonsteori
4. Psykologiske, sosiologiske og økonomiske teorier om kommunikasjonsprosessen
5. Markedssegmentering og målgruppeanalyser
6. Budskapet; idegrunnlag og utforming
7. Effektmålinger og resultatkontroll
8. Medievalg og mediebruk
9. Samfunnsinformasjon og politisk reklame
10. Fremtidsperspektiver på markedskommunikasjon

Obligatorisk litteratur

Helgesen, Th.: *Markedskommunikasjon – prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993

5. Distribusjonsledelse

1. Distribusjonsfunksjonene
2. Detalj- og engrosleddet
 - Struktur, lokalisering og informasjonssystem
3. Vertikal organisering, kjeder og maktfordeling
4. Ledelse av vertikale relasjoner

Obligatorisk litteratur

Stern, L. W. & ElAnsary, A. I.: *Marketing Channels*. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall 1992.

Ny bok som erstatter den engelske ventes å foreligge før undervisningen starter:

Gripsrud, G. og Nygaard, A.: *Markedsføringskanaler*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1995.

Begge bøkene dekker pensum og kan brukes uavhengig av hverandre.

Gjennomføring

Spesialiseringen gjennomføres over 144 kurstimer med forelesninger, gruppearbeid og veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen. Praktisk prosjektarbeid skal gi studentene anledning til, gjennom eget arbeid, å

sette teori inn i praktisk sammenheng. Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre et felles prosjektarbeid.

Til skriftlig eksamen vil studentene bli prøvet i alle emneområder som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1920	Prosjektoppgave i markedsføring	4	V96 (P)
DST 1921	Markedsføring	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til den skriftlige eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING:	Norge og Europa
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, 3. år
Fagansvarlig(e):	Øyvind Sæther
Institutt:	Organisasjon og ledelse
Semester:	Høst/Vår
Vekttall:	8

Mål

Retningen har som mål å gi studentene kunnskap om og innsikt i den fremtidige utvikling i EU og EØS og Norges forhold til unionen etter vårt nei. Nå er det enda viktigere for norske bedrifter, interesseorganisasjoner og offentlige institusjoner å forholde seg til det som skjer i unionen. Retningen tar for seg utviklingen i EU med vekt på regjeringskonferansen i 1996 og utvidelsen av EU østover, samt EUs fremtidige forhold til USA og Det fjerne Østen. En gjennomgang av sentrale EU-dokumenter og forskningsrapporter gir grunnlag for oppdatert kunnskap om Den europeiske union.

Målet er å formidle en dypere innsikt i og forståelse av medlemslandenes samfunnsforhold, politikk, økonomi, kultur og forretningsatferd. Dette er grunnleggende forutsetninger for fruktbart samarbeid med bedrifter, institusjoner og organisasjoner i EU-området og representerer nødvendig kunnskap for etablering av virksomhet i dette området.

Obligatorisk litteratur

Se under emneoversikten.

Bl tar forbehold om endringer i den obligatoriske litteraturen. Det er vanskelig å utarbeide en endelig litteraturliste før kurset starter, dette på grunn av de raske endringene som skjer i Europa. Utdelt materiale vil også kunne inngå som del av den obligatoriske litteratur.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen organiseres i fire deler:

1. EUs utvikling og Norges forhold til EU; 1996 konferansen, utvidelsen østover og Norges tilpasning etter vårt nei til medlemskap.
2. EU lobbying; Hvordan kan norske myndigheter og norsk næringsliv påvirke utviklingen når vi ikke er medlemmer?
3. Innføring i politikk og samfunnsforhold i de mest sentrale EU-landene.
4. EU og EØS politikk på viktige områder for næringsliv og offentlig forvaltning: Selskapsrett, konkurranserett, offentlig innkjøp, offentlig sektor og EUs sosiale dimensjon.

1. EUs UTVIKLING OG NORGES FORHOLD TIL EU

- Den europeiske utfordringen
Kort orientering om: Det nye Europa • Den europeiske union • 1996 regjeringkonferansen • Utvidelsen av EU • EU - Norge • Konsekvenser for norsk næringsliv.
- EØS-avtalen
Bakgrunn • Luxembourgprosessen • Oslo-Brussel prosessen • Innholdet i avtalen • Institusjoner • Konsekvenser • EØS-avtalen med Norge, Island og Lichtenstein i EFTA pilaren.
- Regjeringkonferansen i 1996
Reformer av EUs institusjoner • Spillet om EUs utforming: Nasjonale interesser og maktkamp
Politikk, pass og asylsamarbeid.
- Regjeringkonferansen i 1996
Utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik.
- Den fremtidige arkitektur i Europa
Regionale ordninger, nasjonalstat og regioner • Utvidelse av EU • En alleuropeisk sikkerhetsordning • Utviklingen av EU.

Obligatorisk litteratur

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Making policies in Europe: Europeification of EC policy-making*. London: Sage 1993.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Det nye Europa - Den europeiske unions institusjoner og politikk*. 2. utg. Oslo: Tano 1993.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *EU – how democratic*. London: Sage 1995.

Nugent, N.: *The Government and Politics of the European Community*. 2nd ed. Houndmills: Macmillan 1991.

Utdelt materiale.

2. EU-LOBBYING

- EUs institusjoner og beslutningsprosesser
EU som internasjonal organisasjon • EUs institusjonelle oppbygging • EUs beslutningsprosess
- Lobbying
Ulike påvirkningsstrategier • Korporatisme og lobbying • Teknisk og politisk lobbying • Statlig lobbying • Lobbying på tvers av sektorer

- Europeiske bedriftsstrategier i et globalt perspektiv
- EUs indre marked i et globalt perspektiv
- Endringer i forhold mellom vertsland og flernasjonale selskaper
- M. Porters konkurransestrategi
- Globale og multidomisle bransjer
- Allianser og samarbeidsformer med andre aktører

Obligatorisk litteratur

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Making policies in Europe: Europeification of EC policy-making*. London: Sage 1993.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *Det nye Europa - Den europeiske unions institusjoner og politikk*. 2. utg. Oslo: Tano 1993.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *EU – how democratic*. London: Sage 1995.

Nugent, N.: *The Government and Politics of the European Community*. 2nd ed. Houndmills: Macmillan 1991.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *EU Lobbying: Innflytelse og demokrati*. Arbeidsnotat 1995/4.

Andersen, S. S. og Eliassen, K. A.: *EU Lobbying – The New Research Agenda*. Working Paper 1994/40

Utdelt materiale.

3. INNFORING I POLITIKK OG SAMFUNNSFORHOLD I DE MEST SENTRALE EU-LANDENE

- Europeisk samfunnsstruktur, konfliktlinjer og politikk
- Et samlet Tyskland
- Storbritannia og Frankrike
- Russland

Obligatorisk litteratur

Berntzen, E. og Heidar, K.: *Vesteuropeisk politikk: Partier, regjeringsmakt, styreform*. Oslo: Universitetsforlaget 1993

Utdelt materiale

4. EU OG EØS POLITIKK PÅ VIKTIGE OMRÅDER

- Selskapsrett, regnskap og skatt
 - *Historikk – forskjellige regnskapskulturer innen EU
 - Harmoniseringsprosessen for regnskapsregler i EU
 - Gjennomgang av 4. og 7. direktiv – en sammenligning med norske regnskapsprinsipper
 - Selskapsbeskatning
 - Indirekte skatter
- Konkurranseretten
 - Statsstøtte
 - Subsidier
 - Distriktpolitikk
- Personer, tjenester og sosiale forhold
 - Fri bevegelse av personer
 - Arbeidsrett
 - Arbeidsmiljø
 - Studenter og utdanning
- EU og offentlig sektor i norsk næringsliv
 - Hva betyr EØS og EU for offentlig sektor?
 - Konsekvenser for kommunene
 - Offentlig innkjøp
 - Oppsummering

Obligatorisk litteratur

Utdelt materiale

Gjennomføring

Spesialiseringen gjennomføres over 144 kurstimer.

Undervisningsformen er forelesninger, gruppearbeid, oppgaveløsninger, casepresentasjoner og veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Formelle krav til prosjektoppgaven følger med oppgaveteksten. Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre et felles prosjektarbeid.

Til den skriftlige eksamen vil studentene prøves i alle emneområder som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2922	Prosjektoppgave i Norge og Europa	4	V96 (P)
DST 2923	Norge og Europa	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til den skriftlige eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING:**STUDIUM:**

Fagansvarlig(e):

Institutt:

Semester:

Vekttall:

Personalledelse**Diplomøkonomstudiet, 3. år**

G. Kaufmann

Organisasjon og ledelse

Høst/Vår

8

Mål

Spesialiseringen i personalledelse har som mål å gi studentene innsikt i og oversikt over hva som kjennetegner de idemessige og praktiske sider ved personalledelse. Kurset har til hensikt å øke studentenes interesse og kunnskap for arbeid innen personalfeltet, uavhengig av bransje, offentlig eller privat sektor. Kurset tar sikte på å gi forståelse for betydningen av det mellommenneskelige grunnlag for verdiskapingen i moderne virksomheter.

Obligatorisk litteratur

Se under emneoversikten.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen og forelesningene organiseres i tre deler. Den første delen kalles personalledelse – metoder og virkemidler. Andre del omhandler strategisk personalledelse og del tre omhandler arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur.

1. Strategisk personalledelse

1. Strategisk personalledelse – oversikt over temaet
2. Utvikling av personalfunksjonen
3. Strategi og personalpolitikk
4. Lederens personalansvar

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 6 th. ed. Boston: Irwin 1991 (Kap.: 1, 2, 3, 4).

Nordhaug, O.: *Måltrettet personalledelse*. Oslo: Tano 1993. (Kap. 1, 2, 9, 10, 11).

Beamont, P.B.: *Human Resource Management*. London: SAGE 1993.

Nordhaug, O. m.fl.: *Strategisk personalledelse*. 3. utg. Oslo: Tano 1993.(Kap. 1, 2, 3, 16, 17, 18).

2. Personalledelse – metoder og virkemidler

1. Personalplanlegging og kompetanseanalyse
2. Stillingsanalyse
3. Rekruttering og utvelgelse
4. Belønning og belønningssystemer
5. Arbeidslivets spilleregler
6. Forhandlinger

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 6.th. ed. Boston: Irwin 1991 (Kap. 5, 7, 8, 9,10, 12, 13, 14).

Beck, T.H.: *Arbeidslivets spilleregler*. 3. utg. Oslo: Tano 1994.

Nordhaug, O.: *Måltrettet personalledelse*. Oslo: Tano 1993 (Kap. 3, 4, 5, 8).

Nordhaug, O. m. fl.: *Strategisk personalledelse*. 3. utg. Oslo: Tano 1993. (Kap. 12, 13, 14, 15)

3. Arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur

1. Arbeidspsykologi – teorier og metoder
2. Gruppepsykologi
3. Læring
4. Kompetanse og kompetanseutvikling
5. Organisasjonskultur
6. Konsekvenser for personalledelse

Obligatorisk litteratur

Zahl-Begnum, O.: *Arbeids- og organisasjonspsykologi*. 2.utg. Oslo: NKS-forlaget 1992.

Bang, H.: *Organisasjonskultur*. 2. utg. Oslo: Tano 1990.

Nordhaug, O.: *Måltrettet personalledelse*. Oslo: Tano 1993 (Kap. 6 og 7).

Nordhaug, O. m. fl.: *Strategisk personalledelse*. 3. utg. Oslo: Tano: 1993 (Kap. 8, 9, 10, 11).

Gjennomføring

Spesialiseringen gjennomføres over 144 kurstimer. Gjennomføringen skjer ved en blanding av forelesninger, gruppearbeid, gruppepresentasjoner og veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Ved kursets begynnelse starter studentene en valgprosess. Hver enkelt skal selv velge oppgavetema innenfor pensum. Utgangspunktet kan være et problem i tilknytning til egen organisasjon eller en interesse for fordypelse i et faglig, teoretisk tema. Studentene skal presentere en problemstilling og disposisjon som en del av undervisningen.

Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre et felles prosjektarbeid. Til den skriftlige eksamen vil studentene bli prøvet i alle emneområder som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1420	Prosjektoppgave i personalledelse	4	V96 (P)
DST 1421	Personalledelse	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Arbeidsmiljøloven er tillatt hjelpemiddel til skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING:	Prosjektadministrasjon
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, 3. år
Fagansvarlig(e):	S. A. Jessen
Institutt:	Organisasjon og ledelse
Semester:	Høst/Vår
Vekttall:	8

Mål

Målet med spesialiseringen er å gi fremtidige prosjektansvarlige en konkret innføring i hva det vil si å planlegge og styre prosjekter slik at disse lykkes i å nå sine mål. Innføring i vanlig metodeverktøy for å evaluere og organisere ulike typer prosjektarbeid vil være sentrale deler av undervisningen.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen og forelesningene organiseres i åtte deler. De to første delene omhandler prosjektkonseptet og den overordnede strukturering og målsetting av prosjektarbeid. De to neste omfatter den detaljerte prosjektplanleggingen. De to neste tar for seg prosjektgjennomføringen og -kontrollen. De to siste omhandler prosjektorganisering og samarbeid, med særlig vekt lagt på rapportering og oppfølging av prosjektarbeid.

Et særtrekk ved opplæringen er at studentene skal evaluere et igangværende prosjekt gjennom hele undervisningsperioden. Denne prosjektoppgaven skal være selvvalgt, og i prinsippet bringes inn i programmet av studenten selv. Inntil tre studenter kan gå sammen om en slik oppgave.

1 Prosjektkonseptet

- De viktigste kjennetegnene ved et prosjekt
- Prosjektarbeidsformens utbredelse og begrunnelse
- Prosjektets livssyklus (prosjektarbeidet inndelt i faser)

2 Prosjektstrategi

- Prosjekter som del av strategier
- Formål og mål i prosjektarbeidet
- Eksempler på prosjekter
- Orientering om prosjektoppgaven

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

3. Prosjektplanleggingsteknikk

- Enkel nettverksteknikk
- Diagrammer og kalkyler i nettverksplanleggingen
- Behandling av EDB-programmer for nettverksplanlegging

4. Den detaljerte prosjektplanleggingen

- Forholdet mellom rammeplanlegging, overordnet planlegging og detaljplanlegging
- Lønnsomhetskalkyler i vanlig prosjektarbeid
- Forarbeidet i et prosjekt
- Oppbygging av WBS-strukturer

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Jessen, S. A. og Evensmo, J.: *Oppgavesamling i prosjektplanlegging*. Sandvika: BI Senter for prosjektledelse 1995.

5. Prosjektgjennomføring og -kontroll

- Rapportering og kommunikasjon i prosjektarbeid
- Konsekvensanalyser og utvidete nyttekostnadsanalyser

6. Risikovurderinger

- Usikkerhet i prosjekter
- Risikoanalyser
- Illustrasjon av ulike typer oppfølgingsverktøy

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Jessen, S. A.: *Konsekvensanalyser i praktisk prosjektarbeid*. Oslo: Tano 1995.
Skare, L. og Jessen, S. A.: *Prosjektadministrasjon og utredningsteknikk*. 3. rev. utg. Oslo: Tano 1990.

7. Prosjektorganisering

- Prosjektets forhold til linjen
- Forskjellige typer av prosjektorganisasjonsformer

8. Prosjektledelse

- Arbeids- og ledelsespsykologi i prosjektarbeid
- Kommunikasjon og motivasjon i prosjektarbeidet
- Kvalitetssikring av prosjekter

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.
Andersen, E. S., Grude, K. V. og Haug, T.: *Målrettet prosjektstyring*. 2. utg. Bekkestua: NKI 1993.
Jessen, S. A.: *Konsekvensanalyser i praktisk prosjektarbeid*. Oslo: Tano 1995.
Det kan komme noe tillegg til litteraturen.

Gjennomføring

Spesialiseringen har en ramme på 144 kurstimer og gjennomføres med forelesninger, gruppearbeid og veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen.

Oppgaveteksten leveres ut i modul 2 og innlevering skjer i midten av juni. Studentene skal følge et virkelig prosjekt som de skal observere og vurdere, enten de selv er med i prosjektet eller de bare er tilskuere. Vurderingen skal skje med utgangspunkt i den læringen (de teorier og metoder) som studentene får gjennom undervisningsopplegget. Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre et felles prosjekt.

Den skriftlige eksamen vil omfatte alle forhold som er forelest og drøftet i undervisningen og opplæringen, slik at studentene må forventes å bli prøvet i alle emneområdene som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2522	Prosjektoppgave i	4	V96 (P)
DST 2523	Prosjektadministrasjon	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt hjelpemiddel til skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING: Regnskap og skatt
STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): A. Bøhmer Gravdahl
 Institutt: Økonomi
 Semester: Høst/Vår
 Vekttall: 8

Mål

Spesialiseringen har som målsetting å gi studentene den kompetanse innen finansregnskap og skatt som er nødvendig for en lederstilling i en økonomiavdeling.

Forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har forkunnskaper i skatt og økonomistyring (eksternregnskap) tilsvarende kursene i første år på diplomøkonomstudiet.

Emneoversikt

Emnene i spesialiseringen og forelesningene organiseres i fire deler. Den første delen tar for seg regnskapsprinsipper, den andre delen tar for seg selskapsbeskatning og selskapsplanlegging, den tredje delen tar for seg regnskapsorganisasjon og den fjerde delen tar for seg konsernregnskap.

1. Regnskapsprinsipper

1. Utvikling av god regnskapsskikk
2. Ekstraordinære poster
3. Varelager og prosjekter
4. Varige driftsmidler, herunder leasing
5. Utsatt skatt
6. Immaterielle eiendeler
7. Andeler i andre selskaper
8. Valuta
9. Andre emner

Obligatorisk litteratur

Huneide, J.-E. et.al.: *Årsoppgjøret i teori og praksis* 1994. Rasta: Økad Forlag AS 1994.

Det vil bli opplyst på første forelesning hvilke deler som er pensum.

Gravdahl, A. B. et al.: *Årsoppgjøret i teori og praksis. Oppgavesamling med løsningsforslag*. Rasta: Økad Forlag 1994.

Obligatorisk oppslagsverk

Aksjeloven og regnskapsloven. (Er inkludert i både Revisors Håndbok og Skattelovsamlingen)

2. Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging

1. Valg av selskapsform
2. Beskatning av aksjeselskap og aksjonærer
3. Salg av aksjer – herunder aksjer kjøpt av ansatte til underkurs
4. Beskatning av ansvarlig selskap og deltakere
5. Beskatning av kommandittselskap
6. Omdannelse av en selskapsform til en annen – kort oversikt
7. Sammenslåing og deling av selskaper – kort oversikt

Obligatorisk litteratur

Gjems-Onstad, O.: *Valg av selskapsform*. 3. utg. Oslo: Ad Notam 1995.

Brudvik, A.: *Skatterett for næringsdrivende*. 19. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1996.

Følgende kapitler og avsnitt er pensum: Kap. I, II, IV, kap. VI pkt. 1. og 2, kap. VIII pkt. 1 og pkt. 2.1 - 2.5.2, pkt. 6 - 8 og kap. IX, XI og XII.

Merk: Overgangsreglene fra det gamle til det nye skattesystemet er ikke pensum, selvom reglene er behandlet i de kapitlene og avsnittene som er nevnt ovenfor.

Obligatorisk oppslagsverk

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 1995-96*. Oslo: Ad Notam Gyldendal Forlag 1996.

3. Regnskapsorganisasjon

1. Formelle krav til regnskapssystemet
 - regnskapspliktige
 - regnskapsplikten (omfang, innhold, dokumentasjon m.m.)
2. Regnskapssystemer og regnskapsorganisasjon
 - EDB-systemer for regnskapsføring, integrerte EDB-systemer m.m.
 - intern kontroll

Obligatorisk litteratur

Huneide, J.-E. et al.: *Årsoppgjøret i teori og praksis 1994*. Rasta: Økad Forlag AS 1994. Del I og II
Løken, K.: *Kontroll*. 4. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1993.

Gjeldende lover og forskrifter om regnskap. I tillegg vil standard materiale utdelt på forelesningene være å anse som pensum.

4. Konsernregnskap

1. Almennelige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis.
2. Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser.
3. Oppkjøp og skatt.
4. Interne elimineringer.
5. Salg av datterselskaper.
6. Presentasjon av konsernoppgjør.
7. Begrenset konsolidering.

Obligatorisk litteratur

Bettmo, H. et al.: *Konsernregnskap*. 3. rev.utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.

Bettmo, H. et al.: *Oppgavesamling i konsernregnskap*. 4. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Dataverktøy

Dataverktøy kan benyttes, men er ikke obligatorisk.

Gjennomføring

Spesialiseringen har en ramme på 144 kurstimer og gjennomføres med forelesninger, oppgavegjennomgang og veiledning i forbindelse med fagoppgaven. Nærmere forelesningsdisposisjon vil foreligge ved semesterstart.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en fagoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen. Formelle krav til fagoppgaven følger med oppgaveteksten.

Grupper på inntil tre studenter kan gjennomføre en felles fagoppgave. Fagoppgaven kan gis innenfor hvilket som helst emneområde i spesialiseringen.

Til den skriftlige eksamen vil studentene prøves i alle emneområder som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1820	Fagoppgave i regnskap og skatt	4	V96 (F)
DST 1821	Regnskap og skatt	4	V96 (E 5t)

F = Fagoppgave, E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING: Samfunnsøkonomi
STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig(e): A. J. Isachsen
Institutt: Økonomi
Semester: Høst/Vår
Vekttall: 8

Mål

Spesialiseringen er todelt. I del I gjennomgås spillteori og næringsøkonomi. Hensikten med kurset er å gi studentene en oversikt over spillteori. Det bedrer forståelsen av samspillet mellom aktørene i privat og offentlig sektor. Videre kan teorien anvendes til analyse av bransjestruktur og konkurranseformer, med vekt på markeder med få aktører som påvirker hverandre gjensidig.

Del II er viet emner i internasjonal økonomi. Blant temaene som tas opp kan nevnes: Hva bestemmer type og omfang av det internasjonale varebytte? Hvilke faktorer virker inn på valutakursen? Fordeler og ulemper med felles mynt i Europa. Bedre forståelse av de rammebetingelser internasjonal økonomi setter, vil bedre studentenes evne til å lede norske bedrifter.

Emneoversikt**1 Spillteori og næringsøkonomi**

- Teori for ulike typer spill
- Anvendelse av spillteori
- Oligopolteori
- Priskonkurranse og kvantumskonkurranse
- Produktdifferensiering
- Dynamisk konkurranse og prissamarbeid
- Konkurransopolitikk

Obligatorisk litteratur

Dixit, A. & Nalebuff, B.: *Thinking strategically*. New York: Norton 1991(utvalgte deler).
Carlton, D. W. and Perloff, J. M.: *Modern Industrial Organization*. 2nd ed. N.Y.: HarperCollins 1994.
Eventuelt annet stoff som det blir opplyst om på forelesningene.

2 Internasjonal økonomi

- Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
- Komparative fortrinn
- Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
- Handelspolitikk
- Internasjonal handel og industripolitikk
- Handel og økonomisk vekst
- Valutamarkedet
- Det internasjonale monetære system
- Europeisk Monetær Union

Obligatorisk litteratur

Krugman, P. R. & Obstfeldt, M.: *International economics. Theory and policy*. 3rd ed. N.Y.: New York: Harper & Collins Publisher 1994.

Isachsen, A. J. (red.): *Ni artikler om penger, kreditt og valuta*. 3. rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Isachsen, A. J.: *Felles mynt i Europa? Økonomiske og politiske vurderinger*. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1994.

Eventuelt annet stoff som det blir opplyst om på forelesningene.

Fagoppgave

I januar/februar vil to - fire emner for fagoppgave bli gitt, hvorav ett emne velges.

Inntil tre studenter kan gå sammen om en besvarelse. Hver oppgave skal være på mellom 25 og 30 sider.

Hensikten med oppgaven er å gi studentene trening i å sette seg inn i en problemstilling, gi til beste en skikkelig analyse og presentere denne på en god måte. Arbeidet vil rimeligvis kreve en del litteraturstudier, og henvisninger hertil i slutten av oppgaven hører med. Det gjør også en innledende sammenfatning på én side.

Gjennomføring

Spesialiseringen gjennomføres over 144 kurstimer.

I høstsemestret er temaet spillteori og næringsøkonomi. Det blir tre samlinger, hvorav to samlinger over torsdag og fredag og en samling over torsdag, fredag og lørdag. Hver dag gjennomføres med ni undervisningstimer. Undervisningsdagen vil deles opp i to økter, hvor hver økt består av eksempelvis: To timers forelesning, halvannen timers arbeid med konkrete oppgaver, tidvis i grupper, en times gjennomgang av oppgavene. Det gjennomføres altså 63 undervisningstimer i høstsemestret, med forelesninger, oppgavearbeid og oppgaveløsning.

I vårsemestret er temaet internasjonal økonomi. Det blir fortsatt tre samlinger, men nå vil alle samlingene gå over tre dager – onsdag, torsdag og fredag.

I tillegg til arbeidsmåten skissert over, legges det inn tid til gjennomgang av hvordan man best skal arbeide med fagoppgaven.

Det gjennomføres altså 81 undervisningstimer i vårsemestret, med forelesninger, oppgavearbeid, oppgaveløsning og veiledning i skriving av fagoppgave.

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers individuell skriftlig eksamen i temaet spillteori og næringsøkonomi.

Vårsemesteret avsluttes med en tre timers individuell skriftlig eksamen i temaet internasjonal økonomi samt innlevering av en fagoppgave. (Se eget avsnitt om fagoppgave)

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1620	Spillteori og næringsøkonomi	2,5	H95 (E 3t)
DST 1621	Internasjonal økonomi	2,5	V96 (E 3 t)
DST 1622	Fagoppgave i samfunnsøkonomi	3	V96 (F)

F = Fagoppgave, E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er i utgangspunktet tillatt til eksamen. Studentene kan allikevel benytte kalkulator, som av kontrollhensyn er begrenset til følgende typer:

Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

SPECIALISERING: Økonomistyring og investeringsanalyse
STUDIUM: Diplomøkonomstudiet, 3. år

Fagansvarlig:	E. Skaldehaug
Institutt:	Økonomi
Semester:	Høst/Vår
Vekttall:	8

Mål

Spesialiseringsretningen er todelt. Hensikten med del 1 er å gi studentene innsikt i

- systemutvikling. Hvordan skal en organisasjon gå frem for å utvikle et økonomisystem som dekker sitt behov?
- aktivitetsbasert kalkulasjon og ledelse. Hvordan kan Activity Based Cost (ABC) og
 - Activity Based Management (ABM) benyttes i praksis?
 - incentivkontrakter. Hvilke krav stilles til en optimal kontrakt?

Målsettingen med del 2 er å oppøve studentenes evne til og løse ulike økonomiske problemstillinger. Problemstillingene vil først og fremst bli hentet fra temaene

- realinvesteringer
- markedsmodellering

Forkunnskaper

Studentene forutsettes å ha forkunnskaper i MET 9100 Matematikk for økonomer, BØK 8950 Investering og finansiering og BØK 9200 Økonomistyring 1 fra bedriftsøkonomstudiet samt BØK 9352 Økonomistyring II, MET 9351 Økonometri og SØK 9354 Mikroøkonomi fra høyskolekandidatstudiet.

Videre forutsettes det at kursene BØK 9432 Finansiell styring og BØK 9431 Økonomistyring III på obligatorisk del i 3.år er gjennomført eller gjennomføres parallelt med spesialiseringen.

Studenter med annen bakgrunn vurderes spesielt.

Emneoversikt

DEL 1

- Strategier for utvikling av økonomisystemer
- Eksperimentell systemlæring
- Analyse av felleskostnader
- Analyse av investeringer i ny teknologi
- Investeringer og avkastningsmål
- Ledelseskontrakter og bonusavtaler
- Modellering og incentivkontrakter
- Aktivitetsbasert kostnadsforståelse og ledelse (ABC/ABM)

Obligatorisk litteratur

Bjørnenak, T. og Olson, O.: *Utvikling av økonomisystemer*. Oslo: Tano 1995.

Kaplan, R. og Atkinson, A.: *Advanced Management Accounting*. 2nd ed. Prentice-Hall International Editions 1989.

Bjørnenak, T.: *Aktivitetsbasert kalkulasjon. Teknikk, retorikk, innovasjon og diffusjon*. Bergen: Fagbokforlaget 1994.

I tillegg vil materiale utdelt på forelesningene være å anse som pensum.

DEL 2

- Verdssetting av fleksibilitet ved hjelp av opsjonsteori
- Kjedeinvesteringer/ optimal levetid
- Analyse av ulike typer strategisk atferd
- Økonomiske optimeringsproblemer med vekt på LP-modeller

Obligatorisk litteratur

Bierman, H. og Smidt, S.: *The Capital Budgeting Decision*. Maxwell Macmillan International International Publishing

I tillegg vil materiale utdelt på forelesningene være å anse som pensum.

Dataverktøy

Dataverktøy vil bli benyttet.

Gjennomføring

Spesialiseringen har en ramme på 144 kurstimer og gjennomføres med forelesninger, gruppearbeid og veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven.

Eksamen

Spesialiseringen avsluttes med innlevering av en prosjektoppgave og en fem timers individuell skriftlig eksamen. Oppgaven kan besvares individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Studentene skal løse en reell problemstilling innenfor ett av de emneområder som vil fremgå av oppgaveteksten. Studentene har selv ansvar for å finne en aktuell virksomhet for å få løst oppgaven.

Til den skriftlig eksamen vil studentene kunne bli prøvet i alle emner som inngår i spesialiseringen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 9520	Prosjektoppgave i økonomistyring	4	V96 (P)
DST 9521	Økonomistyring og investeringsanalyse	4	V96 (E 5t)

P = Prosjektoppgave, E = Skriftlig eksamen

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

8 **Diplomøkonomstudiet i reiseliv**

Diplomøkonomstudiet i reiseliv	139
- Fagområder, kurs og vekttall	140
- Mål	141
- Markedsstrategisk råd	141
- BI-TRA	141
- Gjennomføring	142
- Utenlandssemester	142
Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 2. studieår	143
- Gjennomføring	143
- Undervisningstid og -sted	143
Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 2. år 1995-96	143
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	143
Forbehold	144
Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv 2. år	144
Kursbeskrivelser – Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år	145
Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. studieår	159
- Gjennomføring	159
- Undervisningstid og -sted	159
Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 3. år 1995-96	159
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	160
Forbehold	160
Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. år	160
Kursbeskrivelser – 3. studieår	141

Fagområder, kurs og vektall på diplomøkonomstudiet i reiseliv 1995-96

ØKONOMI- OG METODEFAG	MARKEDSFØRINGS- OG REISELIVSFAG	ORGANISASJONS- OG STRATEGIFAG	SPRÅK
-----------------------	---------------------------------	-------------------------------	-------

1. år

Økonomistyring I 4 vt	Markedsføringsledelse I 2 vt	Organisasjon og ledelse 2 vt	
Investering og finansiering 2 vt		Logistikk 2 vt	
Skatteøkonomi 2 vt			
Samfunnsøkonomi 2 vt			
Statistikk og dataanalyse 2 vt			
Matematikk for økonomer 2 vt			

2. år

Økonomistyring i service-/reiselsbransjen 2 vt	Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor 4 vt	Rettslære for reiselivet 2 vt	Intercultural Communication in English 2 vt
Markedsøkonomi 2 vt	Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse 4 vt		International Negotiations and Business Presentations 2 vt
	Norge som reiselivsland: kulturen og folket 2 vt		

3. år

Økonomistyring III 2 vt	Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv 4 vt	Strategisk ledelse i reiselivsbransjen 3 vt	Språk 5 vt
Internasjonal økonomi 2 vt	Prosjektoppgave i reiseliv 4 vt		Tysk/fransk/spansk (valg)

Diplomøkonomstudiet i reiseliv

Diplomøkonomstudiet i reiseliv er et treårig diplomøkonomstudium med en næringsrettet spesialisering de to siste årene. Det første året er identisk med bedriftsøkonomstudiet og gir en generell innføring i økonomi, markedsføring, ledelse og administrasjon. Andre og tredje studieår er reiselivsårene som foruten økonomiske og administrative fag, legger stor vekt på markedsføring, språk og reiselivsfag i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

Reiselivsledelse er basert på generelle økonomikunnskaper i tillegg til spesifikke kunnskaper som er rettet mot reiselivsnæringens spesielle behov på forskjellige områder.

Det er økende behov for kompetanseoppbygging for å få vekst i reiselivsnæringen. Bls vitenskapelige stab har i samråd med sentrale personer innen reiselivsnæringen utviklet diplomøkonomstudiet i reiseliv nettopp for å møte denne utfordringen.

Mål

Målet med studiet er å gjøre studentene i stand til å være aktive pådrivere og bidragsytere til at reiselivsnæringen når sine fremtidige mål.

Bls mål er å utdanne handlingsorienterte kandidater som står rustet til å møte nye utfordringer i reiselivsnæringen.

Markedsstrategisk råd

Markedsstrategisk råd består av representanter for bedrifter/institusjoner fra reiselivsnæringen samt medlemmer fra Bls faglige og administrativt ansatte. Markedsstrategisk råd er opprettet for å sikre studiets kvalitet og relevans i forhold til næringens behov.

Rådets sammensetning 1995-96:

- Heidi Østhaug	Ass. markedsdirektør NORTRA
- Berit Kjøll	Adm. dir. NorgesparkenTusenfryd
- Marianne Smith Magelie	Informasjonsdirektør Bennett Reisebureau
- Elisabeth Anspach	Markedsdirektør Color Line
- Paul A. Ramm	Adm. dir. AVIS Bilutleie
- Jan E. Rivelsrud	Adm. dir. RICA Hotell og Restaurantkjede
- Bjørn Lunde	Markedsdirektør SAS
- Anders Fougli	Kommersiell direktør Braathens SAFE
- Kjell Erik Berntsen	Divisjonsdirektør Bennett reisebyråer Norge
- Torbjørn Fjesme	Adm. dir. Midt Norsk Reiseliv a.s
- Rolf Forsdal	Adm. dir. DNR (Den Norske Reisebransjeforening)
- Christian J. Aubert	Adm. dir. FOS (Forbundet for Overnatting-og Serveringsnæringen)
- Georg Kamfjord	Studierektor reiseliv BI
- Sølvi Lyngnes	Amanuensis reiseliv BI
- Runar Framnes	Amanuensis Handelshøyskolen BI
- Dag Aadne Sandbakken	Studiesjef BI Høyskolene
- Gerd Førde (sekretær)	Nasjonal koordinator Bls diplomøkonomstudium i reiseliv

BI-TRA

BI-TRA er reiselivsstudentenes egen markedsføringsgruppe som arbeider med intern og ekstern markedsføring av studiet. Målet er: *BI-TRA skal markedsføre studiet og studentene gjennom å opprette kontakt med reiselivsnæringen slik at vi står best mulig rustet når vi skal ut på arbeidsmarkedet.*

BI-TRA profilerer seg overfor reiselivsnæringen gjennom forskjellige prosjekter som samtidig gir unike sjanser til å få bedre innsikt i reiselivet. Som eksempler kan nevnes bransjeaften, bedriftsbesøk, reiselivsseminar, messedeltakelse, informasjonsgruppe, paneldebatter og praksis-/trainee-plasser.

Studentene på reiselivsstudiet oppfordres til å delta i BI-TRAs aktiviteter. Det øker forståelsen for fagene og for reiselivet generelt og gir samtidig unike kontakt- og profileringsmuligheter overfor reiselivsnæringen.

Gjennomføring

Diplomøkonomstudiet i reiseliv gjennomføres over tre år på heltid ved BI Bergen, BI Oslo og BI Trondheim.

Fleksibel gjennomføring (individuell tilpasning) over lenger tid er mulig, d. v. s. å gjennomføre 2. og 3. året over fire år. Forelesningene vil følge normalstudieplanen for heltidsstudiet og forelesningene vil foregå på dagtid. Ta kontakt med BI Oslo for ytterligere informasjon.

Utenlandssemester

Studentene kan søke om å få gjennomføre studiets siste semester (6. semester heltid) i utlandet etter nærmere bestemte regler.

Ytterligere informasjon om utenlandssemesteret fås ved henvendelse til BI Bergen, BI Oslo eller BI Trondheim.

Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 2. studieår

(Bedriftsøkonomstudiet utgjør første studieår)

I andre studieår på reiselivsstudiet får studentene det første innblikk i de områder hvor reiselivsnæringen ønsker en solid kompetanseoppbygging. Studentene får en introduksjon til reiselivsnæringen og trening i å tenke og forstå helheten og se sammenhenger. Kulturforståelse, engelsk som språkfag, markeds- og lønnsomhetsorientering er en del av dette.

Studiets 2. år er godkjent med 20 vekttall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Gjennomføring

Andre år på diplomøkonomstudiet i reiseliv kan gjennomføres som heltidsstudium over to semestre. (Fleksibel gjennomføring deltid, se innledningen).

Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge undervisningsopplegget anbefales studentene å jobbe sammen i kollokviégrupper.

Undervisningstid og -sted

Heltidsstudiet gjennomføres ved BI Bergen, BI Oslo og BI Trondheim.

Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 2. år 1995–96

Normalstudieplanen for studiets 2. og 3. år viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid, også kalt normert studietid.

Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kurs som, i følge normalstudieplanen, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995–96, må ta kontakt med sitt studiested vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høgskolene og Norges Markedshøgskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem.	2. sem.
RLS 9514	Intercultural Communication in English	2	42E 5t	
RLS 9510	Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor	4	84H	
RLS 9312	Markedsøkonomi	2	42E 5t	
RLS 9313	Rettslære for reiselivet	2	42E 3t	
RLS 9414	International Negotiations and Business Presentations	2		42M
RLS 9316	Norge som reiselivsland, kulturen og folket	2		42E 3t
RLS 9550	Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse	4		84H
RLS 9317	Økonomistyring i service-/reiselivsbransjen	2		42E 3t
		20	210	210

E = Skriftlig eksamen, H = Hjemmeeksamen, M = Muntlig eksamen, P = Prosjektoppgave

Studieplanen omfatter 420 kurstimer over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg, og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet. Heltidsstudiet er krevende. Studenter som ønsker å strekke studiet noe utover i tid kan ta kontakt med studieveileder ved studiestedet.

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 2. år

Kurs undervist i perioden 1993–95 på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 2. år, gir følgende vekttall:

Kurskode	Kursbetegnelse	
RLS 9314	Business English.....	2
RLS 8723	Markedsføringsledelse II	2
RLS 9310	Reiselivsbransjen – produkt, produktutvikling og markedsføring.....	4
RLS 9315	Serviceledelse	2

Kursbeskrivelser – Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år

Intercultural communication in English	146
International Negotiations and Business Presentations	147
Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor.....	148
Markedsøkonomi	150
Norge som reiselivsland, kulturen og folket.....	151
Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse	153
Rettslære for reiselivet	155
Økonomistyring i service-/reiselivsbransjen	157

Intercultural Communication in English

COURSE: **RLS 9514 Intercultural Communication in English**

STUDY PROGRAMME: **The Bachelor's Degree Programme in Tourism Management, 2. year**

Responsible for Course Content: B. I. Groth

Department: Strategy, History and Foreign Languages

Term: Fall

No. of Credits: 2

Objective

This course seeks to provide students with intercultural understanding and writing skills necessary to function as managers in the international travel and tourism industry. These skills include the ability to understand and respect cultural differences and to write professional business letters and reports using correct grammatical structures, register, and specialist vocabulary.

Required Previous Knowledge

English from upper secondary school or equivalent.

Compulsory Literature

Bennie, M.: *How to Master Business English*. 2nd ed. Plymouth: Northcote House 1991.

Fisher, R. and Ury, W.: *Getting to Yes*. 2nd ed. London: Business Books 1991.

Faafeng jr., S.: *Kompendium i reiselivets rettsforhold*. Sandvika: BI Forlag 1994 (p. 49 - 51).

Goodale, M.: *The Language of Meetings*. Hove: Language Teaching Publications 1987.

Fridgen, J. D.: *Dimensions of Tourism*. East Lansing, Mich.: Educational Institute, AH & MA 1991.

Salacuse, J. W.: *Making Global Deals*. Boston: Houghton Mifflin Company 1991.

Sirevåg, T.: *American Worlds*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Cases, articles and other hand-outs to be distributed in class.

Course outline

1. Intercultural understanding
2. Business correspondence
3. Essay writing
4. Vocabulary for the travel and tourism industry
5. Case studies

Computer-based Tools

No computer-based tools are used in this course.

Course Structure

The course is 42 hours in duration. Teaching will be partly in the form of lectures and partly as group work. Students are expected to attend all the lessons, participate actively in the classroom instruction, and hand in written work.

Assessment

An individual five-hour written examination completes the course.

Aids at Examination

English-English dictionary.

Re-sit

A re-sit is normally held at the end of the next course.

International Negotiations and Business Presentations

COURSE: **RLS 9414 International Negotiations and Business Presentations**

STUDY PROGRAMME: **The Bachelor's Degree Programme in Tourism Management, 2.year**

Responsible for Course Content: B. I. Groth

Department: Strategy, History and Foreign Languages

Term: Spring

No. of Credits: 2

Objective

The course is designed to give students a better understanding of and training in international negotiations. It also includes information and advice as to how to behave in an international business environment. Furthermore, it provides students with training in how to make effective business presentations in English, and in how to lead and participate in meetings within the travel and tourism industry.

Compulsory Literature

Fisher, R & Ury, W.: *Getting to Yes*. 2nd ed. London: Business Books Limited 1991.

Goodale, M.: *The Language of Meetings*. Hove: Language Teaching Publications 1987.

Salacuse, J. W.: *Making Global Deals*. Boston: Houghton Mifflin Company 1991.

Sirevåg, T.: *American Worlds*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Articles and other hand-outs to be distributed in class.

Course outline

1. International negotiations
2. Business presentations
3. Meetings
4. Intercultural oral communication

Computer-based Tools

No computer-based tools are used in this course.

Course Structure

The course is 42 hours in duration. Teaching will be partly in the form of lectures and partly as group work, where simulated negotiations, meetings and practice presentations are central elements.

Assessment

An oral group examination completes the course. The examination consists of a negotiation between two parties and pair presentations. Students are expected to participate actively in classes and attend them every time.

Re-sit

A re-sit is normally held at the end of the next course.

Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor

KURS: RLS 9510 Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år

Fagansvarlige(e): S. Lynghes

Institutt: NMH

Semester: Heltid:

Høst

Vekttall: 4

Mål

Kurset skal gi en introduksjon til reiselivets mange bransjer, produkter, aktører og rammebetingelser fra et bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk perspektiv. Det blir lagt vekt på å etablere forståelse for vesentlige sider ved reiselivets samfunnsmessige funksjon, samt forståelse for aktørenes innbyrdes avhengighet av hverandre og av den helhet de utgjør på ulike nivå. Foruten å danne basis for øvrige bransjekurs i studiet, skal kurset gi grunnlag for å sette påfølgende økonomisk-administrative kurs i studiet inn i en reiselivsmessig sammenheng.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Fridgen, J. D.: *Dimensions of Tourism*. East Lansing, Mich.: Educational Institute, AH & MA 1991.

Kamfjord, G.: *Reiselivsproduktet: En introduksjon til den regionale besøksindustrien*. Lillehammer: Reiselivskompetanse AS 1993.
Lyngnes, S. (red.): *Artikkelsamling: RLS 9510 - Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Emneoversikt

1. Reiselivets samfunnsmessige sider
 - historisk
 - samfunnsøkonomisk
 - sosialt
 - kulturelt
 - internasjonalt
 - miljømessig
2. Introduksjon til reiseliv som helhetlig næring
3. Gjennomgang av reiselivsnæringens bransjer og sektorer
 - transport
 - overnatting, servering
 - attraksjoner, aktiviteter
 - markedsføring, distribusjon
4. Reiselivets organisering
5. Reiselivspolitik, rammebetingelser

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 84 kurstimer inkludert bedriftspresentasjoner og oppgavedrøfting.
Studentene forutsettes å delta i forberedelse til og gjennomføring av ekskursjoner i løpet av kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeksamen over 72 timer. Oppgaven kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen, unntatt bedriftskontakt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Markedsøkonomi

KURS:	RLS 9312 Markedsøkonomi
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år
Fagansvarlig(e):	I. Myrtveit
Institutt:	Økonomi
Semester:	Heltid:
	Høst
Vekttall:	2

Mål

Kursets formål er å trene studentene i systematiske analyser av konsumenters og bedrifters atferd i ulike markedsmessige situasjoner, ved å vise hvordan samspillet mellom etterspørsels- og tilbuds-siden bestemmer pris og omsatt mengde i ulike markeder. Konkurransesituasjonen og markeds-utviklingen for de tjenesteytende næringer vil bli forsøkt viet spesiell oppmerksomhet gjennom forelesningenes bruk av cases og eksempler.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Frank, R. H.: *Microeconomics and Behavior*. 2nd ed.N.Y.: Mc Graw-Hill 1994. Utvalgte deler.

Anbefalt øvelseshefte:

Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver*. 2.utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Eventuelt annet stoff som det blir opplyst om på forelesningene.

Emneoversikt

1. Introduksjon til mikroøkonomisk analyse.
2. Om etterspørrere, tilbydere og markeder.
3. Teori om konsumentenes tilpasning.
 - Budsjettbetingelsen og konsumentens preferanseordning
 - Virkning av pris- og inntektsendringer
 - Etterspørselsfunksjoner og elastisiteter
4. Teori om bedrifters tilpasning
 - Produksjonsteori
 - Optimal bruk av innsatsfaktorer
 - Kostnadsteori
 - Profittmotivet
5. Teorier om hvordan markedene fungerer
 - Fri (perfekt) konkurranse
 - Monopol
 - Oligopol
6. Markedenes allokering av samfunnets ressurser

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 42 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Til eksamen er det av kontrollhensyn kun tillatt å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil også være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Norge som reiselivsland, kulturen og folket

KURS:	RLS 9316 Norge som reiselivsland, kulturen og folket
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år
Fagansvarlig(e):	S. Lyngnes
Institutt:	NMH
Semester:	Heltid: Vår
Vekttall:	2

Mål

Kurset omfatter komponenter av norgeskunnskap og norsk kultur med relevans for norsk reiseliv.

Etter avsluttet kurs skal studentene ha fått en innsikt i norsk kultur som gir dem motivasjon og basis for videre læring. Det vil bli lagt vekt på å utvikle studentenes evne til å formidle sin innsikt i og opplevelse av norsk kultur videre til brukere av turistnæringens tjenester.

Med norsk kultur menes her både historie, politikk, geografi og kultur i mer tradisjonell forstand: litteratur, musikk, byggeskikk og bildende kunst i nåtid og fortid.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Hodne, B.: *Norsk nasjonalkultur. En kulturpolitisk oversikt*. Oslo: Universitetsforlaget 1994.

Lyngnes, S. (red.): *RLS 9316 – Artikkelsamling*. Sandvika: BI Forlag 1995.

Oppslagsverk:

Storrusten, E.: *NAF-Boken*. Oslo: Fabritius 1989 (til utlån på BI).
Norsk Kulturråds Kulturmanual (til utlån på BI).

Emneoversikt

Kurset er delt opp i følgende emner:

1. Norge og nasjonalkultur
2. Geografi
 - Land og folk
 - Kommunikasjoner
3. Norsk historie
 - Hovedlinjer i norsk historie
4. Litteratur
 - Det internasjonale perspektiv
 - Det historiske perspektiv
5. Musikk
 - Våre musikalske røtter
 - Høydepunkter i kunstmusikken
6. Arkitektur og byggeskikk
 - Byggematerialer og byggemåter
 - Form følger funksjon
 - Regionale forskjeller
 - Epoker i norsk arkitektur
7. Billedkunst
 - Norsk billedkunst fra ca. 1750:
Voyages pittoresques, nasjonalromantikken og frem til vår tid
8. Museer og dokumentasjonssentra
9. Norge som reiselivsland

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Undervisningen gjennomføres over 42 timer. Enkelte delemner vil bli forelest av gjesteforelesere.

Undervisningen blir en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid og demonstrasjon av lyd- og bildemateriale.

Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse

KURS: RLS 9550 Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år

Fagansvarlig(e): G. Kamfjord

Institutt: NMH

Semester: Heltid:

Vår

Vekttall: 4

Mål

Kurset skal gi studentene en bred innsikt i tjenestemarkedsføring generelt og reiselivsmarkedsføring spesielt. Kurset skal gjøre studentene kjent med reiselivsmarkedsføringens mange særtrekk basert på en gjennomgang av de vanligste kjøpsprosesser i reiselivet. Kurset vil legge vekt på personalelementet i markedsføring av tjenester, drøfte aspekter ved servicekvalitet samt introdusere studentene til reiselivsmarkedsføringens avhengighet av informasjonsteknologi.

Forkunnskaper

Kurset forutsetter at studentene har kunnskaper i markedsføring tilsvarende kurset MRK 8614 Markedsføringsledelse, samt har gjennomgått kurset RLS 9510 Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor (tidligere RLS 9310 Reiselivsbransjen – produkt, produktutvikling og markedsføring).

Obligatorisk litteratur

Heskett, J. L. et. al.: *Service Breakthroughs*. New York: Free Press 1990.

Kamfjord, G.: *Artikkelsamling reiselivsmarkedsføring*. Lillehammer: Reiselivskompetanse AS 1995.

Linn, C. E.: *Metaproduktet: Ideen bak det fremgangsrike produktet*. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1993.

Middleton, V.T.C.: *Marketing in travel and Tourism*. 2nd ed. Oxford: Butterworth Heinemann 1994.

Payne, A.: *The essence of services marketing*. New York: Prentice Hall 1993.

Utdelt materiale

Emneoversikt

1. Markedsinformasjon i reiselivsnæringen
2. Forbrukeratferd i reiselivsmarkedet
 - Nærmere om etterspørselsgrunnlaget
 - Informasjonsbruk i reiselivsetterspørsel
3. Reiselivsproduktet som tjeneste
 - Serviceproduktet/konsept
 - Serviceledelse
 - Servicekvalitet
 - Intern markedsføring/ personalledelse
4. Metaproduktet

5. Virkemiddelapparatet i reiselivet
 - Pakking av reiselivsprodukter
 - Distribusjonsmønsteret i reiselivsnæringen
 - Teknologi i reiselivsdistribusjon
 - Prissetting i reiselivet
 - Kommunikasjon i reiselivsmarkedsføring
 - Samarbeid/allianser i reiselivsproduksjon
6. Relasjonsmarkedsføring
7. Markedsplanlegging i reiselivet
8. Markedsføringens resultatansvar

Dataverktøy

Dataverktøy vil bli benyttet i forbindelse med innføring i moderne kommunikasjons- og distribusjonsmåter i reiselivet.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 84 kurstimer med ulike undervisningsformer.

Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeksamen over 72 timer. Oppgaven til hjemmeksamen kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt tatt i bruk, unntatt bedriftskontakt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Rettslære for reiselivet

KURS:	RLS 9313 Rettslære for reiselivet
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år
Fagansvarlig(e):	B. Eriksen
Institutt:	Markedsføring og logistikk
Semester:	Heltid:
	Høst
Vekttall:	2

Mål

Kurset skal gi studentene den nødvendige oversikten over de juridiske rammebetingelsene som gjelder servicenæringen generelt og en viss innsikt i de særskilte reglene som gjelder i reiselivet, såvel mellom de ulike operatørene som i forholdet til kundene og forbrukerne.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Gundersen, Fr. Fr. og Faafeng jr., S.: *Lov & Rett for Næringslivet*. 2. utg. Oslo: TANO 1993.

(Kap. 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 12, 13 og 16. Dessuten forutsettes hovedprinsippene i kjøpsretten å være kjent, kap. 6).

Faafeng jr., S.: *Kompendium i reiselivets rettsforhold*. Sandvika: BI Forlag 1994.

Emneoversikt

- Avtalerett (kontraktsinngåelse, fullmakt og ugyldighet)
- Husleierett (hoteller, næringslokaler)
- Arbeidsrett (tariffavtaler, arbeidstidsbestemmelser, ferieloven, permisjoner, permittering, oppsigelse og avskjedigelse)
- Markedsrett (markedsføringsloven, konkurranseretten)
- Forbrukerrett (forbrukervernet i lovgivning og i avtaler)
- Penge- og kredittrett
- Forvaltningsrett (offentlig myndighetsutøvelse, enkeltvedtak og forskrifter, habilitetsregler og saksbehandlingsregler, offentlighetsloven)
- Spesiell kontraktsrett
Standardkontraktene i reiseliv og turistnæring (operatørkontrakter, transportkontrakter, driftskontrakter, franchisingkontrakter m.fl.).
- Trygd- og forsikringsrett
Utvalgte emner med særlig interesse for reiselivet. Her behandles de ulike former for reise-, ferie- og fritidsforsikringer, ulike operatørforsikringer, ansvarsforsikringer, m.v.
- Erstatningsrett (ansvarsgrunnlag, ansvarsbegrensninger i kontraktsforhold).
- Hotelloven
- Alkoholoven

Alle ovennevnte emner har også et internasjonalt aspekt som alltid er aktuelt ved passering av landegrenser og i forhold mellom partnere i ulike land. Det legges særskilt vekt på forskjellene mellom virksomhet i Norge, innen EØS-området og områder utenfor disse, særlig forholdet til arbeidskraft, etableringsrett og salg av tjenester over landegrenser.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 42 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonomistyring i service-/reiselivsbransjen

KURS: RLS 9317 Økonomistyring i service-/reiselivsbransjen

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 2. år

Fagansvarlig(e): E. Blattner

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid:

Vår

Vekttall: 2

Mål

Kursets formål er å trene studentene i de økonomiske styringsproblemer reiselivsbedrifter står overfor.

Kurset vil legge vekt på budsjetterings- og driftsregnskapsmodeller, og på hvordan presentere økonomisk informasjon.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende. Kurset bygger på BØK 9200 Økonomistyring.

Obligatorisk litteratur

Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring – Budsjettering*. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Ekern, T.: *Emner i økonomisk styring: Driftsregnskap for reiselivsbedrifter*. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1988.

Cases og annet utdelt materiale er også pensum.

Anbefalt litteratur

Det er en fordel å ha tilgang på obligatorisk litteratur fra kurset BØK 9200 Økonomistyring:

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Internregnskap – økonomistyring* 1. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Kostnads- og inntektsanalyse – økonomistyring* 2. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Emneoversikt

- Driftsregnskapet i reiselivsbedrifter
- Kostnads- og inntektsanalyse for reiselivsbedrifter
- Budsjettering
- Presentasjon av informasjon

Dataverktøy

Kurset krever ikke bruk av dataverktøy, men regnearkmodeller vil bli brukt under kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 42 timer, med forelesninger, gruppearbeid og casegjennomgang. Eksempler og oppgaver fra reiselivsbedrifter vil knytte teoretiske emner opp til bransjens spesielle behov.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. studieår

I det tredje studieåret på reiselivsstudiet settes fokus på et internasjonalt perspektiv. Studentene får ytterligere språkkunnskaper gjennom fagene tysk, fransk eller spansk . (Spansk gjennomføres kun ved BI Oslo). I studiets andre år var engelsk obligatorisk, i det tredje året velges ett av ovenstående språk.

Studentene utdyper sine kunnskaper i økonomistyring, får kunnskaper om internasjonal økonomi, og gjennom kurset i strategi vil studentene få lære å anvende sine ferdigheter med å se sammenhenger og avhengighetsforhold mellom ulike fagområder. Et annet viktig kurs er internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv. I tillegg skal studentene omsette teori til praksis ved å skrive en prosjektoppgave innenfor reiseliv.

Studiets tredje år er godkjent med 20 vektall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Gjennomføring

Tredje år på diplomøkonomstudiet i reiseliv kan gjennomføres som heltidsstudium over to semestre. (Fleksibel gjennomføring deltid: Se innledningen)

Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener samt en åtte vektalls spesialisering som evalueres med både prosjektoppgave og skriftlig eksamen.

I tillegg til å følge undervisningsopplegget anbefales studentene å jobbe sammen i kollokviegrupper.

Undervisningstid og -sted

Heltidsstudiet gjennomføres ved BI Bergen, BI Oslo og BI Trondheim.

Normalstudieplan – Diplomøkonomstudiet i reiseliv 3. år 1995–96

Normalstudieplanen for studiets 2. og 3. år viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid, også kalt normert studietid.

Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kurs som, i følge normalstudieplanen, gjennomføres hvert semester. Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995–96, må ta kontakt med sitt studiested vedrørende oppmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høgskolene og Norges Markedshøgskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem.	2. sem.
RLS 9521	Strategisk ledelse i reiselivsnæringen	3	54H	
RLS 9420	Økonomistyring III	2	36E 5t	
RLS *	Fransk, tysk eller spansk	5	105E 5t + M	
RLS 9430	Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv	4		72E 5t
RLS 9428	Internasjonal økonomi	2		36E 3t
RLS 9429	Prosjektoppgave i reiseliv	4		18P
		20	195	126

H = Hjemmeeksamen, E = Skriftlig eksamen, M = Muntlig eksamen, P = Prosjektoppgave med veiledning

Studieplanen omfatter 375 kurstimer over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet innenfor normert studietid.

- * RLS 9422 Fransk skriftlig 3 vt / RLS 9423 Fransk muntlig 2 vt
 RLS 9424 Tysk skriftlig 3 vt / RLS 9425 Tysk muntlig 2 vt
 RLS 9426 Spansk skriftlig 3 vt / RLS 9427 Spansk muntlig 2vt (Kun ved BI Oslo)

Studieplanen omfatter 321 kurstimer over to semestre. Veiledning i prosjektarbeidet kommer i tillegg. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet innenfor normert studietid.

Heltidsstudiet er krevende. Studenter som ønsker å strekke studiet noe utover i tid kan ta kontakt med studieveileder ved studiestedet.

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og i kursbeskrivelsene.

Kursregister for gamle kurs på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. år

Kurs undervist i perioden 1994 - 95 på diplomøkonomstudiet i reiseliv – 3. år, gir følgende vekttall:

Kurskode	Kursbetegnelse	
RLS 9421	Strategi og kompetanseutvikling i reiselivsnæringen	3 vt

Kursbeskrivelser – Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år

Fransk	162
Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv	163
Internasjonal økonomi	165
Prosjektoppgave i reiseliv	166
Spansk	167
Strategisk ledelse i reiselivsnæringen	169
Tysk	171
Økonomistyring III	172

Fransk

KURS:	RLS 9422 Fransk skriftlig RLS 9423 Fransk muntlig
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	T. Selmer
Institutt:	Strategi, historie og språk
Semester:	Heltid: Høst
Vekttall:	5

Mål

Kurset skal gi studentene anvendelige kunnskaper i moderne skriftlig og muntlig fransk. Det legges vekt på å utvikle både allmennspråklige og fagspråklige ferdigheter hos studentene.

Forkunnskaper

Fransk fra videregående skole eller tilsvarende. For studenter med mangelfulle kunnskaper, henvises det til Bls forkurs i fransk.

Obligatorisk litteratur

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Ny arbeidsbok i fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Renner, H., Renner, U., Tempesta, G.: *Le français du tourisme*. CLE international 1993.

Tre noveller av representative forfattere.

Anbefalt litteratur

MicroRobert: *Dictionnaire du français primordial*. Paris: Le Robert 1990.

Norsk-fransk økonomisk ordbok . Oslo: Universitetsforlaget 1993.

Emneoversikt

- Praktisk fransk grammatikk
- Skriftlig reiselivskommunikasjon
- Muntlig kommunikasjon
- Fransk litteratur

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 105 kurstimer. Undervisningen gjennomføres som en kombinasjon av gruppeundervisning og forelesninger. Det vil bli gitt øvelser i muntlig kommunikasjon (tiltaleformer, telefonbruk o.l.), og hver student må i løpet av kurset fremføre muntlig et reiselivsrelatert emne.

Da fransk generelt er fjernere fra norsk enn tysk og engelsk, understrekes det at solid

forberedelse til og egenaktivitet i kurstimene er en forutsetning for å nå målet. Den skriftlige opplæring vil legge vekt på de kommunikasjonsformer man benytter innen næringen, herunder brev og telefaks samt kortere fremstillinger av aktuelle emner.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (3 vt) og en muntlig eksamen (2 vt) på ca. 30 minutter hvor det vil bli lagt vekt på kandidatenes kommunikasjonsevne med utgangspunkt i pensum.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatt hjelpemiddel til skriftlig eksamen: MicroRobert.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv

KURS: **RLS 9430 Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv**

STUDIUM: **Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år**

Fagansvarlig(e): G. Kamfjord

Institutt: NMH

Semester: Heltid:

Vår

Vekttall: 4

Mål

Kurset skal gi innsikt i og dypere forståelse av de aktører, prosesser og tyngre utviklingstrekk som preger den konkurranseutsatte internasjonale reiselivsnæringen. En slik innsikt vil danne basis for innføring i internasjonal markedsføring generelt og internasjonal markedsføring av norske reiselivsprodukter spesielt.

Herunder vil det også bli lagt betydelig vekt på å drøfte de forhold på produsentledd og mellomledd i produksjonslandet som vil være kritiske for å lykkes med internasjonale konkurransestrategier innen reiseliv.

Forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har kunnskaper tilsvarende bedriftsøkonomstudiet, 2. år og høstsemesteret 3. år på reiselivsstudiet.

Emneoversikt

Emnene innenfor Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv organiseres i to deler, hvorav den første delen tar for seg internasjonal markedsføring generelt mens den andre delen tar for seg internasjonalt reiseliv og reiselivsmarkedsføring.

Internasjonal markedsføring

- markedsanalyse
- konkurrentanalyse
- nasjonale og internasjonale rammebetingelser for norsk reiselivsmarkedsføring
- kulturdimensjonen i internasjonal markedsføring
- distribusjonskanaler og distribusjonssystemer i internasjonalt reiseliv
- nasjonale organisasjons- og samarbeidsstrategier i internasjonal reiselivsmarkedsføring
- utvikling av internasjonal markedsplan
- bedriftseksempler

Internasjonalt reiseliv

- internasjonale begreper og definisjoner
- reiselivets rolle i internasjonal økonomi og politikk
- utviklingen i det internasjonale reisemønster
- fremveksten av ulike former for internasjonalt reiseliv, etterspørselsgrunnlag, sosiale, politiske, økonomiske forutsetninger
- norsk reiseliv i et internasjonalt perspektiv

Obligatorisk litteratur

Kamfjord, G. (red.): *Internasjonal turisme og markedsføring*. Artikkelsamling. Lillehammer: Reiselivskompetanse A/S 1995.

Lillebø, A.: *Veien videre for norsk reiseliv*. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1994.

Solberg, C. A.: *Internasjonal markedsføring*. 4. utg. Oslo: Tano 1992.

Theobald, W. (ed.): *Global Tourism. The next decade*. Oxford: Butterworth - Heinemann 1994.

Dahl, Ø. og Habert, K.: *Møte mellom kulturer*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Utdelt materiale

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 72 kurstimer. Undervisningsformen er forelesninger, gruppearbeid og casedrøftinger.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til skriftlig eksamen

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Internasjonal økonomi

KURS:	RLS 9428 Internasjonal økonomi
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	Ingunn Myrtveit
Institutt:	Økonomi
Semester:	Heltid:
	Vår
Vekttall:	2

Mål

Hensikten med kurset er å gi innsikt i internasjonale rammebetingelser for norsk økonomi. Dermed bedres grunnlaget for beslutninger i den enkelte bedrift. Blant temaene som tas opp, kan nevnes: Hva bestemmer type og omfang av det internasjonale varebytte? Handelspolitikk. Fordeler og ulemper med felles mynt i Europa. Ringvirkninger av turisme.

Forkunnskaper

Det forutsettes kunnskaper i matematikk og statistikk tilsvarende kursene MET 9100 Matematikk for økonomer og MET 8006 Statistikk og dataanalyse på bedriftsøkonomstudiet, samt RLS 9312 Markedsøkonomi fra studiets 2. år.

Obligatorisk litteratur

Krugman, P. R. & Obstfeldt, M.: *International economics: Theory and policy*. 3rd ed. New York: Harper Collins 1994.

Dwyer, L. & Forsyth, P.: *Assessing the benefits and costs of inbound tourism*. Annals of Tourism Research 1993 (s. 751 - 768).

Clarke, H. R. & Ng Y-K.: *Tourism, economic welfare and efficient pricing*. Annals of Tourism Research 1993 (s. 613 - 632).

Eventuelt annet stoff som det blir opplyst om på forelesningene.

Emneoversikt

- Mikroøkonomisk fundament for handelsteori
- Komparative fortrinn
- Stordriftsfordeler og imperfekt konkurranse
- Fordelingsvirkninger av internasjonal handel
- Handelspolitikk
- Valutamarkedet
- Det internasjonale monetære system, EMS og EMU
- Ringvirkninger av turisme

Gjennomføring

Kurset foreleses over 36 timer i vårsemesteret.

Eksamen

Kurset avsluttes med en individuell tre timers skriftlig eksamen i vårsemestret.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er i utgangspunktet tillatt til eksamen.

Studentene kan allikevel benytte kalkulator, som av kontrollhensyn er begrenset til følgende typer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Prosjektoppgave i reiseliv

KURS:	RLS 9429 Prosjektoppgave i reiseliv
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	G. Kamfjord
Institutt:	NMH
Semester:	Heltid: Vår
Vekttall:	4

Mål

Hensikten med prosjektoppgaven er å anvende pensum i studiet på en konkret problemstilling fra reiselivsnæringen. Oppgaven skal ha forankring i en bedrift eller organisasjon i reiselivet, og sikte mot å frembringe forslag til løsninger på nærmere definerte problem. Som grunnlag for prosjektarbeidet vil det innledningsvis i kurset bli gitt en forelesningsrekke i metode.

Emneoversikt

Prosjektoppgaven kan skrives innenfor et hvilket som helst fag- og bransjeområde relatert til studiet. Kravet er forankring til en bedrift eller organisasjon, og at det kan formuleres en konkret problemstilling som skal løses. I oppgavetittel/hovedproblemstilling bør således begrepene strategi eller plan være sentrale.

Dette indikerer behandling av et problemområde fra problemforståelse, via analyse til strategivalg og implementering. Problemområdet som skal behandles må ikke nødvendigvis relateres til en hel bedriftsstrategi, men kan ta utgangspunkt i ett eller flere funksjonelle strategiområder, f.eks. produktstrategi, markedsstrategi, utviklingsstrategi, distribusjonsstrategi etc. Anvendelse av stoff fra flere relevante fagområder vil i alle tilfeller være påkrevet. Oppgaven skal inneholde innsamling av et sett primærdata i forbindelse med situasjonsanalysen.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. Oslo: Tano 1993.

Gjennomføring

Foruten 18 timer forelesning i metode vil kurset bli gjennomført med veiledning til prosjektoppgaven som undervisningsform. Nærmere retningslinjer for veiledningen vil bli gitt. Prosjektoppgaven løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Det anbefales at flere går sammen om å løse et felles prosjektarbeid. Problemstilling for prosjektoppgaven skal godkjennes av faglærer ved begynnelsen av semesteret.

Eksamen

Prosjektoppgaven vil bli bedømt med vekt på følgende kriterier i uprioritert rekkefølge:

- Problemdefinisjon og problemforståelse
- Faglig integrasjon med særlig vekt på økonomi
- Struktur og disposisjon
- Teorivalg, metode og metodeanvendelse
- Originalitet, kreativitet og selvstendighet

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Spansk

KURS:	RLS 9426 Spansk skriftlig RLS 9427 Spansk muntlig
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	B. Messel
Institutt:	NMH
Semester:	Heltid: Høst
Vekttall:	5

Mål

Studentene skal etter gjennomført kurs kunne beherske det spanske språks formverk, og de skal ha fått grunnleggende bakgrunnskunnskaper om det spanske språkområdets historiske, kulturelle og sosioøkonomiske forutsetninger, herunder også arbeids- og næringsliv med spesiell vekt på reiselivsnæringen. Dette grunnlaget skal gjøre studentene i stand til å fungere i et spanskspråklig miljø og gi god motivasjon for videre læring.

Forkunnskaper

Spansk (C-språk) fra videregående skole eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Fernández, J., Fente, R. y Siles, J.: *Curso intensivo de español: Ejercicios practicos: Niveles intermedio y superior. Ed. renovada.* Madrid: SGEL 1990 + Claves.

Falk, J., Sjølin, K., och Lerate, D.: *Modern Spansk Grammatik*. Stockholm: Almqvist & Wiksell 1984 og Øvingsbok 1 og 2.
Kempin, C. C. de: *Verbos Españoles*. 13th ed. Lausanne: Payot 1991.
The Cuthbertson Verb Wheels: *Spanish Verbs*.
Ca. 150 sider noveller
Prada, M. de y Bovet, M.: *Hablando de negocios*. Madrid: SGEL 1992, el. tilsvarende verk.
Masoliver, J. y Vall, B.: *Encuentros*. Oslo: Gyldendal 1988.
Josefa Gómez de Enterría: *Correspondencia comercial en español* (SGEL).
Uriz, F. y Harling, B.: *En España*. London: Chancerel 1993.
Blanca Aguirre Beltrán: *Español por profesiones –Servicios turísticos* (SGEL).

Anbefalt litteratur

Loennecken, S.: *Spansk-norsk ordbok*. 2. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget 1980.
Nilsson, K. og Paasche, R.: *Norsk-spansk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.
Larousse Junior: *Diccionario de la E.G.B.*
Sopena: *Nuevo Diccionario de la lengua española*.
Munksgaard: *Spansk-dansk ordbok*.
En spansk dags- eller ukeavis, f.eks. El País.
Et spansk uketidsskrift, f.eks. Cambio 16.

Emneoversikt

- Grammatikk:
 - Teoretisk fremstilling og skriftlig og muntlig trening av strukturer, samt oversettelse, mest fra norsk til spansk
- Fagspråk:
 - Handelsspansk med spesiell vekt på språkbruken innen reiseliv
- Realia:
 - Bakgrunnskunnskap; historie, kultur, sosioøkonomiske forhold, reiseliv, turisme.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 105 kurstimer, delvis i forelesningsform, delvis ved gruppeøvelser. En detaljert fremdriftsplan vil bli utarbeidet til kursets begynnelse, slik at studentene kan møte godt forberedet til hver kurstime. Det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra studentenes side i timene, og hver student skal i samråd med foreleser presentere et tema fra realia-pensum ved muntlig eksamen, fortrinnsvis innen reiseliv.

Da studenter som velger spansk generelt sett har hatt dårligere anledning til å skaffe seg nødvendige forkunnskaper enn studenter som velger andre vesteuropeiske hovedspråk, understrekes viktigheten av grundig forberedelse til timene. Studentene anbefales å benytte seg av det forkurset som tilbys i spansk, før man begynner på studiet.

Spansk gjennomføres kun ved BI Oslo.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (3vt.) og en ca. 20 minutters muntlig eksamen (2 vt).

Skriftlig eksamen består av tre deler som vektlegges likt:

1. Ulike grammatiske og/eller andre språklige oppgaver.
2. Oversettelse av en ukjent tekst fra norsk til spansk.
3. En temaoppgave fra pensum i realia/fagspråk og reiseliv

Muntlig eksamen består av tre likeverdige deler:

1. Lesning av og samtale med utgangspunkt i en ukjent tekst
2. Presentasjon av kandidatens særernne
3. Eksaminatorstyrt samtale om ett eller flere emner fra realiapensum

Hjelpemidler til eksamen

En spansk-spansk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Strategisk ledelse i reiselivsnæringen

KURS: RLS 9521 Strategisk ledelse i reiselivsnæringen

STUDIUM: Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år

Fagansvarlig(e): G. Roos, G. Kamfjord

Institutt: Strategi, historie og språk / NMH

Semester: Heltid:

Høst

Vekttall: 3

Mål

Kurset skal gi studentene god innsikt i strategisk tenkemåte og trening i drøfting av strategiske problemstillinger. Kurset vil vektlegge problemer og metoder knyttet til utvikling innen ulike typer bedrifter og organisasjoner. Kurset har en integrerende funksjon i forhold til andre fag som økonomistyring, organisasjon, markedsføring og bransjekunnskap. En vesentlig del av kunnskapstilegnelsen vil skje gjennom utstrakt bruk av casebaserte drøftinger.

Forkunnskaper

Toårig økonomisk-administrativ utdanning på høyskolenivå samt bransjekursene RLS 9510 Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor (tidligere kursbetegnelse: RLS 9310 Reiselivsbransjen – produkt, produktutvikling og markedsføring), RLS 9550 Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse og RLS 9316 Norge som reiselivsland, kulturen og folket.

Obligatorisk litteratur

Roos, G., von Krogh, G., Roos, J.: *Strategi*. 2. utvidete opplag. Dublin: Green Valley University Press 1995.

Kamfjord, G.: *Strategisk ledelse i reiselivsnæringen*. Lillehammer: Reiselivskompetanse AS 1995.

Utdelt materiale

Emneoversikt

Strategi

- Oversikt over den strategiske ledelsesprosess. Strategibegrepet
- Strategi i et historisk og regionalt perspektiv
- Analyse av ressurser
- Mål
- Strategialternativer
- Strategievaluering og valg
- Planlegging og allokering av ressurser
- Organisasjonsdesign
- Kulturutvikling, deltakelse og engasjement
- Utforming av styrings- og kontrollsystemer
- Gjennomføring av kontroll
- Strategiske allianser, oppkjøp og samarbeid

Case-drøftinger

Casedrøftingene vil ha forankring i reiselivsnæringens kjerneområder:

- transport
- overnatting, servering
- attraksjoner, aktiviteter
- markedsføring, distribusjon
- destinasjonsutvikling

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset går over 54 kurstimer som innbefatter konsentrerte forelesninger over grunnleggende teori samt studentpresentasjoner og drøfting av bedriftscase med vekt på integrasjon av relevant pensum fra hele studiet.

Casene som skal drøftes vil ha forankring i reiselivsnæringens kjerneområder nevnt under emneoversikten.

Studentene vil bli inndelt i grupper som alle skal ha ansvar for forberedelse av minst ett case. Det forutsettes forøvrig aktiv deltakelse i casedrøftingene.

Eksamen

Kurset avsluttes med 72 timers hjemmeksamen som kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Studentene kan bruke alle hjelpemidler ved hjemmeksamen, men ikke bedriftskontakt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Tysk

KURS:	RLS 9424 Tysk skriftlig RLS 9425 Tysk muntlig
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	E. Schanke
Institutt:	Strategi, historie og språk
Semester:	Heltid:
	Høst
Vekttall:	5

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som setter dem i stand til å fungere i et profesjonelt miljø i det tyskspråklige området. Det legges vekt på å videreutvikle både de allmennspråklige og de fagspråklige ferdighetene. Kunnskap om tysk arbeids- og næringsliv, med spesiell konsentrasjon om reiselivsbransjen vil bli formidlet. Et utvalg tekster om Tysklands plass i det økonomiske samarbeid i Europa samt tekster om bedriftsøkonomiske og handelsrettslige emner vil bli behandlet.

Forkunnskaper

Tysk fra videregående skole eller tilsvarende

Obligatorisk litteratur

Frønsdal, H.: *Tysk grammatikk*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Schmitz, W und Scheiner, D.: *Ihr Schreiben vom...* München: Verlag für Deutsch 1989.

von Weltzien-Høivik, H. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD*. Bærum: BI Forlag 1994.

Hasle, I: *Wenn jemand eine Reise tut*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

von der Grün, M.: *Die Lawine*. Frankfurt/M: Luchterhand 1988.

Transparente Landeskunde (skaffes på BI).

Norwegen, Hamburg: NORTRA. Siste utg. (Skaffes på BI)

Anbefalt litteratur

Wahrig, G.: *Deutsches Wörterbuch, Taschenbuchausgabe*. München: dtv 1986.

Schanke, E.: *Norsk-tysk økonomisk-administrativ ordbok*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Materiale til øvingsoppgaver deles ut på kurset.

Emneoversikt

- Styrking av allmennspråklige ferdigheter, inklusive handelskorrespondanse
- Næringsgeografi
- Tysk historie, med hovedvekt på tiden etter 1918
- Politiske strukturer i Tyskland og Norge
- Litteratur, musikk, arkitektur
- Tyskland som industri- og handelsnasjon

- Befolkningsstruktur
- Arbeidsmarkedet
- Det offentlige rolle i økonomien
- Bedriftsstrukturer
- Organisasjoner i arbeids- og næringsliv

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset

Gjennomføring

Kurset foreleses over 105 kurstimer og gjennomføres som en kombinasjon av gruppeøvelser og forelesninger. Undervisningsspråket vil normalt være tysk. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (3 vekttall) og en ca. 30 min. muntlig eksamen (2 vekttall), der alle kurskomponenter kan gjøres til gjenstand for prøving.

Hjelpemidler til eksamen

Tysk-tysk ordbok er tillatt hjelpemiddel under skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Økonomistyring III

KURS:	RLS 9420 Økonomistyring III
	Bedriftsøkonomisk beslutningsanalyse
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet i reiseliv, 3. år
Fagansvarlig(e):	E. Skaldehaug, D. Michalsen
Institutt:	Økonomi
Semester:	Heltid:
	Høst
Vekttall:	2

Mål

Kurset skal videreutvikle studentenes kunnskaper og ferdigheter innen fagområdet fra 1. og 2. studieår og oppøve deres ferdigheter i å analysere bedriftsøkonomiske problemstillinger og fatte beslutninger. De bedriftsøkonomiske problemene blir presentert i et utvalg av case fra emneområdene budsjettering, finansiering og lønnsomhetsstyring.

Obligatorisk litteratur

McGuigan, J. R. & Moyer, C. R.: *Managerial Economics*. 6th ed Minneapolis, Minn.: West Publishing 1993.

Sti, A. D.: *Økonomisk bedriftsledelse – beslutningstrening med eksempler fra bedriftsspill*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse: En innføring*. 2. utg. Oslo: Skarvet Forlag 1993.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finansiell økonomi: Teori og praksis*. Oslo: Skarvet Forlag 1994. Artikler.

Anbefalt litteratur

Brukermanual til bedriftsspillet.

Emneoversikt

1. Empiriske analyser av etterspørsel.
Metoder for tallfesting av pris- og inntektselastisiteter med praktiske eksempler.
2. Empiriske kostnadsanalyser.
3. Markedsanalyser i teori og praksis. Konstruksjon av markedsprognoser.
4. Kapasitetsplanlegging i utvalgte case.
5. Driftsplanlegging og resultatbudsjettering med dataverktøy.
6. Likviditetsplanlegging og likviditetsstyring med dataverktøy i utvalgte case.
7. Finansieringsstrategi.
8. Kapitalbehovsberegninger.
9. Case fra investerings- og finansieringsfeltet og bedriftsspillcase fra Scandinavian Business Tournament.

Dataverktøy

Dataverktøy i form av regneark vil være et obligatorisk hjelpemiddel i analysene. Det forutsettes fortrolighet med statistikkprogram som for eksempel MINITAB.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 36 timer lærerledet undervisning, hvorav 6 timer er organisert gruppearbeid i forbindelse med bedriftsspillet.

Beslutningstreningen blir gjennomført ved casedrøftinger og i bedriftsspillet, der studentene i grupper på 4–6 personer skal styre en bedrift i en simulert konkurransesituasjon.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

9 Eiendomsmeglerstudiet, 2. avdeling

Eiendomsmeglerstudiet	175
- Fagområder, kurs og vekttall	176
- Mål	177
- Faglig råd	177
- Gjennomføring	177
- Eksamen	177
- Stipend	178
- Vitnemål	178
- Statsautorisert eiendomsmegler	178
- Innpassing i Bls diplomøkonomstudium	178
Eiendomsmeglerstudiet, 2. avdeling	179
- Gjennomføring	179
- Undervisningstid og -sted	179
Normalstudieplan eiendomsmeglerstudiet 2. avd. 1995-96.....	179
- Normalstudieplan – heltid over to semestre	180
- Normalstudieplan – deltid over fire semestre	180
Forkurs	181
Forbehold	181
Kursregister for gamle kurs på eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling	181
Kursbeskrivelser – Eiendomsmeglerstudiet 2. avdeling	182

Fagområder, kurs og vektall på Eiendomsmeglerstudiet,
2. avdeling 1995-96
 (For første år, se bedriftsøkonomstudiet)

Regnskapslære, økonomi og oppgjør		Eiendomsmegling i praksis og dokumentbehandling	Lovbestemmelser og forskrifter
Markedsøkonomi 2 vt	Eiendomsmeglerregnskap 2 vt	Eiendomsmegling 4 vt	Jus for eiendomsmeglere I 4 vt
		Markedsføring av tjenester 4 vt	Jus for eiendomsmeglere II 4 vt

2. avd.

Eiendomsmeglerstudiet

Bl's eiendomsmeglerstudium er utviklet i samarbeid med Norges Eiendomsmeglerforbund, og er idag en toårig utdanning på heltid. Dette er i samsvar med det offentliges og bransjens ønske. Det er et økende krav til kompetanse og profesjonell klientbehandling for å utøve eiendomsmegleryrket, og studiet er utviklet i nåværende form nettopp for å ivareta disse hensyn.

Studiet erstatter det tidligere toårige deltidsstudiet ved Norges Eiendomsmeglerhøyskole.

Mål

Målet med studiet er å gi studentene den teoretiske kunnskap og det nødvendige innsyn i praksis som Finansdepartementet til enhver tid krever for eiendomsmeglereksamen.

Fullført og bestått studium og to års godkjent praksis skal kvalifisere studentene til tittelen Statsautorisert eiendomsmegler.

Faglig råd

Faglig råd for eiendomsmeglerstudiet er et internt styringsorgan ved Bl.

Rådet består av tre medlemmer som oppnevnes av Norges Eiendomsmeglerforbund, deriblant rådets leder, samt tre medlemmer fra Bl.

Rådet skal påse at faginnholdet og undervisningen i de eiendomsmeglerrelaterte fagene i 2. avdeling opprettholdes på en best mulig måte for eiendomsmeglerbransjen. Rådet fungerer videre som høringsinstans i alle saker som omfatter studiets 2. avdeling.

Faglig råds sammensetning studieåret 1995 - 96:

Trond Sæther (leder)	Statsautorisert eiendomsmegler
Hildur Høiland	Statsautorisert eiendomsmegler
Gunnvor Lien Nyhus	Statsautorisert eiendomsmegler
Tore Bråthen	Førsteamanuensis juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
Jan Frode Lien	Rektor Bl Oslo
Dag Aadne Sandbakken	Studiesjef Bl Høyskolene

Gjennomføring

Eiendomsmeglerstudiets 2. avd. kan gjennomføres over to semestre på heltid og fire semestre på deltid.

Første studieår, bedriftsøkonomstudiet, kan gjennomføres ved en av Bl's 13 høyskoler rundt om i landet. Studiets andre år (Eiendomsmeglerstudiet 2. avdeling) må gjennomføres ved Bl Oslo.

Eksamen

Bl gjør oppmerksom på at det er to ulike karakterskalaer som benyttes for studiets første år (bedriftsøkonomstudiet) og studiets andre år (2. avdeling).

Det vises til henholdsvis Studieforskrifter ved Bl Høyskolene og Norges Markedshøyskole § 6.2 og Forskrift om eiendomsmegling § 1-5.

Bl gjør videre oppmerksom på at kandidatene bare kan gå opp i samme eksamen inntil tre ganger. Kandidater som møter til eksamen, og leverer blank besvarelse, har da brukt en - 1 - av tre forsøk.

Eiendomsmeglerstudiet avsluttes med en muntlig eksamen. Denne gir ikke vekttall, men skal prøve studentenes forståelse av emneområdene som inngår i studiets 2. avdeling.

Det er faglig råd som foran hver eksamen beslutter hvilke fagområder kandidatene skal prøves i ved muntlig prøve.

Stipend

Oslo og Akershus Eiendomsmeglerforenings Fond (OAEF) bevilger to stipend årlig, hvert på kr. 10.000,-.

For å få tildelt stipend, forutsettes det at første studieår er fullført og bestått. Stipendiene utdeles på bakgrunn av resultater oppnådd på 2. avdeling, ett for studenter på heltidsstudiet og ett for studenter på deltidsstudiet.

1. Heltidsstudentene
Stipend på kr. 10.000,- tildeles den heltidsstudent som har oppnådd beste resultat på 2. avdeling innenfor normert studietid (to semestre).
2. Deltidsstudentene
Stipend på kr. 10.000,- tildeles den deltidsstudent som har oppnådd beste resultat på 2. avdeling innenfor normert studietid (fire semestre).

Disse stipendiene utdeles i forbindelse med en enkel tilstelning hvor representanter fra OAEF og BIs administrasjon er tilstede.

Vitnemål

Etter fullført og bestått eksamen etter gjeldende regler, kan studentene anmode om vitnemål for bestått eiendomsmeglereksamen.

Studenter som har mottatt vitnemål og som senere har forbedret eksamensresultater, må betale kr 500,- i administrasjonsgebyr for eventuelt utstedelse av nytt vitnemål.

Vitnemål for bestått eiendomsmeglereksamen blir utdelt i forbindelse med en enkel tilstelning ved BI Oslo.

Statsautorisert eiendomsmegler

Kandidater som har fått vitnemål for bestått eiendomsmeglereksamen fra BI og i tillegg har to års godkjent praksis, kan søke om eiendomsmeglerbrev og derved få tittelen Statsautorisert Eiendomsmegler.

Eiendomsmeglerbrev utstedes av Kredittilsynet. (Jfr. Forskrift om eiendomsmegling)

Innpassing i BIs diplomøkonomstudium

Kandidater med bestått eiendomsmeglereksamen kan innpasses på diplomøkonomstudiet ved BI etter nærmere bestemte regler.

Nærmere informasjon om dette kan fås ved henvendelse til BI Oslo.

Eiendomsmeglerstudiet – 2. avdeling

(Bedriftsøkonomstudiet utgjør første studieår)

I denne delen av studiet er det studentene møter de eiendomsmeglerrelaterte fagene. All eiendomsmegling er i praksis underlagt lovverket og strenge etiske regler som direkte regulerer utøvere av yrket.

Sentrale fag i 2. avdeling er derfor eiendomsmegling, eiendomsmeglerregnskap og jus for eiendomsmeglere. I tillegg møter studentene en videreføring av fagområder fra bedriftsøkonomstudiet.

Studiets 2. år er godkjent med 20 vekttall av Nasjonalt Koordinerende Utvalg for godkjenning av eksamener (NKU).

Gjennomføring

Studiets 2. avdeling kan gjennomføres som:

- Heltidsstudium over to semestre
- Deltidsstudium over fire semestre

Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge undervisningsopplegget anbefales studentene å arbeide sammen i kollokviegrupper.

Undervisningstid og -sted

Heltidsstudiet og deltidsstudiet på 2. avdeling gjennomføres kun ved BI Oslo.

Undervisningen på heltidsstudiet skjer på dagtid, eventuelt også lørdager, over hele semesteret. Studentene må dessuten påregne at enkelte forelesninger, samt veiledning vil kunne finne sted om ettermiddagen/kvelden.

Deltidsstudiet gjennomføres som modulundervisning over fire semestre.

Studieåret 1995 - 96 gjennomføres modulene over fire dager, onsdag - lørdag.

1. semester

Modul 1: Uke 34 1995
Modul 2: Uke 37 1995
Modul 3: Uke 41 1995
Modul 4: Uke 44 1995

3. semester

Modul 1: Uke 33 1995
Modul 2: Uke 36 1995
Modul 3: Uke 39 1995
Modul 4: Uke 42 1995
Modul 5: Uke 45 1995

2. semester

Modul 5: Uke 02 1996
Modul 6: Uke 06 1996
Modul 7: Uke 10 1996
Modul 8: Uke 13 1996
Modul 9: Uke 17 1996

4. semester

Modul 1: Uke 03 1996
Modul 2: Uke 07 1996
Modul 3: Uke 11 1996
Modul 4: Uke 15 1996

Ytterligere opplysninger fås ved henvendelse til BI Oslo.

Normalstudieplan eiendomsmeglerstudiet

2. avdeling 1995-96

Normalstudieplanen viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på heltid og deltid, også kalt normert studietid. Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kursene som, ifølge normalstudieplanen på heltid eller deltid, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995–96 må ta kontakt med studiestedet vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Normalstudieplan – heltid over to semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen	
			1. sem.	2. sem.
EMS 9515	Jus for eiendomsmeglere I	4	84 E 5t	
EMS 9520	Markedsføring av tjenester	4	42	42 P
EMS 9114	Markedsøkonomi	2	42 E 5t	
EMS 9419	Eiendomsmeglerregnskap	2	23	24 E 5t
EMS 9517	Eiendomsmegling	4	42	42 E 5t
EMS 9116	Jus for eiendomsmeglere II	4		89 E 5t
EMS 9118	Muntlig	0		M
		20	233	197

E = Skriftlig eksamen, P= Prosjektoppgave, M = Muntlig eksamen

Studieplanen omfatter 430 kurstimer over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg, og det kreves stor arbeidsinnsats for å fullføre studiet innenfor normert studietid. Studenter som ønsker å strekke studiet noe utover i tid kan ta kontakt med studieveileder ved studiestedet.

Normalstudieplan – deltid over fire semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen			
			1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
EMS 9515	Jus for eiendomsmeglere I	4	84 E 5t			
EMS 9114	Markedsøkonomi	2	42 E 5t			
EMS 9116	Jus for eiendomsmeglere II	4		89 E 5t		
EMS 9517	Eiendomsmegling	4			42	42 E 5t
EMS 9520	Markedsføring av tjenester	4			42	42 P
EMS 9419	Eiendomsmeglerregnskap	2			23	24 E 5t
EMS 9118	Muntlig	0				M
		20	126	89	107	108

E = Skriftlig eksamen, P = Prosjektoppgave, M = Muntlig eksamen

Studieplanen omfatter 430 kurstimer over fire semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg, og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet innenfor normert studietid.

Forkurs

Før oppstart av eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling gjennomføres det et intensivt forkurs i eiendomsmegling som studentene anbefales å følge. Se egen kursbeskrivelse.

Forbehold

Bl tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Kursregister for gamle kurs på eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling

Kurs undervist i perioden 1990–95 på eiendomsmeglerstudiet 2. avdeling gir følgende vekttall:

EMS 9110	Serviceledelse	2
EMS 9111	Personalledelse	2
EMS 9112	Markedskommunikasjon og forbrukeratferd	2
EMS 9113	Markedsanalyse	2
EMS 9115	Jus for eiendomsmeglere I	2
EMS 9117.01	Eiendomsmegling i praksis og dokumentbehandling	2
EMS 9117.02	Eiendomsmeglerregnskap.....	2
EMS 9417	Eiendomsmegling	2

Kursbeskrivelser – Eiendomsmeglerstudiet

2. avdeling

Forkurs i eiendomsmegling	183
Eiendomsmeglerregnskap	184
Eiendomsmegling	185
Jus for eiendomsmeglere, del 1	187
Jus for eiendomsmeglere, del II	190
Markedsføring av tjenester	193
Markedsøkonomi	196
Muntlig eksamen	198

KURS: Forkurs i eiendomsmegling

Fagansvarlig: H. Høiland

Institutt: Økonomi

Mål

Forkurset skal gi en innføring i hva eiendomsmegling er, hvilken funksjon eiendomsmegleren har og faguttrykk som benyttes i eiendomsmeglerbransjen.

Forkurset skal videre gi en oversikt over de forskjellige deler av studiet med sikte på å gi et helhetlig bilde av studiet.

Obligatorisk litteratur

For å ha utbytte av forkurset er det nødvendig å ha anskaffet Norges Eiendomsmeglerforbunds dokumentmappe.

Denne skal også benyttes i eiendomsmeglerstudiet.

Gjennomføring

Forkurset gjennomføres som intensivundervisning før semesterstart i høstsemesteret.

Forkurset er ikke obligatorisk, men BI anbefaler studentene å følge undervisningen før oppstart på eiendomsmeglerstudiets 2. avdeling.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

Eiendomsmeglerregnskap

KURS: EMS 9419 Eiendomsmeglerregnskap

STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): Hildur Høiland og Aage Sending

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid:
Vår (2.sem.) Høst (3. sem.) + Vår (4.sem.)

Vekttall: 2

Mål

Basert på undervisningen i eiendomsmegling og jus skal studentene få sikker forståelse av behandling og regnskapsføring av betrodd midler (klientmidler) og for oppgjør og omsetning av fast eiendom.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Martinsen, E.: *Oppgjør og oppgjørsrutiner*. Kompendium. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1994.

Kristiansen, J. E., Martinsen, E.: *Eiendomsmeglerregnskap*. Kompendium. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1994.

Dokumentsamling. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1995.

Relevante lovtekster (Norges Lover, særtrykk m.v.).

Emneoversikt

1. Oppgjør
 - Gebyr- og provisjonsberegninger.
 - Oppgjørsoppstillinger.
 - Pro & Contra.
 - Inneståelseserklæringer/ bundet mandat.
 - Avsluttende oppgjør til selger.
 - Innfrielse av heftelser og overføring av lån til ny eiendom.
 - Overbeheftede eiendommer.
 - Klientkonti- og renteavregning.
2. Eiendomsmeglerregnskap
 - Regnskaps- og rapporteringsregler i henhold til særskilte bestemmelser og forskrifter.
 - Organisering av regnskapet i et meglerforetak.
 - Bokføring av transaksjoner i et meglerforetak, med særlig vekt på oppgjør av eiendoms- handler og betrodd midler (klientreskontro/klientansvar).
 - Årsavslutning, oppsett av årsoppgjør og presentasjon.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 47 timer. Studentene vil få utlevert oppgaver til løsning på egen hånd eller i grupper.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover, særutgaver av lover, fotokopier av lover, lovutkast (bare lovteksten) og forskrifter. Norges Eiendomsmeglerforbunds håndbok.

Det er også tillatt å bruke rentetabell, lommekalkulator (batteridrevet og lydløs) for de fire ordinære regnearter. Programmerbare kalkulatorer er ikke tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Eiendomsmegling

KURS: EMS 9517 Eiendomsmegling

STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. år

Fagansvarlig: H. Høiland og D. Tangen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid:

Deltid:

Høst (1. sem.) + Vår (2. sem.) Høst (3. sem.) + Vår (4. sem.)

Vekttall: 4

Mål

Målet med kurset Eiendomsmegling er å gi studentene kunnskap om hvilke praktiske konsekvenser de krav publikum, kunder, offentlige myndigheter, eiendomsmeglerbransjen osv. stiller til utøvelsen av eiendomsmegleryrket, herunder krav til eiendomsmeglerens faglige og personlige atferd.

Studentene skal gjennom kurset få forståelse for den praktiske anvendelse av de rettsregler eiendomsmegleryrket er underlagt.

Studentene skal få grundig kjennskap til dokumentbehandling i forbindelse med en eiendoms-handel. Studentene skal lære å løse konkrete oppgaver i tilknytning til eiendomshandler, inkludert markedsføring, salg, utforming av avtaledokumenter og ulike kontrakter.

Undervisningen har nær tilknytning til undervisningen i kursene jus og eiendomsmeglerregnskap.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Brynulfen, C. et. al.: *Eiendomsmegling i praksis – del I*. Kompendium. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1994.

Brynjulfen, C. et. al: *Eiendomsmegling i praksis – del II*. Kompendium. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1994.

Kittilsen, N. H.: *Eiendomstaksering. Kompendium*. Rev. utg. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1994.

Dokumentsamling: Norges Eiendomsmeglerforbund 1995.

Relevante lovtekster (Norges Lover, særtrykk m.v.)

Berg, P. A.: *Kunsten å selge*. Oslo: ScanForum 1995.

Norges Eiendomsmeglerforbunds Håndbok.

Etiske regler for Norges Eiendomsmeglerforbund.

Materiale som deles ut i forelesningene er også å anse som pensum.

Emneoversikt

1. Eiendomsmegling
 - Eiendomsmeglerens ansvarsforhold overfor klientene, herunder forståelse for begrepet god meglerskikk og etikk i praksis.
 - Eiendomsmeglerens forhold til offentlige myndigheter - rammebetingelser og krav som gjelder
 - Prosedyrer og rutiner i eiendomsmeglerfaget
 - Gjennomføring av forskjellige typer eiendomshandler - hvorledes skaffe oppdrag, markedsføring av oppdrag, innhenting av opplysninger, budgiving, kontraktsutforming og forberedelser til oppgjør.
 - IT-teknologi - bruk i eiendomsmegleryrket
2. Salgsforståelse
 - Salgsforståelse og forståelse for personlig kommunikasjon som aktivt virkemiddel i en salgsprosess generelt og med praktiske eksempler fra eiendomshandler
 - Plan og systematikk i salgsarbeidet, herunder personlig effektivitet
 - «Avslutningsteknikker» i salg
 - Kontroll og styring etter norm- og nøkkeltall
 - Motivering og opplæring av medarbeidere
3. Eiendomstaksering
 - Innføring i de ulike takseringsbegreper.
 - Teknisk taksering av de alminnelige takseringsobjekter (småhus, rekkehus etc.)
 - Teknisk taksering av spesielle objekter (næringseiendommer, tomtearealer osv.) og økonomiske analyser av faste anlegg som nyttes i industriøyemed.
 - Tilstandsrapport
4. Bygningshistorie
 - Bygningshistorikk, stilarter og miljøtilpasning.
 - Bygningslære og bygningsteknikk.
 - Planlegging og utbygging.
 - Byggesak.
5. Eiendomsfinansiering
 - Ulike typer låneinstitusjoner (offentlige og private) og deres krav for oppnåelse av finansiering i tilknytning til fast eiendom.
 - De ulike finansieringsinstitusjoners låneformer og låneprosedyrer.
 - Utstedelse av lånedokumenter.
6. Organisering av små bedrifter med spesiell vekt på etablering og drift av eiendomsmeglerforetak

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over to semestre med totalt 84 kurstimer. Undervisningen skjer ved forelesninger, gruppearbeid og praktisk problemløsning.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover, særutgaver av lover, fotokopier av lover, lovutkast (bare lovteksten) og forskrifter.
Norges Eiendomsmeglerforbunds håndbok.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Jus for eiendomsmeglere I og II

KURS:	Jus for eiendomsmeglere
STUDIUM:	Eiendomsmeglerstudiet, 2. år
Fagansvarlig(e):	T. Bråthen
Institutt:	Økonomi
Vekttall:	8

Mål

Målet med kurset Jus for eiendomsmeglere er at studentene skal få kunnskap om de rettsregler som utøvere av eiendomsmegleryrket berøres av. Dette er både rettsregler som setter rammer for utøvelse av eiendomsmegleryrket og rettsregler som kan ha betydning for omsetning og utleie av fast eiendom. Betegnelsene kjennskap, grundig kjennskap og forståelse viser hvilket faglig nivå som kreves. De mest omfattende kunnskaper kreves der betegnelsen forståelse er benyttet.

Gjennomføring

Undervisningen i kurset gjennomføres som to delkurs:
EMS 9515 Jus for eiendomsmeglere, del I, 4 vekttall
EMS 9116 Jus for eiendomsmeglere, del II, 4 vekttall
Se videre informasjon under hver kursbeskrivelse.

KURS: EMS 9515 Jus for eiendomsmeglere, del I
STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. år

Fagansvarlig(e): T. Bråthen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid: Deltid:
Høst (1. sem.) Høst (1. sem.)Vekttall: 4

Mål

Målet med kurset Jus for eiendomsmeglere, del I er at studentene skal få forståelse for rettsregler som fastsetter rammebetingelsene for utøvere av eiendomsmegleryrket. Studentene skal ha kjennskap til kontraktsretten og forståelse for rettsregler som regulerer rettsforholdet mellom selger og kjøper av fast eiendom når kontrakter inngås gjennom eiendomsmegler, herunder rettsregler som kommer til anvendelse ved kontraktsbrudd, samt relevante regler om pengefordringer. Studentene skal ha grundig kjennskap til angitte emner innen boligretten og kjennskap til relevante regler i forsikringsforhold.

Studentene skal ha kjennskap til reglene om statens høyeste organer (Storting, Regjering og domstolsapparat), samt sentral- og lokalforvaltningen. Dette innebærer at studentene skal ha kjennskap til bl.a. forvaltningsloven og offentlighetsloven.

I fagområdet sammenslutningers rett, herunder sameie, skal studentene gis grundig kjennskap til rettsregler av særlig betydning for drift og omsetning av fast eiendom. Studentene skal ha forståelse for regler av betydning for organisering av eiendomsmeglerforetak.

Studentene skal ha kjennskap til relevante regler som regulerer arbeidsforhold i eiendomsmeglerbransjen.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Emneoversikt og obligatorisk litteratur

1. Innføring i juridiske fag
Bråthen, T., Dahl, J., Aarbakke, M.: *Foretaksrett*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Forlag 1990. Kap. I pkt. 2.
2. Eiendomsmeglerrett del 1
Rettsregler om utøvelse av eiendomsmegleryrket, herunder eiendomsmeglerloven, forskrift om eiendomsmegling, regler om markedsføring og etiske regler.
Bech, S. og Hasfjord, T.: *Eiendomsmeglingsloven. Kommentartutgave*. Oslo: Universitetsforlaget 1995.
3. Alminnelig formuerett
Grunnleggende prinsipper om kontraktsinngåelse og rettskildesituasjonen i kontraktsretten. Rettslige problemstillinger forbundet med avtaleinngåelse gjennom eiendomsmegler, samt reglene om fordringers betalingstid og -sted, overdragelse av fordringer og foreldelse av fordringer.
Hovedreglene om forsikring og erstatning.
Bråthen, T., Dahl, J., Aarbakke, M.: *Foretaksrett*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Forlag 1990. Kap IV, XI og XII.

Bergsåker, T.: *Eiendomshandler gjennom megler. Avtaleinngåelse og avtalebrudd*. Oslo: Juridisk forlag 1992.

Bergsåker, T.: *Pengekravsrett*. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1991.

Bergsåker, T.: *Kommentarutgave til Lov om avhending av fast eiendom*. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1993.

4. Boligrett
Boligsamvirket (boligbyggelag/borettslag og boligaksjeselskaper). Regler om eierseksjoner og etablering av disse. Rettsreglene om leie av fast eiendom.
Wyller Chr. Fr.: *Boligrett*. Bergen: Eget forlag 1992. Kap. 2, 3 og 6.
5. Stats- og forvaltningsrett
 - Grunnleggende regler om statens, fylkeskommunenes og kommunenes organisasjon.
 - Forvaltningslovens regler om behandling av forvaltningssaker og offentlighetslovens regler om innsynsrett.
6. Sammenslutningers rett
 - Rettsreglene om ulike eierformers kapital, organisasjon, adgang til overdragelse av andel samt organisasjonsmessige endringer.

Bråthen, T., Dahl, J., Aarbakke, M.: *Foretaksrett*. 2. utg.: Oslo: Ad Notam Forlag 1990. Kap. II.2, kap.III.

Bråthen, T.: *Sameie*. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1991.
7. Eiendomsmeglerrett del 2
 - Rettsregler om organisering av eiendomsmeglerforetak.

Pensum: Se under sammenslutningers rett.
8. Arbeidsrett
Storeng, N., Beck, T. og Due Lund, A.: *Praktisk Arbeidsrett*. Oslo: Fortuna Forlag 1995
Relevante lovtekster (Norges Lover, særtrykk m.v.) er meget sentrale i studiet. Studentene forutsettes å bruke siste utgave av lovsamlingen Norges Lover, samt særtrykk som det opplyses om i undervisningen.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 84 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover, særutgaver av lover, fotokopier av lover, lovutkast (bare lovteksten) og forskrifter.
Etiske regler for Norges Eiendomsmeglerforbund

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

KURS: EMS 9116 Jus for eiendomsmeglere, del II**STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. år**

Fagansvarlig(e): T. Bråthen

Institutt: Økonomi

Semester: Heltid Deltid:
Vår (2. sem.) Vår (2. sem.)

Vekttall: 4

Mål

Målet med kurset Jus for eiendomsmeglere, del II er at studentene skal få kunnskap om rettsregler som regulerer adgangen til erverv av fast eiendom og rettsregler som setter skranker for hvordan fast eiendom kan nyttes, samt rettsregler om grensen mellom faste eiendommer.

Studentene skal ha forståelse for rettsregler om eierrådighet og samfunnsstyring, rettsspørsmål i forbindelse med hevd, servitutter og fast eiendoms grenser, samt hvordan ulike kreditorer kan sikre sine krav i fast eiendom.

Videre skal studentene ha forståelse for regler om tinglysning av dokumenter vedrørende fast eiendom.

Studentene skal ha kjennskap til familie-, arve- og skifterett, samt odels- og åseterett, særlig med henblikk på reglens betydning ved omsetning av fast eiendom.

Innen fagområdet skatterett, som bygger videre på skatteøkonomi fra bedriftsøkonomistudiet, skal studentene få kjennskap til rettsregler om formues- og inntektsbeskatning og grundig kjennskap om rettsreglene om beskatning av gevinst og fradrag for tap ved realisasjon av fast eiendom. Studentene skal også ha kjennskap til reglene om arveavgift.

Studentene skal ha kjennskap til rettsregler om tvangsfullbyrdelse, gjeldsforhandlinger og konkurs. Det kreves forståelse for regler om tvangssalg av boligeiendommer.

Med utgangspunkt i de juridiske fag skal studentene ha grundig kjennskap til utforming av kontrakter som inngås gjennom eiendomsmegler.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende.

Emneoversikt og obligatorisk litteratur

1. Rettsregler om eierrådighet og samfunnsstyring
 - De viktigste rettsregler om friluftsliv og hyttebygging.
 - Plan- og bygningsloven og andre rettsregler av betydning for nybygg og endringer for bestående bygninger.
 - Ekspropriasjonslovgivningen og rettsreglene om skjønn.
 - Konsesjonslovgivningen.

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

 - Ekspropriasjonsrett. §§ 120 - 122 (s. 1106 - 1126)
 - Erverv av fast eiendom (konsesjon) § 48 (s. 293 - 297).
2. Andre tingsrettslige emner
 - Rettsreglene om hevd av fast eiendom.
 - Rettsreglene om begrensede rettigheter i fast eiendom (servitutter, tomtefeste).
 - Rettsreglene om fast eiendoms grenser.

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

- Hevd. § 43, III (s. 258 - 263)
- Begrensede rettigheter (servitutter). § 42, III, 1 og 2 (s. 243 - 246)
- Faste eiendommers grenser. § 46, I - IV (s. 281 - 284)
- Eiers rett og naboene. § 47, IV (s. 289 - 291)
- Tomtefeste. § 56, III (s. 525 - 529)

Wyller, C. F.: *Boligrett*. 3. rev. utg. Bergen: Eget Forlag 1992. Pkt. 1.222 (s. 37 - 41)

3. Sikkerhetsrett

- Pant og annen sikkerhetsstillelse i forbindelse med erverv av fast eiendom
- Rettsreglene om tilbakeholdsrett og arrest.

Kjelstrup, C. B.: *Liten panterett*. Oslo: Tano Forlag 1993

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

- Tilbakeholdsrett og arrest. § 59, IV, 4 (s. 625 - 627), § 71, II (s. 751 - 754)
- Kausjon, garanti og sikkerhetsstillelse. § 61, VIII (s. 668 - 673)

Wyller, C. F.: *Boligrett*. 3. rev. utg. Bergen: Eget Forlag 1992.

- Pant i innskuddsboligen. Kap. 4 (s. 305 - 336)
- Pantesikkerhet for ansvaret for fellesutgifter. Pkt. 6.4422 (s. 481 - 482)

4. Tinglysningsrett

- Tinglysningslovgivningen, herunder forskrift om tinglysning.
- Gjennomgang av praktisk gjennomføring av tinglysningen, med sikte på den delen av studiets annet år som tar for seg den praktiske eiendomsmeglingen.

Almaas, K.: *Tinglysning*. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1993

5. Familie-, arve- og skifterett

- Økonomiske virkninger av ekteskap, herunder avtaleinngåelse på vegne av ektefellen.
- Rettsreglene om opphør av ekteskap og virkningene av dette.
- Rettsreglene om ulike gruppers arverett (slekt/ektefeller), herunder pliktdelsreglene.
- Rettsreglene om opprettelse av testament.
- Rettsreglene om skifte.
- Ugift samliv.

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

- Familieretten. § 23 (s. 154 - 156), § 25 (s. 161 - 170) og §§ 27 og 28 (s. 172 - 183)
- Arveretten. §§ 32 - 39 (s. 195 - 228)

6. Odels- og åsetesrett

- Rettsreglene om adgangen til å overta odelsjord og om fremgangsmåten ved slik overtakelse.

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993

- Odelsretten. § 31 (s. 190-194).
- Åsetesretten. § 40 (s. 228-230).

7. Skatterett

- Skattelovens regler og Skattedirektoratets takseringsregler om formuesbeskatning av fast eiendom.
- Skattelovens regler om inntektsbeskatning av fast eiendom i eiertid (direkte ligning og indirekte ligning).
- Skattelovens bestemmelser om beskatning av gevinst og fradrag for tap som oppstår ved realisasjon av fast eiendom.
- Eiendomsskatt.
- Skattesatser som nyttes ved de forskjellige beskatningsformer.

Wyller, C. F.: *Boligrett*. 3. rev. utg. Bergen: Eget Forlag 1992 Kap. 5.

8. Tvangsfullbyrdelse, gjeldsforhandling og konkurs
 - Rettsreglene om tvangsfullbyrdelse, gjeldsforhandling og konkurs, herunder regler om fast eiendoms stilling ved tvangsfullbyrdelse, gjeldsforhandling og konkurs.

Knophs Oversikt over Norges rett. 10. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1993.
§ 64 (s. 693 - 695) og § 65 VIII (s. 705 - 707)
Bråthen, T., Dahl, J., Aarbakke, M.: *Foretaksrett*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Forlag 1990. Kap. XVI
- 9 Kontraktskriving
 - Utforming av kontrakter som inngås gjennom eiendomsmegler.

Bergsåker, T.: *Kompendium: Kontraktsskriving for eiendomsmeglerstudenter*. Oslo: Norges Eiendomsmeglerforbund 1995
Lovtekster m.v.
Relevante lovtekster (Norges Lover, særtrykk m.v.) er meget sentrale i studiet. Studentene forutsettes å bruke siste utgave av lovsamlingen Norges Lover, samt særtrykk som det opplyses om i undervisningen.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 89 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover, særutgaver av lover, fotokopier av lover, lovutkast (bare lovteksten) og forskrifter.
Etiske regler for Norges Eiendomsmeglerforbund

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Markedsføring av tjenester

KURS: EMS 9520 Markedsføring av tjenester

STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. avd

Fagansvarlig(e): Arne S. Johnsen

Institutt: Markedsføring og logistikk

Semester: Heltid:

Deltid:

Høst (1. sem.) + Vår (2. sem.)

Høst (3. sem.) + Vår (4. sem.)

Vekttall: 4

Mål

Kursets formål er å gi studentene fordypende kunnskaper på sentrale områder innen tjenestemarkedsføring knyttet til eiendomsmegling. Kurset omfatter fagområdene markedsanalyse, forbruker- og kjøpsatferd, samt serviceledelse hvor det blir gitt generell innsikt i og operativ forståelse for hvordan man kan utøve markedsaktiviteter på en bedre måte. Kurset skal gjennom forelesninger, veiledning og oppgaveløsning i størst mulig grad knyttes til de særtrekk som gjelder for eiendomsmeglerbransjen.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende utdanning.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres over 84 kurstimer og er organisert i følgende tre delkurs:

Delkurs 1:	Markedsanalyse	24 timer
Delkurs 2:	Forbruker- og kjøpsatferd	18 timer
Delkurs 3:	Serviceledelse	42 timer

Oppgaveløsning og aktiv deltakelse fra studentenes side er en forutsetning for et godt utbytte av kurset. En del av undervisningstimene vil bli benyttet til veiledning i løsning av prosjektoppgaven som er en del av læringsprosessen.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Litteratur og emneoversikt

Se under beskrivelsen av de enkelte delkurs.

Eksamen

Studentene evalueres med en prosjektoppgave knyttet til eiendomsmeglerbransjen med bakgrunn i pensumlitteraturen. Oppgaven kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Arbeidet med prosjektoppgaven vil gå gjennom hele semesteret. Ved løsning av oppgaven skal det først utarbeides et to siders notat om innhold og opplegg som skal godkjennes av fagansvarlig/foreleser før videre arbeid settes igang.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt ved løsning av prosjektoppgaven. I tillegg til pensumlitteraturen forventes det bruk av annen litteratur.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

DELKURS 1: Markedsanalyse

Mål

Delkursets mål er å gi studentene en forståelse av hvordan man kan skaffe seg et solid informasjonsgrunnlag for utøvelse av markedsføringsfunksjonen i eiendomsmeglerbransjen. Undervisningen tar sikte på å gjøre studentene i stand til selv å gjennomføre enklere markedsundersøkelser, og til å bli kvalifiserte innkjøpere og brukere av markedsanalysetjenester.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. 3. utgave. Oslo: TANO 1994.

Gripsrud, G.: *Markedsanalyse for eiendomsmeglere: Noen problemstillinger og datakilder*.

Sandvika: BI Forlag 1995

Emneoversikt

1. Diagnose av problemsituasjon
2. Sekundærdata og primærdata
3. Valg av forskningsdesign
4. Ulike metoder for markedsundersøkelser
5. Utvalgsprosedyre ved markedsundersøkelser
6. Analyse og presentasjon av data
7. Profil- og holdningsmålinger
8. Konkurrentanalyser
9. Kvalitets- og tilfredshetsmålinger

DELKURS 2: Forbruker- og kjøpsatferd

Mål

Kunnskap om kunders motiver, behov og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring og effektiv markedskommunikasjon for alle produkter – også eiendomsmegler-tjenester.

Kurset tar sikte på å gi kunnskap om kjøpsatferd og faktorer som påvirker denne på ulike markeder – med tyngde på kjøp av private tjenester. Et annet mål for kurset er å gi studentene innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori, samt innsikt i kognitiv psykologi. Studentene skal etter kurset kunne ta bedre markedsføringsbeslutninger knyttet til eiendomsmegling.

Obligatorisk litteratur

Thjømmø, H. M.: *Forbrukeratferd*. 4. utg. Asker: Singularis Forlag 1994 .

Emneoversikt

- 1 Perspektiver i forbrukeratferden
 - hva er forbrukeratferd
 - forbrukeratferdens faglige forankring
 - posisjonering av produkter
2. Trinn i atferdsprosessen – modeller
3. Individuelle faktorer i forbrukeratferden
 - motiver og behov
 - informasjonsbehandling
 - persepsjon og læring
 - forbrukeres vurdering av kvalitet og pris
 - problemerkjenning og beslutningsatferd
 - holdninger og handlinger
4. Sosial innflytelse på atferden
 - kultur
 - gruppedynamikk og referansegrupper
 - familiens innflytelse på atferden

DELKURS 3: Serviceledelse

Mål

Kursets mål er å gi studentene en generell innsikt i og operativ forståelse av hvilke konsepter vi i dag har for ledelse og markedsføring av tjenesteforetak. Det legges vekt på de særtrekk som gjør at en ikke uten videre kan overføre ledelses- og markedsføringsprinsipper fra produksjonsforetak til tjenesteforetak. Kurset anvender et ledelsesperspektiv i gjennomgangen av muligheter og problemer knyttet til organisering, styring og markedsføring av tjenesteforetak, med spesiell fokus på eiendomsmegling.

Obligatorisk litteratur

Andreassen, T. W.: *Serviceledelse. Prinsipper for effektiv markedsføring og ledelse av serviceforetak*. 2. utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal 1995.

Emneoversikt

1. Introduksjon om tjenester
2. Klassifisering av tjenester
3. Kvalitet og serviceledelse
4. Utvikling av konkurransedyktige tjenester
5. Håndtering av kunderelasjoner
6. Organisatoriske aspekter og intern markedsføring
7. Strategisk ledelse og markedsplanlegging
8. Markedskommunikasjon av eiendomsmeglertjenester

Markedsøkonomi

KURS:	EMS 9114 Markedsøkonomi	
STUDIUM:	Eiendomsmeglerstudiet, 2. år	
Fagansvarlig(e):	I. Myrtveit	
Institutt:	Økonomi	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst (1. sem.)	Høst (1. sem.)
Vekttall:	2	

Mål

Kursets formål er å trene studentene i systematiske analyser av konsumenter og bedrifters atferd i ulike markedsmessige situasjoner ved å vise hvordan samspillet mellom etterspørsels- og tilbudsidet bestemmer pris og omsatt mengde i ulike markeder. Boligmarkedenes virkemåte er et viktig moment i dette kurset, og hvor det er naturlig vil de teoretiske poengene i undervisningen bli belyst med eksempler fra boligmarkedene.

Forkunnskaper

Bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Frank, R. H.: *Microeconomics and Behavior*. N.Y.: McGraw-Hill, Inc. 1994. Utvalgte deler.
Grønn, E. (red.): *Artikler om boligmarkedet*. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1993.

Anbefalt øvelseshefte:

Grønn, E.: *Mikroøkonomi. Formler og oppgaver*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1994.

Emneoversikt

1. Introduksjon til mikroøkonomisk analyse
2. Om etterspørrere, tilbydere og markeder
3. Teori om konsumentenes tilpasning
 - Budsjettbetingelsen og konsumentens preferanseordning
 - Virkning av pris- og inntektsendringer
 - Etterspørselsfunksjoner og elastisiteter
4. Teori om bedrifters tilpasning
 - Produksjonsteori
 - Virkning av endret teknikk
 - Optimal bruk av innsatsfaktorer
 - Kostnadsteori
 - Profittmotivet
5. Teorier om hvordan markedene fungerer
 - Fri (perfekt) konkurranse
 - Monopol
 - Definisjon av oligopol og monopolistisk konkurranse
6. Markedenes allokering av samfunnets ressurser
7. Anvendelser.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 42 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Til eksamen er det av kontrollhensyn kun tillatt å benytte følgende kalkulatorer: Texas Instruments 507 eller Texas Instruments 503. Bruk av kalkulator er frivillig. Det vil også være mulig å gjennomføre eksamen uten bruk av kalkulator.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Muntlig eksamen

KURS: EMS 9118 Muntlig eksamen
STUDIUM: Eiendomsmeglerstudiet, 2. år
Fagansvarlig(e): Eksamenskommisjonen for studiet
Vekttall: 0

Studiets 2. avdeling avsluttes med en muntlig eksamen. For å kunne gå opp til muntlig eksamen forutsettes det at alle skriftlige eksamener på første og andre studieår er bestått. Eksamen finner sted ved semesterslutt. Muntlig eksamen kan omfatte spørsmål fra alle tre fagområder innen 2. avdeling. Muntlig eksamen evalueres med bestått/ikke bestått.

10 Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning

Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning	199
- Fagområder, kurs og vekttall	200
- Studiets målsetting	201
Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning	201
- Faglig innhold	201
Gjennomføring	202
- Heltidsstudiet	202
- Deltidsstudiet	202
Normalstudieplan – Grunnfag i kommuneøkonomi og forvaltning 1995-96	203
- Normalstudieplan deltid over fire semestre	203
Forbehold	203
Kursbeskrivelser høst 1995 og vår 1996 – deltid	204

Fagområder, kurs og vekttall på forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning 1995-96

Metode	Matematikk for økonomer	Statistikk og dataanalyse	
Økonomisk analyse	Økonomistyring I	4 vt	Investering og finansiering 2 vt
Samfunnsøkonomi	Samfunnsøkonomi	2 vt	Kommunalregnskap og budsjettføring 2 vt
Logistikk	Logistikk	2 vt	Investerings- og prosjektnalyse 2 vt
Juridiske emner	Skatteøkonomi	2 vt	4 vt
Organisasjonsfag og statsvitenskap	Organisasjon og ledelse	2 vt	4 vt
Markedsføring	Markedsføringsledelse I	2 vt	4 vt

1. år =

2. år =

* Gjennomføres første gang 1996-97

Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning

Forvaltningskandidatstudiet i kommuneøkonomi og -forvaltning er et toårig studium, hvor bedriftsøkonomistudiet utgjør første studieår og grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning utgjør andre studieår.

De fleste kommuner er idag inne i en omstillingsprosess med betydelig innvirkning på dens ledelses- og styringsformer. Kommunene trenger dyktige ledere og medarbeidere som kan skape en effektiv og godt styrt kommune – og som bidrar til omstillingsprosessen.

Bls toårige studium i kommuneøkonomi og -forvaltning er tilpasset nettopp de behov og utfordringer kommunene vil møte i årene fremover.

Studiets målsetting

Studiets målsetting er dels å tilføre studentene generelle kunnskaper og forståelse innenfor fagområdene økonomi, organisasjon og ledelse, statsvitenskap og jus, men tilpasset den kommunale sektors behov. Økt kunnskap om tiltak og prosesser som gir økt effektivitet, bedre ledelse og en organisasjon tilpasset kommunenes fremtidige oppgaver står helt sentralt i studiet. Viktige stikkord er effektivitet, organisasjonsendringer, økonomiske styringsmodeller samt rammebetingelser i et makroøkonomisk og juridisk perspektiv.

Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning

Faglig innhold

Studiet fokuserer på forvaltningsrelaterte fag og består av følgende fem hovedfag:

Kommunalrett:

I dette kurset gis studentene en innføring i de sentrale rettsregler som danner rammen for kommunal virksomhet. Kurset tar for seg reglene for hvordan kommunene kan og skal organisere sin virksomhet. Sentralt i dette faget står også hvilke rettigheter og plikter som gjelder mellom kommunen og dens innbyggere, herunder saksbehandlingsregler som gjelder for kommunen når den skal treffe avgjørelser. Kurset gjennomføres første gang studieåret 1996–97.

Organisasjonsutvikling i kommuner:

Studentene gis her et grunnlag for å forstå og påvirke endringsprosesser i organisasjoner med spesiell vekt på kommuner. Videre inneholder kurset en fordypning innen leder- og teamutvikling. Andre områder som belyses er kvalitetsforbedring, målstyring, kompetansestyring og Service Management. Kurset gjennomføres første gang studieåret 1996–97.

- Samfunnsøkonomi:** Fagområdet omfatter to kurs. I kurset makroøkonomi gis en innføring i begreper og definisjonssammenhenger i nasjonalregnskapet, med sikte på at dette kan danne referanseramme for forståelsen av økonomiske prosesser. Videre skal kurset sette studentene i stand til selv å drøfte makroøkonomiske problemstillinger ved hjelp av moderne modeller for analyse av økonomisk politikk i en åpen økonomi. Kurset offentlig økonomi skal gi innsikt i og oversikt over den offentlige sektors virksomhet og oppgaver. Behovet for å regulere markeder og aktører i økonomien drøftes i lys av den grunnleggende målsetting om å oppnå maksimal økonomisk velferd. Dette kurset gjennomføres første gang studiet 1996 - 97.
- Statsvitenskap:** Fagområdet omfatter to delkurs – statsvitenskap I og II – og skal gi oversikt over formålene med kommuner og de rammebetingelser kommunene står overfor i det norske styringssystemet, spesielt statens styringsmidler overfor kommunene. Videre gis det begrunnelser for politisk deltakelse og innføring i hvordan kommuner og fylkeskommuner er organisert, hvilke alternativer som finnes og hva kunnskapsstatus er når det gjelder effekter av ulike organisasjonsmodeller.
- Økonomisk styring:** Fagområdet omfatter to kurs. I kurset kommunalregnskap og budsjettering får studentene innsikt i generelle prinsipper for økonomistyring i kommunesektoren, og får kunnskaper som gjør dem i stand til å delta aktivt i kommunalt budsjetteringsarbeid. I investerings- og prosjektanalyse gis en innføring i metoder for kommunal investeringsanalyse og prosjektvurdering. Studentene skal få innsikt i investeringsteori, nåverdberegning og nytte-/kostnadsanalyse.

Gjennomføring

Heltidsstudiet

Studiet vil gå over to år på heltid ved BI Oslo fra høsten 1995, og er tilpasset unge studenter uten erfaring fra arbeidslivet. Grunnfag i bedriftsøkonomi – bedriftsøkonomstudiet – utgjør første studieår. Dette vil gi grunnleggende forkunnskaper på høyskolenivå innen regnskap, samfunnsøkonomi, administrasjon og ledelse samt metodefag.

Fordypningen i kommuneøkonomi og forvaltning kommer i 2. studieår 1996-97 – og fullført to-årig utdanning gir tittelen Forvaltningskandidat BI.

Deltidsstudiet

Deltidsstudiet på grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning går over fire semestre og starter høsten 1995 ved BI Oslo og BI Østfold. Studiet er rettet mot ansatte i kommunene eller tilsvarende på mellomleder- og saksbehandlernivå. Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge undervisningsopplegget anbefales studentene å jobbe sammen i kollokviégrupper.

Studieåret 1995–96 gjennomføres følgende kurs i deltidstudiet:

- Investerings- og prosjektanalyse
- Kommunalregnskap og budsjettering
- Makroøkonomi
- Statsvitenskap I og II

Se egne kursbeskrivelser for hvert kurs.

Normalstudieplan – Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning 1995-96

Normalstudieplanen for studiet viser den studieprogresjon studentene forventes å ha på deltid, også kalt normert studietid.

Studentene blir automatisk påmeldt til eksamen i de kurs som, i følge normalstudieplanen, gjennomføres hvert semester.

Studenter som avviker fra normalstudieplanen 1995–96, må ta kontakt med sitt studiested vedrørende påmelding til eksamen.

Se forøvrig Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole.

Normalstudieplan – deltid over fire semestre

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer/Eksamen			
			1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
Gjennomføres studieåret 1995-96:						
BØK 9550	Kommunalregnskap og budsjettering	2	30 + 8E 3t			
ORG 9510	Statsvitenskap I og II	4	30	30E 5t		
BØK 9540	Investerings- og prosjektanalyse	2		30 + 8E 3t		
SØK 9530	Makroøkonomi	2		30E 3t		
Gjennomføres første gang 1996-97:						
	Organisasjonsutvikling i kommuner	4			30	30F
	Kommunalrett	4			30	30 C+E 5t
	Offentlig økonomi	2				30E 5t
		20	68	98	60	90

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, C = Case

Studieplanen omfatter 316 kurstimer over fire semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg og det kreves stor arbeidsinnsats for å gjennomføre studiet innenfor normert studietid.

Forbehold

BI tar forbehold om endringer i studieplanen og kursbeskrivelsene.

Kursbeskrivelser Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning høst 1995 og vår 1996 – deltid

Investerings- og prosjektanalyse	205
Kommunalregnskap og budsjettering	206
Makroøkonomi	208
Statsvitenskap I og II:	209
- Delkurs 1: Statsvitenskap I	209
- Delkurs 2: Statsvitenskap II	211

Investerings- og prosjektanalyse

KURS: BØK 9540 Investerings- og prosjektanalyse
STUDIUM: Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning

Fagansvarlig: R. Hansen
Institutt: Institutt for økonomi
Semester: Deltid:
Vår (2. sem.)
Vekttall: 2

Mål

Kursets mål er å gi en innføring i metoder for kommunal investeringsanalyse og prosjektvurdering. Studentene skal få innsikt i investeringsteori, nåverdiberegning og nytte/kostnadsanalyse. Kurset skal bidra til at studentene blir i stand til å analysere den økonomiske effektivitet og lønnsomhet i kommunal virksomhet samt vurdere styringen av kommunale finansaktiva, bla. på bakgrunn av hvilke risikovurderinger som kan være aktuelle for en kommune.

Obligatorisk litteratur

Berg, M.: *Samfunnsøkonomisk lønnsomhetsanalyse av vassdragstiltak*. Vedlegg IV, NOU 1994:12 - Lov om vassdrag og grunnvann.
Bøhren, Ø. & Ekern, S.: *Usikkerhet i oljeprosjekter - Relevante og irrelevante risikohensyn*. Rapport 1/1985, Senter for anvent forskning, NHH: 1985
Bøhren, Ø. & Ekern, S.: *Fra sikkerhet til usikkerhet*. Kap.1 i Bøhren, Ekern, Johnsen og Korsvold: *Lønnsomhet av oljeprosjekter*. Rapport 5/1984, Senter for anvent forskning, NHH: 1984
Johansen, L.: *Samfunnsøkonomisk lønnsomhet*. Rapport 1/1977. Industriøkonomisk institutt.
Ringstad, V.: *Samfunnsøkonomi 3 - Offentlig økonomi og økonomisk politikk*. 3. utg., Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1994, kap. 7.
Varian, H.: *Intermediate Microeconomics*. 3rd ed., W.W.Norton & Co. 1993, kapittel 10-13.

Emneoversikt

1. Investeringsanalyse
 - Lønnsomhetsbegrepet
 - Metoder for prosjektvurdering
 - Nytte/kostnadsanalyse
 - Risiko
2. Prosjektevaluering
 - Økonomisk lønnsomhet av et prosjekt
 - Eksterne virkninger
 - Ringvirkninger
 - Inntektsfordelingsvirkninger
 - Miljøvirkninger
3. Kommunal finansforvaltning
 - Plasseringsmuligheter for kommunale finansaktiva
 - Kommunal porteføljestyring

Dataverktøy

I kurset kan dataverktøy bli benyttet etter forelesers anvisning.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 30 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Kommunalregnskap og budsjettering

KURS: **BØK 9550 Kommunalregnskap og budsjettering**

STUDIUM: **Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning**

Fagansvarlig: R. Hansen

Institutt: Institutt for økonomi

Semester: Deltid:

Høst (1. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi innsikt i generelle prinsipper for økonomistyring i kommunesektoren. Det gis en innføring i aktuelle forskrifter som gjelder for offentlige regnskap, og kommunalregnskapet gjennomgås med sikte på at det kan vurderes opp mot mer generelle økonomistyringsprinsipper. I tillegg skal kurset sette studentene i stand til å delta aktivt i kommunalt budsjetteringsarbeid.

Obligatorisk litteratur

Busch, T., Johnsen, E. og Vanebo, J. O.: *Økonomisk styring i det offentlige*. Oslo: Tano 1994.

Mauland, H., Mellemvik, F.: *Regnskap, budsjettering, økonomistyring i offentlig sektor*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag 1994

Anbefalt litteratur

Hedenstad, M. og Fürst, R.: *Økonomistyring - kommunale økonomisystemer og styringsprinsipper*. 2. utg. 2. oppl. Oslo: Kommuneforlaget 1993

Emneoversikt

1. Generelle prinsipper for økonomisk styring
 - Grunnleggende kostnadsteori
 - Kapitalkostnader, arbeidsinnsats og vareinnsats
 - Produktivitet og effektivitet
 - Målstyring
2. Kommunalregnskap
 - Aktuelle forskrifter
 - Kommuneregnskapet som grunnlag for økonomistyringen
3. Kommunal budsjettering
 - Kommunal planlegging
 - Virksomhetsplanlegging
 - Budsjetteringsprosessen

Dataverktøy

I kurset kan dataverktøy bli benyttet etter forelesers anvisning.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 30 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Makroøkonomi

KURS: SØK 9530 Makroøkonomi

STUDIUM: Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning

Fagansvarlig: B. E. Ytterhus

Institutt: Institutt for økonomi

Semester: Deltid:

Vår (2. sem.)

Vekttall: 2

Mål

Ett av kursets hovedmål er å gi en innføring i begreper og definisjonssammenhenger i nasjonalregnskapet, med sikte på at dette kan danne referanseramme for forståelsen av økonomiske prosesser. Et annet hovedmål er å sette studentene i stand til selv å drøfte makroøkonomiske problemstillinger ved hjelp av moderne modeller for analyse av økonomisk politikk i en åpen økonomi.

Obligatorisk litteratur

Dedekam jr., A.: *Makroøkonomi*. Stavanger: Rogaland Mediesenter 1993.

Emneoversikt

1. Nasjonalregnskapet
 - Begreper
 - Datagrunnlag
 - Definisjonsmessige sammenhenger
 - Statens og kommunenes finanser
2. Makroøkonomiske analysemodeller
 - Mundell-Fleming-modellen
 - Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel
3. Makroøkonomiske emner
 - Inflasjon og arbeidsledighet
 - Valutakurser og kapitalbevegelser
 - Økonomisk vekst
4. Makroøkonomisk politikk i en åpen økonomi
 - Den økonomiske planlegging i Norge
 - Finanspolitikk
 - Pengepolitikk
 - Valutakurssystemer

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 30 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen. Kalkulator under eksamen må være av typen Texas Instruments 507.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

Statsvitenskap I og II

Statsvitenskap I og II består av to delkurs, hver på 2 vekttall. Kursene avsluttes med en felles eksamen i vårsemesteret:

ORG 9510 Statsvitenskap I og II 4vt. Fem timers individuell skriftlig eksamen

DELKURS 1: Statsvitenskap I

STUDIUM: Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning

Fagansvarlig: Terje P. Hagen

Institutt: Institutt for Organisasjon og ledelse

Semester: Deltid:

Høst

Vekttall: 2

Mål

Kurset skal gi oversikt over formålene med kommuner og de rammebetingelser kommunene står overfor i det norske styringssystemet, spesielt statens styringsmidler overfor kommunene. Innledningsvis gis en innføring i ideene bak det kommunale selvstyre og kommunenes oppgaver. Kurset skal videre gi en dyp forståelse av inntektssystemet for kommunene, både dets formål, oppbygging, fordelingsvirkninger og spillsituasjoner i forholdet mellom stat og kommuner. Avslutningsvis gir kurset innføring i endel aktuelle problemstillinger i kommunesektoren: Kommunestrukturen og endringer i denne, finansieringssystemer overfor helse- og utdanningsinstitusjoner samt kommunenes rolle i en periode med økt internasjonalisering.

Obligatorisk litteratur

Fevolden, T., Hagen, T. P. og Sørensen, R. J.: *Kommunal organisering. Styring effektivitet og demokrati*. 3. utg. Oslo: Tano 1994.

St.meld.nr. 23 (1992-93): Om forholdet mellom staten og kommunene

Anbefalt litteratur

St.meld. om finansiering av helsepolitikk (kommer).

St.meld. om organisering av skolepolitikken.

Emneoversikt

1. Begrunnelser for kommuner
 - Markedssvikt som begrunnelse for offentlig sektor
 - Allokering av demokrati som begrunnelse for kommuner
2. Statens styringsmidler ovenfor kommunene
 - Lokalt selvstyre
 - Begrunnelser for begrensninger i det lokale selvstyre
 - Statlige virkemidler: oppgavefordeling, regulering, finansiering og kommunestrukturen
3. Finansieringen av kommunene
 - Kommunal beskatning
 - Overføringssystemet
 - Avgifter og gebyrer
4. Effekter av inntektssystemet
 - Fordelingseffekter
 - Spillsituasjoner mellom stat og kommuner
5. Aktuelle emner
 - Kommunestrukturen
 - Finansieringssystemer for helse- og utdannelseinstitusjoner
 - Kommunene og internasjonaliseringen

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset

Gjennomføring

Kurset foreleses over 30 timer

Eksamen

Det avholdes en felles eksamen for Statsvitenskap I og II i vårsemesteret. Se innledningen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

DELKURS 2: Statsvitenskap II

STUDIUM: Grunnfag i kommuneøkonomi og -forvaltning

Fagansvarlig: Terje P. Hagen
Institutt: Institutt for Organisasjon og ledelse
Semester: Deltid
Vår (2. sem.)
Vekttall: 2

Mål

Kurset gir begrunnelser for politisk deltakelse og innføring i hvordan kommuner og fylkeskommuner er organisert, hvilke alternativer som finnes og hva kunnskapsstatus er når det gjelder effekter av ulike organisasjonsmodeller. Kurset gir grunnleggende kunnskap om politiske styringsmodeller som formannskapsmodellen og den parlamentariske styringsmodellen, om administrative styringsmodeller som funksjons-, formåls- og områdemodeller, og om organisasjonsmodeller for tjenesteproduksjonen: hierarkier og anbud.

Obligatorisk litteratur

Fevolden, T., Hagen, T. P. og Sørensen, R. J.: *Kommunal organisering. Styring effektivitet og demokrati*. 3. utg. Oslo: Tano 1994.
Baldersheim, H (red.): *Innovasjon i kommunene*. Oslo: Tano 1994.
Alt. ny bok fra Baldersheim om kommunal organisasjonsutvikling. Kommer 1995.

Anbefalt litteratur

Prosjektrapporter fra Pilotkommuneforsøket (KS)

Emneoversikt

1. Begrunnelse for kommunalt demokrati
 - Økonomiske begrunnelser
 - Deltakerdemokratiske begrunnelser
2. Politiske styringsmodeller og effekter av disse
 - Formannskapsmodellen
 - Den parlamentariske styringsmodellen
 - Organisering av nemder og utvalg
3. Styringsmodeller for administrasjonen og effekter av disse
 - Formålsorganisering
 - Funksjonsorganisering
 - Områdeorganisering
4. Styring av kommunal tjenesteproduksjon
 - Agentproblemet i offentlige organisasjoner
 - Alternative kontraktsformer og effekter av disse: Hierarkier og anbud

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset

Gjennomføring

Kurset foreleses over 30 timer

Eksamen

Det avholdes en felles eksamen for Statsvitenskap I og II i vårsemesteret. Se innledningen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

11 Studentforeningens sider

Din lokale studentforening	214
- Faglige aktiviteter	214
- Sosiale aktiviteter	214
- Bli med!	214
Norges Bedriftsøkonomiske Studentsamfunn (NBS)	215
- Hva gjør NBS?	215
- Organiseringen av NBS	215
- Engasjer deg!	215
Adresser til studentforeningene	216

Din lokale studentforening

Ved hver av de 13 BI Høyskolene er det etablert en egen studentforening. Den heter Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn (NBS) etterfulgt av stedsnavnet, f.eks. NBS Stavanger. Som betalende student ved BI er du automatisk medlem av studentforeningen på ditt studiested. Studentforeningene arbeider for å skape et aktivt miljø ved ditt studiested, både faglig og sosialt. Din lokale studentforening har også kontakt med BI Høyskolenes studentforeninger i resten av landet gjennom Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn sentralt, såvel som andre lokale studentforeninger. Dette nasjonale nettverket bidrar til å styrke kapasitet og innflytelse i studentforeningen, og sikrer at du som student får fremme dine synspunkter i besluttede organer i BI Stiftelsen.

Faglige aktiviteter

Din lokale studentforening arrangerer bedriftsbesøk, seminarer og debatter, engasjerer gjesteforelesere, avholder forskjellige kurs etc. Alt dette er med på å skape et faglig miljø og belyse med eksempler den teorien du lærer gjennom dine studier på BI Høyskolene.

I tillegg har den lokale studentforeningen en viktig rolle i BIs Karriere- og rekrutteringsservice som bidrar til å sikre studentenes videre karriere i arbeidslivet. Gjennom din lokale studentforenings kontaktnett kan du også påvirke din egen studiesituasjon gjennom konstruktivt samarbeid med Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn (NBS) sentralt og BI Stiftelsen.

Sosiale aktiviteter

Det sosiale miljøet ved ditt studiested er viktig, og på dette området har studentforeningen en sentral rolle. Tidlig på høsten arrangeres bli-kjent-fester, senere kommer krokvelder, konserter, nyttårsball, rebusløp, vinseminarer og mange andre sosiale arrangementer. Det er også store muligheter for å drive fysisk trening sammen med medstudenter. Det blir f.eks. arrangert skidager, swingkurs, fotball- og squashturneringer, aerobic m.m. Tilbudene varierer fra studiested til studiested. Ta kontakt med de idrettsansvarlige i din lokale studentforening for å finne ut hva som skjer på ditt studiested.

Bli med!

Alle de lokale NBS'ene er etablert av og for studentene. Nye medlemmer er det alltid plass til, og det er opp til deg om du vil benytte sjansen til å ta del i studentforeningens aktiviteter. Alle som er engasjert i de lokale studentforeningene gjør dette på ideell basis, og du bestemmer selv hvor mye du vil legge ned av arbeid for din studentforening. Det aktive studentmiljøet er med på å gjøre studiene ved BI Høyskolene mer innholdsrike både i form av relevant praktisk erfaring mht. jobb-søking, og personlig utvikling.

Norges Bedriftsøkonomiske Studenteramfunn (NBS)

Studentforeningene ved BI Høyskolene er knyttet sammen i en felles interesseorganisasjon. Norges Bedriftsøkonomiske Studenteramfunn (NBS) hadde i studieåret 1994-95 ca. 7 000 medlemmer, noe som gjør NBS til en av Norges største studentorganisasjoner. Som betalende student ved BI Høyskolene blir du automatisk medlem i NBS.

Hva gjør NBS ?

Hovedoppgaven til NBS er å ivareta studentenes interesser innenfor følgende områder:

- Fagrelaterte saker/kvalitetssikring.
- BI Stiftelsens planlegging og strategi fremover.
- Studentpolitikk/studiefinansiering.
- Profilerings av studenter/studier ved BI Høyskolene overfor næringsliv og andre eksterne interessenter.

Disse oppgavene gjennomfører NBS i konstruktivt samarbeid med BI.

BI Stiftelsen er en selveiende stiftelse. Dette innebærer at vår høyskole står friere i forhold til innovasjoner og utvikling av studier enn offentlige høyskoler som ofte er sterkt byråkratisert og regulert av offentlige reglementer. For deg som student vil dette si at du har innflytelse på endringer i studiene, f.eks. når det gjelder litteratur. NBS har egne representanter i BI Stiftelsens beslutende organer: Stiftelsesforsamling, Styre og Høyskoleråd. NBS-representantene er din stemme overfor Rektor samt BIs øvrige ledelse og administrasjon.

NBS bidrar også i gjennomføring av større arrangementer hvor det er deltakelse fra alle de 13 BI Høyskolene. Av disse kan nevnes BI Vinterleker, et ytterst sosialt arrangement. BI-studentene avvikler dessuten hver vår sin humanitæraksjon, BISTAND, som i 1994 gikk til Foreningen for hjertesyke barn og deres arbeid for å bedre vilkårene for barn født med hjertefeil.

Organiseringen av NBS

NBS har et styre på seks studenter som står for den daglige driften og er en koordinerende enhet for NBS. Disse er valgt inn i sine verv, og rekruttert fra de lokale studentforeningene.

Studentforeningene på de 13 BI Høyskolene er de operative enhetene. NBS Landsmøte er foreningens høyeste organ, og alle studentforeningene ved BI Høyskolene deltar på disse med delegater og observatører. Delegatene utpekes av de lokale studentforeningene og har til oppgave å fremme saker som NBS skal jobbe med fremover. Sentrale dokumenter i så måte er NBS Langtidsplan og Idégrunnlag som landsmøtet reviderer når dette er hensiktsmessig.

Har du behov for å nå frem med dine synspunkter overfor NBS eller BI, ta kontakt med din lokale studentforening som vil fortelle deg hvor du skal henvende deg.

Engasjer deg!

Som student er det viktig at du engasjerer deg i andre aktiviteter enn bare det faglige. Et engasjement vil berike og øke ditt utbytte fra studietiden ved BI Høyskolene.

Har du synspunkter eller noe du lurer på, ta kontakt med dine medstudenter i NBS-styret pr. brev, telefon eller stikk innom for en kopp kaffe! Vår adresse er:

Norges Bedriftsøkonomiske Studenteramfunn
Postboks 4659 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon: 22 36 34 69
Telefax: 22 20 60 03
Personsøker: 96 74 32 84

Adresser til studentforeningene

NBS Bergen

Postboks 1712
5024 Bergen
Tlf: 55 90 23 85
Fax: 55 90 26 40

BS Buskerud

Landfalløya 24
3023 Drammen
Tlf: 32 83 02 78
Fax: 32 89 16 26

BS Gjøvik

Teknologiveien 18
2800 Gjøvik
Tlf: 61 17 06 68
Fax: 61 18 05 28

NBS Kristiansund

Industriveien 18
6500 Kristiansund
Tlf: 71 58 40 77
Fax: 71 58 14 62

NBS Møre

Postboks 4083 Aspøy
6021 Ålesund
Tlf: 70 12 44 79
Fax: 70 12 50 39

NBS Nordland

Postboks 125
8601 Mo i Rana
Tlf: 75 15 72 02
Fax: 75 15 24 50

NBS Oslo

Postboks 4609 Sofienberg
0506 Oslo
Telefoner:
22 36 39 60 (Styrekontor)
22 36 39 61 (MNU)
22 36 39 62 (RFSU)
22 36 39 63 (Info.utvalget)
22 36 39 64 (BI-virkning)
22 36 39 65 (Fagutvalget)
22 36 39 66 (Prosjektrom)
22 36 39 69 (Telefax)

NBS Skedsmo

Hvamstubben 17
2013 Skjetten
Tlf: 63 84 44 08
Fax: 63 84 43 00

NBS Stavanger

Haakon VII's gt. 8
4005 Stavanger
Tlf: 51 52 02 97
Fax: 51 56 38 00

BS Telemark

Olavsgt. 26
3900 Porsgrunn
Tlf: 35 55 81 90
Fax: 35 54 80 01

NBS Trondheim

Østre Rosten 4c
7075 Tiller
Tlf: 72 89 04 60
Fax: 72 88 74 92

BS Vestfold

Postboks 1501 Veløy
3201 Sandefjord
Tlf: 33 46 17 75
Fax: 33 46 42 66

NBS Østfold

Postboks 18
1713 Grålum
Tlf: 69 14 53 87
Fax: 69 12 95 45

NBS Fjernundervisningen

Postboks 580
1301 Sandvika
Tlf: 67 57 05 00
Fax: 67 57 08 05

12 Reglementer

Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen	
Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole	
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener ..	
Forskrift om eiendomsmegling	

Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen

Vedtatt av Stiftelsens styre den 16. desember 1994

Titler

§ 1. Titler

BI Stiftelsen (heretter kalt BI) tildeler følgende titler:

- Siviløkonom BI
- Master of Business Administration (MBA)
- Executive Master of Business Administration (Exec. MBA)
- Master of Science (M.Sc.)
- Master of Management
- Bedriftsøkonom BI
- Diplomøkonom BI
- Høyskolekandidat BI
- Markedskandidat BI/NMH
- Reiselivskandidat BI
- Bankkandidat BI/BA
- Forvaltningskandidat BI
- Diplommarkedsfører BI/NMH
- SivilMarkedsfører NMH
- DiplomEksportøkonom NMH
- Revisor * 1)
- Eiendomsmegler * 2)
- Fondsmegler * 3)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner og tilfredsstille de karakterkrav som Høyskolerådet til enhver tid bestemmer for den enkelte tittel.

- * 1) Studentene tildeles vitnemål for bestått revisoreksamen BI. Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Registrert Revisor.
- * 2) Studentene tildeles vitnemål for bestått eiendomsmeglereksamen. Etter 2 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen statsautorisert eiendomsmegler.
- * 3) Studentene tildeles vitnemål for bestått fondsmeglereksamen BA. Etter 3 års praksis kan Kredittilsynet tildele tittelen Fondsmegler.

Studentens undersøkelses- og opplysningsplikt

§ 2. Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i gjeldende reglementer og forskrifter for BI og sitt respektive studium. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, rutiner for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen. Studenten skal bruke de skjemaene og formularene som er utarbeidet for de ulike formål.

Når det gjelder offentlig godkjenning av de enkelte studier og offentlig studiefinansiering, vises det til forskriftene for de enkelte studietilbudene.

Opptak

§ 3.1. Søknad om opptak og registrering som student

Opptak til BIs ulike studietilbud skjer i henhold til egne opptaksforskrifter.

En søker som får tilbud om studieplass ved BI, må innen angitt frist returnere en studiekontrakt i undertegnet stand hvor det bekreftes at han/hun aksepterer den tilbudte studieplassen. Ved slik aksept, er søkeren med bindende virkning registrert som student ved BI, med de økonomiske forpliktelser dette medfører. (Jfr. § 4.1.)

Det gis likevel anledning til å trekke seg fra studieplassen dersom melding om dette gis i rekommandert brev, som må være BI ihende innen de frister som fremgår av kontrakten. (Jfr. § 6.1.)

§ 3.2. Bytte av studium

Det gis anledning til overgang til annet studium innenfor BI. Opptak ved overgang til annet studium skjer i henhold til gjeldende opptaksforskrifter.

§ 3.3. Klage på opptak

Klage på opptak fremsettes ovenfor en særskilt nemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

Studieavgift

§ 4.1. Studieavgift

Når en søker er registrert som student, er han/hun økonomisk forpliktet til å betale studieavgift for normert studietid på det aktuelle studium, med mindre han/hun melder seg ut av studiet. (Jfr. § 6.1.)

Normert studietid for det enkelte studium, samt frist for fullføring av studiet, er oppgitt i separate forskrifter for de ulike studietilbudene.

Studenten må betale studieavgift for normert studietid selv om han/hun gjennomfører studiet på kortere tid enn normert.

Bestemmelser vedrørende innpassing av enkeltksamener mellom BIs studietilbud tas inn i forskriftene for de ulike studietilbudene.

Studenter som innvilges fritak for eksamen på et av BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt ved andre institusjoner, innrømmes ikke reduksjon i studieavgiften.

Vitnemål utstedes først når studentens økonomiske forpliktelser overfor BI Stiftelsen er innfridd i henhold til inngått kontrakt.

§ 4.2. Rett til studieplass og eksamen

Manglende betaling av studieavgift kan medføre tap av studieplass og tap av rett til å fremstille seg til eksamen. Beslutning om tap av studieplass og/eller rett til å fremstille seg til eksamen fattes av den øverste administrative myndighet for et studium. Ankeinstans er Stiftelsens høyskoledirektør.

Eksamen og vitnemål

§ 5.1. Eksamen

Det arrangeres eksamen i kurs og emneområder i henhold til de til enhver tid gjeldende studieplaner fastsatt av Høyskolerådet.

§ 5.2. Karakterer

Bestemmelser om karaktersetting, karakterskala og karakterkrav til vitnemål vedtas av Høyskolerådet og inntas i separate forskrifter for de ulike studietilbud.

§ 5.3. Fritak for eksamen

BI kan på grunnlag av søknad gi fritak for eksamen på grunnlag av eksamener avlagt ved andre høyskoler eller universiteter.

Fritak for eksamen i de ulike studietilbudene vedtas av Høyskolerådet etter fremlegg fra den aktuelle studieadministrative enhet og anbefaling fra det faglige institutt som eksamen hører under.

§ 5.4. Kontinuasjon

Kontinuasjonsordning for enkelteksamener vedtas av Høyskolerådet og tas inn i separate eksamensforskrifter for de ulike studietilbudene.

Kontinuasjoner baseres på det til enhver tid gjeldende pensum for det aktuelle kurs eller emneområde.

§ 5.5. Sensur

Sensurering av eksamensoppgaver skjer ordinært ved to uavhengige sensorbedømmelser, hvorav den ene er foretatt av en sensor som ikke har fast tilknytning til BI.

Det er adgang til å gi ulike deler av eksamen spesielle vekter.

Høyskolerådet kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

§ 5.6. Klage på eksamen

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig innen to uker etter sluttdato for sensur for angjeldende eksamensperiode.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig og sendes rekommandert innen en uke etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage. Ny sensur er endelig.

Resultatet ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

§ 5.7. Ordensbestemmelser

Bestemmelser om eksamensfremmøte, trekk før og under eksamen, samt betalingsbetingelser knyttet til eksamen og kontinuasjon vedtas av Høyskolerådet og tas inn i separate forskrifter for det enkelte studietilbud.

Bestemmelser vedrørende atferd under eksamen, trekk under eksamen, tillatte hjelpemidler og ulike praktiske forordninger er tatt inn i eget Eksamensordensreglement for BI Stiftelsen.

§ 5.8. Vitnemål

Etter avsluttet studium innenfor de karakterkrav som er fastsatt i eksamensforskriftene for de ulike studietilbudene, utstedes et avgangsvitnemål som viser at kandidaten har oppfylt de krav som stilles for angjeldende studium, og hvilke karakterer kandidaten har oppnådd på de foreskrevne eksamener. Avgangsvitnemålet signeres av Stiftelsens rektor og øverste administrative myndighet for angjeldende studium, eller den han/hun bemyndiger. (Jfr. § 4.1., siste ledd.)

Utmelding, studieavbrudd og permisjon

§ 6.1. Utmelding og studieavbrudd

Dersom en student ønsker å trekke seg fra sin studieplass underveis i studiet, kan utmelding skje innenfor den tidsfrist som fremgår av forskrifter for det enkelte studium. Utmelding må skje i rekommandert sending til BI innenfor gjeldende tidsfrist. Først da vil studenten bli registrert som sluttet og være fri for videre betalingsforpliktelser.

Dersom spesielle, tungtveiende grunner tilsier det, for eksempel alvorlig sykdom, kan en student melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmelding må dokumenteres med legeerklæring eller annen relevant dokumentasjon, og sendes i rekommandert brev til BI som på grunnlag av den ovennevnte dokumentasjon avgjør om det er god nok grunn for utmelding eller ikke. Studenter som har meldt seg ut av et studium, må søke om opptak på nytt dersom de ønsker å gjenoppta studiet på et senere tidspunkt.

§ 6.2. Permisjon

Studentene kan etter søknad gis adgang til inntil ett års permisjon (studieopphold) i løpet av studietiden i forbindelse med avtjening av førstegangstjeneste eller ved langvarig sykdom.

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter få innvilget permisjon (studieopphold) fra studiet med inntil ett år pr. svangerskap.

Søknad om permisjon må sendes i rekommandert brev til BI.

Etter endt permisjon vil vedkommende automatisk bli tatt opp igjen på studiet, med mindre han/hun har meldt seg ut av studiet i henhold til bestemmelsene i § 6.1.

I permisjonstiden har studenten rett til å gå opp til kontinuasjonseksamener. Studenten må i slike tilfeller selv påse at han/hun blir oppmeldt til eksamen i rett tid.

Disiplinærbestemmelser

§ 7. Disiplinærbestemmelser

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelsene som gjelder ved BI, eller som har utvist uverdige atferd som skader eller er egnet til å skade BIs allmenne omdømme, kan idømmes disiplinærstraff.

Stiftelsens styre kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid. Vedtaket kan påklages til en klagenemd oppnevnt av Stiftelsens styre.

Endringer

§ 8. Endringer

BI har til enhver tid rett til å iverksette endringer i bestemmelser som gjelder for Stiftelsen, herunder rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, studieavgift. m.m., og å fravike opplysninger gitt i de ulike publikasjoner fra enhetene innenfor BI.

Endringer i studieavgifter skal godkjennes av Stiftelsens styre.

Endringer i reglementer og forskrifter skal godkjennes av Stiftelsens styre, eller det organ styret bemyndiger.

Endringer i studieplaner skal godkjennes av Høyskolerådet eller det organ Høyskolerådet bemyndiger.

Endringene skal gjøres kjent for studentene så raskt som mulig og på en hensiktsmessig måte.

Studieforskrifter ved BI Høyskolene og Norges Markedshøyskole

Vedtatt av Høyskolerådet 3. april 1995

Studentens undersøkelses- og opplysningsplikt

§ 1 Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student plikter å sette seg inn i Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen, fastsatt av Stiftelsens styre 16. desember 1994 og eventuelle senere endringer.

Studenter som går på eiendomsmeglerstudiet plikter i tillegg å sette seg inn i Forskrift om eiendomsmegling, fastsatt av Finansdepartementet 20. mars 1990 og eventuelle senere endringer.

Informasjon om offentlig godkjenning av de enkelte studier og offentlig studiefinansiering, kan fås fra studieadministrasjonen ved BI/NMH.

Opptak

§ 2.1 Minstekrav for opptak

2.1.1. Søkere med fullført og bestått videregående skole

Fullført videregående skole skal forstås som «fullført og bestått eksamen fra treårig videregående skole med allmennfaglig linje, linje for handel-og kontorlag, examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas.»

2.1.2. Søkere med alternativ grunnutdanning

3-årig fullført og bestått utdanning fra videregående skole (unntatt de nevnt i pkt. 2.1.1.) eller fagbrev/svennebrev, eller fylte 23 år i løpet av opptaksåret og 5 års fulltids yrkeserfaring medregnet omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste/siviltjeneste. Fullført og bestått kurs i videregående skole og/eller folkehøyskole kan også telle med i kombinasjon med yrkeserfaring, slik at utdanning og arbeid samlet utgjør 5 år.

For alle kategorier søkere under pkt. 2.1.2. gjelder krav om dokumenterte kunnskaper i følgende fag på nivå med eksamen fra studieretning for allmenne fag i videregående skole, eller examen artium:

- Norsk: hovedmål, sidemål og muntlig, 4 + 5 + 5 timer
- og Engelsk: 5 timer
- og Matematikk: 5 timer
- og enten Samfunnsfag: samfunnslære 2 timer + nyere historie 4 timer
- eller Naturfag: 5 timer

Timetallet viser uketimetall i faget for elever fra allmennfaglig studieretning etter endret struktur i i videregående skole. Karakteren må være 2 (ng) eller bedre.

Det tas forbehold om endringer i opptakskravene.

2.1.3. Søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn

- Internasjonal Baccalaureat
- Fullført og bestått videregående skole (eller tilsvarende). BI/NMH følger reglene i oversikten: «Minimumskrav til utenlandsk utdanning for immatrikulering ved norske universiteter» som er utarbeidet ved Universitetet i Oslo.

Søkere med annet morsmål enn norsk eller et annet nordisk språk må kunne dokumentere tilfredsstillende kunnskaper i norsk gjennom en av følgende prøver:

- a) Norsk, alternativ fagplan i videregående skole, med karakteren 4 eller bedre i skriftlig og karakteren 5 eller bedre i muntlig.
- b) Eksamen fra Trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med karakteren 3.0 eller bedre.
- c) Test i norsk for fremmedspråklige, høyere nivå, «Bergenstesten», med minimum 500 poeng.

2.1.4. Søkere til studier med språk som obligatorisk fag

Søkere må ha B- eller C-språk fra videregående skole, eller tilsvarende, dersom de vil søke et annet språk enn engelsk på studier hvor språkvalg er aktuelt. For opptak til diplom-økonomstudiet i reiseliv kreves det et B- eller C-språk i tillegg til engelsk.

§ 2.2 Opptak av søkere til 2. eller 3. studieår

2.2.1. Direkte opptak til 2. studieår

Grunnlag for opptak er:

- Bedriftsøkonomstudiet fra BI
- Grunnfag markedsøkonomi fra NMH
- Annen høyskoleutdanning som BI/NMH godkjenner

2.2.2. Direkte opptak til 3. studieår

Grunnlag for opptak er:

- Høyskolekandidatstudiet fra BI
- Markedskandidatstudiet fra NMH
- Høyskolekandidatstudiet fra de statlige høyskolene
- Annen høyskoleutdanning som BI/NMH godkjenner

For opptak til Diplomeksportøkonomstudiets siste 1 1/2 år i utlandet, kreves det minimum 5 vekttall i språk.

For alle kategorier søkere under i pkt.2.2.1. og 2.2.2. gjelder en individuell innpassing, avhengig av hvilket studium som søkes. BI/NMH avgjør om søkeren tilfredsstiller minimumskrav til vekttall innenfor fagområdene i de ulike studiene.

Normert studietid

§ 3.1 Normert studietid for heltids- og deltidsstudier

Normert studietid fremgår av normalstudieplanen for hvert studium, som står oppført i de respektive studiehandbøker.

Normert studietid for et flerårig studieforløp på heltid er summen av normert studietid for hvert av studiene i den flerårige studiemodellen.

Studenter kan forlenge studietiden med inntil fire semestre utover normert studietid uten å betale ytterligere studie-avgifter. Det betales da kontinuasjonsavgift pr. vekttall ved påmelding til eksamen.

§ 3.2 Normert studietid på enkeltkurs

Deltakere på et høyskolekurs eller spesialkurs har normert studietid tilsvarende de(t) semester kurset gjennomføres. Deltakere på et høyskolekurs kan forlenge studietiden med inntil to semestre, og deltakere på et spesialkurs kan forlenge studietiden med ett semester, uten å betale ny studieavgift. Det betales da kontinuasjonsavgift pr. vekttall ved påmelding til eksamen.

Utover nevnte frister må det evt. søkes om opptak på nytt.

Studieavgift/Utmelding/Permisjon

§ 4.1.1 Studieavgift

Studieavgiften betales forskuddsvis hvert semester. Denne inkluderer ett eksamensforsøk i de kurs som i følge normalstudieplanen for studiet skal avlegges i det enkelte semesteret.

For eksamener som avlegges utenfor normalstudieplanen for studiet betales kontinuasjonsavgift pr. vekttall (jfr. §§ 6.3 og 6.4).

§ 4.1.2 Særskilte regler for BI Fjernundervisning

Studenter ved BI Fjernundervisning betaler eksamensavgift pr. vekttall ved påmelding til eksamen, da eksamensavgift ikke er inkludert i studieavgiften.

§ 4.2. Utmelding

Dersom en student ønsker å trekke seg fra den aksepterte studieplassen, må dette skje i henhold til den kontrakt som inngås ved aksept av studieplass.

§ 4.3 Permisjon

En student som etter søknad har fått innvilget studiepermisjon i henhold til § 6.2 i Alminnelige studievilkår ved BI Stiftelsen, gis rett til utsettelse med betaling av studieavgiften.

§ 4.4 Medlemskap i studentforeninger

Studentene blir automatisk medlem i Norges Bedriftsøkonomiske Studentsamfunn eller Markedsøkonomisk Studentsamfunn ved innbetaling av studieavgift.

Gjenopptak

§ 5 Søknad om gjenopptak på et studium

En student kan søke om å bli gjenopptatt på et studium dersom han/hun vil fullføre studiet og/eller forbedre tidligere resultater etter at forlenget studietid er utløpt. Dette gjelder kun studenter som sorterer under § 3.1.

BI/NMH avgjør hvilke eksamener studenten må bestå for å fullføre studiet.

Ved aksept av gjenopptak betaler studenten en avgift, og får fire semestre til å fullføre studiet og/eller forbedre resultater. Dersom studiet ikke er fullført innen denne fristen, må studenten evt. søke om nytt gjenopptak.

Ved påmelding til eksamen betales kontinuasjonsavgift pr. vekttall.

Eksamen og vitnemål

§ 6.1. Eksamensformer

Følgende eksamensformer kan benyttes ved BI/NMH:

- Skriftlig eksamen på inntil åtte timer
- Flervalgseksamen på inntil tre timer
- Hjemmeksamen over 72 timer
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter
- Fagoppgave
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter
- Prosjektarbeid
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter over ett eller flere semestre
- Diplomoppgave
Løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter
- Temaoppgave
Løses individuelt
- Case
- Muntlig eksamen

Eksamensform og tillatte hjelpemidler til eksamen står beskrevet i kursbeskrivelsen for hvert enkelt kurs.

Etter søknad kan kandidaten få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen når spesielle tungtveiende grunner tilsier dette.

§ 6.2. Karakterer

Karakterskalaen 1.0, 1.1, 1.2 osv. benyttes med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som ordinært godkjennes for beståtte enkeltksamener er 4.0.

Karakterskalaen ved enkeltksamener er således:

1.0 - 1.5	Særdeles godt
1.6 - 2.5	Meget godt
2.6 - 3.2	Godt
3.3 - 4.0	Nokså godt
4.1 - 6.0	Ikke bestått

Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen. Nærmere regler for innskrenket bruk av karakterskala eller bruk av karakteren bestått/ikke bestått kan vedtas av Høyskolestyret.

Hovedkarakteren for avsluttet studium fastsettes med to desimalers nøyaktighet, og må ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel. I et flerårig studium må hovedkarakteren være 3.25 eller bedre i hvert studieår for å få tildelt tittel. På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakteren være:

1.00 - 1.75	Særdeles godt
1.76 - 2.50	Meget godt
2.51 - 3.25	Godt

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20% av det normerte antall vekttall for gjeldende studium er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner.

§ 6.3 Eksamen

Innbetaling av studieavgift inkluderer ett eksamensforsøk i de kurs, som i følge den til enhver tid gjeldende normalstudieplan for det enkelte studium, skal avlegges i det aktuelle semesteret. Kandidaten blir automatisk påmeldt til eksamener i henhold til normalstudieplanen for sitt studium. En student gis anledning til å utsette eksamen(er) ved å sende avmelding på eget skjema til eksamenskontoret i Sandvika. (Unntak for BI Fjernundervisning: Jfr § 4.1.2).

Det er studentens plikt å holde seg orientert om gjeldende kursbeskrivelse for hvert enkelt kurs i det semesteret eksamen skal avlegges.

§ 6.4 Kontinuasjoneksamen

Med kontinuasjonseksamen skal forstås enhver eksamen som avlegges utenfor normalstudieplanen for studiet (Jfr § 6.3).

Kandidaten kan avlegge kontinuasjonseksamen i etterfølgende semestre hvor tilsvarende eksamen avholdes. Studenten betaler kontinuasjonsavgift pr. vekttall ved påmelding til eksamen.

Alle eksamener baserer seg på det til enhver tid gjeldende pensum. I kurs som endrer kurskode avholdes en - 1 - kontinuasjonseksamen påfølgende semester.

Når et kurs innenfor et studium utgår og erstattes av et helt nytt kurs, avholdes normalt to - 2 - kontinuasjonseksamener, en i hvert av de to påfølgende semestre.

Etter sensur av kontinuasjonseksamen gjøres beste resultat gjeldende, dersom studenten har oppnådd karakter i kurset tidligere.

Eventuelle unntak og avvik fra det ovenstående besluttet av Undervisningsutvalget BI HS/NMH.

Påmelding til kontinuasjonseksamen skjer innen angitte frister.

§ 6.5 Forlenget tid til eksamen

Studenter kan, innen angitte frister, sende skriftlig søknad til eksamenskontoret om forlenget tid til eksamen. Søknaden blir kun behandlet dersom den inneholder en dokumentert begrunnelse fra sakkyndig person.

§ 6.6 Fritak for eksamen

Studenter som er tatt opp på et studium ved BI/NMH kan innen angitte frister søke om fritak for eksamen. (Jfr. BIs Alminnelige studievilkår § 4.1 og § 5.3)

§ 6.7 Klage på sensur

Forskrifter for begrunnelse og klage på sensur følger Forvaltningslovens regler.

Samtidig med offentliggjøring av sensur gjøres sensorveiledning for den aktuelle eksamen kjent for kandidatene. Dette, sammen med gjenpart av besvarelsene som kandidaten får ved avslutning av hver eksamen, tjener normalt som begrunnelse for sensur i henhold til gjeldende regler.

Klage må være mottatt av studiestedet senest to - 2 - uker etter at resultatet er offentliggjort. Klageren må skriftlig begrunne hvilke forhold som etter hans/hennes mening tilsier at resultatet er feil. Sensorene besvarer klagen skriftlig eller muntlig. Opprettholder studenten klagen, må han/hun gi beskjed om dette i rekommandert sending senest en - 1 - uke etter at begrunnelsen er meddelt klageren.

BI Stiftelsens rektor eller den han bemyndiger nedsetter klagenemd bestående av to personer som foretar omsensur. For at det skal fastsettes ny sensur, må klagenemda finne at den opprinnelig fastsatte karakter skal endres med minst 3/10 etter gjeldende karakterskala. For eksamener med karakteren Bestått/Ikke Bestått må klagenemda finne at misforholdet er så påtagelig at karakteren endres. Ny sensur er endelig.

Gjelder klagen formelle feil, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor BI Stiftelsens høyskoledirektør med BI Stiftelsens Styre som ankeinstans.

§ 6.8 Særlige regler ved flervalgseksamen

Med flervalgseksamen forstås eksamensoppgaver hvor kandidatene får angitt to eller flere svaralternativ pr. spørsmål. Kandidatene får utdelt oppgaveteksten, spesielle svarark og veiledning om utfylling av svararket.

6.8.1 Eksamen

Kandidaten skal benytte det utleverte svarark, og lese veiledningen som følger dette.

6.8.2 Sensur

Sensur av flervalgseksamener består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit. Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne typen eksamen.

6.8.3 Klage på sensur

Ved klage skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles klageren skriftlig med eventuell ny karakter.

§ 6.9 Ordensbestemmelser ved eksamen

6.9.1 Kandidater som har fått innvilget forlenget tid til eksamen, må ta med skriftlig bekreftelse på dette. Denne skal fremlegges på eksamen. Kandidater med forlenget tid må møte 20 minutter før eksamen begynner.

6.9.2 Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 10 minutter før eksamen begynner.

6.9.3 Kandidaten må ha med gyldig legitimasjon (studiekort, førerkort, pass). Kandidaten kan ellers vises bort fra eksamen. Medbragte vesker etc. settes på anvist plass.

6.9.4 Eksamenssettets forside beskriver hva settet inneholder av oppgaver og vedlegg.

Kandidaten skal kontrollere at disse opplysningene stemmer overens med det utleverte oppgavesettet.

6.9.5 Kandidaten kan ikke benytte andre hjelpemidler enn de som er angitt i kursbeskrivelsen for det enkelte kurs. Det er kandidatens plikt å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er tillatt. Kandidatene kan ikke låne hverandres hjelpemidler. Bruk av ikke tillatte hjelpemidler er å anse som fusk.

6.9.6 Dersom en kandidat gripes i fusk eller forsøk på fusk, blir saken innberettet til BI Stiftelsens høyskoledirektør, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Normal reaksjon er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester. Høyskoledirektørens vurdering om hvorvidt fusk er begått kan ankes inn for Høyskolestyret. Høyskoledirektørens avgjørelse når det gjelder reaksjonsform (straffeutmåling) kan ankes inn for Stiftelsens styre.

6.9.7 Kandidaten skal kun benytte de kladdark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut komplett med kandidatens registreringsnummer, kurskode, eksamenssted og sidenummerering. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Dette gjelder ikke flervalgseksamener hvor det skal benyttes optisk leser ved sensurering. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.

6.9.8 Kandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en - 1 - time er gått og fremmøtelisten er signert.

6.9.9 Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter - 1 - time etter eksamensstart (med unntak for sykdom e.l.).

6.9.10 Når kandidaten har en pause utenfor eksamenslokalet, plikter han/hun å rette seg etter eksamensinspektørens anvisning. Kandidaten skal ikke snakke med andre kandidater, eller gjøre bruk av telefon, telefax e.l. mens eksamen pågår.

6.9.11 Kandidater som ikke møter eller trekker seg fra eksamen, må betale kontinuasjonsavgift ved neste eksamenspåmelding.

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener

**Fastsatt og Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973
med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v.
i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.**

§ 1 Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høgskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2 Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3 Behandlingen i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelse for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakteren fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4 Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5 Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3.

Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

Forskrift om eiendomsmegling

Fastsatt av Finansdepartementet 20. mars 1990 med hjemmel i lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling §§ 2-3, 2-4, 2-5 og 2-7.

Kap.1 Eiendomsmeglereksamen og godkjent praksis

§ 1-1 (eiendomsmeglereksamen)

Som godkjent eiendomsmeglereksamen etter lovens § 2-3 annet ledd regnes bestått eksamen fra utdanningsinstitusjon med studieplan og eksamenskrav som Finansdepartementet har godkjent.

Finansdepartementet kan etter søknad i det enkelte tilfelle godkjenne utenlandsk eksamen.

§ 1-2 (eksamensopptak)

Opptaksreglementet ved utdanningsinstitusjonen, jfr. § 1-1, fastsettes av institusjonens styre og godkjennes av Kredittilsynet.

§ 1-3 (eksamenskrav)

Gjennom eksamen skal kandidaten i samsvar med fastsatt studieplan avlegge prøve i hvert av følgende fag:

- a) om de lovbestemmelser og forskrifter som en utøver av eiendomsmegleryrket berøres av
- b) i eiendomsmegling i praksis og dokumentbehandling,
- c) i regnskapslære, økonomi og oppgjør ved omsetning av eiendom, herunder behandling av betrodde midler.

§ 1-4 (eksamensform)

Det skal avholdes minst én skriftlig prøve i hvert fag og i tillegg en muntlig prøve. Muntlig prøve avlegges etter at de skriftlige prøver er bestått.

§ 1-5 (karaktersetting)

Ved eksamen skal det benyttes karakterer etter en tidels gradert skala fra 1.0 til 6.0 med 1.0 som beste karakter. Karakterskalaen ved vurdering av enkeltfag er:

- 1.0 - 1.5 Særdeles godt
- 1.6 - 2.5 Meget godt
- 2.6 - 3.5 Godt
- 3.6 - 6.0 Ikke bestått

For å ha bestått eksamen må kandidaten ha bestått alle fag. Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen. Ved fastsettelse av hovedkarakterer benyttes samme karakter-skala som for enkeltkarakterer, men hovedkarakteren fastsettes med 2 desimaler. Hovedkarakteren utregnes etter vektall som fastsettes av skolestyret og som er godkjent av Kredittilsynet.

Offentliggjøring av sensur skjer ved at den enkelte kandidat underrettes skriftlig. Dessuten utlegges sensurlisten hos utdanningsinstitusjonen.

§ 1-6 (eksamensvitnemål)

Utdanningsinstitusjonen utsteder eksamensvitnemål etter at eksamen i alle fag er avlagt og bestått.

På vitnemålet skal karakterer for de enkelte prøver og hovedkarakteren være oppgitt.

Den enkelte kandidat gis anledning til å få utskrift fra eksamensprotokollen for sine besvarelser. I denne utskrift skal det være presisert at fullstendig eksamen ikke er avlagt.

§ 1-7 (ansvar for eksamen)

Utdanningsinstitusjonens styre er ansvarlig for eksamen. Det avholdes årlig en eksamen i hvert fag. Til å avvikle eksamen oppnevner styret en eksamenskommisjon med tre medlemmer og tre varamedlemmer, hvorav lederen av kommisjonen oppnevnes særskilt. Lederen påser at eksamen og kommisjonsarbeidet gjennomføres på forsvarlig måte.

Av eksamenskommisjonens medlemmer skal ett medlem ha juridisk embedseksamen, ett skal være statsautorisert eiendomsmegler og ett skal ha regnskapskompetanse. Styret fastsetter eksamensgebyr.

§ 1-8 (eksamenskommisjonens oppgaver)

Eksamenskommisjonen skal:

- a) fastsette eksamensoppgaver
- b) foreta sensurering av besvarelsene og meddele eksamensresultat
- c) gi innberetning til utdanningsinstitusjonens styre om resultatet av eksamen.

Vedlagt den under bokstav c) nevnte innberetning skal følge:

- a) kopi av de gitte oppgaver med sensorveiledning
- b) utskrift av kommisjonens møtebok over de førte forhandlinger
- c) kandidatens besvarelser

§ 1-9 (eksamensavviklingen)

Tid og sted for eksamen skal kunngjøres i Norsk Lysningsblad og i minst én riksdekkende avis senest åtte uker før eksamen.

Styret fastsetter ordensreglement for gjennomføring av eksamen, herunder hvilke hjelpemidler som skal tillates og hvor lang tid kandidatene har til rådighet for å besvare oppgaven.

§ 1-10 (fornyet eksamen)

Ved ikke å ha bestått eksamen i ett eller flere fag kan ny eksamen avlegges senere år hvor eksamen i tilsvarende fag avholdes.

En kandidat kan gå opp i samme eksamen maksimalt tre ganger.

Kredittilsynet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra begrensningen i annet ledd.

§ 1-11 (begrunnelse av sensurvedtaket)

Kandidat til eiendomsmeglereksamen har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Sensor avgjør selv på hvilken måte redegjørelsen skal gis den enkelte kandidat. Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal disse være tilgjengelige for kandidaten etter at sensuren er falt.

§ 1-12 (klage over innholdet av sensurvedtaket)

Klage over innholdet av sensurvedtaket må fremsettes skriftlig, og klagen må være begrunnet. Klagen må være mottatt av utdanningsinstitusjonens styre senest 3-tre-uker etter at kandidaten har mottatt skriftlig underrettelse om sensurvedtaket.

Anses klagen for berettiget, endrer eksamenskommisjonen vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren og en frist på 3 - tre - uker til å meddele at klagen opprettholdes. Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenevnd.

§ 1-13 (om oppnevning av klagenevnd)

Klagenevnd oppnevnes av utdanningsinstitusjonens styre, og skal bestå av tre medlemmer og tre varamedlemmer med de samme kvalifikasjoner som gjelder for medlemmer av eksamenskommissionene. Leder av klagenevnden oppnevnes særskilt.

§ 1-14 (behandling i klagenevnden)

Klagenevnden vurderer sensorvedtaket. Finner nevnden et misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Påtakelig misforhold foreligger når nevnden finner at den opprinnelige fastsatte karakter må endres med minst 5/10 etter gjeldende karakterskala. Endringer kan skje såvel til gunst som til ugunst for kandidaten.

Til støtte for sin vurdering skal nevnden benytte seg av et representativt antall besvarelser som ikke er påklaget.

§ 1-15 (klage over saksbehandling)

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av styret ved utdanningsinstitusjonen eller det organ styret gir fullmakt.

Finner klageorganet feil som kan ha betydning for utfallet, opphever det sensorvedtaket, og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 1-16 (fullmakt - forhold til andre bestemmelser)

Styret kan gi nærmere regler om begrunnelsen og om klagens form og innhold. For øvrig gjelder reglene i forvaltningslovens kap. VI.

§ 1-17 (krav til praksis)

Godkjent praksis, jfr. lovens § 2-3 annet ledd, er ansettelse i eiendomsmeglerforetak, herunder advokatfirma med tilstrekkelig omfattende eiendomsmegling. Arbeidsområdet må dekke alle sider av meglingsvirksomheten. Vikariater og andre tidsbegrensede ansettelser er likestilt med fast ansettelse.

Ansettelse av minst ett års varighet ved tinglysingskontor, boligbyggelags salgskontor eller offentlig stilling med eiendomsforvaltning, jordskifte eller lignende, kan Kredittilsynet etter søknad godkjenne som inntil ett års praksistid.

Kredittilsynet kan etter søknad godkjenne tilsvarende praksis fra utlandet.

Bruk av karakterskala:

For 1. avdeling benyttes Bls vedtatte karakterskala:

1.0 - 1.5	Særdeles godt
1.6 - 2.5	Meget god
2.6 - 3.2	Godt
3.3 - 4.0	Nokså godt
4.1 - 6.0	Ikke bestått
BE	Bestått

For 2. avdeling benyttes karakterskalaen i henhold til Forskrift om eiendomsmegling § 1-5 (karaktersetting):

1.0 - 1.5	Særdeles godt
1.6 - 2.5	Meget god
2.6 - 3.5	Godt
3.6 - 6.0	Ikke bestått
	Bestått/ikke bestått – muntlig eksamen

Hovedkarakter for 1. og 2. avdeling utarbeides samlet på bakgrunn av de to skalaer.

Hovedkarakter:

1.00 - 1.75	Særdeles godt
1.76 - 2.50	Meget godt
2.51 - 3.25	Godt
3.26 - 6.00	Ikke bestått

13 BI Høyskolene

BI Høyskolene	234
Praktiske opplysninger	234
Studietilbud ved BI Høyskolene 1995-96:	
- Heltid	237
- Deltid/BI Fjernundervisning	238

BI Høyskolene

Praktiske opplysninger

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Bergen Lars Hillesgt. 15 Pb. 4453 Nygårdstangen 5028 Bergen Telefon: 55 90 26 50 Telefax: 55 90 26 40	Kontor: Man-fre 0900-1600. i forelesningsperioden åpent man-fre til 2100. Lesesal/PC-rom: Man-fre 0800-2100.	Kjell Minken Stein Lavik Geir Knutsen Lisbeth Aulin Bjørn Hanto Henny Dahle Ellen Wilthil Wenche Folgerø	Rektor Høyskolelektor Høyskolelektor Studieleder Studiekonsulent Studieveileder Studiesekretær Sekretariatsmedarbeider
BI Buskerud Landfalløya 26 Postboks 833 3007 Drammen Telefon: 32 83 73 50 Telefax: 32 89 16 26	Kontor: Man-fre 0900-1500. i forelesningsperioden åpent man. og tirs. til 1800. Lesesal og PC-rom: man-tors 0830-2100, fre 0830-1500. Ellers etter avtale med studentene.	Terje Askerud Ulf Henning Olsson Kjell Brurberg Atle Ilebekk Gunn Akselvoll Anne Storås Modig	Rektor Høyskolelektor Eiendomsforvalter Studie-/EDB-konsulent Studiekonsulent Studieveileder
BI Gjøvik Teknologiveien 6 2800 Gjøvik Telefon: 61 17 85 60 Telefax: 61 18 05 28	Kontor: Man-fre 0800-1530. i forelesningsperioden i tillegg åpent en kveld i uken 16-19. Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1500.	Kurt Huuse Wiggo Slåttsveen Hanne Cecilie Skumsrud Aud Nordeng Anne Vårnes	Rektor Studieleder Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder
BI Kristiansund Industriveien 18 6500 Kristiansund Telefon: 71 58 36 77 Telefax: 71 58 14 62	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag etter avtale.	Frank Tolcsiner Bjørn Michelsen Kari Hestnes Lars Backer May Britt Berild Rønes	Rektor Studieleder Studieveileder Høyskolelektor Prosjektleder
BI Møre Ålesund Tinghus Nedre Strandgt. 50 Postboks 4085 Aspøy 6021 Ålesund Telefon: 70 12 97 70 Telefax: 70 12 50 39	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-fre 0800-2100. Lørdag stengt.	Per Kibsgaard-Petersen Terje Voldsund Odd Misund Mette Karin Andersen Per Arne Orloff	Rektor Studieleder Studieleder Studieveileder Studieveileder
BI Nordland Strandgt. 8 Postboks 294 8301 Mo i Rana Telefon: 75 15 55 75 Telefax: 75 15 24 50	Kontor: Man-fre 0830-1500. Lesesal: Man-tors 0830-2100, fre 0830-1800.	Kåre A. Hanssen Anneke Leenheer Kristin Stålem Terje Johansen Irene Bursvik	Rektor Studieleder Studieveileder Studieveileder Studieveileder

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Oslo Trondheimsveien 2 Postboks 4636 Sofienberg 0506 Oslo Telefon: 22 20 90 93 Telefax: 22 11 56 20	Informasjonen: Man-tors 0800-2000, fre 0800-1700. Lesesal og PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1700, lør 0900-1500.	Jan Frode Lien Kirsti Hansen Per Espen Magnussen Gyrd Garshol	Rektor Markedsansvarlig Studiesjef, etter- & videreutd. Studiesjef
Bedriftsøkonom, deltid og Høgskolekand. heltid og deltid Diplomøkonomstudiets 3. år, heltid og deltid Bedriftsøkonomstudiet, heltid Eiendomsmeglerstudiet Eiendomsmeglerstudiet Reiselivsstudiet Reiselivsstudiet Forvaltningskandidatstudiet Høgskolekurs og Spesialkurs Bedriftsinterne kurs og programmer Bedriftsinterne kurs og programmer Eksamen Eksamen Undervisningsavdelingen Undervisningsavdelingen Undervisningsavdelingen Undervisningsavdelingen		Kristian Mathisen Karen Sofie Styrmoen Oseid Berit Fjærtøft Dag Sønsthagen Kari Bruun Gerd Førde Eldri Ulven Kaare-Dag Vestre Evelyn Johansen Odd Pettersen Magni Verlo Jean Bergsvenkerud Marianne Hellvin Siv Staubo Marit Ramsøy Elina Braaten Ingrid Auburn Emanuel Blattner Rolf Gunnar Strand Anders Tveit Pål Aakre Pål Lauritzen Tron Foss Pål Undall Charles Cooper Svein Nilsen Odd Pettersen Svein Lund Sverre Tomassen Georg Kamfjord Sølvi Lyngnes	Studieveileder Studieveileder Studieveileder Faglig koordinator Studieveileder Faglig koordinator Studieveileder Administrasjonskonsulent Informasjonsmedarbeider Prosjektjef Studieleder Eksamensleder Eksamensmedarbeider Undervisningsleder Undervisningskonsulent Undervisningskonsulent Administrasjonssekretær Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Amanuensis Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Høgskolelektor Studierektor Amanuensis
BI Skedsmo Hvamstuppen 17 2013 Skjetten Telefon: 63 84 06 20 Telefax: 63 84 43 00	Kontor: Man-fre 0830-1530. Lesesal/PC-rom: Man-tors 0800-2100, lør/søn etter avtale.	Tor Grenness Anne Thorkildsen Espen Skaldehaug Kari Synøve Garnes Marie Spilling Vesla Johnsen	Rektor Studieleder Høgskolelektor Studieveileder Studieveileder Repsisjon
BI Stavanger Håkon Vills gt. 8 Postboks 550 4001 Stavanger Telefon: 51 56 17 00 Telefax: 51 56 56 44	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800 Grupeerom/PC-rom: Man-fre 0800-2100.	Terje I. Våland Johnny Olesen Dag Øsmundsen Pål Berthling-Hansen Thore Langeland Mauritz Rossavik Hege M. Skjelbred-Knudsen Camilla Gram Trygve Gunnarshaug Dag Egil Alme Odd Egil Kvelland Sylvia D. Skretting	Rektor Høgskolelektor Høgskolelektor Førsteamanuensis Professor II Høgskolelektor II Studieleder Studieleder Studiekonsulent Studiekonsulent Studiekonsulent Studieveileder

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Stilling
BI Telemark Olavsgt. 26 Postboks 1083 3901 Porsgrunn Telefon: 33 55 77 11 Telefax: 35 54 80 01	Kontor: Man-fre 0800-1530. Lesesal: Man-tors 0800-2200. Lørdag og søndag etter avtale.	Nils Kristian Bogen Rune Hansen Kjell Karlsrud Britt Fjelldal Jane Asdal Marit Rugset	Rektor Høyskolelektor Studieleder Studiekonsulent Studieveileder Studieveileder
BI Trondheim Østre Rosten 4 7075 Tiller Telefon: 72 88 80 66 Telefax: 72 88 97 03	Kontor: Man-tors 0800-1600, fre 0800-1530. (Man. og tirs. i forelesnings- perioden er det åpent til 1730) Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1500, lørdag etter avtale med studentene.	Bjørn W. Amundsen Steinar Wold Sverre Lie Trond Stiklestad Erna Stheim Trude Holmeide	Rektor Studieleder Koordinator, reiselivsstudiet Koordinator, markedsf.studiet Studieveileder Studieveileder
BI Vestfold Framnesveien 7 Postboks 1501 Veløy 3206 Sandefjord Telefon: 33 46 23 00 Telefax: 33 46 42 66	Kontor: Man-fre 0800-1600. I forelesningsperioden også man 1600-1900. Lesesal/PC-rom: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800, lør 0900-1500.	Ragnhild Ustgård Bent Kristiansen Turid Sandnes Elin Kristiansen Anne Cecilie Kleiven	Rektor Studieleder Studieveileder Studieveileder Studiesekretær
BI Østfold Rådmann Siras vei 1 Postboks 18 1713 Grålum Telefon: 69 12 95 30 Telefax: 69 12 95 45	Kontor: Man-fre 0800-1500. Lesesal: Man-tors 0800-2100, fre 0800-1800.	Ivar Kristianslund Tor A. Tollefsen Nils Øby Lisann Flatem Kjersti A. Nygaard	Rektor Høyskolelektor Studieleder Studiekonsulent Studiesekretær
BI Fjernundervisning Postboks 580 1301 Sandvika Telefon: 67 57 05 00 Telefax: 67 57 08 05	Kontor: Man-fre 0830-1600	Tone U. Lømo Tormod Lunde Rebecca Stiefer Mari Systad	Studiesjef Studiekonsulent Studieveileder Programkoordinator

Det tas forbehold om endringer i studietilbudene.
 Ta kontakt med BI Høyskolene for utfyllende informasjon.

Studietilbud ved BI Høyskolene 1995-96

Heltid

HELTIDSSSTUDIER	Gjøvik	Østfold	Stedsmo	Oslo	Buskerud	Vestfold	Telemark	Stavanger	Bergen	Møre	Trondheim	Kristiansund	Nordland
3-årige studier													
Diplomøkonom BI	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Diplomøkonom Reiseliv				•					•		•		
Diplommarkedsfører i markedsføring, internasjonalisering og ledelse	•							•	•		•		
Diplommarkedsfører i markedskommunikasjon									•				
Diplomøkonom i bankfag				•									
2-årige studier													
Høyskolekandidat BI	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Markedskandidat i markedsføring og internasjonalisering	•	•			•		•	•	•	•	•	•	•
Markedskandidat i markedskommunikasjon									•				
Eiendomsmegler				•									
Bankkandidat				•									
Forvaltningskandidat				•									
1-årige studier													
Grunnfag i bedriftsøkonomi	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Grunnfag i markedsøkonomi	•	•			•		•		•				
Grunnfag i markedsføring og internasjonalisering	•				•		•	•	•	•	•	•	•
Grunnfag i markedskommunikasjon									•				

Studietilbud ved BI Høyskolene 1995-96

Deltid/BI Fjernundervisning (FU)

DELTIDSTUDIER	Gjøvik	Østfold	Skedsmo	Oslo	Buskerud	Vestfold	Telemark	Stavanger	Bergen	Møre	Trondheim	Kristiansund	Nordland	FU
Bedriftsøkonom - kveld	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•
Bedriftsøkonom - modul				•									•	
Grunnfag i markedsføring & mt.						•	•							
Høgskolekandidat - kveld	•			•				•						•
Høgskolekandidat - modul		•	•											
Språk - engelsk, kveld	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Språk - tysk, kveld	•		•	•					•					
Språk - fransk, kveld				•					•					
Eiendomsregler - modul				•										
Grunnfag i kommunøkonomi og forvaltning - moduler		•		•										
Diplomøkonom:														
Obligatorisk del - kveld				•										
Obligatorisk del - modul			•											
Spesialiseringer - moduler:														
Personaledire				•		•								
Regnskap og skatt	•	•		•	•		•	•	•	•	•			
Markedsføring			•	•										
Samfunnsøkonomi				•										
Norge og Europa				•										
Prosjektadministrasjon				•				•					•	
Logistikk				•				•						
Økonomistyring og investeringsanalyse			•											

NB: I Oslo tilbys markedsføringsstudiene ved Norges Markedshøyskole (NMH), som er en del av BI Stiftelsen.

14 Bls vitenskapelige personale

Bls vitenskapelige personale pr. 30.04.1995.....	240
--	-----

Kursregister

Kursregister 1995-96	249
----------------------------	-----

Bls vitenskapelige personale

pr. 30.04.95

Rektor Leif Frode Onarheim
Prorektor Professor Rune Sørensen

Institutter

Institutt for økonomi

Instituttssjef professor Pål E. Korsvold

Institutt for organisasjon og ledelse

Instituttssjef professor Svein S. Andersen

Institutt for strategi, historie og språk

Instituttssjef professor Torbjørn Sirevåg

Institutt for markedsføring og logistikk

Instituttssjef professor Carl Arthur Solberg

Norges Markedshøyskole

Rektor professor Johan L. Olaisen

Deans – Programdirektører

Dean of Graduate Studies

Professor Øyvind Bøhren

Dean of Executive School

Førsteamanuensis Bjørn Hennestad

Programdirektør MBA

Studierektor Hermann Kopp

Professorer

Andersen, Erling (II) - Prosjektledelse

Cand.oecon. 1966 - Universitetet i Oslo

Andersen, Svein S. - Organisasjonsteori - Petroleumsøkonomi - Euromanagement

Ph.D. 1986 - Stanford University, USA

Mag.art. 1980 - Universitetet i Oslo

Asbjørnsen, Odd A. (II) - Petroleumsøkonomi

Dr. techn. 1962 - Norges tekniske høgskole

Sivilingeniør 1955 - Norges tekniske høgskole

Bahnson, Paul (fra 1.8.95)

Ph.D. 1987 - University of Utah

MBA 1982 - Indiana University

BA 1979 - Augustana College

Bailey, Andrew D. jr. (II) - Regnskap og revisjon

CPA, CMA, CIA, CFE.

Ph.D. 1971 - Ohio State University

M.S. 1966 - University of Minnesota

B.S.B. 1964 - University of Minnesota

Bayegan, Marcus (II) - Ledelse

Dr. ing. 1980 - Norges tekniske høgskole

Diplomingenieur 1972 - Technische Universität Wien

1. Staatprüfung 1967 - Technische Universität Wien

Biggs, Stanley F - Regnskap og revisjon

Ph.D. 1978 - University of Minnesota

MBA 1972 - Rutgers University

MA 1968 - Columbia University

BA 1966 - University of Southern Colorado

Bøhren, Øyvind - Finans

Licentiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 - Norges

Handelshøyskole

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 - Norges

Handelshøyskole

Miljøvernstudium 1974 - Norges tekniske høgskole

Siviløkonom 1973 - Norges Handelshøyskole

Clarke, Robert A. Fullbrightstipendiat - Finans

Ph.D. 1989 - Purdue University

MBA 1983 - University of Maine at Orono

BS 1977 - University of Maine at Orono

BA 1976 - University of Maine at Orono

Eliassen, Kjell A. - Euromanagement

Cand.polit. 1971 - Universitetet i Bergen

Føllesdal, Andreas - Etikk og politisk filosofi

Ph.D. 1991 - Harvard University

A.M. 1986 Harvard University

Mag. art. 1981 - Universitetet i Oslo

Gjems-Onstad, Ole - Skatterett

Dr.juris 1984 - Universitetet i Oslo

Lic.jur. 1980 - Universitetet i Oslo

Cand.jur. 1979 - Universitetet i Oslo

Gripsrud, Geir - Markedsføring

Cand.oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Grund, Jan - Helseledelse

Cand.oecon. 1972 - Universitetet i Oslo

Grøholt Knut (II) - Offentlig ledelse

Ph.D. 1974 University of Texas

Lic.oecon 1972 St. Gallen

Heide, Jan B. (II) - Markedsføring

Ph.D. 1987 - University of Wisconsin
M.B.A. 1982 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1981 - Handelshøyskolen BI

Hersoug, Tor (II) - Samfunnsøkonomi

Dr.philos. 1985 - Universitetet i Oslo
Lic.philos. 1980 - Universitetet i Oslo
Cand.oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Hervik, Arild (tiltrer 1.8.95) Næringsutvikling

Cand. oecon 1975 - Universitetet i Oslo

Holme, Ingar - Metode

Dr. philos. 1982 Universitetet i Oslo
Cand. act. & real 1968 Universitetet i Oslo

Høyer, Rolf - Informasjonsledelse

Tekn.dr. 1974 - Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm (KTH)
Lic.techn. 1973 - Norges tekniske høgskole
Sivilingeniør 1960 - Norges tekniske høgskole

Isachsen, Arne Jon - Samfunnsøkonomi

Ph.D. 1975 - Stanford University, USA
M.A. 1973 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1969 - Norges Handelshøyskole

Jessen, Svein Arne - Prosjektledelse

Ph.D. 1990 - Brunel University, England
Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

Joynt, Patrick (permisjon) - Ledelse

Ph.D. 1979 - Brunel University, England
M.Sc. 1963 - University of Wisconsin, USA

Kaufmann, Geir (tiltrer 1.8.95) - Ledelse

Dr. philos 1975 - Universitetet i Bergen
Cand. psychol 1970 - Universitetet i Oslo

Korsvold, Pål E. - Finans

D.B.A. 1970 - Indiana University, USA
M.B.A. 1966 - Indiana University, USA
B.B.A. 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Kraft, Pål - Samfunnskontakt og informasjon

Dr. philos 1991 - Universitetet i Bergen
Cand. odont. 1985 - Universitetet i Oslo
Cand. sociol 1984 - Universitetet i Oslo

Kruger, Mark - Strategi

D.B.A. 1983 - Graduate School of Business Administration, Harvard University
M.A. 1970 - University of California at Berkeley
M.S. 1969 - Massachusetts Institute of Technology
B.A. 1968 - University of Massachusetts at Amherst

Kristianslund, Ivar (II) - Metode

Ph.D. 1972 - Michigan State University
Dr.scient. 1963 - Norges Landbrukshøgskole
Exam.oecon. 1962 - Universitetet i Oslo
Sivilagronom 1959 - Norges Landbrukshøgskole

Landeros, Robert (tiltrer 1.8.95) - Logistikk

Ph.D. 1988 - Michigan State University
B.S. 1978 - Pepperdine University

Lane, Jan Erik (II) - Offentlig ledelse

Fil.lic. 1973 - Universitetet i Umeå
M.A. 1972 - Universitetet i Umeå
B.A. 1967 - Universitetet i Umeå

Lange, Even - Økonomisk historie

Dr.philos. 1987 - Universitetet i Oslo
Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Langeland, Tore (II) - Metode

Ph.D. 1980 - University of Wisconsin
MBA 1979
Cand. real. 1973 Universitetet i Oslo

Lereim, Jon (II) - Ledelse/prosjektledelse

ME 1978 - McMaster University
Sivilingeniør 1974 - Norges tekniske høgskole

Lien, Terje K. (II) - Logistikk

Dr.ing. 1980 - Norges tekniske høgskole
Sivilingeniør 1968 - Norges tekniske høgskole

Mork, Knut Anton (80% permisjon) - Samfunnsøkonomi

Ph.D. 1977 - Massachusetts Institute of Technology, USA
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Moxnes, Paul - Organisasjonspsykologi

Dr.philos. 1979 - Universitetet i Tromsø
Godkjent psykolog 1975
Cand.psychol. 1970 - Universitetet i Oslo

Ness, Reiar (II) - Strategi

Ph.D. 1984 - Stanford University, USA
M.Sc. 1977 - Stanford University, USA
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Nordvik, Helge W. (II) - Strategi

M.Sc. i økonomisk historie 1969 - The London School of Economics and Political Science
Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Nore, Petter (II) - Petroelumsøkonomi

M.Sc. 1973 - London School of Economics
PhD. 1979 - Thames University

Noreng, Øystein - Petroelumsøkonomi

Docteur de recherches politiques 1972 - L'Université de Paris
Mag.art. 1967 - Universitetet i Oslo

Olaisen, Johan L. - Informasjonsledelse

Cand.scient. 1985 - Universitetet i Oslo
Ph.D. 1984 - University of California, Berkeley, USA
Cand.philol. 1979 - Universitetet i Trondheim

Bibliotekar 1979 - Statens bibliotek- og informasjons-
høgskole

Olsen, Øystein (II) - Samfunnsøkonomi

Cand.oecon. 1977 - Universitetet i Oslo

Ottesen, Otto - Markedsføring

Dr. merc. 1973 - Handelshøyskolen i København

Lic. merc. 1968 - Handelshøyskolen i København

Cand merc. 1959 - Handelshøyskolen i København

Persson, Kurt Göran - Logistikk

Tekn.lic. 1972 - Tekniska Högskolan i Lund

Civilingeniør 1967 - Tekniska Högskolan i Lund

Randers, Jørgen (permisjon) - Samfunnsøkonomi

Ph.D. 1973 - Massachusetts Institute of Technology, USA

Cand.real 1969 - Universitetet i Oslo

Ruud, T. Flemming - Regnskap og revisjon

Ph D. 1988 - University of Utah

Statsautorisert revisor 1982

Høyere Revisoreksamen 1981 - Norges Handelshøyskole

Schweikart James - Regnskap og revisjon

CPA

Ph.D. 1984 - Indiana University

Sirevåg, Torbjørn - Språk, engelsk

Dr.philos. 1977 - Universitetet i Oslo

Cand.philol. 1963 - Universitetet i Oslo

Skånland, Hermod (II) - Samfunnsøkonomi

Cand. oecon 1951 - Universitetet i Oslo

Skaar, Arvid Aage - Skatterett

Dr.juris 1991 - Universitetet i Oslo

Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo

Sohlberg, Ragnhild (II) - Strategi

Ph.D. 1980 - Rand Graduate School, California

M.A. 1974 - University of Wisconsin

B.A. 1973 - University of Wisconsin

Spilling, Olav R (tiltrer 1.8.95) - Næringsutvikling

Sivilingeniør 1970 - Norges tekniske høgskole

Stabell, Charles B. - Strategi

Ph.D. 1974 - Massachusetts Institute of Technology, USA

M.B.A. 1967 - McGill University, Canada

Sivilingeniør 1965 - Ecole Nationale Supérieure d'Electro-
nique et de Radioélectricité de Grenoble, France

Sti, Arne Dag (80% permisjon) - Regnskap

Licentiatgrad 1975 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1969 - Norges Handelshøyskole

Sørensen, Rune - Offentlig ledelse

Dr.philos. 1986 - Universitetet i Oslo

Cand.polit. 1982 - Universitetet i Oslo

Welch, Lawrence - Markedsføring

Ph.D. 1978 - University of Queensland

M.C. 1972 - University of New South Wales

B.C. 1966 - University of New South Wales

Welford, Richard (II) - Bærekraftig ledelse

Ph.D. 1990 - Warwick University

M.A. 1985 - Trent Polytechnic

B.A 1982 - Coventry Polytechnic

Wenstøp, Fred - Strategi

Ph.D. 1975 - University of California, Berkeley, USA

Cand.real. 1969 - Universitetet i Oslo

Willums, Jan-Olaf - Bærekraftig ledelse

Dr. scient 1975 - MIT

Diplomingenieur 1971 - ETH

Førsteamanuenser

Amdam, Rolv Petter - Økonomisk historie

Cand.philol. 1985 - Universitetet i Oslo

Andersson, Leif Christer - Markedsføring

Fil.dr. 1982 - Universitetet i Lund

Austvik, Ole Gunnar (II) - Petroleumsøkonomi

Master of Public Administration, 1989 Harvard

Cand oecon. 1980 - Universitetet i Oslo

Axelsen, Thorbjørn (II) - Organisasjonspsykologi

Cand.psychol. 1967 - Universitetet i Oslo

Bakken, Tore - Ledelse

Mag.art. sosiologi 1967 - Universitetet i Oslo

Bergesen, Helge Ole (II) - Offentlig ledelse

Mag. art. 1972 - Universitetet i Oslo

Berthling-Hansen, Pål

Ph.D. 1994 - University of Southampton

B.B. Economics 1989 - University of Southampton

Bjerke, Rune (fra 1.8.95) - Markedsføring

Ph.D. Candidate University of Otago/Universita

Commerciale Luigi Bocconi

MBA 1988 - Erasmus University

BA 1985 - California State University

Brinkmann, Johannes - Ledelse, etikk

Dr.phil. 1975 - Universitetet i Münster

Mag.art. 1972 - Universitetet i Münster

Brønn, Carl - Strategi

Ph.D. 1990 - Georgia State University

M.Sc. 1982 - Georgia State University

BSME 1974 - Georgia Institute of Technology

Bråthen, Tore (II) - Jus

Cand.jur. 1982 - Universitetet i Oslo

Bygnes, Kjell - Ledelse

Siviløkonom 1978 - Universitetet i Lund

Campbell, Katherine (fra 1.8.95) - Regnskap og revisjon

Ph.D. Candidate - University of Washington

M.Sc. 1991 - George Mason University

B.Sc. 1987 - University of Maryland

B.A. 1986 - Boston University

Dzever, Samuel (Permisjon) - Markedsføring

Ph.D. 1992 - University of Strathclyde

Econ.dr. 1987 - Universitetet i Linköping

M.A. 1984 - University of New South Wales

B.A. 1983 - University of Newcastle

Fjeldstad, Øystein - Strategi

Ph.D. 1987 - University of Arizona, USA

Siviløkonom 1981 - Norges Handelshøyskole

Friedmann, Ken

Ph.D. 1976 - United States International University

M.A. 1971 - San Francisco State University

B.A. 1971 - San Francisco State University

From, Johan - Offentlig ledelse

Cand.polit. 1980 - Universitetet i Bergen

Groth, Brian I. - Språk, engelsk

Cand.philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Grønn, Erik - Samfunnsøkonomi

Cand.oecon. 1979 - Universitetet i Oslo

Helgesen, Thorolf - Markedsføring

Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund

Cand.oecon. 1952 - Universitetet i Oslo

Helleloid, David (fra 1.8.95) - Strategi

Ph.D. Candidate University of Washington

M.Sc. 1986 - Stanford University

B.M.E & BSc 1984 - University of Minnesota

Hennestad, Bjørn W. - Organisasjonsteori

Dr.oecon 1992 - Norges Handelshøyskole

Cand.sociol. 1977 - Universitetet i Oslo

Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Høivik, Heidetraut von Weltzien - Språk, tysk - Etikk

Ph.D. 1971 - University of Colorado, USA

M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Johannessen, Finn Erhard - Økonomisk historie

Cand.philol. 1983 - Universitetet i Oslo

Krogh, Georg von (permisjon) - Strategi

Dr.ing. 1990 - Norges tekniske høgskole

Sivilingeniør. 1986 - Norges tekniske høgskole

Krokan, Arne - Informasjonsledelse

Mag.art 1982 - Universitetet i Oslo

Lai, Linda M. H. - Organisasjonsteori, ledelse

Dr.oecon 1991 - Norges Handelshøyskole

M.Sc. 1988 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Langli, John Christian - Regnskap

Dr.oecon 1993 - Norwegian School of Economics and

Business Administration

Larsen, Tor J. - Informasjonsledelse

Ph.D. 1988 - University of Minnesota, USA

M.A. 1975 - University of Lancaster, England

Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Lysø, Knut O. (II) - Metode

Cand.real 1982 - Universitetet i Oslo

Cand.mag. 1975 - Universitetet i Trondheim

Løwendahl, Bente R. - Strategi

Ph.D. 1992 - Wharton School, University of Pennsylvania, USA

Siviløkonom 1986 - Norges Handelshøyskole

Manning, Julian (fra 1.8.95)

Ph.D. 1993 - University of Rochester

M.A. 1992 - University of Rochester

M.A. 1987 - University of Canterbury, New Zealand

B.A. 1986 - University of Canterbury, New Zealand

Michalsen, Dag E. - Finans

M.B.A. 1977 - University of Wisconsin, USA

Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI

Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Gøteborg

Midttun, Atle - Energiledelse

Fil.dr. 1987 - Universitetet i Uppsala

Mag.art. 1979 - Universitetet i Oslo

Myrtveit, Ingunn - Samfunnsøkonomi

Dr. oecon 1995, Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Nes, Erik - Markedsføring

Ph.D. 1981 - University of Wisconsin

M.B.A. 1981 - University of Wisconsin

Diplomøkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Nilssen, Tore (permisjon) - Samfunnsøkonomi

Dr.oecon. 1991 - Norges Handelshøyskole

Høyere avd. eksamen 1987 - Norges Handelshøyskole

Nygaard Arne - Markedsføring

Dr.oecon. 1992 - Norwegian School of Marketing

Høyere avdelings eksamen - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Olson, Erik - Markedsføring

Ph.D. 1992 - Case Western Reserve University, USA

MBA 1986 - Indiana University, USA

BA 1983 - Augustana College, South Dakota, USA

Ongena, Steven (fra 1.8.95) - Samfunnsøkonomi

Ph.D. 1995 - University of Oregon
M.A. 1988 - University of Alberta
MBA 1986 - Katolieke Universiteit Leuven
Hir, 1985 - Katolieke Universiteit Leuven

Revang, Øivind - Ledelse

Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linköping
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Roos, Johan (permisjon) - Strategi

Economie doktor 1989 - Handelshögskolan i Stockholm
M.Sc. 1985 - Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala

Sagmo, Knut - Finans

Ph.D. 1991 - University of Wisconsin
M.B.A. 1984 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1982 - Handelshøyskolen BI

Sannes, Ragnvald (fra 1.8.95) - Informasjonsledelse

Siviløkonom

Selmer, Terje W. L. - Språk, fransk

Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Skagestein, Gerhard (II) - Informasjonsledelse

Dr.ing. 1972 - Universität Stuttgart
Sivilingeniør 1964 - Norges tekniske høgskole

Smith, David - Finans

Ph.D Finance 1992 - Indiana University
B.S. Economics 1988 - University of Delaware

Solberg, Carl Arthur - Markedsføring

Ph.D. 1994 - University of Strathclyde
Licencié ès sciences économiques 1969 - L'Université de Neuchâtel, Sveits

Stranden, Eldrid Aashaug - Finans (Bankøkonomi)

Høyere grads eksamen 1972 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Sundquist, Åsebrit - Språk, engelsk

Dr.philos. 1984 - Universitetet i Oslo
Cand.philol. 1976 - Universitetet i Oslo

Tellefsen, Brynjulf - Markedsføring

Ph.D. 1977 - Columbia University
M. Phil. 1974 - Columbia University
B.A. 1969 - Manchester University

Thjømøe, Hans Mathias - Markedsføring

Siviløkonom 1967 - Handelshøyskolen i Århus
Bedriftsøkonomisk kandidat 1964 - Handelshøyskolen BI

Thue, Lars - Økonomisk historie

Cand.philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Trapani, Theresa (fra 1.8.95) - Regnskap og revisjon

Ph.D. 1990 - University of Kansas
M.S. 1981 - University of Kansas
B.S. 1978 - University of Colorado

Trondsen, Tor Jarl - Strategi

Ph.D. 1993 - University of Bradford
M.Phil. 1990 - University of Bradford
B.A. 1961 - University of California

Vale, Bent (II) - Samfunnsøkonomi

Dr. polit. 1992 - Universitetet i Oslo
Cand. oecon 1982 - Universitetet i Oslo

Virum, Helge - Logistikk

Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh

Welch, Denice - Personalledelse

Ph.D. 1991 - Monash University
M. Ph. 1985 - Brunel University
B.B. 1979 - Darling Downs Institute of Advanced Education

Wiig, Roberta - Språk, engelsk

Ph.D. 1985 - University of Washington
M.A. 1971 - University of Washington
B.A. 1965 - Grinnell College

Ødegaard, Bernt A. (fra 1.8.95) - Finans

Ph.D. 1992 - Graduate School of Industrial Administration, Carnegie Mellon University
M.Sc. 1989 - Graduate School of Industrial Administration, Carnegie Mellon University
Høyere avdelings eksamen 1987 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Norges Handelshøyskole

Amanuenser

Benito, Gabriel Robertstad Garcia - Markedsføring

Høyere avdelings eksamen 1992 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Berg, Morten Emil - Ledelse

Cand.mag. 1978 - Universitetet i Oslo
Diplomeksamen 1971 - IFM, Oslo
Siviløkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Biong, Harald - Strategisk planlegging - Markedsanalyse

Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Borg, Arild - Strategisk utvikling

Fil. Kand. 1977 - Universitetet i Lund
Markedsøkonom DMA 1975 - Norges Markedshøyskole

Brookes, David Edward - Markedsføring

M.Sc. in Management and Business Studies, 1981 - University of Warwick
Cand. pharm. Klinisk farmakologi 1978 - Universitetet i Oslo
Diploma in Pharmacology 1962 - Leicester School of Pharmacy

Elstad, Eyvind (permisjon) - Samfunnsøkonomi

Cand.oecon 1988 - Universitetet i Oslo
Cand.philol. 1981 - Universitetet i Oslo

Foss, Tron - Metode

Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

Gaspard, Georges D. - Språk, fransk

Cand.philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Jahre, Marianne - Logistikk

Lic oecon 1992 - Chalmers Tekniska Högskola
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Koppang, Haavard - Ledelse - Etikk

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1989 - Norges Handelshøyskole
Sosiologi 1980 - Universitetet i Oslo
Cand.theol. - Universitetet i Oslo

Kunøe, Gorm - Markedsføring

M.Sc. 1976 - Handelshøyskolen i København

Kuvaas, Baard - Organisasjonsteori

Siviløkonom 1990 - Handelshøyskolen BI

Lippe, Berit von der

Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Lyngnes, Sølvi - Reiseliv

Cand.philol. 1980 - Universitetet i Trondheim

Mehlum, Jan

Cand. sociol. 1977 - Universitetet i Oslo

Norvald, Egil

Hovedfagskandidat SLHK 1987
Cand. mag. 1976 - SLHK

Schanke, Egil - Språk, tysk

Cand.philol. 1967 - Universitetet i Oslo

Skaldehaug, Espen Roy - Finans

Sivilingeniør 1983 - Universitetet i Linköping
DH-kandidat 1981 - Agder Distriktshøgskole

Synnestvedt, Terje

Cand.oecon. 1991 - Universitetet i Oslo

Syring, Ingvil Språk - Engelsk

Cand.philol. 1972 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Tom

Siviløkonom 1975 - Handelshøyskolen BI

Tangen, Dag - Offentlig ledelse

Cand.polit. 1974 - Universitetet i Oslo

Aakre, Pål - Metode

Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - Handelshøyskolen BI

Studierektorer

Andersen, Niels Jørgen (II) - Strategi

Sivilingeniør 1962 - Danmarks Tekniske Højskole

Bø, Eirill - Logistikk

Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Christensen, Bo Hjort (II) - Informasjonsledelse

Bedriftsøkonom 1977 - Handelshøyskolen BI
Sivilingeniør 1974 - Norges tekniske høgskole

Enger, Finn (II) - Ledelse

Master of Mechanical Engineering 1954 - Purdue University, USA

Eriksen, Bjørn

Cand. jur. 1977 - Universitetet i Oslo

Evensmo, Jan - Metode

Siviløkonom 1978 - Handelshøyskolen BI
Cand.real. 1965 - Universitetet i Oslo

Foss, Inger Harnæs (II) - Personalledelse

M.Sc. 1986 - University of Oxford
Cand.polit. 1984 - Universitetet i Oslo

Framnes, Runar - Markedsføring

Siviløkonom 1971 - Norges Handelshøyskole

Faafeng jr., Sverre - Jus

Cand.jur. 1974 - Universitetet i Oslo

Gottschalk, Petter (II) - Markedsføring

Siviløkonom (Tyskland)
M.Sc. (USA)

Gravdahl, Anne Bøhmer - Regnskap og revisjon

Statsautorisert revisor 1986
Registrert revisor 1983 - Handelshøyskolen BI
Høgskolekandidat 1980 - Telemark Distriktshøgskole

Gulden, Bror Petter (permisjon) - Regnskap og revisjon

Statsautorisert revisor 1978
Høyere revisorstudium 1977 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1974 - Norges Handelshøyskole

Haugen, Per Arnt (II) - Logistikk

MA 1973 - University of Lancaster
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Jepsen, Brian - Ledelse

MBA 1991 - Henley the Management College, England
Cand.scient. 1981 - Aarhus Universitet, Danmark

Johnsen, Arne Stokke - Markedsføring

Siviløkonom 1959 - Handelshøyskolen i København

Kaltenborn, Otto - Strategi

Maskiningeniør A 1959 - Norges tekniske høgskole

Kamfjord, Georg - Reiseliv

Mag. Art 1977 - Universitetet i Tromsø

Kildal, Tor S. - Revisjon

Statsautorisert revisor 1990

Registrert revisor 1986

Siviløkonom 1968 - Hochschule St. Gallen, Sveits

Kopp, Hermann - Markedsføring

Pedagogisk seminar 1968 - Universitetet i Oslo

MBA 1961 - Harvard Graduate School, USA

A.B. i statsvitenskap 1957 - Harvard College, USA

Løken, Svein A. - Regnskap

Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Naug, Trygve - Regnskap

Exam.oecon. 1965 - Universitetet i Oslo

Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 - Handelshøyskolen BI

Roos, Nils Göran (II) (fra 1.8.95) - Strategi

MBA 1989 - Fontainebleau

M.Sc. (Engineering Physics) 1982 - Chalmers Tekniska Högskola

Schwencke, Hans Robert - Regnskap

Cand.jur. 1992 - Universitetet i Oslo

Statsautorisert revisor 1980

Høyere revisoreksamen 1979 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1977 - Norges Handelshøyskole

Sending, Aage - Regnskap

Siviløkonom 1968 - Norges Handelshøyskole

Svindland, Eirik (II) - Energiøkonomi

Studier i økonomi, statsvitenskap og jus 1968 - Universitetet i Saar

Sæther, Øivind (II) - Euroledelse

Cand. polit. 1972 - Universitetet i Bergen

Tellefsen, Jan Terje - Regnskap

Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo

Siviløkonom 1972 - Norges Handelshøyskole

Thompson, Geir (II) - Ledelse

Cand.polit. 1986 - Universitetet i Oslo

Ytterhus, Bjarne E. - Samfunnsøkonomi

Cand.oecon. 1969 - Universitetet i Oslo

Forskere

Ahnfelt, Ellen - Offentlig ledelse

Cand.polit. - Universitetet i Oslo

Furevik, Erik - Media

Cand. jur. 1981 - Universitetet i Oslo

Hansen, Svein Olav - Økonomisk historie

Cand.philol. 1990 - Universitetet i Oslo

Cand.mag. 1987 - Universitetet i Oslo

Knutsen, Sverre - Økonomisk historie

Cand.philol. 1990 - Universitetet i Oslo

Bedriftsøkonom 1984 - BI Høyskolene

Rinde, Harald

Cand. philol. - Universitetet i Oslo

Skeie, Jon - Økonomisk historie

Cand.philol. 1992 - Universitetet i Oslo

Sogner, Knut - Økonomisk historie

Cand.philol. 1989, Universitetet i Oslo

Veie, Ellen (permisjon) - Markedsføring

Cand. polit. 1983 - Universitetet i Trondheim

Stipendiater

Andreassen, Tor Wallin - Markedsføring

Siviløkonom 1981— Norges Handelshøyskole

Blindheim, Trond - Markedsføring

Cand.sociol. 1984 - Universitetet i Oslo

Einarsdottir, Katrin

M.Sc. - Handelshøyskolen BI

Haug, Magne - Markedsføring

Cand.philol. 1975 - Universitetet i Oslo

Hvidsten, Harald

M.Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Hærem, Thorvald

M.Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Handelsøkonom 1992- Handelshøyskolen BI

Haanæs, Knut - Strategi

Siviløkonom 1991 - Handelshøyskolen BI

Norli, Øyvind - Finans

Høyere avdelings eksamen - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Olsen, Per

M.Sc. 1994 - Handelshøyskolen BI

Siviløkonom 1992 - Handelshøyskolen BI

Rønqvist, Morten - Markedsføring

Høyere avdelings eksamen 1994 - Norges Handelshøyskole

Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Sjøvåg, Marit

M.Sc. 1994 - Handelshøyskolen BI

Strønen, Fred

M.Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI

Forsknings- og undervisningsassistenter

Botnen, Kjersti Benum

Cand. jur - Universitetet i Oslo
M.Sc. - Handelshøyskolen BI

Boug, Pål

Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

Carlsen, Arne J.

Sivilingeniør 1969 - Norges tekniske høgskole

Husbyn, Hallstein - Helseledelse

Siviløkonom 1990 - Handelshøyskolen BI

Haaland, Inger

M.Sc. 1993 - Handelshøyskolen BI
Handelsøkonom - Handelshøyskolen BI

Kili, Terje - Økonomisk historie

Cand. philol. 1993 - Universitetet i Oslo

Kristoffersen, Line

Sivilmarkedsfører 1993 - Norges Markedshøyskole
Diplomeksportøkonom 1992 - Norges Markedshøyskole

Lanseng, Even - NiM

Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Løvhøiden, Hugo

Sivilmarkedsfører - Norges Markedshøyskole

Olgyai, Peter - Skatterett

Siviløkonom 1993 - Handelshøyskolen BI

Thorsen, Joachim

Master of Science 1994 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1991 - BI Høyskolene

Tranås, Vibeke - NiM

Handelsøkonom 1992 - Oslo Handelshøyskole

Vogt-Svendsen, Annicka

Siviløkonom 1994 - Handelshøyskolen BI

Wathne, Kenneth

Master of Science 1994 - Handelshøyskolen BI
Diplomøkonom 1992 - BI Høyskolene

Høyskolelektorer

Ander-Trønsdal, Kerstin (II)

Siviløkonom 1969 - Handelshögskolan i Stockholm

Backer, Lars Georg (II)

Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Bjartveit, Steinar

Cand.psychol. 1988 - Universitetet i Oslo

Blattner, Emmanuel

Siviløkonom 1981 - Universitetet i Fribourg

Borge-Andersen, Carl

Lektor 1981 - Statens Lærerskole for Handel og Kontor
Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Cooper, Charles J.

Cand.philol. 1979 - Universitetet i Oslo
B.A. 1969 - Occidental College

Falch, Elisabeth

MBA 1980 - University of Denver
BSBA 1979 - University of Denver

Goksør, Gro

Cand.polit. 1992 - Universitetet i Oslo
Diplom markedskommunikasjon 1981 - IFM
B.A. 1969 - Handelshøyskolen BI

Gran, Haakon

Cand.merc. 1972 - Handelshøyskolen i København

Hansen, Rune J.

Faglærereksamen 1979 - Statens lærerskole for handel og kontor
Siviløkonom 1976 - Handelshøyskolen BI

Høiland, Hildur

Statsautorisert eiendomsmegler

Høyvarde, Hans Kr. (II)

Registrert revisor 1983 - Handelshøyskolen BI

Jacobsen, Per (II)

M.B.A. 1986 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1985 - Handelshøyskolen BI

Jørgensen, Erik Tidemann (II)

Diplomøkonom 1986 - Handelshøyskolen BI
Cand.mag. 1983 - SLHK

Knutsen, Geir

Siviløkonom 1993 - Agder Distriktshøgskole

Kolderup, Erik (II)

Faglærereksamen 1981 - Statens lærerskole for handel og kontor
Diplomøkonom 1973 - Handelshøyskolen BI

Lauritzen, Pål

Cand.scient. 1983 - Universitetet i Oslo

Lavik, Stein

Siviløkonom 1976 - Norges Handelshøyskole

Lepsøe, Sigvard C. (II)

Siviløkonom 1968 - Norges Handelshøyskole

Lie, Sverre (II)

Cand.philol. 1977 - University of Bergen

Lilleberg, Olav

Cand. oecon 1979 - Universitetet i Oslo

Lunnan, Erling (II)

Cand.real 1978 - Universitetet i Trondheim

Løvhoit, Thor (II)

Studier i International Marketing,
Service Management and Public Relations

Messel, Bente

Cand. philol. 1984 - Universitetet i Oslo

Mo, Dag Tore

Sivilingeniør 1985 - Norges tekniske høgskole

Nikolaisen, Per

Faglærerkompetanse i matematikk
Pedagogisk eksamen 1976 - Statens lærerkurs
Matematikkstudier - Universitetet i Oslo

Nilsen, Svein

Cand.philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Olsson, Ulf Henning

Cand.mag. 1981 - Universitetet i Oslo
Cand.scient 1981 - Universitetet i Oslo

Osmundsen, Dag (II)

Cand. jur. 1984 - Universitetet i Bergen
Høyere revisoreksamen 1978 - Norges Handelshøyskole
Siviløkonom 1977 - Universitetet i Lund

Ramberg, Bengt (II)

M.B.A. 1975 - University of Wisconsin
Siviløkonom 1974 - Handelshøyskolen BI

Staubo, Siv Jønland

Sivilingeniør 1981 - Heriot-Watt University

Stephansen, Beverly Arnold

MSc 1985 - Boston University
B.B.A. 1983 - Grove City College, Pennsylvania

Strand, Rolf Gunnar

Cand.polit. 1985 - Universitetet i Oslo
Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - Norges
Handelshøyskole
Siviløkonom 1970 - Norges Handelshøyskole

Sætrang, Gunnar

Diplomstudium i markedskommunikasjon 1986 - Norges
Markedshøyskole
Cand.psychol. 1981 - Universitetet i Oslo

Sønsthagen, Dag (II)

Cand. jur. - Universitetet i Oslo

Sørli, Bjørn (II)

Registrert revisor 1982
Revisoreksamen 1976
Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI

Tollefsen, Tor A

Siv.øk. 1972 - Norges Handelshøyskole

Tveit, Anders

Cand.oecon. 1989 - Universitetet i Oslo

Undall, Pål

M.B.A. 1983 - University of North Carolina
B.A. 1980 - University of Wisconsin

Vardøen, Thor (II)

Cand.philol. 1991 - Universitetet i Oslo

Årønæs, Lasse

Siviløkonom 1977 - Universität Mannheim

Oversikten over Bls vitenskapelige personale er godkjent og
utgitt av Bls personalavdeling pr. 30.04.1995.

Kursregister 1995-96

Introduksjonskurs i personlig databehandling	54
Repetisjonskurs i matematikk	55

BEDRIFTSØKONOMSTUDIET

Investering og finansiering	56
Juridiske fag - skatteøkonomi	57
Logistikk	59
Markedsføringsledelse I	61
Matematikk for økonomer	62
Organisasjon og ledelse	64
Samfunnsøkonomi	65
Statistikk og dataanalyse.....	67
Økonomistyring I.....	69
Delkurs 1: Innføring i regnskap	71
Delkurs 2: Årsregnskap	71
Delkurs 3: Internregnskap	72
Delkurs 4: Regnskapsanalyse	72

HØYSKOLEKANDIDATSTUDIET – 2. ÅR

Forkurs i tysk	81
Forkurs i fransk	82
Bedriftsrett	82
Engelsk skriftlig	85
Engelsk muntlig	85
Fransk skriftlig	87
Fransk muntlig	87
Informasjonsledelse	89
Markedsføringsledelse II	91
Mikroøkonomi	93
Organisasjon og endring	94
Tysk skriftlig	96
Tysk muntlig	96
Økonometri	98
Økonomistyring II	99

DIPLOMØKONOMSTUDIET – 3. STUDIEÅR

Obligatorisk del

Finansiell styring	110
Internasjonal markedsføring	111
Makroøkonomi/Offentlig økonomi	112
Strategisk ledelse og beslutningsanalyse	114
Økonomistyring III, bedriftsøkonomisk beslutningsanalyse	115

Spesialiseringer

Logistikk	118
Markedsføring	120
Norge og Europa	122
Personalledelse	125
Prosjektadministrasjon	128
Regnskap og skatt	130
Samfunnsøkonomi	133
Økonomistyring og investeringsanalyse	135

DIPLOMØKONOMSTUDIET I REISELIV – 2. ÅR

Intercultural communication in English	146
International Negotiations and Business Presentations	147
Introduksjon til reiseliv som næring og samfunnssektor	148
Markedsøkonomi	150
Norge som reiselivsland, kulturen og folket	151
Reiselivsmarkedsføring og serviceledelse	153
Rettslære for reiselivet	155
Økonomistyring i service-/reiselivsbransjen	157

DIPLOMØKONOMSTUDIET I REISELIV – 3. ÅR

Fransk	162
Internasjonal markedsføring med vekt på reiseliv	163
Internasjonal økonomi	165
Prosjektoppgave i reiseliv	166
Spansk	167
Strategisk ledelse i reiselivsnæringen	169
Tysk	171
Økonomistyring III	172

EIENDOMSMEGLERSTUDIET, 2. AVDELING

Forkurs i eiendomsmegling	183
Eiendomsmeglerregnskap	184
Eiendomsmegling	185
Jus for eiendomsmeglere, del I	187
Jus for eiendomsmeglere, del II	190
Markedsføring av tjenester	193
Markedsøkonomi	196
Muntlig eksamen	198

FORVALTNINGSKANDIDATSTUDIET;**GRUNNFAG I KOMMUNEØKONOMI OG -FORVALTNING**

Investerings- og prosjektnalyse	205
Kommunalregnskap og budsjettering	206
Makroøkonomi	208
Statsvitenskap I og II:	209
- Delkurs 1: Statsvitenskap I	209
- Delkurs 2: Statsvitenskap II	211

BI

B

Returadresse:

Handelshøyskolen BI
Elias Smiths vei 15
Postboks 580
N-1301 Sandvika
Telefon 67 57 05 00